LIBELLVS SO

PHISTARVM AD VSVM
OXONIENSIVM.

Anno M. D. XXV.

Sum
Francis Bernardi

Nat. Di e. 59

Ad ſubtiliſſimorum ingeniorum ſophiſtas.

QVoniam perſona quã quis gerere uelit (ut inquit Cicero) à uoluntate proficiſcitur. Vobis adoleſcentes (quibus ineſt maxima concilij imbecillitas) conſulo, ſi aliquando adipiſci uolueritis uirtutis premium (quod honor eſt) refrenate libidines, ſpernite uoluptates, ceterasq; animi labes repellite: mores deprauatos inſolentiamq; reſtringite. Vigilantiſſimis animis & uirtuti & bonarum artium literis incumbite, quarum radices & ſi amare ſint, fructus tamen earũ dulces, nec prius fructus q̃ radices guſtare licebit: quoniam non meruit dulcia qui non guſtauit amara. Et quacunq; ſcientia quis excellere mauult: principio opus eſt (ſi ad altas ſtructuras progredi uoluerit) logicalia principia in animo ſuo pro ſtabili iaciat fundamento: ad omnem namq; ſcientiam logica uiam habet: atq; ueluti linceis oculis uerum à falſo in ſingulis diſcernit. Hec enim eſt omnium ſcientiarũ clauis referans & aperiens omnis ſapientie ſecreta. In omnibus ſcientijs militat, illas ab inimicis defendens, elingues inſtruit, & ſermone egẽtes ditat, torpentes excitat, armatq; inermes. Hanc igitur adoleſcentes diligite & colite omni nectare ſuauiorem, omni ſerico ſplendidiorem, omni auro gemmaq; precioſiorẽ. At (ne pluribus agam) logica ſingulis ſcientijs ſplendorem confert: tantoq; ceteris ſcientijs omnibus preſtat: quanto ſingule alie ſcientie illa utuntur. Et huius tante laudis, logice, nolo quenq; exiſtimare quod ſophiſtria ſit expers: quoniam tam inter ſe congruentes ſunt logica & ſophiſtria: ut qui logicam laudat, ſophiſtriam, bonum logice ſeminarium laudet neceſſe ſit. Hec enim tractat ſubtiliſsima ſophiſmata: que ſi q̃s bene docteq; intellexerit: uidebitur apud omnes mirabilis ſapientie & diſcipline. Hec etiam tam omnibus utilis tamq; preclara eſt: ut nir interior ſit logica, nec mediocri laude ſit digna. Hanc igitur uobis emite: qui aliquando docti eſſe uelitis: nec pluris ſit apud uos pecunia q̃ ſciẽtia, libros iam uenales habetis: omni cura ac diligentia emendatos. Valete.

BODLEIAN
27 MAY 1950
LIBRARY

¶De propositionibus

PRopositio est oratio indicatiua, congrua, & perfecta, uerū uel falsum significans.

¶Propositionū. Alia cathegorica, alia hypothetica ¶Cathegorica est illa que habet unicum subiectum, unicum predicatum, & unicam copulam, exemplum, ut homo est animal: ly homo est subiectum: quia precedit principale uerbum. ly est, est copula: quia copulat siue ligat subiectum cum predicato ly animal est predicatū quia sequitur principale uerbum, & subiectum est totū illud quod precedit principale uerbum preter signum & negationem.

¶Quero quæ est ista homo currit, dico q̄ est cathegorica.

¶Contra. Illa est cathegorica que habet unicum subiectum, unicum predicatū & unicam copulam, sed hic deficit predicatum, ergo non est cathegorica. Dico quod q̄is non habeat predicatum expresse positum tamē habet subintellectū. scilicet currens, quia omne uerbum adiectiuum potest resolui in participium eiusdem temporis & in hoc ꝟbū. Sum es fui, ut currit, id est est currens, & hoc uerbum Sum es fui resoluitur in seipsum & in participium suum, ut homo est, id est homo est ens.

¶Item propōnum alia affirmatiua, alia negatiua. ¶Affirmatiua est illa in qua principale uerbum affirmatur, ut homo currit, ¶Negatiua est illa in qua principale uerbum negatur: ut homo non currit

¶Propositionum alia uniuersalis, alia particularis, alia indefinita, alia singularis

¶Vniuersalis est illa in qua subiicitur terminus communis signo uniuersali determinatus: ut omnis homo currit. Et ista sunt signa uniuersalia. Omnis, nullus quilibet, neuter, nemo, nihil, uterq̄, unusquisq̄ & similia

¶Particularis est illa in qua subiicitur terminus communis cū signo particulari determinatus, ut aliquis homo currit. Et hec sunt signa particularia. Aliqs, quidam, alter, alius, unus, solus & similia

¶Indefinita est illa in qua subiicitur terminus cōis sine signo, ut homo currit.

¶Singularis est illa in qua subiicitur terminus discretus uel pronomē demonstratiuum: ut ioannes currit, uel ille homo currit, Et nota quod terminus discretus est omne nomen proprium, ut ioānes, plato, sortes, Et terminus communis est omne nomen appellatiuū quod est cōe multor̄: ut homo, animal, asinus,

¶Que'ca, uel yp, qualis'ne, uel af, u, quanta'par, in, sin.

¶Exponitur sic: ad questionem factam per que, respondendum est cathegorica uel hypothetica. Ad questionem factam per qualis, respondendum est affirmatiua uel negatiua. Ad questionem factā per quanta, respondendum est uniuersalis, particularis, indefinita, uel singularis.

¶Nota quod uniuersalis affirmatiua, & uniuersalis negatiua, de consimilibus subiectis predicatis & copulis, & terminis precise supponētibus pro eisdem contrarie stant in figura

¶Vniuersalis affirmatiua & particularis siue indefinita negatiua: cum eisdem conditionibus contradictorie stant in figura

¶Vniuersalis negatiua & particularis siue indefinita affirmatiua, cum eisdem conditionibus stant contradictorie in figura

negatiua

¶ Vniuersalis negatiua & particularis siue indefinita affirmatiua: cum eisdem conditionibus stant ~~contradictorie in figura~~ subalterne in figura.
¶ Vniuersalis affirmatiua & particularis siue indefinita affirmatiua cum eisdē conditionibus sub alterne stant in figura, Et particularis siue indefinita affirmatiua & particularis siue indefinita negatiua subcontrarie stant in figura.
¶ Et nota quod propositio singularis non habet locum in figura.

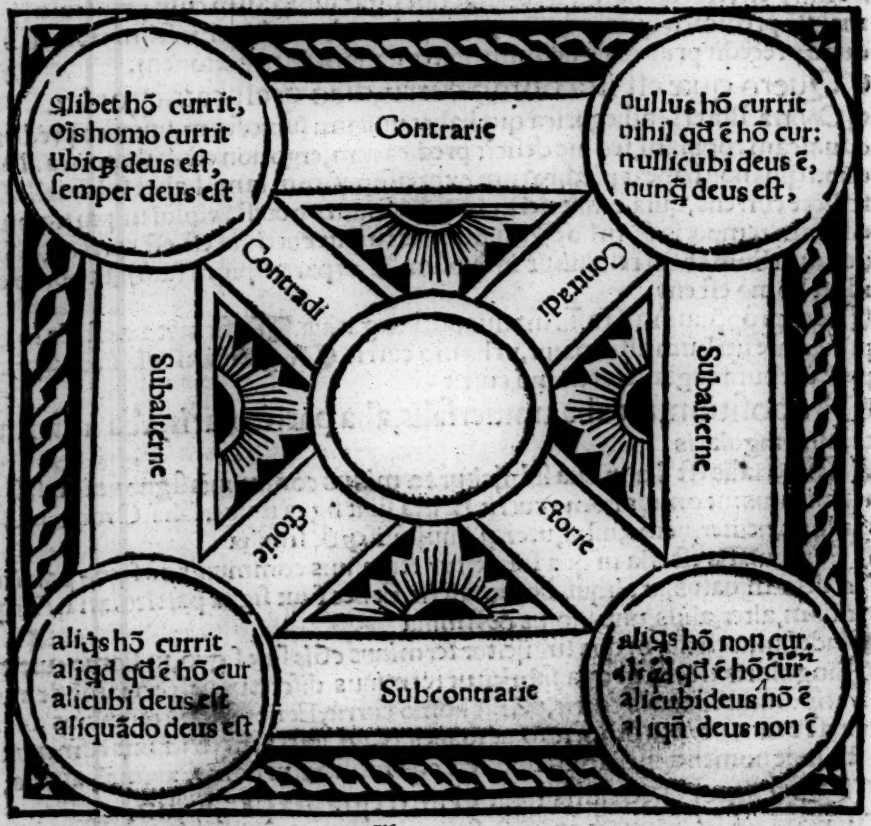

LEx & natura contrarium talis est, q; si una sit uera reliqua erit falsa in terminis substantialibus & in prædicatione directa, ut si hæc sit uera. Quilibet homo est animal, hæc erit falsa, nullus hō est animal. Sed in predicatione indirecta & in terminis accidētalibus possunt esse false & nunquam uere. Exemplum primi: ut omne animal est homo: & nullum animal est homo. Exemplum secundi. Quilibet hō est albus: & nullus homo est albus.

¶ Predicatio dicitur duobus modis, directa & indirecta.
¶ Predicatio directa est quando supius predicatur & inferius subiicitur, ut hō est animal. ¶ Predicatio indirecta est quando inferius predicatur & supius subiicitur: ut animal est homo. Terminus dicitur dupliciter: scilicet substantialis & accidentalis, Terminus substātialis est ille terminus q; si semel dicatur de una re requiritur quod semper dicatur de eadem re dum illa res manet; ut homo, la-

pis lignum, & hmõi, ¶ Terminus accidentalis est ille terminus qui si semel dicatur de una re requiritur quod semp dicatur de eadem re dū illa res manet, ut ambulans, currens. Et omnia nomina officioꝝ: ut cocus mancipium & hmõi.

¶ Similiter superius est illud quod significat omne illud quod suum inferius significat & plura ultra, ut animal: quia iste terminus anial est superius ad istū terminum hõ: quia anial significat omne illud quod hõ significat: & plura ultra ut hominem & leonē, &c Sed inferius est illud quod significat aliquod qđ suum superius, sed non tot nec tanta, Vt homo respectu animalis, & sic patet qđ homo est inferius ad animal

De conuersionibus.

¶ Lex & natura cõtradictoriaꝝ talis est, ꝙ si una sit uera relíqua erit falsa in omnibus terminis & in omni predicatione: ut si hæc sit uera. Omis hõ est animal, hec erit falsa, aliquod quod est homo non est animal

¶ Lex & natura subalternataꝝ talis est, ꝙ si uniuersalis sit uera, sua particularis siue indefinita erit uera, generaliter in omnibus terminis, & in omni predicatione: ut si hæc sit uera quilibet hõ est anial. hæc erit uera aligs hõ est anial, sed si ꝑticularis siue indefinita sit uera nõ requiritur ex necessitate qđ sua uniuersalis sit uera: ut si hec sit uera: aliquis hõ currit non requiritur qđ hec sit uera, quilibet homo currit. Sed in terminis substantialibus & in predicatiõe directa si particularis sit uera necesse est & sua uniuersalis sit uera, ut in his, hõ est animal quod omnis homo est animal: que est sua uniuersalis

¶ Lex & natura subcontrariaꝝ talis est, quod si una sit uera reliqua erit falsa in terminis substantialibus & in predicatione directa, ut si hec sit uera, quidã homo est anial hec erit falsa, quidam hõ non est anial. Sed in terminis accidentalibus & in predicatione indirecta põt simul esse uere: ut quoddam animal non est hõ, & quoddã animal est hõ, & quidã hõ est albus, & quidam homo non albus, Et duæ propõnes que subcontrarie stant in figura nunq̃ possunt simul esse false,

¶ Propositio hypothetica est illa que habet duas propõnes cathegoricas in se inclusas cũ aliqua nota coniũctionis uel aduerbij, Et qnq; sunt spes hypothetice, ſ. Copulatiua, Disiunctiua, Conditionalꝭ, Causalꝭ, & Tẽporalis, ¶ Copulatiua est illa que habet duas propõnes cathegoricas in se inclusas ꝑ istam notã (&) ut tu es hõ & tu es animal, & copulatiua est uera quãdo utraq; eius pars est uera: & est falsa quando eius una pars est falsa, ¶ Disiunctiua est illa que habet duas propõnes cathegoricas in se inclusas per hanc notam (uel) ut tu es hõ uel tu es asinus, & est disiũctiua uera, quãdo una pars est uera, & est falsa quando utraq; pars est falsa,

¶ Conditionalis est illa, in qua sunt due propõnes cathegorice coniũctim, ut ꝑ istam notam (si) ut si tu es hõ tu es animal. Et est conditionalis bona quando consequens formaliter intelligitur in antecedẽte, Et nota qđ antecedẽs in conditionali est illud quod immediate sequitur hãc notaꝫ (si) siue sit prior siue posterior, & reliqua propõ est consequens, ¶ Causalis est illa, in qua due propõnes cathegorice coniungũtur per hanc notã (quia) ut quia tu es homo tu es anial, & est causalis bona, quando illud quod precedit est causa illius quod subsequitur

¶ Temporalis est in qua due propõnes cathegorice couiũguntur, per istam notã (dum) uel quando, Vt dum tu curris tu moueris, Et est tpalis uera, quando ambe partes sunt uere, & hoc pro eodem instanti. Instans est unum indiuisibile in tempore quod non est tps nec pars temporis, ad quod tamen partes tpis

copulantur. ¶Nota quod propositio hypothetica non est alicuius qualitatis ne q; quantitatis.

COnuersio est transpositio terminorum; quando de subiecto fit predicatum & econtra.

¶Nota quod tripliciter dicitur conuersio, ſ. simplex, & p accidēs, & per contrapositionem.

¶Conuersio simplex est: quando de subiecto fit predicatum & econtra, manente eadem qualitate & quantitate. Et hoc modo conuertitur uniuersalis negatiua & particularis siue indefinita affirmattua, sic nullus homo est lapis: sic conuertitur: nullus lapis est homo masculus, & quidam homo est animal conuertitur, quoddam animal est homo masculus ¶Conuersio per accidens est quando de subiecto fit predicatum & econtra: manēte eadem qualitate, sed mutata q̄titate, & sic conuertitur uniuersalis affirmatiua & uniuersalis negatiua. Vniuersalis affirmatiua sic, quilibet homo est auimal: sic conuertitur aliquod anīal est homo masculus. Vniuersalis negatiua: ut nullus homo est animal: sic conuerritur, aliquod animal non est homo masculus. ¶Conuersio per contrapositionē, est quando de subiecto fit predicatum & econtra, manente eadem qualitate & quantitate: sed mutatis terminis finitis in terminos infinitos, & sic conuertitur uniuersalis affirmatiua, & particularis negatiua, uniuersalis affirmatiua sic, ut omnis homo est animal, sic conuertitur: oīe non animal est non homo. Et particularis negatiua sic. Aliquod anīal non est homo, sic conuertitur aliquod q̄ est non homo non est non anīal. Terminus finitus, est ille terminus cui non preponitur negatio, ut homo anīal & consimiles. ¶Terminus infinitus est ille cui preponitur negatio, ut non homo non animal

Simpliciter feci conuertitur: ea per acci.

Cato per contra, sic fit conuersio tota.

¶Nota quod A, in istis uersibus notat uniuersalem affirmatiuam. E, uniuersalē negatiuam, & i, particularem affirmatiuam. O, particularem siue indefinitā negatiuam, sed uidetur quod uniuersalis negatiua non habet conuerti simpliciter. Vt ista nulla domus facit hominem quia tunc sic esset conuersa, nihil quod est homo facit domum, sed sic non certe conuertitur quia si conuertens sit uera, sua conuersio erit uera, sed ~~tua~~ conuertens est uera & sua conuersio falsa: ergo non debet sic conuerti. Ad hoc dicendum est quod si fuerit aliqua propositio enunciata cum uerbo adiectiuo de presenti, de preterito uel futuro, uel quicunq; obliquus modus sequitur ꝟbum principale ita quod illa propositio non potest habere rectam conuersionem, tunc principale uerbum debet mutare in participium eiusdem temporis, & in hoc uerbum Sum es est, & tunc patebit recta conuersio, ut nulla domus facit hominem sic conuertitur, nullum faciēs hominem est domus. Similiter ista, nullus murus est in lapide, sic conuertitur nullum ens in lapide est murus. De preterito sic, nullus puer fuit senex, sic conuertitur, nullus preteritus senex est uel fuit puer. Eodem modo de futuro, ut nulla corrupta erit uirgo: sic conuertitur, nullum futur[illegible] uirgo *est uel erit corrupta.*

De equipollentijs

EQuipollentia est equiualentia duarum propositionum ad inuicem coniunctarum, ita quod tantum ualet una quantum & reliqua.

Versus

Pre contradic post contrar, pre post; subalter

¶Iste uersus sic exponitur. Pre contradic, hoc est quando negatio preponitur signo & subiecto propositionis tunc facit propositionem equipollere illi propositioni que ante aduentum illius negationis fuit eius contradictoriū. Vt non quilibet homo currit, equipollet huic quidam homo non currit

¶Post contrar) hoc est quādo negatio postponitur signo subiecto alicuius propositionis, tunc facit equipollere illi propositioni que ante aduētum illius negationis fuit suum coutrarium. Vt quilibet homo non currit equipollet huic, nullus homo currit

¶Pre post subalter, hoc est quando negatio preponitur & postponitur signo & subiecto tunc facit illam equipollere illi que ante aduentum illarum negationum fuit suum subalternans. Vt non omnis homo currit equipollet huic aliquod quod est homo currit

¶Nota q propositiones equipollentes sunt eiusdem qualitatis & quantitatis, cum propositionibus quibus equipollent

De propositionibus modalibus.

PRoposition um alia modalis, alia de ineſſe.

¶Propositio modalis est illa in qua predicatum ineſt subiecto cū modo modali, ut possibile est hominem currere, huius propositionis predicatum est ly currens & subiectum ly homo, equiualet ista propositio huic possibiliter homo currit, & hec est impossibile est hominem esse asinum equipalet huic impossibiliter homo est asinus, sic in his patet quod predicatum dicitur de subiecto cum modo modali precedente subiectum, & sic dicendum est de omnibus modalibus.

¶Propositio de ineſſe est illa in qua predicatum ineſt subiecto sine modo modali, ut homo currit, ¶Et sciendum quod quatuor sunt termini facientes propositionem modalem, scilicet possibile, impossibile, contingens, & necessarium cū eorū aduerbijs, scilicet possibiliter, impossibiliter, contingenter, & necessarie.

¶Et notandum est q est differentia inter propositionem necessariam, & propositionem de necessario, Propositio necessaria est illa que est uera & non potest esse falsa, ut deus est. Propositio de necessario est illa in qua ponitur iste terminus necesse necessarium uel de uecessario, ut de necessario celum mouetur. ¶Necessarium dicitur duobus modis, scilicet per se & per accidēs. Necessarium per se est illud quod est uerum & non potest, nec potuit, nec poterit esse falsum, ut deus est. Necessarium per accidēs est illud quod est uerum, & non potest, nec poterit esse falsum, potuit tamen fuisse falsum, ut ista, ego fui natus. ¶Impossibile dicitur duobus modis, per se & per accidens, impossibile per se est illud quod est falsum & non potest, nec potuit, nec poterit esse uerum, ut homo est asinus uel nullus deus est. ¶Impossibile per accidēs est illud quod est falsum & non potest nec poterit esse uerum, potuit tamen fuisse uerum, ut ista, ego non fui natus

¶Possibile dicitur tripliciter, scilicet cum re & cum actu, cum re & ante actum & ante rem & ante actum. Possibile cum re & cum actu ut ego sedeo, si actualiter sedeam, cum re & ante actum, ut ego canescam in senectute Ante rē & ante actum, ut antichristus predicat

¶Similiter contingens dicitur duobus modis, scilicet contingens natum, & cōtingens ad utrumlibet. Contingens natū est illud quod euenit alicui ex natura,

ut hominem canescere in senectute sua, Cōtingens ad utrumlibet est cuius utra ꝑs potest indifferenter esse uera uel falsa, ut homo currit

¶ Nota quod propōnes modales habent conuerti: eodem mō sicut propōnes de inesse ratione sui dicti exceptis propōibus de cōtingenti ad utrumlibet que conuertuntur ꝑ oppositas qualitates, ut si una sit affirmatiua altera erit negatiua ut contingit hominem currere, sic cōuertitur contingit hominem non currere. Exemplum de alijs propōnibus modalibus, ut contingit hominem esse animal, sic conuertitur: contingit animal esse hoīem,

Notandum quod in modalibus propōnibus aliqua est uniuersalis ratione sui dicti, aliqua particularis ratione sui dicti, aliqua indefinita ratione dicti, & aliqua singularis ratione dicti. Etiam in modalibus propositionibus ratione signi modalis, aliqua uocatur uniuersalis, aliqua particularis

Propositio uniuersalis modalis ratione dicti est, quādo terminus cōis determinatur signo uniuersali & cū mō modali, ut possibile est oēm hoīem currere, ¶ Particularis modalis ratione dicti est quando terminus cōis determinatur signo particulari & cū modo modali, ut possibile est aliquem hoīem currere, ¶ Indefinita modalis ratione dicti est illa in qua subijcitur terminus communis sine signo & cū modo modali: ut possibile est hoīem currere, ¶ Singularis modalis ratione dicti est quando subijcitur terminus discretus uel pronomē demonstratiuū cum modo modali, ut possibile est te currere. Vniuersalis modalis affirmatiua ratione signi uel modi est illa in qua ponitur ille terminus necesse necessarium uel de necessario,

¶ De propositionibus modalibus,

¶ Vniuersalis modalis negatiua ratione signi uel modi est illa in qua ponitur ille terminus impossibile. Particularis modalis affirmatia est illa in qua ponitur ille terminus possibile uel contingens, Particularis modalis negatiua est illa in in qua ponitur ille terminus possibile non uel contingens non, Propositio modalis affirmatiua rōne signi est quādo modus affirmatur, Et negatiua est quando modus negatur, Propositio modalis ratione dicti affirmatiua est quando dictum affirmatur, Et negatiua, quando dictum negatur, Ista figura prefertur tribus modis, Primo in dictis tantum, Secundo in modis tantum, Tertio tā in modis q̄ in dictis, Exemplum primi: ut necessarium est quemlibet hominē esse: necessarium est nullum hominem esse: necessarium est aliquem hominem esse: & necessarium est aliquē hominē non esse, Exemplum secundi: necessariuꝫ est quemlibet hominem esse, impossibile est quemlibet hominē esse, possibile est quemlibet hominem esse: ~~possibile est quemlibet homiem esse~~, possibile non est quemlibet hominem esse, Exempli tertij: necessarium est omnem hominem esse animal, impossibile est nullum hominem esse animal, possibile est aliquem hominem esse animal, contingit aliquem hominem non esse animal & sic de similibus,

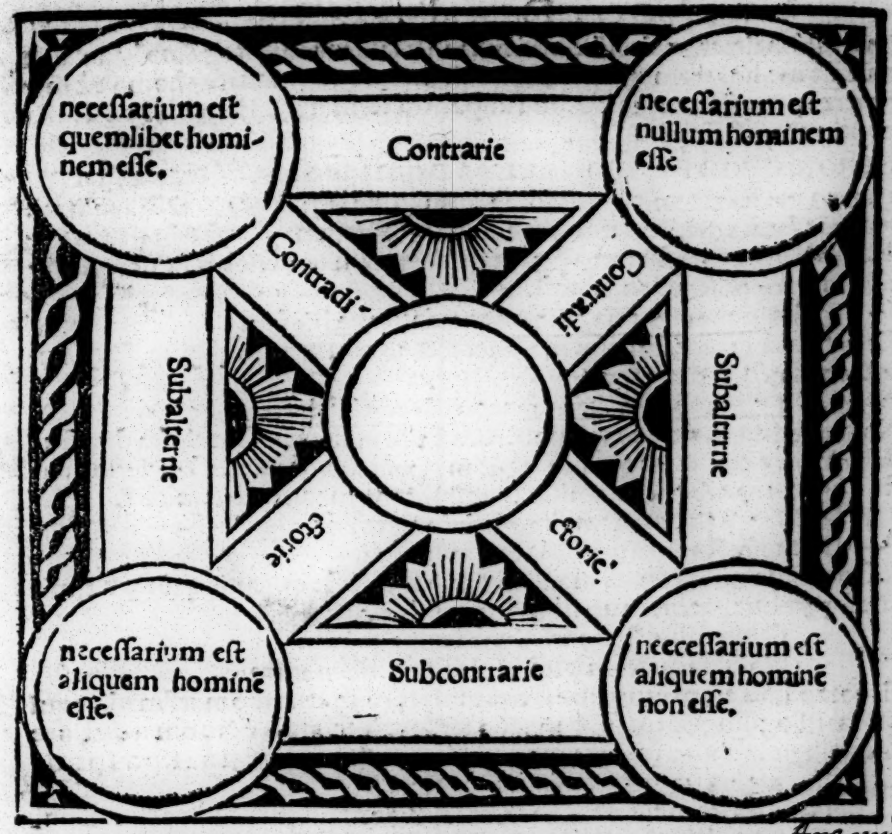

Argumentū

VT dicit boetius Argumentum eſt ratio rei dubie faciens fidem & certitudinem de re dubia. ¶Et ſciendum quod quattuor ſunt ſpecies argumenti.ſ.enthymema,exemplum inductio,& ſyllogiſmus. Enthymema eſt curtatus ſyllogiſmus habens unicā premiſſam &unicā cōclu ſionē:ut uos eſtis hō.ergo uos eſtis aīal. Exemplū eſt qñ unūſimile probatur p aliud ſimile,ut ſicut ſe hȝ mgr̄ in ſcolis circa ſuos ſcolares,ſic ſe hȝrector i naui circa ſuos ſubditos. Inductio eſt qñ uniuerſale probatur p ſua ſingularia:ut ille hō currit:& ille & illa:& ſic de ſingulis.ergo oīs hō currit. ¶Syllogiſmus eſt oratio in qua quibuſdam poſitis & conceſſis neceſſe eſt ad aliud euenire per ea q̄ poſita ſunt & conceſſa:ut omnis homo currit: ille eſt homo.ergo ille currit.

Termin

De modis

¶Sciendum q̄ omnis ſillogiſmus cōſtat ex tribus terminis,ſ.ex maiore extremitate,ex minore extremitate,& ex medio termino. Maior extremitas eſt ille terminus qui ſumitur in maiori cum medio termino, hoc eſt in prima propōne cum medio termino. Minor extremitas eſt ille terminus qui ſumitur in minori propōne,hoc eſt in ſecunda propōe cū medio termino. Medius terminus eſt ille qui ſumitur bis ante concluſionem & nō ingreditur illam.ut omnis hō eſt riſibilis,omne animal rōnale eſt homo:ergo omne ania rationale eſt riſibile, uel ſic,omne aīal rationale eſt riſibile, omnis homo eſt

De modis.

animal rationale: ergo oīs hō est risibilis, in hoc secundo syllogismo ly aīal rationale est medius terminus, ly risibile est maior extremitas, ly homo est minor extremitas. ¶ Figura est debita dispositio terminorū. Et modus est debita dispositio propositionum,

¶ Et nota quod tres sunt figure, s. prima, secūda, & tertia. In prima figura medius terminus erit subiectum in maiori: & predicatū in minori. In secunda figura medius terminus erit bis predicatum: hoc est semel in maiori: & semel in minori. In tertia figura medius terminus erit bis subiectum semel in maiori, & semel in minori.

¶ Subpre prima: bis pre secunda; tertia bis sub.

¶ Et nota q̄ nouendecim sunt modi: scilicet nouem in prima figura, & quatuor in secunda, & in tertia sex.

Prima nouem; secunda tetras: & tertia bis tres.

¶ Nota quod duplex est conclusio. s. directa & indirecta. Conclusio directa ē quādo maior extremitas predicatur de minore extremitate. Conclusio indirecta est quando minor extremitas predicatur de maiore extremitate.

Predico maiorem dum sit conclusio recta.
Est indirecta dum predicat ipsam minorem.

¶ Insuper nota quod omnes modi cōcludunt directe exceptis quinq; ultimis prime figure que patent in uersibus sequentibus.

Omnes directe concludunt excipe quinq;.
Nomina quorum bara, ce, da, fa. frisesomorum.

¶ Et notandum est q̄ in uersibus sequentibus continentur omnes modi in quibus fiunt syllogismi, & tot sunt modi quot sunt dictiones. & in omni dictione per a intelligitur uniuersalis affirmatiua. per e uniuersalis negatiua. per i particularis affirmatiua per o. particularis negatiua.

Barbara, celarent, darīj ferio, baralipton.
Celantes, dabitis, fapesmo, frisesomorum.
Cesare, campestres, festino, baroco, darapti.
Felapton, disamis, datisi, bocardo, ferison.

¶ Et notandum est q̄ si omnes propositiones sunt negatiue, uel si omnes propositiones sunt particulares nunquam erit bonus syllogismus, neq; in hypotheticis exclusiuis nec exceptiuis.

Syllogisari non est ex particulari.
Neq; negatiuis: recte concludere si uis.

¶ Et sciendum, quod omnis syllogismus tā secunde quā tertie figure pōt reduci in quatuor primos modos: quia omnis modus incipiens per b, potest reduci in barba. & per c, in celarent. per d, in darīj, & per f, in ferison. Versus. S simplex p per ac. m. transpos. c facit impos. Sic exponitur ille uersus S, notat simplicē conuersionem: quando uocalis precedit aliam: tūc propositio debet conuerti simpliciter. Et quando uocalis precedit p. tunc propositio debet conuerti per accidens. M notat transpositionem: ut patet in fabesmo. & fiat ille syllogismus oīs homo est animal: nullus lapis est homo, ergo, quoddam aīal non est animal. & conclusio erit indirecta.

Maior debet conuerti p accidens quia a precedit p, sic ergo quoddam animal non est homo. & minor debet conuerti simpliciter, quia illa uocalis e, precedit S, sic ergo nullus homo est lapis. Et propositiones debent transponi, quia illa lra

m,eſt in fapeſmo fiat ergo ſic ſyllogiſmus .Nullus homo eſt lapis: quoddam animal eſt homo: ergo quoddam animal non eſt lapis. Et ſic reducitur in ferio ſimpliciter patet de aliis duobus modis quia debent reduci per impoſſibile.ſcl licet baroco & bacardo. ¶Et eſt reducere per ipoſſibile ſumere oppoſituz conclusionis & uide ſi maior eſt uniuerſalis:uel minor: ſi maior debes ponere oppoſitum concluſionis loco minoris: & oppoſitum minoris loco concluſionis: Si minor debes ponere oppoſitum concluſionis loco minoris: Fiat ergo ſyllogiſmus in baroco ſic. Omnis homo eſt animal. quidam lapis non eſt animal ergo quidam lapis non eſt homo:oppoſitum cancluſionis eſt. omnis lapis eſt homo. oppoſitum minoris eſt: omnis lapis eſt animal, reducatur ergo ſic. oñis hõ eſt aïal:omnis lapis eſt homo.ergo omnis lapis eſt animal.Et ſic debet bocardo reduci in barbara.uel ſic exponatur predictus uerſus.S, ſimplex.hoc eſt quandoS.ſequitur uocalem:tunc propoſitio facta per illã uocalẽ debet cõuerti ſimpliciter ut patet in Celantes.p,per ac.hoc eſt quando p,ſequitur uocalem: tunc propoſitio facta per illam uocalem debet conuerti per accidens.ut patet ī baralipton.m tranſpoſ.hoc ẽ quando hec litera ponitur in aliquo modo ſiue in prima ſillaba, ſiue ſecunda, uel tertia, ſiue quarta.ſemper cauſat tranſpoſitionem: propoſitionum,ut patet in fapeſmo.C.facit impoſ.hoc eſt quãdo C. habetur in aliquo modo oportet ſumere oppoſitum cõcluſionis. Etſi maior ſit uninerſalis ut in baroco tunc ponatur oppoſitum concluſionis in loco minoris, & oppoſitū minoris in loco cõcluſionis Etſi minor ſit uniuerſalis ut i bocardo, tũc ponitur oppoſitum concluſionis in loco minoris,& oppoſitum maioris in loco concluſionis,ut patet ſupra,

COnſequentia eſt quoddam aggregatum ex antecedente & conſequente cum nota conſequentie uel conſequentia eſt quedam ſequela inter accidens & conſequens cum nota cõſequentie. ¶Et note conſequentie ſunt iſte,ergo,ideo, igitur,ſi,quia. ¶Antecedens eſt illud quod immediate precedit notã cõſequentie. Et conſequens eſt illud quod immediate ſequitur notam conſequentie,niſi.in conditionali& cauſali quia in illis propoſitio que inmediate ſequitur ſi, uel quia,uocatur antecedens & altera uocatur cõſequens. ¶Item cõſequẽtia dicitur cuobusmodis ſcilicet bona, & non bona. ¶Conſequentia bona dicitur duobus modis ſcz bona & formalis,& bona materialis. ¶Conſequentia bona & materialis dicitur tripliciter. Vnomõ quãdo antecedens eſt impoſſibile, & cõſequens ſibi impertinens. ut hõ eſt aſinus ergo baculus ſtat in angulo.Alio mõ quãdo conſequẽs eſt neceſſariũ, & ãtecedẽs ſibi ipertinẽs,ut uos curritis,ergo deus eſt. Tertio mõ quando tenet gratia terminoꝝ. hoc eſt quãdo tenet in uno & nõ oñi ſimili. ut omnis ſol lucet.ergo ille ſol lucet.uel ſic, uos non eſtis ille homo demonſtrãdo uos ergo uos non eſtis homo.

Ad cognoſcẽdum que conſequentie ſunt bone &formales dantur regule generales, quarum prima eſt. Quelibet cõſeçuentia eſt bona & formalis,quando cõſequẽs formaliter intelligitur in anteçedẽte,ut homo currit.ergo animal currit. ¶Alia regula eſt iſta. quelibet conſequentia eſt bona & formalis quando ex oppoſito conſequentis ſequitur oppoſitum antecedentis, & hoc formaliter. ut ex oppoſito iſtius animal currit, ſequitur oppoſitum iſtius, homo currit, quia ſequitur nullum animal currit,ergo nihil quod eſt homo currit,

¶Alia regula est. Quelibet consequentia est bona & formalis, quando oppositum consequens formaliter repugnat antecedenti, ut ista consequentia est bona & formalis. Homo currit, ergo animal currit, qa oppositū cōsequentis scilicet, nullum animal currit, repugnat huic antecedenti, homo currit. ¶Et dicuntur propōnes repugnare quando non possunt simul stare in ueritate. Vel quando ex oppositō unius sequitur oppositum alterius

¶Alia regula est ista. in omni consequentia bona & formali. Quicquid antecedit ad antecedens, antecedit ad cōsequens, ut homo currit, ergo animal currit, quia quicquid antecedit ad hoc antecedens homo currit antecedit ad hoc consequens animal currit, quia sequitur homo albus currit ergo animal currit. ¶Item in omni bona consequentia & formali: quicquid sequitur ad consequens sequitur ad antecedens, ut homo currit, ergo animal currit, quicquid sequitur ad hoc consequens animal currit: sequitur ad hoc antecedēs homo currit, ergo sequitur homo currit, ergo corpus currit.

¶Alia regula est ista, si in nullo casu possibili posito antecedēs potest esse uerum & consequens falsum, illa consequentia est bona: ut ille hō currit. Item si in aliquo casu possibili posito antecedens potest esse uerū & consequens falsum, illa consequentia nō ualet, ut uos mouemini ergo uos curritis.

¶Alia regula est ista, arguēdo a primo ad ultimum ubi omnes consequentie intermedie sunt bone & formales: & non uariate est consequētia bona, & arguitur a primo ad ultimum quando illud quod est cōsequens unius consequentie est antecedens alterius consequentie: & non maius neq; minus: & sic generaliter quousq; deueniatur ad ultimum cōsequens: & tunc ex primo antecedente, & ultimo consequente est consequentia bona, ut homo currit: ergo animal currit: animal currit, ergo corpus currit, corpus currit, ergo substantia currit substantia currit, ergo res currit, res currit, ergo ens currit, & sic a primo ad ultimum homo currit, ergo ens currit. ¶Cōtra istam regulam arguitur sic, Si illa regula esset uera ista consequentia esset bona scilicet nullum tps est, ergo aliquod tempus est, quia potest argumentari a primo ad ultimum cōsequens ꝯs inter medijs sic, nullum tempus est ergo dies non est, & aliquod tempus est, ergo nox est, nox est, ergo aliquod tempus est, & a primo ad ultimum nullum tempus est, ergo aliquod tēpus est, & qꝫ ista consequentia non ualet probatur, quia arguitur ab uno contradictorio ad reliquum. Ideo dicendum est qđ ista consequentia non ualet: nec hic arguitur per regulam, quia cōsequentie sunt uariate, quia plus additur in antecedente secunde consequentie in consequente prioris consequentie

¶Alia regula est ista, quando arguitur ab uniuersali ad suā particularem, siue indiffinitam, siue subalternantem affirmatiue siue negatiue est consequentia bona, ut qlibet homo currit, ergo aliquis homo currit, nullus homo currit. ¶Alia regula est ista, ab uniuersali affirmatiua ad suam singularē affirmatiuam cum debito medio est cōsequentia bona, ut omnis homo currit, ille est homo, ergo ille homo currit, sed sine debito medio non ualet consequentia, quia non sequitur, quilibet homo currit: ergo ille homo currit quodcunq; demonstratur, sed aliquando tenet gratia terminoꝝ: ut in terminis significan

tibus res incorruptibiles. ut omnis sol lucet, ergo iste sol lucet. Et aliquando in nominibus partitiuis, ut uterq; istorū currit, ergo iste istorum currit, & quādo antecedens est impossibile, ut omnis homo est lapis, ergo iste homo est lapis. Alia regula est ista. A particulari ad suam indefinitam est cōsequentia bona & econtra, ut aliquis homo currit, ergo homo masculus currit, homo currit, ergo aliquid quod est homo currit. ¶ Alia regula est ista, ab uniuersali negatiua ad suam singularem negatiuam est consequentia bona, ut nullus homo currit, ergo iste homo non currit. ¶ Alia regula. In omni consequentia bona & formali si antecedens sit uerum consequens erit uerum, quia ex ueris nihil sequitur nisi uerum, & si antecedens sit falsum non sequitur quod consequēs erit falsum. Vnde. Ex falsis uerum, ex ueris nil nisi uerum. ¶ Alia regula est ista, ex impossibile sequitur quodlibet, ut uos estis azinus, ergo uos curritis.

¶ Item necessarium sequitur ad quodlibet ut uos curritis, ergo deus est ¶ Alia regula est ista. Ex contingenti nunq̄ sequitur impossibile, ut homo currit ergo nullus deus est.

¶ Item ex necessario nunq̄ sequitur contingens, ut ista consequētia non ualet: deus est, ergo uos curritis. ¶ Alia regula est ista, quando arguitur ab inferiori ad suum superius cum negatione postposita & cū debito medio est consequentia bona, ut homo non currit. & homo est animal: ergo animal non currit.

¶ Notandum quod inferius dicitur duobus modis, s. inferius per se, & inferius per accidens. Inferius per se est ut iste terminus homo, ad istū terminum animal, & animal ad corpus & corpus ad substantiam. Inferius per accidens est quilibet terminus qui cum addito sumitur respectu alterius termini: ut iste terminus homo albus est inferius ad istum terminum homo propter hanc regulam, Omne se habens per modum appōnis uel additionis respectu alterius est inferius eo. Ex hoc notādo sequitur hec regula. ¶ Quando arguitur ab inferiori ad suum superius sine negatione, sine distributione: & sine aliqua dictione habente uim negationis uel distributionis est cōsequentia bona, tam per se quam per accidens, per se ut homo currit, ergo animal currit: per accidēs, homo albus currit: ergo homo currit.

¶ Et notandum quod tripliciter cōtingit arguere ab inferiore ad suum superius a parte subiecti, a parte predicati & a parte utriusq;. ¶ A parte subiecti quando subiectum in antecedente est inferius ad subiectum in consequente ut homo currit, ergo animal currit. ¶ A parte predicati quando predicatum in antecedente est inferius ad predicatum in consequente, ut hō currit ergo homo mouetur. ¶ A parte utriusq; quando subiectum & predicatum in antecedente sunt inferius ad subiectum & predicatum in consequente, ut hō currit, ergo animal mouetur

¶ Nota quinq; modis fallit hec regula. Arguēdo ab inferiori ad suum superius. ¶ Primo modo quando arguitur ab inferiori ad suum superius a parte subiecti cū negatione preposita, ut nullus homo currit, ergo nullū animal currit. ¶ Secundo modo quando arguitur ab inferiori ad suum superius a parte predicati dictione exclusiua addita subiectis. ut tantum homo currit, ergo tantum homo mouetur. ¶ Tertio modo quando arguitur cum nota alietatis uel differentie preposita, ut homo est aliud ab asino, ergo homo est aliud ab

animali. ¶Quarto modo quãdo arguitur cũ distributione uel cum aliqua dictione habente uim negationis uel distributionis, ut omnis homo currit. ergo omne animal currit ¶Quinto modo quando arguitur ab inferiori ad suũ superius cum aliqua istarũ dictionũ quã uel sicut cum cõparatiuo uel superlatiuo gradu, tunc non ualet consequentia, ut uos estis ita fortis sicut ille homo, ergo uos estis fortis sicut homo, uos estis fortior isto homine, ergo uos estis fortior homine. Vos estis fortissimus istorũ hominum, ergo uos estis fortissimus hominũ. Sed quando arguitur a superiore ad suum inferius cũ aliqua istarum dictionũ, tũc est consequentia bona. ut uos estis ita fortis sicut homo, ergo uos estis ita fortis sicut ille hõ. ut uoa estis fortissimus hominũ, ergo uos estis fortissimus istorũ hoim. ¶Alia regula est ista: arguendo a superiori ad suum inferius sine negatiõe, sine distributiõe, uel aliqua dictione habente uim negatiõis uel distributione, non ualet cõsequẽtia de forma. ut aial currit, ergo hõ currit, licet aliquãdo tenet de materia, ut aial ridet, ergo homo ridet.

¶Alia regula est ista. In oi cõsequentia bona & formali quãdo arguitur ab inferiori ad suũ superius distributo consequẽte sequitur ãtecedẽs distributũ si cõsequẽs sit distribuibile & ãtecedẽs similiter, ut homo currit, ergo aial currit, ideo sequitur oẽ aial currit, ergo oĩs homo currit, ¶Sed contra istã regulã arguitur sic ista consequẽtia est bona, hõ currit, ergo homo mouetur & tamẽ nõ sequitur: oĩs homo mouetur, ergo oĩs homo currit, ergo regula non ualet. ¶Huic dicitur ꝙ quãuis non tenet a ꝓte predicati in affirmatiuis, tamẽ tenet in negatiuis ut nullus hõ mouetur, ergo nullus homo currit, Similiter arguendo a superiori ad suũ iferius in terminis accidentalibus sine debito medio: cũ distributione affirmatiua prepo sita non ualet cõsequẽtia de forma: ut oẽ coloratũ est, ergo omne album est sed cum debito medio est consequentia bona, ut omne coloratum est, omne album est coloratum: ergo omne album est.

¶Alia regula, ab actiua ad passiuam est consequẽtia bona & econtra, ut ego amo uos, ergo uos amamini a me, & uos amamini a me ergo, &c

SEquitur de dictionibus exclusiuis & sunt iste tantum, & tãtũmodo: solum, & solũmodo, precise, & dũtaxat. Et quelibet propositio in qua ponitur aliqua istarum a parte subiecti debet exponi per suas exponentes: siue sit affirmatiua siue negatiua, quarũ prima erit eius preiacens. Secũda erit uniuersalis de subiecto & qualitate oppositis, subiecto & qualitati ꝑiacentis. Exemplũ: ut tantũ homo currit: sic exponitur, homo currit: & nihil non hõ currit Tantũ h nõon currit: sic exponitur hõ non currit, sed quodlibꝫ nõ hõ currit, uel quodlibet aliud ab hoie currit. Prĩa regula est hec ab exclusiua ad suũ preiacẽs est cõsequẽtia bona, sed non econtra, ut tantum homo currit ergo homo currit, Et preiacens exclusiue est illud ꝙ remanet dempta dictione exclusiua ut homo currit. est preiacens istius homo currit

¶Alia regula est illa. Ab exclusiua affirmatiua & non negatiua ad suum uniuersale in terminis transpositis, ĩ terminis rectis in singulari numero cum uerbo de presenti, & nõ ampliatiuo, est consequẽtia bona, ut tãtũ hõ currit, ergo omne currẽs est hõ, & econtra, omne est currẽs, homo ergo tãtũ hõ

currit. Verba ampliatiua ſunt iſta. incipit, deſinit, poteſt, & appareat & oīa uerba de preterito & futuro que poſſunt predicare de re exiſtente & nō exiſtē te. ut homo non exiſtēs poteſt eſſe rome. Similiter antichriſtus poteſt eſſequi nondum eſt: ſed in obliquis & in hypotheticis. nō ualet cōſequētia. ut cuiuſli bet hois aſinus currit: ergo tātū currēs eſt hois aſinus: quia antecedēs pōt eſſe uerū, & cōſequēs falſum poſito ꝙ quilibet homo habeat duos aſinos, unū cur rentē & alterū iacentē iam antecedens eſt uerū & conſequēs falſum

¶ Alia regula eſt iſta. Ab una exponente excluſiue ad excluſi uam non ualet conſequentia, ut homo currit ergo tantum homo currit. ¶ A lia regula eſt iſta. ab excluſiua ad unam eius exponentem eſt conſsquentia bo na. ut tātum homo currit ergo nihil aliud ab homine currit.

¶ Et notandum quod oppoſitum excluſiue debet dari per ne gationem prepoſitam toti. ut tantum homo currit. oppoſitū huius eſt hoc. nō tātū homo currit: ꝙ debet probari per duas cauſas ueritatis que debent dari p unā diſiunctiuā factam ex oppoſitis partium exponentiū excluſiue affirmati ue ut non tātū homo currit. habet pro cauſis ueritatis iſtas duas propoſitiones Nihil quod eſt homo currit, uel aliquid non homo currit. Et oppoſitum exclu ſiue affirmatiue equiualet uni diſiunctiue facte ex oppoſitis partium exponē tiū excluſiue affirmatiue, ut non tantū homo currit. equiualet huic, nihil ꝙ eſt homo currit, uel homo non currit, & debet probari p illas.

¶ Item quando arguitur a propōne habente plures cauſas ue ritatis ad unā illaꝝ non ualet conſequētia. ut hic non tātū homo currit. ergo a liquid non homo currit. Vel ſic, non tātū homo currit ergo nihil ꝙ eſt homo currit, quia antecedens poteſt eē uerū & conſequēs falſum. poſito ꝙ homo & a ſinus currāt. uꝫ ponēdo ꝙ nihil currat. iā ātecedens eſt ueꝝ, ſ. ꝙ non tm̄ hō non currit: quia habet unā cauſam ueritatis uerā. & conſequēs eſt falſum: ſeꝫ nihil ꝙ eſt homo currit: quia eius oppoſitū eſt ueꝝ. ſ. aliquid ꝙ eſt hō currit

¶ Alia regula eſt iſta quādo arguitur ab una cauſa ueritatis ad propoſitionem habentē illā: tunc illa conſequentia eſt bona. Vt nihil ꝙ eſt ho mo currit. ergo non tātū homo currit. Et quādo argnit ab utraꝫ cā ueritatis ad ꝓpōnem habentem illā. tūc conſequentia illa eſt bona: & econtra. Vt nihil ꝙ eſt homo currit, uꝫ aliquid non homo currit, ergo non tātū homo currit, & econ tra non tātū homo currit, ergo nihil ꝙ ē hō currit. uꝫ aliquid nō hō currit.

¶ Alia regula eſt iſta. quando arguitur ab inferiori ad ſuum ſu periꝰ a ꝑte ſubiecti dictione excluſiua addita ſubiectis eſt conſequentia bo na, ut tātū homo currit, ergo tātū aīal currit. Sed a ꝑte predicati non ualet con ſequentia. ut tātū homo currit, ergo tātū homo mouetur, Sed aliquando tenet gratia terminorū, ut tātū uos differtis ab hoīe ergo tantū uos differtis ab aīali,

¶ Alia regula eſt iſta. quando dictio excluſiua additur dictio ni ſignificanti numeꝝ ultra numeꝝ binariū, tūc dupliciter hꝫ exponi ſ. rōne pluralitatis, & rōe alietatis. Rōe pluralitatis ſic exponitur, tātū quatuor hoīes currūt, quatuor hoīes currūt & non plures. quā quatuor hoīs currūt. Rōne ali etatis ſic exponittur. quatuor hoīes currūt & nulli alij hoīes quā quatuor

¶Alia regula est ista. Ab exclusiua affirmatiua ad suam exceptiuam negatiuam est consequentia bona, & econtra ut tantum homo currit. ergo nihil preter hominem currit. ¶Notandum quod quatuor sunt ordines exclusiui. Primus est quando dictio exclusiua pteponitur subiecto ut tantum homo currit. Secundus est, quãdo dictio exclusiua immediate sequitur subiectũ, ut homo tantum est currens. Tertius est quando dictio exclusiua postponitur principali uerbo, ut homo est tantum currens. Quartus est quãdo ponitur inter partes predicati, ut tu es uidens tantum hominem. ¶Et notandũ quod secundum aliam & aliam situationem dictionis exclusiue in propõne exclusiua propositio debet aliter & aliter exponi exemplum. Aliquãdo enim precidit totalitet in propõne Vt tantum uides hominem. Et sic exponitur. Tu uides hominem & nihil non tu uides hominem. Aliquando immediate preponitur uerbo, ut tu tantũ uides hoĩem, sic exponitur. Tu uides hoĩem & nihil aliud facis quam uides hominem. Aliquando preponitur totaliter predicato, ut tu es tantum uidens hominem, sic exponitur. Tu es uidens hominem & non es aliud q̃ uidens hominẽ. Aliquando ponitur inter partes predicati, ut tu es uidens tantum hoĩem & tũc sic habet exponi tu uides hominem, & non uides aliud quã hominem. Et eodem modo exponitur illa, hic tantum hoĩem uides. ¶Item tu es similis solum sorti, sic exponitur, tu es similis sorti, & non es similis aliq̃quã sorti, ergo tu es similis solum sorti, &c.

SEquitur de dictionibus exceptiuis. Et sunt iste, preter, preterq̃, & nisi, & his cõsimiles. Et quelibet propositio in qua ponitur aliqua istarum a parte subiecti debet exponi per duas exponẽtes, sed priusquam dicatur de eius expõnibus. ¶Nota quod pars extra capta uocatur illud quod immediate sequitur dictionem exceptiuam. Et preiacens est illud quod remanet dempta dictione exceptiua cum parte extra capta ut in ista propositione. Omnis homo preter sortem currit, ly sortes est pars extra capta & hec propõ omnis homo currit est preiacens. ¶Et notãdum, quod si exceptiua sit affirmatiua, prima eius exponens erit negatiua, cuius subiectum erit pars extra capta & predicatum & copula erunt eadem que erant exceptiue, secunda erit uniuersalis affirmatiua in qua primo sumitur signũ uniuersale affirmatiuũ cum subiecto preiacentis, cum ista dictione alius, a, ud, in eodem casu, genere & nũero, cum parte extra capta in ablatiuo casu, ut ista omnis homo preter sortem currit, sic exponitur sortes non currit: sed omnis homo alius uel alia a sorte currit, ergo omnis homo preter sortem currit. Et si exceptiua sit negatiua, prima exponens erit affirmatiua & reliqua erit illa que dabitur sicut prius, preterquam in loco signi uniuersalis affirmatiue, ponitur signum uniuersalis negatiue, ut nullus homo preter sortem currit, sic exponitur, sortes currit, sed nullius alius uel alia a sorte currit, ergo &c. Et iste exponentes tenentur generaliter in exceptiuis proprijs. ¶Pro quo notãdum est, quod nulla exceptiua dicitur propria nisi eius preiacens sit propositio uuiuersalis affirmatiua uel negatiua a qua dicitur exceptiua constituti. Vnde ista exceptiua non est propria. Aliquis homo preter sortem currit

¶Alia regula est ista. Omnis exceptiua propria repugnat suo

preiacent: ut ille repugnant, omnis homo currit, & omnis homo preter sortem currit: Nam dicuntur propositiones repugnare, quando non possunt simul stare in ueritate: uel cum ex una sequitur oppositum alterius: sicut & in propositis. ¶ Et nota q̄ ad omnem exceptiuam propōnem quatuor requiruntur: scilicet preiacens exceptiue, subiectum preiacentis, pars extra capta & illud respectu cuius fit exceptio

¶ Alia regula, ab exceptiua ad eius exponentes tam diuisim q̄ coniunctim est consequētia bona: & econtra coniunctim, ut sequitur omnis hō preter sortem currit, ergo sortes nō currit. Et similiter omnis homo preter sortem currit, ergo omnis homo alius uel alia a sorte currit. Et sic diuisim cōiunctim omnis homo preter sortem currit, ergo sortes non currit, sed omnis homo alius uel alia a sorte currit. Et sequitur econtra coniunctim. Vt sortes nō currit, sed omnis homo alius uel alia a sorte currit, ergo omnis homo preter sortem currit. ¶ Nota differentia est inter istos tres terminos, preter, preterque, & nisi. Nam preter & preterquam sumuntur indifferenter tam in affirmatiuis quam negatiuis, & nisi solum in negatiuis.

¶ Alia regula est ista, Propositio in parte uera & in parte falsa potest uerificari per exceptionem partis falsę, uel partium falsarū. Et propositio in parte uera & in parte falsa habet aliquas propōnes singulares ueras: & aliquas falsas: uel aliam ueram & aliam falsam. Vnde posito quod sortes sedeat, & omnis homo non sortes currat, tūc hec propositio omnis homo currit est in parte uera & in parte falsa, & habet uerificari per exceptionem partis falsę, scilicet sortes currit, sic omnis homo preter sortem currit. Et si sortes & plato sedeant. Et omnis homo non aliter istorū currit: tunc habet uerificari per exceptionem partium falsarum sic. Omnis homo preter alterū istorū currit, demonstrando sortem & platonem Vnde semper si exceptio fiat pro pluribus habet dari p terminum partitiuum uel cum disiunctione, ut patet in istis exceptiuis predictis.

¶ Alia regula est ista. Si exceptiua sit propria, requiritur quod pars extra capta sit inferior ad subiectum preiacentis, ut omnis homo preter sortem currit.

¶ Alia regula est ista, Si tot excipiuntur quot supponuntur: tūc exceptiua est impropria, ut patet per eius diffinitionem. Quia exceptio est extra captio partis a suo toto. Vnde ista exceptiua est impropria. Omnis homo preter hominem currit, quia tot excipiuntur quot supponuntur.

¶ Contra, ista est satis propria, nullus sol preter istum lucet. Et hic tot excipiuntur quot supponuntur ergo regula nulla. Dico quod regula predicta est satis bona: & habet intelligi quando illud quod supponitur & illud q̄ excipitur eodem modo excipitur quo supponitur, sed sic non est hic, quia unus terminus supponit discrete & alius confuse & distributiue.

Alia regula est ista. In omni exceptiua uera & affirmatiua predicatum dicitur de subiecto preiacentis & remouetur a parte extra capta, Vt omnis homo preter sortem currit currēs remouetur a sorte, & dicitur de ly homine. Sed in exceptiua negatiua predicatum dicitur a parte extra capta, & re-

mouetur a ſubiecto preiacentis: ut nullus homo preter ſortem currit: currens dicitur de parte extra capta. & remouetur a ly homine, quod eſt ſubiectum preiacentis.

¶Alia regula eſt iſta, oppoſitum exceptiue debet dari per negationem prepoſitam toti: ſicut appoſitum excluſiue & habet duas cauſas ueritatis. ¶Et nota ꝙ non eſt uerius dari appoſitum alicuius propõnis cathegorice, q̃ preponere negationem toti, uel delere eam ſi prepoſita fuerit, &c.

De copulatiuis regule

¶Prima regula eſt iſta. Si una pars copulatiue eſt falſa, tota copulatiua eſt falſa, & ſi utraq; pars copulatiue eſt uera, tota copulatiua eſt uera. ¶Alia regula eſt iſta arguendo a tota copulatiua ad alteram eius partem eſt cõſequentia bona & formalis: ut uos curritis, & uos eſtis homo, ergo uos curritis

¶Alia regula eſt. A toto copulato ad alteram eius partem eſt conſequentia bona, ut ſortes & plato currunt, ergo plato currit, niſi cum uerbis ſignificantibus diuiſionem, ut ſortes & plato trahunt lapidem, ergo plato trahit lapidem, non ualet conſequentia

¶Alia regula eſt. A pte copulatiue ad totã copulatiuam non ualet conſequentia de forma. Sed quinq; modis tenet de materia. Primo modo quando copulatiua fit ex parte inferiori & ſuperiori: tunc arguendo a pte inferiori ad totam copulatiuã eſt conſequẽtia bona, ut uos eſtis homo, ergo uos eſtis homo & uos eſtis animal. ¶Secundo modo quando copulatiua fit ex pte contingenti, & ex parte neceſſaria: tunc arguendo a parte contingenti ad totaꝫ copulatiuam eſt conſequẽtia bona ut uos curritis, ergo uos curritis, & deus eſt Tertio mõ qñ copulatiua fit ex probatione poſſibili, & ex ꝓpõe ipoſſibili tũc arguẽdo a pte copulatiue que eſt ipoſſibilis ad totã copulatiuã eſt conſequẽtia bona, ut uos eſtis aſinus, ergo uos eſtis aſinus, & uos curritis. ¶Quarto quando copulatiua fit ex partibus conuertibilibus, tunc arguendo a parte copulatiue, ad totam copulatiuam eſt conſequentia bona, ut uos eſtis hõ, ergo uos eſtis homo, & uos eſtis animal rationale. ¶Quinto quando copulatiua eſt facta ex duabus partibus quarum una non poteſt eſſe uera ſine altera: tunc arguẽdo ab illa parte copulatiue que non poteſt eſſe uera ſine altera, ad totam copulatiuam eſt conſequentia bona: ut uos ſedetis ergo uos ſedetis & uos eſtis homo.

¶Alia regula. Iſta dictio &, quãdoque tenetur copulatiue, & aliquando copulatim. Tenetur copulatiue quando copulat inter propõnes: ut uos eſtis animal, & uos eſtis ſubſtantia. Tenetur copulatim quãdo copulat inter terminum & propõnem, ut tu es animal & aſinus. ¶Item quando ille terminus &, tenetur copulatim, tunc talis propõ eſt diſtinguẽda penes ſenſum cõpoſitum & ſenſum diuiſum. Quando eſt ſenſus compoſitus, oportet ꝙ manet idem ſubiectum, ut tu es homo animal & tu es aſinus, & hec eſt falſa. Quando ſenſus diuiſus eſt, tunc oportet ꝙ manet idem predicatum, ut tu es animal & aſinus & animal, & hec eſt uera.

¶Alia regula, oppoſitum copulatiue eſt una diſiunctiua facta

ex oppositis partium copulatiue illius, ut homo currit & animal currit. Oppositum eius est hoc, nihil quod est homo currit, uel nullum animal currit.

Sequitur de disiunctiuis

¶Prima regula est hec, Si una pars disiunctiue sit uera, tota disiunctiua est uera, & si ambe partes sint false, illa disiūctiua est falsa, ut uos estis asinus uel uos estis capra. ¶Alia regula est hec: arguendo a parte disiūctiue ad totam disiunctiuam est consequentia bona: ut homo currit ergo homo currit, uel asinus sedet. Alia regula est ista, a tota disiunctiua ad alteram eius partem non ualet consequentia de forma: ut uos curritis uel uos sedetis, ergo uos curritis. Sed quinq; modis tenet gratia terminorum.

¶Primo modo quando est aliqua disiūctiua facta ex parte inferiori, & exparte superiori, tunc arguendo a tota disiunctiua ad partem supiorem est consequentia bona: ut uos estis homo uel uos estis animal, ergo uos estis animal. ¶Secundo modo quando disiunctiua sit ex parte contingenti, & ex parte necessaria, tūc arguendo a tota disiunctiua ad partem necessariam est consequentia bona: ut uos curritis, uel deus est ergo deus est. ¶Tertio modo quando disiunctiua fit ex parte impossibili, & ex parte possibili, tunc arguendo a tota disiunctiua ad partem possibilem est consequentia bona, ut uos sedetis, uel uos estis asinus, ergo uos sedetis. ¶Quarto modo quando disiunctiua est facta ex terminis conuertibilibus, tunc est consequentia bona, ut uos estis risibilis, uel uos estis hō, ergo uos estis risibilis. ¶Quinto modo quando disiunctiua fit ex duabus ptibus, quarum una non potest esse uera nisi altera sit uera: tunc arguendo a tota disiunctiua ad illam partem sine qua altera non potest esse uera est consequentia bona ut uos estis mouens, uel uos estis currens, ergo uos estis mouens.

¶Alia regula est hec, arguendo a tota disiunctiua, ad alteram eius partem cum opposito unius partis, ita q; oppositum consequentis non sumitur in minore est consequentia bona, ut uos estis homo, uel uos estis asinus, sed uos non estis homo, ergo uos estis asinus.

Item ille terminus uel potest tenere disiunctiue uel disiunctim tenetur disiunctiue quando disiungit inter propositiones: ut uos estis homo, uel uos estis animal, & tenetur disiunctim quando ponitur inter propositionem & terminum, & tunc est distinguenda penes sensum compositum & sensum diuisum. Sensus compositus est quando subiectum in prima propositione est subiectum in secunda propositione, ut S. uel P. currit. Sensus diuisus est quando predicatum in prima propositione est predicatum in secunda propositione, ut S. currit, uel P. currit.

¶Et sciendum est q; contradictorū disiunctiue est una copulatiua facta ex oppositis partium illius disiunctiue, ut uos curritis, uel uos mouemini, oppositū eius est hoc, uos non curritis & uos non mouemini.

¶De conditionalibus

¶Prima regula est hec, conditionalis dicitur bona quando consequens formaliter intelligitur in antecedēte, ut ista est bona si uos curritis uos mouemini.

De copulatiuis regule

¶Alia regula est illa, Omnis conditionalis bona conuertitur cum consequentia que est bona & est necessaria, ut ista est bona & necessaria. Si homo currit, animal currit, quia conuertitur cum hac consequētia que est bona, s. hō currit, ergo animal currit, & omnis conditionalis que non ualet conuertitur cum cō sequentia que non ualet & est impossibilis, ut hec si deus est homo est leo.

¶Alia regula est ista. Omnis conditionalis bona conuertitur cum consequentia que est bona que conuertitur cum ista consequentia deus est, ergo homo est leo que non ualet & sine termino relatiuo immediate sequente hanc conditionem si, tantum ualet sicut consequentia facta ex antecedente & consequēte eiusdem conditionalis, ut si uos curritis uos mouemini, tantū ualet ista, uos curritis ergo uos mouemini Sed si terminus relatiuus immediate sequatur si, tūc consequentie non ualet tantum sicut consequentia facta ex antecedente & consequente, ut aliqua propositio est, & si illa sit uera, tu es asinus.

¶Alia regula est ista, ad cognoscendum quando consequens formaliter intelligitur in antecedēte fiat una consequentia ex antecedente & consequente conditionalis, & si consequentia facta sit bona & formalis, tunc in conditionali consequens erat intellectum in antecedente

¶Alia regula est ista, oppositum conditionalis debet dari p negationem prepositam toti. Vt oppositum istius. Si sortes currit, Petrus currit, est hoc, non si sortes currit, P. currit: que formaliter repugnant. Et tūc illud equalet uni expletiue facte ex antecedente conditionalis & contradicto consequētis, ut illa. Non si uos estis homo uos estis animal, equiualet huic, uos estis homo, licet uos non estis animal

¶Alia regula est ista. a tota conditionali cum suo antecedente ad consequens eiusdem est consequentia bona, ut si ego sum homo ego sum animal, sed ego sum homo ergo ego sum animal

¶Alia regula est, a tota conditionali cum opposito consequētis ad oppositū antecedētis est consequētia bona, ut si curris tu sedes, sed tu nō sedes ergo tu non curris. Et nota quod antecedens in cōditionali est illud quod immediate sequitur hanc notam ff, siue sit prius siue sit posterius: prius, ut si homo currit, animal currit posterius, ut animal mouetur si homo currit.

¶Alia regula est ista, quedam est conditionalis bona & simpliciter, & quedam est conditionalis bona ut nunc. Conditionalis bona ut nūc est cuius antecedens non potest iam esse uerum, ut si uos estis Londonijs uos estis homo. Bona simpliciter est talis cuius antecedens non modo potest esse uerum nisi consequens fuerit uerum, ut si tu es homo tu es animal.

De regulis omissis

¶Prima regula est hec, subiectis & copulis existentibus eisdem & predicatis uariatis secundum sub & supra, sine negatione, sine distributione & sine aliqua dictione habent enim negationis uel distributionis est consequētia bona Sub, idem est quod inferius. Supra idem est quod superius. Vnde ista consequentia est bona Sortes fuit albus heri, ergo sortes fuit albus, quia iste terminus albus heri est inferius ad istum terminum albus, per regulam omne se habens per modum oppositionis, &c

¶Alia regula,ubi in aliqua consequentia sunt plures premisse, si ex opposito consequentis cum altera premissarum sequitur oppositum alteri us premisse,tunc est consequentia bona. Vt omnis homo currit.tu es homo er go tu curris, quia ex opposito consequentis cum minore sequitur oppositum maioris,quia sequtur tu non curris & tu es homo, ergo aliquid quod est homo non currit.Similiter ex opposito consequentis cum maiore sequitur oppositus minoris: quia sequitur tu non curris, & omnis homo currit, ergo tu non es homo

¶Alia regula est, quando subiecta aliquarum propositionum sunt eadem uel conuertibilia,& copule sunt eedem,& predicato conuertūtur, & propositiones sunt eiusdem qualitatis &quantitatis,& termini precise pro eisdem supponūt,est consequentia bona, tanquam ab uno conuertibili ad reliquum ut ista consequētia est bona.Sortes est homo,ergo sortes est animal rationale & mortale,Sed ista consequentia non ualet,Quilibet homo est masculus,ergo omnis homo est masculus, quia termini precise pro eisdem non supponunt.Nota quod termini dicuntur conuertibiles quando mutuo se inferunt respectu cuiuscuucz uerbi

¶Alia regula est De qualibet re singulari in mundo dicitur alterum contradictoriorz incomplexorz & de nulla re dicuntur,ambo quia nulla res est in mundo que simul est homo & non homo,Contradictoria cōplexe sunt propositiones contradicentes,ut quidam homo currit,& nullus homo currit,Et contradictoria incomplexa sunt termini contradicentes, ut homo non homo Vnde de qualibet re in mundo dicitur unum istorum incomplexorum & de nulla re dicuntur ambo,scilicet homo & non homo;qa omnis res in mūdo aut est homo aut non homo.Et de nulla re dicūtur ambo:quia nulla res est in mundo que simul est homo & non homo

¶Alia regula est ista, In omni consequentia bona & formali, quando arguitur ab inferiori ad suum superius, tunc ad alietatem consequentis sequitur alietas antecedētis,ut homo currit,ergo animal currit, unde bene sequitur.aliud ab animali currit. ergo aliud ab homine currit. ¶ Sed contra istam regulā arguitur sic.Ista consequentia est bona. homo nō est hō ergo homo est aīal & tamē non seqitur econtra aliud ab hoīe est aīal: ergo aliud ab homine est homo.¶ad hoc dicendum est.quod ille terminus aliud in antecedē te debet īmediate precedere terminum inferiorem & superiorem:sed sic nō est inpropositō..ideo non arguitur secundum regulam.

¶ Alia regula est ista , ad quācuncz propōnem uerā sequitur suum dictum fore uerū. omne enim dictum propōnis debet dari uertendo nominatuū in accusatiuum & uerbum indicatiuū in uerbū infinitiuum uel ponēdo istam cōiunctionem quā. toti. Vnde sequitur deus est est uerum.ergo deum esse est uerum uel cp deus est.est uerum,

¶ Alia regula est.in singularibus nō refert proponere uel postponere negationem ad dandum contradictoriū. Vt sortes currit. contradictorium eius est hec, non sortes currit. uel sorres non currit.

¶ Alia regula est. illa Ab affirmatiua de predicato infinito ad

ad negatiuam de predicato finito est consequentia bona, ut uos estis non asinus ¶Sed ista regula habet intelligi in terminis rectis cū uerbo de presenti amplia tiuo cum uerbo substantiuo & non adiectiuo: ut segtur formaliter tu es nō homo. Sed non tenet in uerbis adiectiuis, ut tu amas non hominem, ergo tu non amas hominem. Exemplum de preterito, ut tu fuisti non iustus, ergo tu non fuisti iustus, quia antecedens potest esse uerum & consequens falsum, posito ꝙ in aliquo tempore fuisti iustus, & in aliquo tpe non, tunc antecedens est uerum et consequens falsum ꝙ non fuisti iustus, quia equiualet huic, in nullo tempe ante hoc fuisti iustus. Nec cum uerbo de futuro propter eandem rationem: Exemplum in terminis relatiuis. Vt non sequitur. Sortes est non pater, ergo sortes nō est pater.

¶Alia regula est ista. A negatiua de predicato finito ad affirmatiuam de predicato infinito cum constantia subiecti est consequentia bona. Vt tu non es albus, & tu es, ergo tu es non albus. In plurali numero non ualet, nec in obliquis ut in ista domo tu non es homo, & tu es, ergo in illa domo tu es non homo.

¶Alia regula est ab affirmatiua de predicato priuato ad negatiuam de predicato finito est consequentia bona. Vt tu es iniustus, ergo tu non es iustus.

¶Alia regula. Nomina & uerba transposita idem significant. Vt homo est animal: ergo animal est homo. ¶Sed contra istam regulam arguitur sic. Si illa sit uera, sequitur ꝙ ista consequentia est bona. Omnis homo est animal, ergo omne animal est homo, & tamen consequens est falsum, ergo &c ¶Huic dicitur ꝙ quamuis dicti eandem rem significat in una propositione sicut in alia, non tamen propōnes eodem modo significant, quia in trāsmutatione terminoꝝ multum uariantur significationes propositionum

¶Alia regula est a diuisis ad coniuncta raro tenet consequentia, ut tu es bonus, & tu es carpentarius, ergo tu es bonus carpentarius.

¶Alia regula est ista. Omnis propō uera de preterito non est uniuersalis de simplici subiecto & de simplici predicato, cuius ueritas non dependet a futuro, est necessaria, ut tu fuisti.

¶Alia regula est ista. Omnis propō uera de preterito relinquit unam ueram de presenti. Vt si hec sit uera, tu sedisti, aliquando erat uerum dicere tu sedes. Eodem modo de futuro, ut si hec sit uera, tu sedebis, aliquando erit uerum dicere tu sedes..

¶Alia regula. Quādo arguitur ab inferiori ad superius a parte predicati cum hoc ῡbo incipit uel desinit preposito, non ualet consequentia, sed aliquando tenet gratia terminoꝝ in substātialibus, ut sortes incipit esse homo, ergo sortes incipit esse animal. Sed non sequitur, uos incipitis uidere hominem, ergo uos incipitis uidere animal, quia hoc predicatum incipiens uidere animal est terminus accidentalis, & similiter incipiens uidere hominē. Sed ab inferiori ad suum supius a parte subiecti cum hoc ῡbo incipit uel desinit postposito, est consequentia bona, ut hō incipit currere, ergo anial incipit currere

¶ Alia regula eſt iſta. In neceſſarijs non refert annuntiare uniuerſaliter. Vt homo eſt animal, ergo omnis homo eſt animal. Et econtra, omnis homo eſt animal, ergo homo eſt animal.

De ſuppoſitionibus

QVoniam ignorantes ſuppoſitiões terminorum ueritates propoſitionum latent. Ideo circa ſuppoſitiones plura oportet ſcire, Primo quid ſit ſuppoſitio. Secundo qui termini ſupponunt, & qui non. Tertio ubi ſupponunt & ubi non. Et ſciendum eſt q̃ nullus terminus extra orationem poteſt ſupponere ſed ſolum in oratiõe, ut ille terminus homo extra orationem non ſupponit, ſed ſolum in oratiõe, ut ille terminus homo extra orationem non ſupponit, ſed ſolum in oratione, ut homo currit. Et ſciendum eſt q̃ nullus terminus ſupponit niſi ſubiectum & predicatum, ſignũ uniuerſale non ſupponit, ſed facit ſubiectum & predicatũ ſupponere, & ſic facit iſta dictio non & alie negationes, & differt aliud non idem comparatiuus gradus, ſuperlatiuus & termini modales

¶Et ſciendum eſt, q̃ nulla pars extremi ſupponit, ſed toti extremo detur ſuppoſitio. ¶Suppoſitio eſt quedam proprietas extremi ad extremũ ſecundum q̃ unum extremum ordinatur ad aliud. Vel eſt ſignificatio termini cathegoreumatici poſiti in oratione. Vel ſuppoſitio eſt uirtus & proprietas in termino cathegoreumatico poſito in oratione, & ſunt termini cathegoreumatici omnia nomina aliquid per ſe ſignificantia, ut homo, lignum, lapis, & ſimilia. Et extrema in propoſitione ſunt ſubiectum & predicatum

¶Terminus ſyncategoreumaticus eſt ille, qui per ſe poſitus nihil ſignificat, ut dictiones negatiue, ſigna uniuerſalia, & aduerbia numeralia, ut ſemel, bis, ter, quater. ¶Item arguendo ab inferiori ad ſuum ſuperius in partibus extremorũ non ualet conſequentia, & arguitur ab inferiori ad ſuum ſuperius in partibus extremorũ quando una pars antecedente, eſt inferius ad aliam partem in conſequente, & non totum ſubiectum in antecedente eſt inferius ad totum ſubiectum in conſequẽte, ut ſortes albus currit P. colorntus currit.

¶Nota q̃ ſuppoſitio eſt duplex: ſ. propria, & impropria. Suppoſitio impropria eſt quando dictio ſignat aliter cõi uſu loquendi, quã ex primaria inſtitutione, ut angelia pugna, bibo cyphum, ¶Suppoſitio propria eſt quando terminus ſupponit pro illa re in propõne quã ſignificat extra propoſitionẽ, & dicitur triplex, ſ. materialis, ſimplex, perſonalis, ¶Supppſitio materialis eſt quando dictio ſupponit pro ſola uoce & non pro ſuo ſignificato, ut amo eſt ỹ bum, ego eſt pronomen. Suppoſirio ſimplex, eſt quando terminus cõis ſupponit pro quadam natura cõi, uel quodam conceptu in anima per quem comprehendimus rem extra animam, ut homo eſt ſpẽs, animal eſt genus. ¶Suppoſitio perſonalis eſt, quando terminus ſupponit pro ſuo ſignificato, ut homo eſt animal. ¶Suppoſitio perſonalis dicitur dupliciter, ſ. diſcreta & cõis. ¶Diſcreta eſt, quando terminus diſcretus ſupponit per ſe, uel pronomen demonſtratiuum ut ſortes currit uel iſte currit. Et illa dicitur dupliciter, ſ. diſcreta ſimplex, & diſcreta compoſita. ¶Suppoſitio diſcreta ſimplex eſt in termino diſcreto ſimplici, ut in hoc termino S, ut hic ſortes currit, plato currit,

De ſuppoſitionibus.

¶ Suppoſitio diſcreta compoſita eſt proprietas in termino diſcreto compoſito: ut hic ſortes albus currit. ¶ Suppoſitio communis eſt quando terminus communis ſupponit. Et dicitur dupliciter: ſcilicet compoſitio determinata & ſuppoſitio confuſa. ¶ Suppoſitio determinata eſt quãdo terminus communis ſupponit pro ſuis ſuppoſitis ſcilicet inferioribus ad quodlibet eorũ contingit deſcẽdere diſiunctiue: & non copulatiue, ut quidam homo currit. ergo ille uel illa, & ſic de ſingulis. ¶ Suppoſitio confuſa dicitur dupliciter. ſcilicet cõfuſa diſtributiua: & confuſa tantum Confuſa & diſtributiua eſt quando terminus cõmunis ſupponit pro ſuis compoſitis & ad quodlibet eorum contingit deſcẽdere copulatiue, ut omnis homo currit, ergo ille & illa & ſic de ſingulis

¶ Et ſciendum quod terminus ſyncategoreumaticus affirmatiuus ſiue ſignum uniuerſale affirmatiuum facit terminum immediate ſequentem ſtare confuſe & diſtributiue, & omnis terminus communis mediate ſequens ſignum categoreumaticum, ſiue ſignum uniuerſale affirmatiuum, ſtat confuſe tantum. ¶ Suppoſitio confuſa tantum eſt quando terminus ſupponit pro ſuis ſuppoſitis & non poteſt deſcendere ad ea nec copulatiue, nec diſiunctiue, & ſic ſtat predicatum huius propoſitionis omnis homo currit, ergo omnis homo eſt hoc currens, neq; hoc currens uel hoc, & ſic de ſingulis

Suppoſitio diuiditur ſic

Impropria

Materialis

Propria Simplex

Perſonalis

Diſcreta

Communis

Simplex

Compoſita

Determiata

Diſtributiua.

Confuſa

Confuſa tm̃.

Et ſciendum q; ſyncategoreumatica ſunt dictiones numerũ uel multitudinem ſignificantes, ut ſigna uniuerſalia, & aduerbia numeralia, ut ſemel, bis, ter, quater. Vnde in illa propoſitione bis comedi panem, iſte terminꝰ panem ſtat confuſe tantũ quia non conuenit deſcendere ad ſua ſingularia nec copulatiue nec diſiunctiue: quia nõ ſequitur bis comedi panẽ, ergo bis comedi iſtum & illum & ſic de ſingulis. Sed iniſta propoſitione. bis panem comedi. ly panem ſtat confuſe & diſtributiue, quia inmediate ſequitur ſignum ſyncathegoreumaticum & ſic propoſitio eſt falſa. quia ſequitur bis panem comedi, ergo bis iſtum panem comedi, & iſtum & ſic de ſingulis.

¶ Alia regula eſt iſta. Quando duo paria officialia cadunt ſuper unum terminum communẽ quorum utrumq; habet uim confundendi terminum tunc ille terminus ſtabit confuſe tantum uel determinate, ut uos differtis ab omni homine. ly homine ſtat confuſe tantum. ¶ Alia regula eſt iſta, terminus communis uel diſcretus ſupponens uerbũ de p̃ſenti nõ ampliatiuo a parte ſubiecti ſupponit ſolũmõ pro iſtis q̃ ſunt ut ille homo currit. ſic ſupponit hõ qui eſt currit, ¶ Item terminus cõmunis uel diſcretus ſupponens uerbo de p̃te

rito a ꝑte ſubiecti ſi non diſtribuitur ſupponit diſiunctiue pro illo quod eſt uel pro illo quod fuit: ut homo fuit rome, ſic ſupponit homo qui eſt fuit rome, uel homo qui fuit fuit rome, & ſi diſtribuatur ſupponit copulatiue ꝓ illo quod eſt, & pro illo quod fuit. ut oīs homo fuit rome. ſic ſupponit oīs homo qui eſt fuit rome, & oīs homo q̄ fuit fuit rome. ¶ Item terminus communis uel diſcretus ſupponens uerbo de futuro a ꝑte ſubiecti ſi non diſtribuat̄ ſupponit diſiunctiue ꝓ illo quod eſt, uel pro illo quod erit, ut homo erit rome ſic ſupponit homo q̄ eſt erit rome, uel homo q̄ erit erit rome. & ſi diſtribuatur ſupponit copulatiue pro illo quod eſt & pro illo quod erit, ut oīs homo erit rome, ſic ſupponit oīs homo qui eſt erit rome & omnis homo qui erit erit rome.

¶ Item terminus cōis ſupponens huic uerbo pōt a parte ſubiecti non diſtribuat̄ ſupponit diſiunctiue, pro illo quod eſt uel pro illo quod poteſt eſſe ut aliquis homo poteſt eſſe rome, ſic ſupponit. aliquis homo q̄ ē poteſt eſſe rome, uel aliqs homo q̄ poteſt eſſe poteſt eſſe rome, & ſi diſtribuatur ſupponit copulatiue, ut omnis homo poteſt eſſe rome, ſic ſupponit. omnis homo q̄ eſt poteſt eſſe rome, & omnis homo qui poteſt eſſe poteſt eſſe rome, Et ſic dicēdū eſt de iſtis uerbis incipit & deſinit. ¶ Et notādū ꝙ uerbū ampliatiuū ſunt omnia ẏba de preterito & futuro, ſed maxime iſta uerba incipit, deſinit, poteſt, & apparet. Et uerbū ampliatiuum eſt illud quod ponitur in aliqua propoſitione uera & affirmatiua in qua predicatū predicatur de ſubiecto ſignificante rē non exiſtentē ſ exiſtentē. ut antixp̄s pōt p̄dicare. Exēplū. de termio ſignificāte rē exiſtentem, ut homo poteſt currere. Terminus communis ſupponens a ꝑte ſubiecti ſi non diſtribuatur ſupponit reſpectu uerbi ampliati pro illis q̄ ſunt & ꝓ q̄bus uerbū ampliat diſiunctiue, & ſi diſtribuatur tunc ſupponit pro illis qui ſunt & pro quibus uerbum ampliat copulatiue.

¶ Nota ꝙ in omni uniuerſali affirmatiua ſubiectum ſupponit confuſe & diſtributiue, & predicatū confuſe tantū. Vt omnis homo eſt aial. ¶ Item in omni uniuerſali negatiua tam ſubiectum q̄ predicatum ſupponūt confuſe & diſtributiue, ut nullus homo currit, ergo nec ille nec illa, & ſic de ſingulis. ¶ Et nota etiam. ꝙ ſicut hec dictio & eſt copulatiua in affirmatiuis, ita hec dictio nec eſt copulatiua in negatiuis. ¶ Item in omni particulari affirmatiua tam ſubiectum q̄ predicatum ſupponunt determinate, ut quidā homo eſt animal, ergo ille homo eſt animal uel ille & ſic de ſingulis. ¶ Item in omni particulari negatiua ſubiectum ſupponit determinate, & predicatum confuſe & diſtributiue. Vnde ſequitur quidam homo non eſt animal, ergo quidam homo nō eſt hoc animal, nec hoc & ſic de ſingulis. Item in indefinita tam affirmatiua q̄ negatiua ſubiecta & predicata ſupponunt ſicut in particulari affirmatiua & in particulari negatiua.

¶ Item in omni ſingulari affirmatiua ſi predicatum ſit terminus diſcretus uel pronomen demonſtratiuum tam ſubiectum q̄ predicatum ſupponunt diſcrete, ſed ſi predicatum fuerit terminus communis, tunc ſtat determinate, & ſubiectum diſcrete, unde ſequitur. Guylhelmus eſt aial, ergo Guylhelmus eſt hoc animal, uel hoc & ſic de ſingulis. ¶ Item in omni ſingulari negatiua o predicatum ſit terminus communis ſubiectum ſupponit diſcrete, & predicatum confuſe & diſtributiue, ut Guilhe mus non eſt homo. ſed ſi predicatum ſit terminus diſcretus, tunc diſcrete ſupponit.

A subiec, con, dis, pre, con. tantum stare debet.
E subiec, & pre, stant confu, distributiue.
I subiec, & pre, tibi stant determinate.
O subiec, deter, pre con, stat distributiue.
Sin sub supponit semper discrete, q, deter,
Pre, si commune, si non discre. teneatur.
Sin, ne commune, pre, confu, distributiue
Si sit discretus discrete semper habetur

¶ A significat uniuersalem affirmatiuam. E uniuersalem negatiuam. I particularem affirmatiuam. O particularem negatiuam. Sin. i. singularem affirmatiuã Sin, ne, i. singularem negatiuam. Subiec. i. subiectum. Con, dis. i. confuse & distributiue. Pre, id est predicatum: de, id est determinate, con. i. confuse tantum

SEquitur de dictionibus qui habẽt uim confundendi terminos & tales sunt multe scilicz omnia signa uniuersalia: & ista dictio non, & hoc uerbum differt, aliud, & non idem: & hec dictio sicut: quam comparatiuus superlatiuus dictiones exclusiue & exceptiue signa modalia incipit desinit: & omnes dictiones habentes uim negationis. ¶ Confundere terminũ dicitur dupliciter, scilicet mobilitanter & immobiliter. Confundere terminũ mobilitanter est facere terminum stare confuse & distributiue, sic quod conueniens descendere ad sua singularia copulatiue, & sic supponit subiectum huius propositionis omnis homo currit, uirtute istius signi omnis, quia sequitur omnis homo currit, ergo ille homo currit & ille & illa. & sic de singulis. Similiter differtis ab hoie, ille est homo, ergo uos differtis ab isto homie quia a termino stante confuse & distributiue ad aliquod eius suppositum cum debito medio est consequentia bona: & confundere terminũ immobilitanter est facere terminum stare confuse tantum sic q, non conuenit eũ descendere ad sua singularia nec copulatiue, nec disiunctiue, & sic supponit predicatum istius propositionis, omnis homo est animal, & sic nõ sequitur, omnis homo est animal, ergo omnis homo est hoc animal, & hoc neq, hoc uel hoc, & sic de singulis. ¶ Et nota q, quando aliquis terminus supponit confuse & distributiue ratione alicuius dictionis, dempta dictionis uirtute cuius sic supponit, tũc stabit determinate. Et est stare determinate quando terminus sic supponit, & potest descendere ad sua suppositia disiunctiue, ut homo currit, ergo ille uel illa, & sic de singulis.

¶ Alia regula est ista a termino stante immobilitanter ad terminum stantem mobiliter non ualet consequẽtia, ut uos differtis ab omni homine, ergo uos differtis ab homine.

¶ Alia regula est ista. ab inferiori ad suũ superius cum aliqua istarũ dictionum immediate precedentium terminum inferiorem & superiorem non ualet cõsequentia, ut uos differtis ab illo homine, ergo uos differtis ab homine. Sed a superiori ad suum inferius cũ substantia subiecti & est cõsequẽtia bona, ut uos differtis ab homine, ille est homo, ergo uos differtis ab isto homine. ¶ Alia regula est ista q, cqd immobilitat mobilitatũ mobilitat immobilitatũ. i. quando aliquis terminus per suam propositionem facit terminum stare determinate uel confuse tantũ qui prius stetit confuse & distributiue, & tũc

ille terminus per suam remotionem facit eū stare confuse & distributiue, ut in ista propositione nō ois hō currit. iste terminus hō per suā suppositionē suppo nit determinate propter istum terminū non, & si remouetur iste terminus non tūc supponit cōfuse & distributiue, & sic de cōsimilibus terminis.

¶ De resolubilibus.

TErminus in quem resoluitur propositio ut ī subiectum & predicatū & de qua predicatur expositio uel diuisio esse uel non esse.

¶ Terminus est illud in quod diuiditur propositio ut in subiectū & predicatum siue propositio sit affirmatiua siue negatiua, & sic subiectum & predicatum dicuntur termini & copula. Nā predicatū dupliciter accipitur. Vno modo pro toto illo quod predicatur de subiecto, & sic uerbum est predicatum uel pars predicati. Alio modo pro toto illo quod specificat copulam, & sic dicitur predicatum nominatiuus apponens, ut ait Boetius in primo topicorū. cap. ij. Terminos aūt uoco nomina & uerba, ex quibus propositio annectitur

¶ Duplex est terminus. Mediatus & immediatus.

¶ Terminus mediatus est ille terminus qui habet aliquod mediū per quod potest probari. ſ. terminū superiorē uel inferiorē, Terminus immediatus est ille terminus qui non habet aliquod medium per quod potest probari. Et hoc dupliciter. ¶ Primo modo dicitur terminus immediatus, quia non habet mediū inferius per quod pōt probari, & sic sunt oia pronomina demōstratiua in singulari numero, & omnes termini discreti, & discrete tenti. & aduerbia numeralia. Item aliquando terminus discretus pōt improprie resolui, ut robertus sedet, hoc sedet & hoc est robertus: ergo robertus sedet. Sed pronomen non pōt resolui neq; proprie neq; improprie, quia pronomen est simplicius nomine, eo q; significat substantiam meram & non substantiam cum qualitate. Alio modo dicitur terminus immediatus: quia non habet mediū superius per quod potest probari. Et illo modo uerba substantiua sunt termini immediati: quia non habent medium superius per quem possunt probari, ut sum es fui Vnde omnis propositio in qua omnes termini sunt immediati: dicitur propositio immediata que debet probari per sensum per uel intellectum. Vt ille homo est sortes, sic probatur, ego scio uel intelligo q; ille homo est sortes: ergo ille homo est sortes.

¶ Terminus mediatus est triplex, scilicet aliquis est resolubilis, aliquis exponibilis: & aliquis officialis

¶ Terminus resolubilis est omnis terminus supponens determinate que sunt nomina appellatiua & nomina adiectiua in neutro genere substantiuata, & omnis propō cuius primus terminus mediatus ē terminus resolubilis dicitur propositio resolubilis, que habet resolui per duas resoluentes, isto modo, dematur terminus resolubilis: & in loco eius ponatur hoc pronomen demonstratiuum hoc, ōmnibus alijs manentibus, salua congruitate & sic habetur prima resoluens In secunda resoluente hoc pronomen demonstratiuum hoc, erit subiectū synonymum cum priori subiecto, id est consimile in uoce & significatione & predicatum erit terminus resolubilis, & copula erit hoc uerbum sum es fui, cū uerbo proportionabili. Exemplum, homo sedet, sic resoluitur, hoc sedet, & hoc est homo, ergo homo sedet, sic de similibus

Et a dicitur in ista regula cum uerbo proportionabili, quia si uerbū sic ampliatiuum debet addere ipsum uerbū cum disiunctiue ad hoc uerbū sum es fui: Et si uerbum de preterito, dicendū est in secunda resoluente est uel fuit, ut homo cucurrit. sic resoluitur in hoc cucurrit & hoc est uel fuit hō, Et si uerbum sit de futuro, tunc dicendum est in secunda resoluente est uel erit, ut asinus curret, sic resoluitur· hoc curret· & hoc est uel erit asinus. Sed si uerbū principale sit hoc uerbum potest uel aliquod uerbum quod ampliat in secunda resoluente, propriū ampliatiuū dz addi ad hoc uerbū sum es fui. cū disiūctione, ut homo claudus potest ambulare, sic resoluitur. hoc potest ambulare. & hoc est uel potest esse homo claudus homo mortuus potest celebrare missam, sic resoluitur. hoc pōt celebrare missam & hoc est. uel pōt homo mortuus. hora incipit esse. sic resoluitur hoc incipit esse. & hoc est uel incipit esse hora

¶ Obseruetur hec regula siue terminus resolubilis ponatur a p̄te subiecti uel a parte predicati, dummodo nullus terminus alius distribuatur a termino resolubili nam si terminus distribuatur a termino resulubili· tūc additur signum uniuersale ad terminū distributiuum in secunda resoluente a parte subiecti & terminus resolubilis erit predicatū & hec est causa ut terminus eodem modo supponat in secūda resoluente sicut in resoluto ut differens, a currēte erit sortes, sic resoluitur. hoc erit. S. & hoc oī currente est uel erit differens. Similiter aliud ab ēpo potest esse iste homo. sic resoluitur, hoc potest esse ille homo. & hoc ab omni ēpo est uel potest esse aliud

De exponibilibus,

TErmini exponibiles sunt isti. Oia signa uniuersalia, dictiones exclusiue & exceptiue: termini modales, ut possibile, impossibile, contingens, & necessarium. Differt aliud non idem, positiuus, comparatiuus, superlatiuus gradus· & aduerbia numeralia, ut semel, bis, ter, quater. Incipit, desinit, infinitum inqnantum, & immediate & multa alia de quibus per ordinem est dicendum,

¶ Vniuersalis affirmatiua exponitur per duas exponentes, Prima exponens uniuersalis erit sua subalterna. Secunda erit uniuersalis negatiua de cōlimili subiecto & contradictorio, predicato uel ei equiualente, ut ista oīs homo currit, sic exponitur, aliqd quod est homo currit, & nihil est hō quin ille uel illa currit. uel sic, & nemo est non currens. uel sic. nihil ē homo qui uel que non currit, In secunda exponente relatiuum debet poni immediate post terminum distributiuo in eodem casu genere & numero cum termino distributo & uerbum relatiui debet negari. ut in exemplo priori. & obseruatur eadē regula in secunda exponente que data fuit in secunda resoluente, de uerbo āpliatiuo. scilicet qualiter debet ampliari.

¶ Sed quia uniuersalis multipliciter uariatur. Nā aliqua est uniuersalis in recto, aliqua in obliquo, alia de simplici subiecto, alia de simplici predicato, & alia de disiuncto subiecto, & alia de copulato subiecto. ideo ponitur exemplū primo de uniuersali in recto, ut oīs homo currit, q̄ prius exposita est. Exemplum in obliquo & hoc dupliciter, uel quia rectus precedit obliquum quem regit uel econtra. Si rectus precedat obliquū quem regit, tunc u.

terq; terminus distribuitur, & uterq; terminus erit subiectum in uniuersali negatiua, ut hic queli bet singularis alicuius uniuersalis est uera, sic exponitur. aliqua singularis alicuius uniuersalis est uera, nulla est singularis alicuius uniuersalis quin illa est uera. Et si obliquus non regitur a recto, tunc rectus distribuitur: & obliquus non Vel si obliquus precedit rectū uel obliquus distribuitur & rectus non tunc terminus distributus ponitur a parte subiecti in secunda exponente. & terminus non distributus uel supponens confuse tantū ponatur a parte relatiui. Exemplum primi: ut oīs homo hoīem diligit: sic exponitur. hō hoīem diligit. & nihil est homo qnin ille uel illa hominē diligit. Exēplum secūdi· cuiuslibet hois asinus currit: sic exponitur alicuius hominis asinus currit. & nihil est homo quin asinus currit. Exemplum de uniuersali de copulato subiecto: ut oīs homo & asinus currunt: sic exponitur. homo & asinus currunt: & nulla sunt homo & asinus que non currunt: Exemplū de disiuncto subiecto: ut omnis propositio uel eius contrariū est uerū. sic exponitur Aliqua propositio uel eius contrariū est uerū. & nulla propositio uel eius contrarium quin illud est uerum.

¶ Pro quo notandum est q̄ omnis propositio uniuersalis affirmatiua in qua subiectum est disiunctium ex duobus terminus est distinguenda penes hoc q̄ totum disiūctum distribuatur. uel prima pars disiuncti. Nam secnndum distributionem diuersam illa propositio diuersimode habet exponi: quia relatiuum debet immediate sequi terminum distributū: ut prius dictū est. Exemplum, ut omnis homo uel asinus est asinus. Si totum disiunctum distribuatur, sic habet exponi: homo uel asinus est asinus. & nihil est homo uel asinus quod non est asinus ergo omnis homo uel asinus est asinus. & sic est falsa ¶ Si prima pars disiuncti distribuatur sic exponitur: homo uel asinus est asinus & nihil est homo quin ille uel asinus est asinus. & sic illa propositio est uera, & sic conformiter dicendum est de similibus. Exemplum quando relatiuū in uniuersali ponitur a parte subiecti, ut omne quod erit est· sic exponitur aliquod quod erit est. & nihil est quod erit quin illud est.

¶ Omne quod fuit est: sic exponitur. Aliquod quod fuit est. & nihil est quod fuit quin illud est. ¶ Oīs hō qui prius fuit est. sic exponitur, homo qui prius fuit est. & nihil est homo qui prius fuit quin ille est. Exemplū quādo relatiuum ponitur a parte predicati. Oīs propositio est uera cuius contrarium est falsum, sic exponitur. Aliqua propositio est uera cuius contrariū est falsum, & nulla est propositio q̄ nō est uera, cuius cōtrariū est falsum.

¶ Nota quod quando relatiuum ponitur in uniuersali affirmatiua a parte subiecti. tunc relatiuū cum uerbo erit distributū; ut omnis homo q̄ est albus currit: ubi hoc totū homo qui est albus distribuitur.

¶ Et nota q̄ uniuersalis affirmatiua in qua relatiuum ponitur a parte predicati equiualet uni copulatiue facte ex eisdem terminis: sic q̄ ante cedens relatiui distributum ponatur in loco relatiui. ut omnis hō est pater qui habet filium equiualet huic· omnis homo est pater & oīs hō habet filiū.

¶ Exemplum ubi hoc uerbum potest est principale uerbum, ut omne animal potest currere. sic exponitur aliquod animal potest currere, & nullum est animal uel potest esse animal quod non potest currere.

¶Exemplum ubi hoc uerbum incipit est principale uerbum: ut omnis homo incipit esse, aliquid quod est homo incipit esse & nihil est homo uel incipit esse hō q̄uel q̄ nō incipit esse, & similiter cū hoc ꝟbo desinit.

¶De exclusiuis.

EXclusiua exponitur per duas exponentes.

Prima exponens erit preiacens exclusiue.

¶Secunda erit uniuersalis de subiecto & qualitate oppositis subiecto & qualitati preiacentis, ut tm̄ homo non currit, sic exponitur, homo non currit sed quodlibet nō homo currit. Sed notandum est q̄ in hac propositione tantū nō omnis homo currit. iste terminus non potest teneri infinite uel negatiue. Si negatiue sic debet exponi, homo non currit, sed quodlibet non homo currit. Sed tenendo non infinite sic debet exponi. ens non omnis hō currit & nihil non ens non omnis hō currit. uel nihil quod est non oīs homo currit.

¶Item ille terminus non tenet solum infinite quando cadit sup predicatum propositionis, ut sortes est non homo. & ista dictio non solum negatiue tenetur quando immediate precedit uerbū principale propōnis. uel quando totam precedit propositionem. s. & subiectum. & signum, ut hic non oīs homo currit, sed ista dictia non posita inter signum & subiectum uel inter partes subiecti potest indifferēter sumi. scilicet uel negatiue uel infinite, ut hic tantum non omnis homo currit

¶De exceptiuis.

¶Exceptiua exponitur per duas exponentes. In prima exponēte pars extra capta erit subiectum cum predicato exceptiue & copula erit oppositе qualitatis ad exceptiuā. uel si exceptiua sit affirmatiua, negetur eius predicatum de parte extracapta. & sic habetur eius prima exponens. Secunda exponens erit preiacens exceptiue cum opposito partis extracapte, pro qua habēda nihil aliud fiat nisi mutetur dictio exceptiua in istum terminū non. & accusatiuū in nominatiuū. Exemplū. Oīs homo preter sortē currit. sic exponit. sortes non currit sed omnis homo nō sortes currit. Exemplum negatiue, nihil preter sortem currit. sic exponitur, sortes currit & nihil nō sortes currit.

¶Differt aliud & nonidem, debent exponi per tres exponentes, quarum due prime erunt affirmatiue implicantes extrema esse & tertia erit negatiua negans secūdū extremū a primo. ut patet in exemplo sequēti subiectum primi exponētis erit terminus synonymus cū subiecto ꝓpōnis exponende. Subiectum secūde exponētis erit obliquus imediate sequēs aliqua istarū dictionū differt aliud & nōidē mutatus in rectum & ille erunt propōnes affirmatiue: & in illis hoc uerbū Sū es fui. predicat secūdū adiacēs. Tertia exponēs erit negatiua de subiecto synonymo cū subiecto prie exponētis & predicatū erit terminus synonymus cū subiecto secūde exponētis. Vt ego differo ab hoīe sic exponitur ego sum & oīs hō est, & ego nō sum hō. Ego sum aliud ab asino, sic exponitur. Ego sum & omnis asinus est. & ego non sum asinus Ego sum nōidem leoni. sic exponitur. Ego sū & oīs leo est. & ego nō sum leo.

¶Notandum quod tria sunt adiacētia in propositione Scilicet subiectū predicatū, & copula, Et hoc uerbū sū predicat secūdū adiacēs quādo

ipsum est principale uerbū & non habet predicatum expresse positum ut homo est & idem uerbum predicatū adiacens, quando habet predicatum expresse positum, ut homo currens.

¶ Incipit exponitur duobus modis. Primo modo perpositionem de presēti. i. ꝑ affirmationem presentis tꝑis & ꝑ remotionē de preterito. hoc est per negationē preteriti tꝑis. Alio modo ꝑ remotionem de presenti & ꝑ positionē de futuro & subiectū in exponētibus erit subiectū ꝓpōnis exponende. & uerbū erit uerbū indicatiui modi cuius infinitiuus sequitur incipit. Exēplū. Incipio scire ꝓpōnē de presenti per positionem sic exponitur. Ego iā scio propositionem. sed īmediate ante hoc instās quod est presens ego nō sciui propositionem Aliter exponitur eadē propō per remotionē de presēti. ego iā sumo nonscio propositionem, sed immediate post hoc instans quod est presens ego sciam propositionem.

Incipit esse duas exponentes sibi claudit.
Preteritum remouens tempus ponendoq; presens.
Ast presens remouet tempus ponendo futurum.

¶ Desinit exponitur duobus modis .s. perpositionem de presēti. i. ꝑ affirmationem presentis temporis. & remotionē de futuro. i. ꝑ negationem futuri. Vel ꝑ remotionē de presenti. & positionem de preterito. Et quo ad subiectū predicatū & copulā obseruetur eadem regula que data fuit de hoc uerbo incipit, ut sortes desinit esse. sic exponitur ꝑ posittonem de presenti. Sortes iā est. sed īmediate post hoc instās. quod est presens. sortes non erit. Vel ꝑ remotionem de presenti isto modo. Sortes iam non est. sed īmediate ante hoc instās. quod est presēs sortes fuit. Similiter sortes desinit currere. &c.

¶ Sequitur de ista dictione immediate.

¶ Pro quo notandū est ꝙ propō in qua ponitur ille terminus īmediate hꝫ exponi per duas exponentes. prima erit illud quod remanet dēpto illo tetmīo immediate Et secūda debet dari si ꝓpō sit de futuro proponendo hoc totū. nullū est uel erit instās. post hoc quin intret illud & hoc. & tūc sequitur totū residuū propōnis quod sequebatur illū terminū hoc in propositiōe exponēda. Et si propō sit de preterito, tūc in secunda exponēte primo sumet hoc totū. nullū est uel fuit instās āte hoc quin inter illud & hoc Vnde illa propositio. Immediate post hoc sortes currit. sic exponitur sortes curret. & nullū est uel erit instās. Posthoc quin inter illud & hoc sortes curret. ¶ Et ista propō immediate ante hoc. sortes cucurrit. sic exponitur, ante hoc sortes cucurrit & nullū ē uel fuit instās āte hoc quī inter illud & hoc sortes cucurrit, & sic de omnibus similibus.

¶ Sequitur de illo termino infinitum.

¶ Pro quo notādū ē ꝙ propō exponēda rōe illius termini infinitū, hēt exponi ꝑ duas exponētes. Primo debet dari demēdo illū terminū īfinitū, & in loco eius ponēdo illū terminū aliqualiter. Et in secūda exponēte primo ponat hoc totū non est dare gradū, & tunc sequat ille terminus q sequebatur istū terminū īfinitū, cū gtō casu, & tūc ponat ille terminus finitū, cū illo termioq. & hꝫ ẏbū excedit, cū toto residuo propōnis, quod sequebatur pricipale ẏbū & cum illo termio ī abltō casu q seq̄bat illū terminū īfinitū Vñ ista ꝓpō. infinitū magnū.

est a, sic exponitur aliqualiter magnum est a, & non est dare gradum magnitudinis finitum: qui illum excedit a, in magnitudie. ¶ Et illa propō. Infinitiue paruū est hoc a sic exponitur, aliqualiter paruum est hoc a, & non est dare gradum paruitatis finitum quin illum excedit hoc a, in paruitate. ¶ Infinitum bonus est deus, sic exponitur: aliqualiter bonus est deus, & non est dare gradum bonitatis finitum qui melior sit deus. ¶ Infinituz uelox erit hoc a, sic exponitur aliqualiter uelox erit hoc a, & non est dare gradū uelocitatis finitum quin illū excedit hoc a in ucloc.tate. ¶ Infinitū cito erit hoc a, sic exponitur, aliqualiter cito erit hoc a, & non est dare gradum citoritatis finitum quin illum excedit hoc a in citorirate, & sic de alijs.

¶ Necessarium sic exponitur, necessarium est deum esse: deus est & non potest esse quin deus sit, ergo, &c

¶ Impossibile sic exponitur. Impossibile est hominem esse asinum, hominem esse asinum non est nec potest, &c,

¶ Contingit sic exponitur. Contingit hoiem currere, homo currit & potest esse q; homo non currit. ergo. &c. Et sic de illo termino possibile.

¶ Omnis propositio de positiuo gradu exponitur per duas exponentes affirmatiuas in quibus mediū comparandi affirmatur de utroq; comparatorū, & tertia exponens erit negatiua excludens excessum inter secundum cōparatum & primum. Et sortes est ita sapiens sicut plato. Sic exponitur. Sortes est sapiens & plato est sapiens, & plato non est sapientior sorte, ergo. ¶ Vnde in omni cōparatione sunt tria, ſ. duo comparata inter q̄ fit cōparatio, & mediū comparandi. Mediū comparandi est illud in quo fit cōparatio sicut in exēplo priori, sortes est ita sapiens sicut plato, & sortes & plato sunt comparata & sapiens est medium comparandi.

¶ Omnis propositio de comparatiuo gradu exponitur per duas exponētes affirmatiuas sicut positiuus, & per tertiā negatiuā excludēdo paritatem & equalitatem in medio cōparandi. ut ego sum sapientior hoīe sic exponitur. ego sum sapiens, & omnis homo est sapiens, & nemo est ita sapiens sicut ego sum. ergo. &t.

¶ Omnis propositio de superlatiuo gradu exponitur per duas exponentes affirmatiuas sicut positiuus, & per tertiam negatiuā de comparatiuo gradu comparationis eiusdem, & per quartū affirmatiuam de comparatiuo gradu de cōparationis oppositе. Vt sortes est sapientissimus hominū, sic exponitur sortes est sapiens, & omnes hoies sunt sapientes, & nemo est sapientior sorte, sed aliquis insipientior sorte ergo, uel apponat in secūda exponēte ille terminus gradatim ad demonstrandū diuersitatē in medio comparandi sic. Sortes est sapiens, & omnes homines sunt gradatim sapientes, & nemo est sapientior sorte, sed aliquis insipientior sorte.

¶ De istis terminis primum, maximum, & minimum, Exēplū primi. Sortes est primus qui uenit ad uillam sic exponitur, Sortes est aliqualiter pridem qui uenit ad uillam, & nullus prior sorte uenit ad uillam. sed aliquis posterior sorte uenit ad uillam.

¶Hoc eſt maximum quod ſortes potes portare, ſic exponitur hoc ſortes poteſt portare: & nullum maius illo ſortes poteſt portare ſed aliquid minus illo ſortes poteſt portare.

¶Hoc eſt minimum quod plato poteſt uidere, ſic exponitur. Hoc plato poteſt uidere, & nullum minus hoc plato poteſt uidere: ſed aliquid maius illo, uel aliquid equale plato poteſt uidere.

¶Sed ſi uerbum relatiui in propõne exponenda ratione iſtorũ terminorum ſit negatum tunc debet exponi per exponentes contrarie qualitatis. Vt illa. Sortes eſt primus qui non uenit ad uillam, ſic exponitur. Sortes eſt aliqualiter pridem qui non uenit ad uillã, ſed quilibet prior ſorte uenit ad uillam & nullus poſterior ſorte uenit ad uillam:

¶B eſt minimum quod ſortes nõ poteſt uidere, ſic exponitur B. ſortes non poteſt uidere nec aliquid maius B. ſed quodlibet minus B. ſortes poteſt uidere.

¶A eſt maximum quod ſortes non põt portare. A ſortes non poteſt portare, nec aliquid tantum nec maius A, quodlibet minus A, ſortes poteſt portare.

¶Relatiuum debet exponi per et & illud.

Quod ſic intelligitur. Omnis propoſitio affirmatiua in qua ponitur relatiuum a parte predicati relatum ad terminũ ſtantem, diſcrete uel determinate a parte ſubiecti, debet exponi per copulatiuam ubi in loco relatiui ponitur hec coniũctio et, & hoc pronomen ille illa illud, quod debet poni in eodem caſu, genere & numero, ſicut poſitum erat relatiuum. Exemplum, ſortes currit qui eſt albus ſic exponitur: ſortes currit & ille eſt albus.

¶Tribus modis impeditur relatiuum a ſua probatione. ¶Primo modo quando relatiuum refert a terminum ſtantem confuſe & diſtributiue. Vt ſortes differt ab animali quod eſt aſinus quia illa propoſitio debet exponi ratione iſtius uerbi differt. ¶Secundo modo quando relatiuum refertur ad terminum ſtantem confuſe tantum. Vt hic omnis homo eſt animal quod eſt rationale que debet exponi ratione ſigni uniuerſalis & non ratione relatiui. ¶Tertio quando relatiuum ponitur in propoſitione negatiua, ut hic aliqs homo non eſt aſinus qui eſt aſinus, que debet probari per ſuum oppoſitum.

¶Item aliqui termini ſunt exponibiles ſecundum ſuas deſcriptiones, ut hoc uerbum apparet, & hoc ẏbum ſignificat. Vnde apparere, id eſt, ſentire uel intelligere. Vt hoc apparet mihi, ſic exponitur Hoc ſentitur uel intelligitur a me. Vnde apparere, i. ſentire uel intelligere. ¶Et duplex eſt apparentia. ſ. ſenſualis & intellectualis.

¶Significare eſt aliquid uel aliqua uirtute cognotiue reprehenſare uel manifeſtare. Vnde iſte terminus hõ ſignificat hoiem, ſic debet exponi. ille terminus homo repreſentat uel manifeſtat uirtuti cognotiue hoiem. Vnde omnis cognitio rei fit per ſuam intentionem uel ſpeciem. ¶Vnde intentio rei eſt ſimilitudo rei, & illud idem uocatur ſpecies rei, ut ſi ego cognoſcam ſortem per ſenſum uel per intellectum nunc habeo ueram ſimilitudinem, ſcilicet in ſenſu & intellectu, &c

¶ Sequitur de resolubilibus aduerbiorum.

¶ Item notandum q̄ quāuis regula prius posita, data sit de terminis resolubilibus uel exponibilibus nōibus & uerbis, aliqua tamē aduerbia possunt resolui & aliqua exponi. Resolui ut ista, aliquando, ante, post. alicubi. Exemplū primi. aliquādo sortes erit episcopus sic exponitur. tunc sortes erit ep̄s. & tunc est uel erit aliquādo. Ante hesternū diem sortes cucurrit, sic exponitur. tūc sortes cucurrit, & tunc est uel fuit ante hesternū diem. Post crastinū die sortes erit episcop9, tūc sortes erit episcopus. & tūc est uel erit post crastinū diem. Exemplū de aduerbijs que debent exponi. sic. Semper sortes erit aliquando sortes erit & nullū est uel erit aliqnando quin sortes non erit. Vbiq; de us est. alicubi deus est: & nō est dare alicubi ubi deus non est.

¶ Item omnis propositio negatiua debet probari per suū cōtradictorium ut si ponatur propositio negatiua recurratur ad suum contradictorium. & si eius contradictoriū sit falsum, tūc illa propositio est uera & econtra ut hec est uera, nullus homo est asinus, quia hec est falsa, aliq̄s homo est asinus ¶ Item particularis negatiua potest resolui quādo subiectum supponit pro re existente, ut ista, aliquis homo non currit, sic resoluitur, homo nō currit & hoc est aliquis homo. Alio modo particularis negatiua potest probari per suā subalternam: ut, illa aliquis hō qui est asinus nō est asinus. Probatur sic. nullus homo qui est asinus est asinus. ¶ Similiter uniuersalis negatiua potest probari inductiue per sua singularia, ut nullus homo currit, ut nec ille homo nec ille. & sic de singulis, sed prima probatio uniuersalis negatiue, s. per suum contradictorium est optima probatio.

TErminus officialis est omnis terminus faciens sensum compositum & solum talis propō in sensu oppositio est officialis. ¶ Pro quo notādum est q̄ termini facientes sensum compositum sunt omnia signa modalia, ut possibile, impossibile, contingens, & necessarium, & omnia ỹba significātia actū mētis sicut illa. scire, nolle, uelle, imaginare, percipere, credere, hesitare, dubitare. & similia que faciūt sensum compositū ut scio deū esse, possibile est hoiem esse animal. Sed quando aliquis istorum totaliter precedit dictū propositionis. tūc illa propō est officialis, quia facit sensum cōpositum. uel possibile est hominē currere. Sed quādo aliq̄s istorū intermediat dictum propositionis, scz inter accusatiuū & modū infinitum. tunc facit sensum diuisum ut hominem possibile est esse animal. Sed quando aliquis istor̄ intermediat dictum propōnis. s. inter accusatiuum & modum infinitū, tunc facit sensum diuisum, ut hominem possibile est esse animal, Sed quando aliq̄s istor̄ terminorum finaliter sequitur totū dictum propōnis, tunc illa potest indifferenter sumi, scilicet in sensu composito uel in sensu diuiso: ut hic hominem currere est possibile. Omnis enim propositio in sensu composito est officialis, ut illa necessarium est deum esse, sic officiatur, talis propositio est necessaria, deus est propter eius primarium significatum deum esse, possibile est hominem eē rome. Sic officiatur, hec propositio est possibilis homo est rome propter eius primarium significatum hominem esse rome. Ego scio deum esse, sic officiatur, hec propō est scita a me. deus est propter eius primarium significatum deum esse.

¶ Dictum propositionis debet dari, uertēdo nominatiuum in

accusatiuū, & uerbum, indicatiuū in uerbū infinitū. Vel proponendo hanc cō iunctionē q̄, toti. Vt. deus est, dictū eius est hoc deū esse uel q̄ deus est. Sed ꝓpositio in sensu diuiso est resolubilis. si primus terminus sit resolubilis, uel exponibilis. Si primus terminus exponibilis, exemplū primi. Hominē possibile est currere sic resoluitur. hoc possibile est currere & hoc est homo. Exēplū secūdi. omnem hominem possibile est currere sic exponitur. aliquem hoīem possibile est currere. & nihil est homo quem uel quam possibile non est currere. Vnde propositio in sensu diuisio debet probari secūdum primum terminū mediatum in illa propositione. ¶ Item si ambe resoluentes propōnis resoluende sūt uere primarie significando tunc illa propositio est uera. aliter non. Similiter ꝓpositio exponibilis est uera si omnes eius exponentes sint uere. & aliter non. Et si una exponens sit falsa, tunc illa propositio exponibilis est falsa. & sic de resolubili & officiali.

¶ Alia regula est quando proponitur aliqua propositio ei uo lueris scire an illa sit uera uel falsa. uideas si illa propositio sit resolubilis, exponibilis uel officialis. Quod scire potes p primū terminū mediatū illa propositione. deinde exponatur, si sit exponibilis, & si oēs exponentes sint uere, tunc ista propositio est uera. Et sic generaliter scitur ueritas uel falsitas cuiuscūq; ꝓpositionis. Vel resoluitur si sit resolubilis, & si eius resoluentes sunt uere, tunc propositio dicitur uera. Vel si sit officialis officiatur si illius officiātes, & si sint uere tunc illa propositio est uera, & si non sint uere, tunc illa est falsa. Et propositio est uera quando significat primarie sicut est, & est falsa quando significat primarie sicut non est.

¶ Primarium significatum propositionis est illud q̄ propositio significat precise ex communi institutioni terminorum, & apprehenditur principaliter per totam propōnem & per nullam eius partem. Vt deum esse, est significatum istius, deus est.

¶ Significatum secundarium propositionis est triplex ¶ Vno modo quando imponitur propositioni ex noua impositione: ut ista, deus est significaret hoīem esse asinum & hoc secundarie. Secundo modo quando propositio significat secundarie quicquid sua singularis significat primarie. & sic omnis uniuersalis significat sua singularia, ut illa omnis homo est animal Tertio, propositio significat secundarie quicquid sua pars significat primarie, ut illa homo est asinus significat secundarie hominem esse.

¶ Vlterius nota differentiā, inter propōnem resolubilem, exponibilem, & officialem, que est hec. Propositio exponibilis conuertitur cum una copulatiua facta ex omnibus suis exponentibus sic q̄ est bonum argumētum arguendo a propositione exponibili ad omnes eius exponētes & econtra Vel bene sequitur. Deus est, & non potest esse q̄n deus sit: ergo necessariuz est deum esse, & econtra necessarium est deum esse, ergo deus est, & non potest eē quin deus sit. ¶ Sed propositio resolubilis non conuertitur cum suis resoluentibus, nec officialis cum suis officialibus. Licet bene sequitur, hoc currit, & hoc est homo, ergo homo currit. Sed econtra non ualet argumentum, quia non sequitur homo currit, ergo hoc currit, & hoc est homo quia antecedens potest esse uerum & consequens falsum.

¶Similiter ab officiantibus ad officiatum est consequentia bona, sed non econtra. Vt sequitur, hec propositio est necessaria, deus est, propter eius primarium significatum deum esse, ergo necessarium est deum esse, sed non econtra. ut necessarium deum esse, ergo hæc propō est necessaria, deus est, propter eius primarium significatum quia antecedens potest esse uerum & consequens falsum quia si nulla propositio foret, adhuc deus esset.

¶Insuper nota q̄ quando est aliquod dictum propōnis in sensu composito q̄ potest descendere de duabus propōnibus diuersis tunc illa est distinguenda penes hoc q̄ illud dictum potest descendere de una illarum propōnum uel ab alia. Et hoc generaliter accidit quando in propōne sunt duo modi infinitiui. primus infinitiuus potest mutari in modum indicatiuum stante secundo, uel econtra secundus infinitiuus potest mutari in indicatiuum stāte primo, ut in hoc exemplo Possibile est uos scire necessarium esse non necessariū, ista potest officiari mutando primum infinitiuum stante secundo, ut sic talis propō est possibilis, uos scitis necessarium esse non necessarium, propter eius primarium significatum, uos scire necessarium esse nō necessarium, & sic propositio est falsa.

Alio modo potest officiari mutando secundum infinitiuum stante primo hoc modo hec propō est possibilis. Vos scire necessarium est nō necessarium propter eius primarium significatum, uos scire necessarium esse non necessarium, & sic est propositio uera. quia eius officiātes sunt uere. Et ita faciendum est in omni propositione in sensu composito ubi in dicto sunt duo modi infinitiui.

¶Similiter distinctio accidit si in dicto propositionis sit unus infinitiuus & duo actiui, quia uel primus accusatiuus potest mutari in nominatiuū stante secundo Vel secūdo accusatiuus potest mutari in nominatiuum stante primo. ut hic Possibile est canem comedere panem sic officiatur. si primus accusatiuus mutetur in nominatiuū stante secūdo illa propositio est possibilis, canis comedit panem, propter eius primariū significatū canem comedere panem, & sic est uera. ¶Alio modo officiatur predicta propositio, mutādo secundum accusatiuū stante primo, & sic hec propositio est impossibilis. quia sic officiatur hec propositio possibilis. canē comedit panis, propter eius primarium significatum canem comedere panem.

¶Similiter. Possibile est uos scire A.

Et sit A ista propositio deus est mutādo primū accusatiuū in nominatiuū sic ē uera. & sic officiatur hec propositio est possibilis. uos scitis a. propter eius primarium significatū. uos scire a. &c. mutādo secundū accusatiuū stante primo. ista propositio est falsa sic officiando, hec propō est possibilis. Vos scit a. propter eius primarium significatum uos scire a ergo &c. capiendo illū terminum uos in accusatiuo casu. & illum terminū seu litterā a in ntō casu &c.

¶Insuper notandum est. q̄ illa trimembris diuisio termini mediati in terminum resolubilem, exponibilem, & officialem. non est ex opposito assignata, sed membra concidūt, quia diuisio datur ex oppositō, quando nihil quod continetur sub uno membrocōtinetur sub reliquo, ut diuisio propositionis in cathegoricam & hypotheticā quia nulla cathegorica est hypothetica,

nec econtra. Diuisio non datur ex opposito quando aliquid quod cõtinetur sub uno membro continetur sub reliquo. sicut est in diuisione termini mediati. Nã idem est terminus resolubilis, exponibilis, & officialis in eadem propositione. & sic idem terminus cõtineur sub quolibet membro diuisionis, ut patet de isto termino necessarium ut in illa propositione : necessarium est deum esse. que resoluitur hoc est deum esse, & hoc est necessarium. ¶ Illa etiam potest exponi sic. deus est & non potest esse quin deus sit. Item potest officiari. hec propositio est necessaria. deus est. propter eius primariũ significatum deũ esse. ¶ Similiter de illa. possibile est hominem currere, & sic de similibus

¶ Item cauendum est probando propositiones quod nõ sit saltus ultra terminos mediatos, sic ꝙ secundus terminus mediatus non probetur ante primũ. sed primus terminus mediatus in propositione debet primo probari. Vnde non ualet argumentum Ois homo incipit esse. ergo omnis hõ iam est. & immediate ante hoc instans, quod est presens. ois homo non fuit, uel econtra ois homo iam est &c. ergo omnis homo incipit esse quia ille est saltus probando istum terminum incipit ante illud signum omnis. Sed sic debet hec propositio probari. homo incipit esse. & nihil est homo uel incipit esse homo quin ille uel illa incipit esse ergo omnis homo incipit esse.

¶ Item nota quod ab ista regula a primo termiõ probabili mediato debet fieri propositionis probatio. Excipiuntur hypothetice propositiones, ut animal currit si homo currit. Secũdo propõnes in sensu composito, ut animal esse hoiem est necessarium. Tertio exceptiue. ut omnis homo preter sortem currit. Quarto in plurali numero, ut duo iohannes habent duo capita. Quinto exclusiua ut homo tantum currit. Sexto relatiue, ut quando relatiuum ponitur a parte predicati & refertur ad terminum stantem discrete uel determinate a parte subiecti. ut homo currit qui est albus. &c. Versus.

¶ Hypo. relaꝯ. modal. excep. exclu. quoꝯ plural.

¶ Sequitur de obligationibus tractatus.

¶ De obligationibus.

OBligatio est quedam ars mediante qua quis opponẽs potest ligare respondẽtem ut ad placitum suũ respondeat affirmatiue uel negatiue ad propõnem sibi positã uel depositã. ¶ Et notandũ ꝙ due sũt species obligationis. s. positio & depositio. Positio est quedam spẽs obligationis mediãte qua quis obligatus tenetur respõdere affirmatiue ad propõnem sibi positam uel ad se admissam. ¶ Positio dicitur duobus modis. s. simplex & composita. Positio simplex est illa q̃ cadit super propositionem cathegoricam ut pono uobis uos curritis, Positio cõposito ẽ illa q̃ cadit sup ꝓpõnẽ hypothetica. ut ponouobis uos curritis & uos estis rome. Et in ista specie solum possibile ẽ admittẽdũ, & impossibile est reiciendum atꝯ negandum.

¶ Prima regula est hec, Omne uobis positũ a uobis admissũ sub forma positi propositum situm a uobis fore tale quale fuit uobis positũ ubi positum non repugnat positioni durante tempore eiusdem obligationis est a uobis cõcedendũ ut pono uobis istũ casum. hoc est risibilis. admittatur. tunc propono uobis diuidere concedatur illud quia quãdocũꝯ ista uel alia cõsimi-

¶Similiter ab officiantibus ad officiatum est consequentia bona, sed non econtra. Vt sequitur, hec propositio est necessaria, deus est, propter eius primarium significatum deum esse, ergo necessarium est deum esse, sed non econtra. ut necessarium deum esse, ergo hæc propō est necessaria, deus est, propter eius primarium significatum quia antecedens potest esse uerum & consequens falsus quia si nulla propositio foret, adhuc deus esset.

¶Insuper nota q̄ quando est aliquod dictum propōnis in sensu composito q̄ potest descendere de duabus propōnibus diuersis tunc illa est distinguenda penes hoc q̄ illud dictum potest descendere de una illarum propōnum uel ab alia. Et hoc generaliter accidit quando in propōne sunt duo modi infinitiui. primus infinitiuus potest mutari in modum indicatiuum stante secundo, uel econtra secundus infinitiuus potest mutari in indicatiuum stāte primo, ut in hoc exemplo Possibile est uos scire necessarium esse non necessariū, ista potest officiari mutando primum infinitiuum stante secundo, ut sic talis propō est possibilis, uos scitis necessarium esse non necessarium, propter eius primarium significatum, uos scire necessarium esse nō necessarium, & sic propositio est falsa.

Alio modo potest officiari mutando secundum infinitiuum stante primo hoc modo hec propō est possibilis. Vos scire necessarium est nō necessarium propter eius primarium significatum, uos scire necessarium esse non necessarium, & sic est propositio uera. quia eius officiātes sunt uere. Et ita faciendum est in omni propositione in sensu composito ubi in dicto sunt duo modi infinitiui.

¶Similiter distinctio accidit si in dicto propositionis sit unus infinitiuus & duo actiui, quia uel primus accusatiuus potest mutari in nominatiuū stante secundo Vel secūdo accusatiuus potest mutari in nominatiuum stante primo. ut hic Possibile est canem comedere panem sic officiatur. si primus accusatiuus mutetur in nominatiuū stante secūdo illa propositio est possibilis, canis comedit panem, propter eius primariū significatū canem comedere panem, & sic est uera. ¶Alio modo officiatur predicta propositio, mutādo secundum accusatiuū stante primo, & sic hec propositio est impossibilis. quia sic officiatur hec propositio possibilis. canē comedit panis, propter eius primarium significatum canem comedere panem.

¶Similiter. Possibile est uos scire A.

Et sit A ista propositio deus est mutādo primū accusatiuū in nominatiuū sic ē uera, & sic officiatur hec propositio est possibilis. uos scitis a. propter eius primarium significatū. uos scire a. &c. mutādo secundū accusatiuū stante primo. ista propositio est falsa sic officiando, hec propō est possibilis. Vos scit a. propter eius primarium significatum uos scire a ergo &c. capiendo illū terminum uos in accusatiuo casu. & illum terminū seu litterā a in ntō casu &c.

¶Insuper notandum est. q̄ illa trimembris diuisio termini mediati in terminum resolubilem, exponibilem, & officialem. non est ex opposito assignata, sed membra concidūt, quia diuisio datur ex oppositō, quando nihil quod continetur sub uno membro cōtinetur sub reliquo, ut diuisio propositionis in categoricam & hypotheticā quia nulla categorica est hypothetica,

nec econtra. Diuisio non datur ex opposito quando aliquid quod cõtinetur sub uno membro continetur sub reliquo, sicut est in diuisione termini mediati. Nã idem est terminus resolubilis, exponibilis, & officialis in eadem propositione, & sic idem terminus cõtineur sub quolibet membro diuisionis, ut patet de isto termino necessarium ut in illa propositione : necessarium est deum esse, que resoluitur hoc est deum esse, & hoc est necessarium. ¶ Illa etiam potest exponi sic. deus est & non potest esse quin deus sit. Item potest officiari, hec propositio est necessaria. deus est. propter eius primariũ significatum deũ esse. ¶ Similiter de illa. possibile est hominem currere, & sic de similibus

¶ Item cauendum est probando propositiones quod nõ sit saltus ultra terminos mediatos, sic ꝙ secundus terminus mediatus non probetur ante primũ. sed primus terminus mediatus in propositione debet primo probari. Vnde non ualet argumentum Ois homo incipit esse, ergo omnis hõ iam est. & immediate ante hoc instans, quod est presens. ois homo non fuit, uel econtra ois homo iam est &c. ergo omnis homo incipit esse quia ille est saltus probando istum terminum incipit ante illud signum omnis. Sed sic debet hec propositio probari. homo incipit esse. & nihil est homo uel incipit esse homo quin ille uel illa incipit esse ergo omnis homo incipit esse.

¶ Item nota quod ab ista regula a primo termiõ probabili mediato debet fieri propositionis probatio. Excipiuntur hypothetice propositiones, ut animal currit si homo currit. Secũdo propõnes in sensu composito, ut animal esse hoiem est necessarium. Tertio exceptiue. ut omnis homo preter sortem currit. Quarto in plurali numero, ut duo iohannes habent duo capita. Quinto exclusiua ut homo tantum currit. Sexto relatiue, ut quando relatiuum ponitur a parte predicati & refertur ad terminum stantem discrete uel determinate a parte subiecti. ut homo currit qui est albus. &c. Versus.

¶ Hypo. relaꝯ. modal. excep. exclu. quoꝯ plural.

¶ Sequitur de obligationibus tractatus.

¶ De obligationibus.

OBligatio est quedam ars mediante qua quis opponẽs potest ligare respondẽtem ut ad placitum suũ respondeat affirmatiue uel negatiue ad propõnem sibi positã uel depositã. ¶ Et notandũ ꝙ due sũt species obligationis. s. positio & depositio. Positio est quedam spẽs obligationis mediãte qua quis obligatus tenetur respõdere affirmatiue ad propõnem sibi positam uel ad se admissam. ¶ Positio dicitur duobus modis. s. simplex & composita. Positio simplex est illa q̃ cadit super propositionem cathegoricam ut pono uobis uos curritis, Positio cõposito ẽ illa q̃ cadit sup ꝓpõnẽ hypothetica. ut ponouobis uos curritis & uos estis rome. Et in ista specie solum possibile ẽ admittẽdũ, & impossibile est reiciendum atoꝯ negandum.

¶ Prima regula est hec, Omne uobis positũ a uobis admissũ sub forma positi propositum situm a uobis fore tale quale fuit uobis positũ ubi positum non repugnat positioni durante tempore eiusdem obligationis est a uobis cõcedendũ ut pono uobis istũ casum hoc est risibilis. admittatur. tunc propono uobis diuidere concedatur illud quia quãdocũqꝫ ista uel alia cõsimi-

lis proponitur durante tempore eiusdem obligationis est uobis concedenda.

¶ Secunda regula est hec. Omne formaliter sequens ex posito ẽ cõcedendũ, ut pono uobis istum casum, uos estis homo, admittatur, & quando proponitur concedatur idem. Deinde proponatur, uos estis animal, cõcedatur, quia sequitur formaliter ex posito ut segtur uos estis homo, ergo uos estis animal. ¶ Tertia regula est hec. Omne repugnans posito est negandum, ut pono istum casum, aliquis homo est risibilis, admittatur & concedatur idem: tũc proponitur nullus homo est risibilis, negetur, quia est repugnans posito

Quarta regula est hec, Omne formaliter sequens ex posito uel concesso uel concessis, est a uobis concedendũ, ut pono casum. Omnis homo ẽ rome. admittatur & quando proponitur. concedatur idem, tunc proponitur ¶ De inde propono uos estis rome concedatur qa sequitur uos estis homo concedatur, quia est uerum & impertinens. formaliter cũ concesso. omnis homo est rome, uos estis homo ergo uos estis rome. Vel si proponatur uos curritis. admittatur & concedatur idem tũc proponatur. uos mouemini cõcedatur. quia segtur ex posito formaliter sic, uos curritis. ergo uos mouemini.

¶ Alia regula est illa. Omne formaliter sequens exposito cum opposito bene negati uel cum oppositis bene negatorũ durante tempore eiusdẽ obligationis est a uobis concedẽdum. ut pono istum casum. Omnis homo curit. admittatur & concedatur idem tũc proponatur. uos curritis negetur, quia falsum est & impertinens, tũc proponatur. uos non estis homo concedetur, qa ex posito cũ opposito bene negati, quia sequitur. Omnis homo currit, uos non curritis, ergo uos non estis homo.

¶ Alia regula est illa semper ad impertinens respondendum ẽ secundum suam qualitatem, hoc est si sit uerum & impertinens est concedendum, si sit falsum & impertinens est negandum & si sit dubiũ & impertinens est dubitandũ ¶ Et sciendũ ꝙ impertinens est illud quod non sequitur ex casu neꝯ repugnat casui. ut pono istum casum Omnis homo currit admittatur & concedatur. tunc proponitur. Vos estis homo. concedetur quia est uerũ & impertinens ꝙ sit uerum ptz. & quod sit impertinens. probatur. non sequitur neꝯ repugnat, ꝙ non sequitur probatur quia hoc argumentũ non ualet. Omnis homo currit ergo uos estis homo. neꝯ repugnat, quia possunt simul stare ꝙ oĩs homo currit, & quod uos estis homo. ¶ Et pertinens est illud quod sequitur ex casu uel repugnat casui.

Alia regula est ista. Propter possibile positum non est impossibile concedendũ, neꝯ necessarium negandum. ¶ Alia regula est ista. duo cõtradictoria intra se contradicentia, nunq̃ sunt simul concedenda, neꝯ negan da infra idem tempus obligationis, ut si a, sit cõtradictoriũ b. & econuerso. & u num a, sit omne a. & unũ b, sit omne b. tunc a & b, nunq̃ sunt simul concedenda neꝯ neganda ¶ Item differentia est inter positum & positionem. Positio ẽ illud qũod componitur ex uerbo designante actum ponendi cum toto residuo ut pono uobis uos curritis, hoc totum pono uobis. uos curritis est positio. Et positum est illud quod remanet dempto uerbo significãte actum ponendi. ut pono uobis uos curritis solum hoc uos curritis est positum. Duplex est positio

ut in precedentibus patet scilicet simplex & composita,

¶ Sed iam uidendum est qualiter faciendum est ex parte opponentis & ex parte respondentis. Opus opponentis est arte ponere & proponere propositiones quousq; uideat respondentem male respondere uel ad aliquod inconueniens deduci. ¶ Opus respondentis est sustinere posita & proposita ac proinde sapienterq; circumspicere ne uideatur deduci ad aliquod inconueniens. hoc est si positum sit possibile admittatur. & si impossibile negetur. Primum sophisma. ¶ Pono uobis istum casum. uos non estis positum ē possibile, quia potest esse sicut illud significat. ideo admittatur. deinde proponitur idem. si negetur. contra omne uobis positum & a uobis admissum. &c. est concedendum. sed uos negastis illud, ergo male respōdetis. huic dicitur admittendo positum & quādo proponatur negetur. & quando arguitur sic, uos negatis uobis positum. &c. ergo male respondetis.

Dico quod illa regula habet intelligi ubi positum repugnat positioni. Pro quo nota quod ex omni positione sequitur tertia esse scilicet, illum esse qui ponit. quia sequitur ego pono casum pro ego sum. secundo illum esse cui ponitur casus quia sequitur ego pono uobis casum pro uos estis. tertio positum esse, quia sequitur ego pono uobis casum. ergo casus uel aliquod positum est. propterea quando positum est illum non esse qui ponit uel illum non esse cui ponitur, uel illud non esse quod ponitur. tūc positum repugnat positioni.

¶ Secundum sophisma. Pono uobis istū casum omnis homo est rome. admittatur & concedetur. idem tunc proponatur. uos estis rome. negetur. quia est falsum & impertinens. si concedatur contra est falsum & impertinens. ergo negandū. quod sit falsum p3. & quod sit impertinens probatur, nō sequitur necq; repugnat. ergo, &c. non sequitur. omnis homo est rome. uos estis rome. necq; repugnat. quia possunt simul stare. deide proponitur. uos estis homo. negetur. quia eius oppositum est sequēs ex posito cum opposito bene negati. Nam sequitur. omnis homo est rome. uos non estis rome ergo uos non estis homo huic dicitur admittendo positum. & quādo proponitur. uos estis rome negetur. quia est falsum & impertinens. & quādo proponitur. uos estis homo. negetur. quia eius oppositū sequitur ex posito cum opposito bene negati.

¶ Aliud sophisma. pono uobis istum casum. nulla propositio est uobis posita. admitto casum nego eundem. Propono aliqua propositio est uobis posita. negetur, quia repugnat posito contra hec est uobis posita, & hec ē aliqua propositio ergo aliqua propositio est uobis posita. huic dicatur admittēdo positum, & quando proponitur negetur. & quando ulterius arguitur concedatur consequentia. & negetur antecedens ꝑ utraq; eius parte.

¶ Aliud sophisma. pono uobis istum casum. omnis homo currit admitatur & concedatur idem. tunc propono. hec est falsa. oīs homo currit, si negetur. contra. Vos negatis uerum & impertinens. ergo. &c. Antecedēs sic ꝙ sit uerū patet, ꝙa rei ueritas ē ꝙ aliquod quod ē hō nō currit. & quod sit impertinens probatur ꝙa non sequitur omnis homo currit. ergo hec est falsa. omnis homo currit. necq; repugnat quia possūt simul stare omnis homo currit, & hec est falsa omnis homo currit. tunc sic, hec est falsa. omnis homo currit. ergo non omnis homo currit.

Si concedatur tunc illa est uera non omnis homo currit, que precise & primarie & adequate significat ꝙ nō omnis homo currit, ergo non omnis homo currit illa consequentia est bona & antecedens est uera & consequens est a te concedendum, & consequentis est oppositum positi, ergo oppositum positi est cōcedendum, & consequens est uerum, ergo duo contraria sunt simul uera. Huic dicatur admittendo positū, & quando proponatur hec est falsa, omnis homo currit, concedatur & quando arguitur sic. Hec est uera: non omnis homo currit, que precise & primarie significat ꝙ oīs homo currit, ergo non oīs homo currit, concedatur consequentia, & negetur antecedens pro minore

¶ Aliud sophisma ponatur, quod hō est asinus, negetur positū quia est impossibile, ideo ponatur hoc modo, homo est asinus est uobis positū admittatur, quia est possibilis & concedatur idem, deinde proponatur, homo est asinus est a uobis concedēdum. Si negetur. Contra. Formaliter sequitur ex posito, ergo concedendum, quia sequitur, homo est asinus est uobis positum, ergo homo est asinus est a uobis concedendum. Si concedatur. Contra Casus est impossibilis & propter possibile positum non est impossibile concedendū, ergo non est concedendum. Huic dicatur admittenda positum: & quando proponatur, homo est asinus est a uobis concedendum negetur, & tunc negetur argumentum scilicet homo est asinus est uobis positum, ergo homo est asinus, est a uobis concedendum, quia non debite arguitur, sed sic debet argui, homo est asinus uel uobis positum, ergo homo est asinus est uobis positum est a uobis concedendum.

¶ Aliud sophisma. Pono uobis istum casum. Vos estis rome, admittatur & concedatur idem. Deinde proponatur, uos estis rome in hoc instanti. Si concedetur, contra, est falsum & impertinens, ergo negandum, ꝙ sit falsum ptz: & ꝙ si impertinens probatur, quia non sequitur nec repugnat, nō sequitur uos estis rome ergo uos estis rome in hoc instanti, quia posito ꝙ in fine istius hore uos sitis rome, & ꝙ in hoc instanti uos non sitis rome, iam antecedens est uerum & consequens falsum, ꝙ uos estis rome in hoc instanti, quia hoc instans non est. Si negetur, contra, uos negatis formaliter sequens per positum, ergo male respondetis, antecedens sic. Nam sequitur formaliter uos estis rome, ergo uos estis rome in hoc instanti. Huic dicatur admittendo positum. & quando, proponatur, uos estis rome in hoc instanti negetur quia est falsum & impertinens, & qū arguitur sic. Omne ꝙ est rome est rome in hoc instanti. uos estis rome, ergo uos estis rome in hoc instanti, concedetur consequentia: & negetur maior quia hoc instans non est, quia repugnat posito.

¶ Aliud sophisma. Pono uobis illū, omnis homo est rome, admittatur & concedatur. Tunc quero, ubi estis uos modo. Respondeatur in loco ubi non repugnat me esse, tunc propono, uos estis rome concedatur, quia sequitur ex posito cum concesso, quia sequitur, omnis homo est rome, & uos estis i loco ubi non repugnat uos esse, ergo uos estis rome.

Aliud sophisma. Pono istum casum: quod aliquis istorum currit, demonstrando per ly istorum uos & me, admittatur, & sic concedatur idē tunc propono aliquis istorum non currit, concedatur, quia est uerum & impertinens, deinde proponatur, unus istorum currit, concedetur, deinde proponatur

alter istorum currit. concedatur ut apparet. quia est positum Deinde proponatur uterq; istorum currit. si concedetur. contra. Vos conceditis eius oppositum sed duo opposita, nunq̃ simul sunt concedenda ergo male respondetis, Si negetur, contra, sequitur formaliter exposito cum concessis. ergo concedendū. quia sequitur. ut us. storum currit. & alter istorum currit. ergo uterq; istorū currit. ¶ Huic dicatur admittendo positum, & quando proponitur q̃ aliquis istorum non currit, concedatur: quia est uerum & impertinens, & quando proponitur unus istorum currit, concedatur, & quando proponatur q̃ alter istorum currit, negetur pro ista causa, quia ponitur sub alia forma q̃ fuit prius posita, uel negetur argumentum: cum sic arguitur, unus illorum currit, & alter illorum currit, ergo uterq; istorum currit. ¶ Aliud sophisma Pono uobis istam aliqua res nō est hoc est possibile ut apparet. Si admittatur proponatur idem concedatur deinde proponatur. omnis res est. Si negetur. contra impossibile positum non est necessariū negandi. sed hec est necessaria omnis res est. ergo, negando illam male respōdetis Si negetur q̃ est necessarium probatur sic. aliqua res est. ergo omnis res est. probo cōsequentiā: quia si aliqua res est. ergo tantū una est uel plures res sunt. & si tātū una res est. ergo omnis res est. & si plures res sunt. ergo omnis res est ergo a primo ad ultimū aliqua res est. ergo oīs res est illa consequentia est bona. & antecedens est necessarium, ergo & consequens. huic dicatur negando positū: quia est impossibile. ¶ Et nota regulam q̃ quelibet particularis & indefinita in qua ponitur hoc uerbum Sum, es fui. & predicat secūdum adiacens. & in qua subiectū est terminus trāscendens eqpollet suo uniuersali subalterno & arguendo ab uno ad aliam est consequentia bona, ut aliqua res est: ergo omnis res est, aliqua res non est, ergo nulla res est. Et isti sunt termini transcendentes, ens unum, res & aliquid. Quod modis fallit hec regula, a particulari ad suum uniuersale, ubi hoc uerbum est predicat secundum adiacens quatuor modis, scilicet in terminis ampliatiuis, ut alicuius quātitatis uos fuistis, ergo cuiuslibet quantitatis uos fuistis. In obliquis, ut in aliquo loco uos fuistis. ergo in oīi loco uos fuistis. In aduerbijs loci, ut alicubi uos fuistis, ergo ubiq; uos fuistis, & in predicatione indirecta: ut aliquod aīal estis, ergo omne animal estis.

¶ Aliud sophisma. Pono uobis istam. uos differtis a chimera. Si admittatur proponatur idem: si concedatur, tunc propono uobis. Chymera est. Si negetur, contra, formaliter sequitur, uos differtis a chymera, ergo inter uos & chymeram est aliqua differentia. Tunc sic inter uos & chymeram est aliqua differentia, ergo chymera est, ergo a primo ad ultimum uos differtis a chymera, ergo chymera est. ¶ Huic dicatur, negetur positum, quia ex eo sequitur q̃ chymera est, quod est impossibile.

¶ Vnde notandum est quod quando aliqua differētia uel alietas ponitur inter duo extrema, uidendum est utrum illa duo extrema possunt simul esse in rerum natura uel non. Si possunt, tunc bene potest admitti, ut uos differtis ab antichristo, que bene potest admitti, quia uos & antichristus potestis simul esse in rerum natura. Sed ista uos differtis a chymera, non potest admitti, quia uos & chymera non potestis simul esse in rerum natura. Et nota q̃ quelibet talis propositio est impossibilis. Vos differtis a non ente, & uos dif

fertis a chymera.&c

Sequitur de excluſiuis.

Primum ſophiſma eſt illud. Pono caſum, tantum hō eſt leo, eſt uobis poſitum : & maneat hec uobis poſita & nulla alia admittatur & concedatur idem. Tunc proponatur hō eſt leo, eſt uobis poſitum. Si concedatur, cō tra eſt repugnans poſito ergo negandum. Si negetur, contra formaliter ſeqtur ex poſito. Tantum homo eſt leo eſt uobis poſitū, ergo homo eſt leo, eſt uobis poſitum, iſta conſequentia eſt bona, & antecedens eſt uerum, & conſequēs ſequitur ex antecedente: qa hic arguitur ab excluſiua ad ſuū preiacens: ergo conſequens eſt concedendum. Huic dicatur admittendo poſitum, quia hoc totum, tantū homo eſt leo: eſt ſubiectum in illa propōne tantum hō eſt leo eſt uobis poſitum. Et quando proponitur homo eſt leo eſt uobis poſitum negetur, & negetur quod ſequitur, quia repugnat poſito, quia non arguitur ab excluſiua ad ſuum preiacens: quia ille terminus tantum, non tenetur excluſiue ſed materialiter, quia eſt pars ſubiecti.

Aliud ſophiſma. Pono quod ſortes credat unam propōnem eſſe ueram & p, eadem, & nemo credit propōnem eſſe ueram niſi alter iſtorum. Admittatur & concedatur idem, propono tantū alter iſtorum credit propōnem eſſe ueram. Si negetur, contra, alter iſtorum credit propōnem eſſe ueram, & nihil non alter credit propōnem eſſe ueram, ergo tm̄ alter iſtorū credit propoſitionē eſſe ueram, patet conſequentia ab exponentibus ad expoſitum. Si concedatur contra, aliquid aliud quā alter iſtorum credit propōnem eſſe: quia uterq; iſtorum credit propōnem eſſe ueram & uterq; iſtorum eſt aliquid aliud quā alter iſtorū, ergo non tm̄ alter iſtorum credit propōnem eſſe ueram. ¶ Huic dicatur admittendo poſitum. Et quando proponitur, tantum alter iſtorū credit propoſitionē eē uerā concedatur, & qñ arguitur contra hoc ſic, uterq; iſtorum credit, ppōnem eſſe ueram, & uterq; iſtorum eſt aliquid aliud quā alter, ergo non tm̄ alter iſtorum, &c. concedatur conſequentia & negetur antecedens pro minore, & cauſa eſt, quia uterq; iſtorum eſt alter iſtorum, ideo ſtant bene ſimul: tantū alter iſtorum credit propōnem eſſe ueram, & uterq; iſtorum credit propōnem eſſe ueram, ut patet per eius exponentes, ſicut alter iſtorum eſt alter iſtorum, & neuter iſtorum eſt q eſt alter iſtorū, ergo uterq; iſtorum eſt alter iſtorum, &c

¶ Sequitur de copulatiuis.

¶ Et nota quod licet utraq; pars copulatiue ſit concadēda perſe, non tamen ſequitur q copulatiua ſit concedenda antequā proponantur ambe partes, ut pono iſtam, uos eſtis rome, admittatur tunc propono eandem concedatur, quia eſt poſitum & admiſſum, & iſta. uos ſedetis in caſu q ſedeatis ē concedenda quia uerum eſt & impertinens, tamen copulatiua facta ex illis añ conceſſionem utriuſq; ptis eſt neganda tanquā falſum & impertinens, & ideo ſi primo & immediate poſt caſum proponatur uos eſtis rome & uos ſedetis, negetur tanquā falſum & impertinens, & quando proponitis uos ſedetis negetur quia repugnat poſito cum oppoſito bene negati. Ideo uidendū eſt quando proponitur copulatiua utrum utraq; pars ſit poſſibile uel nō uel ſi aliqua pars repugnat alteri uel non, uel ſint compoſſibiles uel non, unde ſi poſſunt eſſe compoſſibiles admittatur ſi non negetur ut ille poſſunt eſſe compoſſibiles uos eſtis homo & uos ſedetis ſed ille non. uos eſtis homo & uos non eſtis homo: utraq; pars eſt poſſibilis, & tamen ptes ille non ſunt compoſſibiles, & ideo negetur.

¶ Et nota q ois copulatiua ex qua ſeqtur oppoſitū poſiti eſt neganda, ut pono

uobis uos curritis,& nulla copulatiua est uobis posita,& maneat hec nobis posita,& nulla alia si admittatur.deinde proponatur, nulla copulatiua est uobis positaSi negetur contra sequtur formaliter,nulla copulatiua est uobis posita.& uos curritis,ergo nulla copulatiua est uobis posita. Huic dicatur admittendo positum,& quando proponitur negetur, quia positum repugnat positioni.

¶ Aliud sophisma pono uobis. Aliquis homo est rome, & nullus homo alius uel alia uobis est rome,admittatur,si proponat concedat, tūc propono uos estis rome.Si concedatur.Contra,illa est falsa,& non sequitur ex posito ergo est neganda,quia non sequtur aliqs homo est rome, & nullus homo alius uel alia a uobis est rome,ergo uos estis rome, qa in casu posito ꝙ uos nō sitis,antecedens est uerum & consequēs falsum,qa prima pars antecedentis est uera,& quod secunda sit nera probatur, uidelicet nullus homo alius uel alia a uobis est rome,quia si aliqs alius a uobis est rome,ergo aliqs alius a uobis est & ultra ergo uos estis,sed hoc repugnat casui,ergo &c. Si negetur ꝙ uos estis rome,contra sequitur aliquis homo est rome,& nullus alius a uobis est rome: ergo uos estis rome. ¶Huic dicitur admittendo positum.& quando proponit uos estis rome negetur,quia est falsum & imptinens,& negetur ista consequētia,aliquis homo est rome & nullus homo alius uel alia a uobis est rome,ergo uos estis rome q̄ totū antecedens est uerū & consequens falsum in casu posito ꝙ uos non sitis.

¶ Sequitur de disiunctiuis.

Et notandum ꝙ quādo ponitur aliqua disiunctiua uidendum est utrum una pars illius sit possibilis uel non si sit possibilis bene potest admitti,& si utraq; pars sit impossibilis tunc non potest admitti

¶ Alia regula est ista quando ponitur aliqua disiūctiua, cuius utraq; pars est uera,quandocunq; & ubicunq; proponitur,prima ps est concedenda,ut pono illum casum: Vos estis homo,uel uos sedetis

¶ Alia regula est ista.quando ponitur aliqua disiunctiua cuius una pars est uera & altera dubia,quādocunq; proponitur ps dubia est dubitanda,& pars uera est concedenda.Similiter quādocunq; ponitur aliqua disiūctiua cuius una pars est falsa,& altera dubia,tunc pars dubia est dubitanda,& ps falsa est neganda.Et si iterum proponatur pars dubia est concedenda, qa sequtur ex posito cui opposito bene negati,& pono istam,rex sedet &uos estis rome. Admittatur deinde proponitur rex sedet,dubitatur,qa est dubia & imptinens.Deinde proponitur rex sedet,concedatur quia sequitur ex posito cū apposito bene negati:quia sequitur,uos estis rome,uel rex sedet,sed non est ita ꝙ uos estis rome,ergo rex sedet.

¶ Alia regula est illa, quādo ponitur aliqua disiunctiua cuius utraq; ps est falsa, & contingens quecunq; pars primo ꝓponitur est neganda-quia est falsa & imptiuens,& alia est cōcedēda,quia sequtur exposito, ut si ponatur uos curritis.uel uos non mouemini.admittatur,deinde si proponitur uos curritis,negetur qa ē falsum & imptinens,& tūc si proponitur uos non mouemini concedetur qa sequtur uos curritis,uel uos non mouemini,sed uos non curritis ergo uos non mouemini. ¶ Aliud sophisma.Pono uobis istā: uos curritis uel uos mouemini,admittatur,deinde proponitur,uos curritis.negetur deinde proponitur,uos mxuemini,concedetur,deinde proponitur uos mouemini localiter.Si concedatur,contra. Vos conceditis falsum & imptinens, ergo male respondetis. Si negetur contra. Vos negatis formaliter sequēs ex posito, ergomale respondetis,quia sequitur uos mouemini,ergo uos

mouemini localiter huic dicitur admittatur. & quando proponitur uos currtis negetur: quia oft falsum & impertinens. & quando proponitur uos mouemini concedatur: qa est sequens exposito: & quãdo proponitur. uos mouemini localiter. negetur, quia non segtur, uos mouemini, ergo uos mouemini localiter.

¶ Alia regula est ista, quandoque ponitur aliqua disiunctiua, cuius una pars est inferior, & altera superior, tunc superior est concedenda: & ad aliam partem respondendum est secundum suam qualitatem: ut pono istũ casuz, sortes est homo: uel sortes est animal, admittatur, deinde proponatur, sortes est animal, concedatur, quia est superior, tunc proponitur, sortes est homo concedatur, quia est uerum & impertinens.

¶ Nota quod quando ponitur aliqua disiunctiua cuius una ps est sequens ad aliam illa pars que est sequens est concedenda, ut si ponitur talis disiunctiua ꝙ antichristus est albus, uel antichristus est coloratus, ista antichristus est coloratus est concedenda, quia est sequens exposito, quia sequitur antichristus est albus, uel antichristus est coloratus, ergo antichristus est coloratus Et si proponatur antichristus est albus dubitetur, quia est dubium & impertinens. Et quando proponit antichristus est coloratus, concedatur quia sequitur exposito.

Sequitur de conuertibilibus.

¶ Notandum quod quidam termini uel propões conuertũtur simpliciter, & quidem ut nunc conuertuntur ut nunc, quando conuertũtur ex noua impositione, ut ille terminus homo & asinus conuertuntur ut nunc, si ly asinus imponatur ad significandum risibile. Simpliciter quando conuertũtur ex prima ria significatione, ut homo & risibilis. & est consequẽtia bona ab uno ad reliquum & econtra, ut homo currit. ergo risibile currit. Sed contra, posito ꝙ isti duo termini conuertuntur homo & asinus, tunc facio uobis hoc argumẽtum, uos estis homo, ergo uos estis asinus. Si negetur cõsequentia, probatur ab uno conuertibili ad reliquum, ergo bona, dicendum ꝙ hec regula habet intelligi in his terminis que conuertuntur simpliciter & non ut nunc siue per accidẽs quodidem est ¶ Et notandum est ꝙ ad hoc ꝙ termini uel propositiones conuertuntur simpliciter requiritur ꝙ tantum ualet una ꝗtum & reliqua: & econtra & ꝙ term. in eodem modo supponant in una sicut in alia. Vt pono ꝙ ille propões conuertuntur, uos estis homo, & uos estis asinus. Si admittatur proponatur, idem si concedatur tunc proponatur, hec est uera uos estis homo, concedatur, quia est uerum & impertinens, tunc proponatur hec est uera uos estis asinus. Si negetur, contra sequitur ex posito cum concesso, ergo concedendum quia sequitur ille due propões conuertuntur. Sed hec est uera uos estis homo, ergo hec est uera uos estis asinus. Si primo ponatur uos estis asinus, negetur, quia hec est falsa & impertinẽs. Deinde si proponatur hec est uera, uos estis homo negetur, quia est repugnans qui sequitur ille due propositiones conuertuntur, uos estis homo & uos estis asinus, sed hec non est uera uos estis asinus, ergo hec non est uera, uos estis homo, & sic de similibus. Huic dicitur admittẽdo positum. Et quando proponitur hec est uera, uos estis homo concedatur, & quando proponitur hec est uera, uos estis asinus negetur & quando arguitur sic, iste due propositiones uos estis homo ergo hec est uera, uos estis asinus negetur cõ

sequentia. Et nota quod propter nouam propositionem non est responsio uarianda.

Nunc determinandum est qualiter respondendū est quando propositiones ponuntur esse similes uel dissimiles, & secundum istū modū loquendi propositiones sunt similes quando simul sunt uere uel simul false. Et sunt similes quando una est uera & alia falsa. Notandū est quod quando ponuntur alique propositiones esse similes primarie significando q̄ nō possunt esse similes, nisi solum in ueritate primarie significādo admittēdus est casus, & tunc utraq; pars debet concedi quando proponitur, ut pono uobis istas esse similes primarie significando deus est & uos curritis. admittatur & cōcedatur utraq; pars quando proponitur. Et quando ponitur quod alique propositiōes sunt similes que non possunt esse similes nisi solum in falsitate admittendus est casus, & negetur utraq; pars quando proponitur. ut pono uobis istū casum quod iste propositiones sunt similes. uos estis homo: & uos estis asinus. admittendus est casus. & negetur utraq; pars quando proponitur. ¶ Sed quādo ponuntur propositiones esse similes primarie significādo que possunt esse similes in ueritate & falsitate admittendus est casus. Et tunc ad primū respondēdum est secundū suam qualitatem. Et ad aliam sicut ad primā. Vt pono quod ille due ꝓpositiones sunt similes, omnis homo currit, & hō est rome. Si primo ponatur omnis homo currit negetur, quia est falsum & impertinens. Et respōdendum est ad aliam sicut ad primā. Sed si primo ponatur ista. homo est rome concedatur, quia est uerū impertinens. Et respondendū est ad aliam sicut ad istā ¶ Et quando ponuntur alique ꝓpositiones esse similes que non possunt esse similes in ueritate nec in falsitate, negandus est casus. ut pono quod ille due propōnes sint similes, deus est, & hō est asinus negetur casus quia est īpossibilis.

¶ Pono quod ille due propositiones sint similes primarie significando. Vobis concluditur, & uos nescitis uobis concludi. admittatur & cōceditur illud. Tunc propono. uobis concluditur. Si negetur tunc, propono. uos nescitis uobis concludi. Si concedatur Contra iste due propōes sunt similes uobis concluditur, & uos nescitis uobis cōcludi, sed hec est falsa. & negata. uobis concluditur, ergo est falsa & neganda, uos nescitis uobis concludi sed uos concluditis illā ergo male respondetis. Sed negetur. uos nescitis uobis cōcludi. proponatur eius oppositū uos scitis uobis concludi. Si concedatur. Tūc sic. uos scitis uobis concludi. & nihil scitur nisi uerū ergo uobis cōcluditur, quod fuit negatum a uobis in principio. ergo. &c.

¶ Huic dicitur admittendo positum, & quādo proponitur uobis concluditur, cōcedat quia est uera quia sequitur ex posito quod sit uera ꝓbo quia ille due propōnes sunt similes. uobis concluditur & uos nescitis uobis concludi. ergo ille sunt simul uere uel false, sed non possunt esse simul false, ergo sunt simul uere quia non possunt simul esse false, probo quia si possunt simul eē false tunc hec esset falsa uos nescitis uobis concludi, ergo suum oppositū est uerum uos scitis uobis cōcludi, tunc arguitur sic. hec est uera. uos scitis uobis cōcludi & nihil scitur nisi uerū, ergo hec est uera uobis cōcluditur, & prius dictū est quod sit falsa. ergo eadē propositio est uera & falsa. Ideo patet quod ille propōnes nō pñt eē similes nisi in ueritate ideo utraq; pars est cōcedenda.

¶Pro quo nota quod quando ponuntur alique propoſitiones eſſe ſimiles quarū una eſt affirmatiua & alia negatiua. Si ex poſito negatiue formaliter ſequtur affirmatiua tunc nō poſſunt eſſe ſimiles: niſi in ueritate ut in exemplo predicto, Et ſi ex affirmatiua formaliter ſequtur oppoſitū negatiue, tūc nō poſſunt eſſe ſimiles niſi in falſitate, ut patet in iſto exemplo, uos curritis, & uos nō mouemini. ¶Et nota q̄ quādocūq; ponūtur alique ꝓpoſitiōes eē ſimiles admittendus eſt caſus, ſi non ponitur ille terminus primarie ſignificando: quia quecunq; propoſitiones poſſunt eſſe uere ſignificando ſecundarie,

¶Aliud ſophiſma. Pono uobis quod ille due propoſitiones. Deus eſt: & homo eſt animal ſunt diſſimiles primarie ſignificando, Si admitta tur ponatur idem, Si cōcedatur tunc propono deus: ſi cōcedetur tunc propono homo eſt animal, Si concedatur contra: iſte due propoſitiones ſunt diſſimiles primarie ſignificando, ergo ſi una eſt concedenda riliqua erit neganda, ſed uos conceditis utrāq;, ergo male reſpondetis, Si negetur homo eſt animal, cōtra, propter poſſibile poſitū non eſt neceſſariū negandum, ſed uos negatis neceſſariū: ergo male reſpondetis, Huic dicatur negādo poſitum: quia eſt impoſſibile,

¶Sophiſma. Pono iſtas duas propoſitiones eſſe diſſimiles homo eſt aſinus, & quelibet propoſitio eſt ſimilis illi, demōſtrando per ly iſtam propoſitionē homo eſt aſinus, Si admittatur proponatur idem, tunc proponatur homo eſt aſinus, negetur tunc proponatur quelibet propoſitio eſt ſimilis illi negetur, Contra ille due propoſitiones ſunt diſſimiles ſed iſta eſt negata, homo eſt aſinus: ergo altera illarum eſt concedenda, ſed uos negatis utranq; ergo male reſpondetis: ſi concedatur quod quelibet propoſitio eſt ſimilis illi, iſta eſt propoſitio ergo illa eſt ſimilis illi, & ſic eadem eſt ſimilis & diſſimilis, & uera & falſa. Huic dicatur negando poſitum, quia eſt impoſſibile.

¶Sopbiſma. Pono quod ille propoſitiōes ſunt diſſimiles. Omnis homo currit, & quelibet iſtarum eſt uera, demonſtrando per ly, iſtarum omnia ſingularia iſtius uniuerſalis ſi admittatur: & ſic ꝓpono. Omnis homo currit: negetur, quia eſt falſum & impertinens tunc propono quelibet iſtarum eſt uera demonſtrando per ly. iſtarum ſicut prius, ſi negetur contra eſt concedenda probatur, quia ſequitur ille propoſitiones ſunt diſſimiles, ſed hec eſt falſa omnis homo currit, ergo hec eſt uera, quelibet iſtarum eſt uera, ſed uos negatis illam, ergo male reſpondetis, ſi concedatur quod quelibet iſtarum eſt uera, ergo illa uniuerſalis eſt uera, & per cōſequens hec propoſitio eſt falſa ſcilicet quelibet iſtarum eſt uera. Huic dicitur admittendo caſum & quando proponitur omnis homo currit, negetur, quia eſt falſum & impertinens, & concedatur iſta ſcilicet quelibet iſtarū eſt uera, & cū arguitur ſic quelibet iſtarū eſt uera, ergo ſi illa uniuerſalis eſt uera, negetur cōſequētia: q̄ antecedēs poteſt eſſe uerū in caſu poſito & cōſequēs falſum ut ſi ponatur quod oēs ſingulares illius uniuerſalis ſignificēt ſecundarie quod deus eſt uel quod homo ſedet, tūc antecedēs eſt uerū, ſcilicet quod quelibet iſtarū eſt uera demōſtrādo oēs ſingulares unius uniuerſalis, & cōſequēs eſt falſum, ſcilicet quod omnis homo currit, quia ſuum contradictoriū eſt uerū, ſcilicet aliquid q̄ eſt homo non currit. Vel ponatur iſte caſus q̄ non currūt plures homines quā ſortes & plato, & q̄ illa uniuerſalis non habeat plura ſingularia iā antecedēs eſt uerū q̄ quelibet illarū eſt uera demonſtrando oēs ſingulares illius uniuerſalis, conſequens eſt falſum, ſcilicet oīs

homo currit, quia aliquis non currit ꝑ casum. Igitur ad hoc quod argumentū illud sit bonū oportet sic arguere: quelibet istarū est uera demendo oēs singula res illius uniuersalis: & ille singulares significant precise & primarie, & ille sunt oēs singulares q̄s illa uniuersalis apta nata est habere, ergo illa uniuersalis est uera. Si sic arguitur concedat cōsequētia: & negeť antecedens pro minori. Noto quod uniuersalis dicitur habere tot singulares quot apta nata est habere q̄ñ cuilibet suppositō contento sub subiecto unius uniuersalis cor respondet una propositio singularis. Et hec de posinone.

DEpositio est quedā species obligatiōis mediante qua quis obligate tenetur respōdere negatiue ad ꝓpositionē sibi depositā Et notā dū est ꝙ illa propositio est solū admittenda in depositione cuius oppositū est admittendum in positione. Et primo sunt regule ponende quilibet respōdens potest descendere se ne ducatur ad aliquod inconueniens.

¶Prima regula est ista. Omne mihi depositū & a me admissum sub forma depositi propositū scitum a me fore tale quale fuit mihi depositum infra idem tempus obligationis est a me negandum, ut depono istum, uos sedetis, admittatur deinde proponatur negetur, quia omne mihi depositum & a me adm. ssum &c. est a me negandum.

¶Alia regula est ista. Omne repugnans aut formaliter cōtradicens depositō infra idē tēpus abligatiōis est concedendū. ut depono casum, rex sedet admittatur propō eundem negeť tūc propō nullus rex sedet cōcedo quia omne formaliter contradicens depositō est cōcedendum.

¶Alia regula est ista. Oē antecedēs ad depositū cū cōcessō uel cum concessis cū oppositō bene negati uel cum oppositis bene negatorū est negandū, ut depono istum. Aliquis homo non currit, admittatur proponatur idē negetur, tunc propono, uos estis aliquis homo, concedatur quia est uerū, & impertinens, deinde propono uos non curritis negetur quia ista cū cōcessō potest esse antetedens ad depositum sic arguendo, uos non curritis, & uos estis aliquis homo, ergo aliquis homo non currit, quod est depositum.

¶Alia regula est ista. Omnis propō cuius cōtradictoriū antecedit ad depositum cum concessō uel concessis cū oppositō bene negati, uel oppositis bene negatorum est concedenda, ut depono uobis istam. Aliquis homo nō currit, admittatur proponatur idem, negetur deinde propono, uos estis aliquis homo, concedatur tunc propono, uos curritis, concedetur, quia oppositum eius cum concessō antecedit ad depositum sic arguendo, uos non curritis, & uos estis aliquis homo, ergo aliquis homo non currit. ¶Et notandum quod illud est impertinens in depositiōe quod nec est depositum nec contradictoriū depositi nec antecedens ad depositū, nec cuius contradictorium est ad depositum.

¶Sophisma. Depono uobis istā, Aliquis hō nō est rome, admittatur, quia eius oppositum est admittendum in positione, deinde propono uos estis aliquis homo, concedatur, quia est uerum & impertinens, propono, uos estis rome, concedatur quia eius oppositum cum concessō antecedit ad depositum, deinde propono, quilibet homo est rome, hoc est concedendum quia est contradictorium depositi, deinde propono, uos estis rome, si negetur contra, uos negetis sequens ex concessis ergo male respondetis, quia sequitur, quilibet homo est rome, uos estis aliquis homo, ergo uos estis rome.

huic dicatur admittendo depositum & quãdo proponitur negetur, & si in primo loco proponitur. uos estis aliquis homo, concedatur, quia est uerũ & impertinens. & si tunc proponatur. uos estis rome. concedatur quia eius oppositum cum concesso antecedit ad depositum. Sed si primo proponatur, uos estis rome negetur, quia est falsum & impertinens, & si proponatur, uos estis aliquis homo, negetur: quia illud cum opposito bene negati est antecedens ad depositum sic arguendo, uos estis aliquis homo, & uos non estis rome: ergo aliquis homo non est rome.

¶ Sophisma. Depono uobis istam. Alique propõnes non sunt similes. admittatur, deinde, proponatur idem, negetur, tunc propono oẽs propõnes suut similes: hoc est contradictorium depositi, ergo concedendum: deinde proponitur alique propõnes sunt uere: hoc est uerũ & impertinens: ergo concedendum deinde proponatur, alique propõnes sunt false, si concedatur contra, illa cum concesso antecedit ad depositum, ergo est negãda, quia sequitur alique propositiones sunt uere & alique sunt false, ergo non omnes propões sunt similes. ¶ Huic dicatur admittendo depositum, & quando proponitur oẽs propões sunt similes, concedatur & quãdo ponatur aliq propões sunt uere, concedatur & quando proponatur, alique propõnes sunt false, negetur, quia ista cum concesso potest esse antecedens ad depositum. Si in primo proponatur, alique propositiones sunt false concedatur, & si tunc proponatur, alique propõnes sunt uere, negetur, quia est antecedens ad depositum cum concesso

De obiectionibus

¶ Sophisma. Depono uobis istam. Antechristus non est albus, uel antichristus est coloratus. Si admittatur. tunc propono, antichristns non est albus, negetur, quia potest esse antecedẽs ad depositũ. quia quãdocunq; aliqua disiunctiua est deposita si aliqua eius pars proponitur diuisim, illa pars est neganda, quia utraq; cathegorica est, antecedeas ad depositũ, deinde propono, antichrũs est coloratus, negetur, quia est antecedens ad depositum: tunc propono antichristus est coloratus, si negetur, contra sequitur ex concessa, ergo est cõcedendum, antecedens sic probatur, hec est concessa antichrũs est albus, & h' cõ sequẽtia est bona, antichrũs est albus, ergo antichrũs est coloratus arguitur ab inferiori ad suum superius, ergo, &c. Si concedatur, contra, uos concedetis antecedens ad depositum, ergo male respondetis, & similiter idem concedetis, & negatis infra idem tempus obiectionis ergo male respõdetis, quia sequitur formaliter, antichrũs est albus, uel antichrũs est coloratus, sed antichristus non est albus, ergo antichrũs non est coloratus: consequentia patet, quia a tota disiunctiua ad alteram eius partem ita quod ꝯpositum consequentis sumitur in minore, est consequentia bona. Huic dicatur negando depositum, quia eius oppositum est una copulatiua impossibilis que non potest admitti in positione, ergo illa non est admittenda in depositione. Et contradictoriũ illius est una copulatiua facta ex oppositis illarum partium scilicet omnis antichristus est albus. & nullus antichristus est coloratus quod est impossibile.

¶ Aliud sophisma. Depono uobis istam. Rex sedet & aliquis homo sedet. & quelꝫ istarum est uobis deposita. demonstrãdo per ly istarum istas tres propositiões tũc proponatur quelibet istarũ est uobis deposita. Si cõcedatur contra. uos conceditis depositum, ergo male respondetis. Si neget, con

tra, ille tres prepositiones sunt uobis depositę, ergo quelibet istarum est uobis deposita, patet consequentia & antecedens est uerũ, ergo & consequens. Huic dicatur et admittendo depositũ & distinguendo de ista propositione quelibet istarum est mihi depositа utrũq; sumatur in sensu collectiuo uel in sensu diuiso sensus collectiuus est quod omnes iste propositiones simul sumpte sint unũ depositũ sensus diuisiuus est quelibet illarũ propositionũ diuisiuũ sumpta sit depositа. Si deponatur in sensu collectiuo, tunc quando proponitur aliqua illarũ propositionũ, scilicet uel ista rex sedet, uel aliquis homo sedet, uel quelibet istarum est uobis depositа respondendum est ad quamlibet istarum sicut extra casum, quia nulla illarũ est depositа, sed aggregatum ex illis omnibus. Sed si deponatur in sensu diuiso admittatur casus & negetur ista, rex sedet, quando proponatur. Similiter negetur ista, aliquis homo sedet, & negetur quod quelibet istarum est uobis depositа, quia diuisum deponitur quelibet istarũ est uobis depositа primarie. ideo quelibet istarum est neganda. Et quando arguitur sic uos concedetis depositum, ergo uos male respondetis. negetur consequentia, & dicatur quod hec regula habet intelligi quãdo ex casu nõ sequtur hoc fore positũ.

¶ Aliud sophisma. depono uobis istũ, Aliquis homo currit, uel nullus homo qui est sortes currit. Si admittatur, tunc propono, aliquis homo q̃ est sortes currit, hoc est oppositum depositi, ergo concedendum, tunc arguitur sic. Aliquis homo qui est sortes currit, ergo aliquis homo currit consequens est antecedens ad depositum, ergo negandum. Huic dicatur negando depositum, oppositum depositi est impossibile & non admittendum in positione. Notandum est quod nihil est admittendum in depositione nisi impossibile & contingens ad utrumlibet.

¶ De obiectionibus consequentiarum.

COnsequentiarum obiectiones quedam sunt mouende & soluende. Vnde primo supponitur hec regula arguendo ab inferiori ad suum superius cum negatione prepositа non ualet cosequentia, sed contra illam regulam arguitur sic, si illa regula esset uera eadem consequentia eẽt bona, & non bona probatur & assigno istam consequentiam. Nullus homo risibilis est, ergo nullus homo est, hec est bona quia ex oppositо consequentis, sequitur oppositum antecedentis. Et quod non ualet, probatur, quia arguitur ab inferiori ad suum superius cum negatione prepositа, ergo non ualet. Antecedens sic ꝓbatur, quia omne se habens per modum appositionis uel additionis respectu alterius inferius est eo cui apponitur, sed subiectum antecedentis se habet per modum appositionis respectu subiecti consequentis, ergo subiectum antecedentis est inferius ad subiectum consequentis, & per consequens hic arguitur ab inferiori ad suum superius cum negatione propositа, ergo regula prius suppositа non ualet, quia hec est bona.

¶ Item arguitur ab inferiori ad suum superius cum negatione prepositа, non nullus homo currit, ergo non nullum animal currit, & tamen illa consequentia est bona, ergo regula suppositа non ualet. Et quod illa cõsequẽtia sit bona probatur, quia equiualet isti consequentie. aliquis homo currit, ergo aliquod animal currit, que est bona, ut patet. Huic dicatur quod illud allegatum non est regula, sed illa est regula arguendo ab inferiori ad suum superius una negatione prepositа, non ualet consequentia de forma. Et consequentia di-

citur ualere de forma quando tenet in uno exemplo et in omni sibi simili, sed si aliqua sit bona, & nō omnis sibi similis est bona tūc illa nō ualet de forma. Vñ quamuis ista consequentia sit bona, nullus homo est, ergo nullū animal est, tñ non ualet de forma, quia consequentia sibi similis non ualet, nullus homo currit, ergo nullum animal currit, & tunc ad argumentū, nullus homo risibilis currit. ergo nullus homo currit, concedatur consequentia, & negetur quod hic arguitur secundū regulam ab inferiori ad suum superius. Et cū dicitur, oīe se habens per modum appositionis uel additionis respectu &c. Dicatur quod idem allegatum non est regula. Sed ista est regula, omne se habens per modum appositionis inferius est eo cui apponitur, ubi illud appositū non ē terminus cōuertibilis, nec terminus distrahens, nec terminus diminuens, nec terminus ampliatiuus, sed in proposito illud appositum est terminus conuertibilis, & sic patet pro prima particula. Et pro secunda particula negetur quod hic arguitur ab inferiori ad suum superius. ille est homo mortuus, ergo ille est homo, quia ille terminus mortuus est terminus distrahens. Et uocatur terminus distrahēs qui positus a parte predicati impedit subiectum supponere pro re existēte. Pro tertia particula negetur quod hic arguitur ab inferiori ad suum superius, ille ethiops est albus secundum dentes, ergo ille ethiops est albus. Pro quarta particula ista consequentia non ualet, filius tuus est contingens homo, ergo filius tuus est homo, nec illa, ille est apparens asinus, ergo ille est asinus, nam hic terminus appositus est terminus ampliatiuus. Et dicitur terminus ampliatiuus qui potest predicare indifferenter de re existente, siue de re non existente

¶ Item supponitur hec regula. Arguendo ab exclusiua ad suū uniuersale in terminis rectis, in terminis transpositis cum uerbo de presenti nō ampliatiuo, & in singulari numero, est consequentia bona. Sed contra, si illa regula esset uera, eadem consequentia esset bona & non bona, & assigno uobis istud argumentum. Tantum duodecim sunt apostoli dei, ergo omnes apostoli dei sunt duodecim, quod hec sit bona patet per regulam. Et quod non ualet patet simpliciter, quia totum antecedens est uerum, ut patet probando illud plura liter, & consequens est falsum ut patet per eius exponentes, nam secunda exponens est falsa. Huic dicatur quod non arguitur secundum regulam, quia regula non tenet nisi in singulari numero, sed hic arguitur in numero plurali, & ideo negetur consequentia, & distinguatur tam de ante quam de consequente simpliciter, nam antecedens potest probari ratione pluralitatis, & ratione alietatis Si probatur ratione alietatis est uerum sic probando. Duodecim sunt apostoli dei & non plures quam duodecim sunt apostoli dei, ergo tantum duodecim sunt apostoli dei. Si probatur ratione pluralitatis, antecedens est falsum sic probando, duodecim sunt apostoli dei, & nulli alii quam duodecim sunt apostoli dei, ergo &c, nam secunda exponens est falsa, consequēs similiter est distinguēdum, eo quod ly omnis in consequente potest teneri diuisiue uel collectiue. Si diuisiue consequens est falsum et habet exponi sicut dictum est. Si collectiue intelligitur. consequens est uerum & habet resolui sic, isti sunt duodecim, & illi sunt omnes apostoli dei, demōstrando omnes simul, & tantum ualent ille due resoluentes quantū iste due propositiones. aliqui sunt apostoli dei, & nihil est de numero apostolorum dei, quin illud includitur in hoc aggregato. Et tūc probando antecedens ratione pluralitatis, ac tenendo ly omnes in consequente diuisiue non ualet consequentia. Sed si antecedēs probatur ratione pluralitatis & ly omnes tenetur collectiue consequētia est bona, quia consequens est ita uerū

ſicut & añs. Similiter ſi añs probatur ratione alietatis qualiterecũq; ly omnis teneť, conſequentia eſt bona, quia ſic añs eſt impoſſibile. Et ſic patet reſponſio.

¶Item arguendo a ſuperiori ad ſuum inferius cũ negatiõe prepoſita eſt conſequentia bona. Sed contra. Illa conſequentia non ualet. Tantum animal currit, ergo tãtum homo currit, & hic arguitur ſecundũ regulã, ergo regula non ualet. Maior probatur ſic, cum ly tantũ eſt dictio habens uim negationis. Huic dicitur quod conſequentia non ualet, nec arguitur ſecũdũ regulã cũ negatione prepoſita, quia ly tantum non eſt mera negatio, ſed dictio habens in ſe uim negationis, de quibus non intelligitur regula, ſed cum mera negatione, & tunc patet quod regula eſt ſana.

¶Itẽ regula eſt quod in omni excluſiua affirmatiua predicatũ ſtat confuſe & diſtributiue ſi ſit terminus communis. Sed contra. tũc ualet iſta conſequentia tantum ſortes uidet animal, aſinus eſt animal, ergo tantum ſortes uidet aſinum. Et quod ſit bona probatur quia arguitur a termino ſtãte confuſe & diſtributiue ad aliquod eius ſuppoſitum cum debito medio, ergo &c. Et q̃ non ualet probatur, & pono iſtum caſum quod ſortes uideat equum & nihil aliud, & nihil in mundo uideat animal niſi ſortem, iam antecedens eſt uerum & conſequens falſum, ut patet per exponentes. Huic dicatur quod regula eſt ſana & negetur conſequentia, nec arguitur a termino ſtante confuſe & diſtributiue, nec debitum medium bene datur, ſed ſic habet dari, tantum ſortes uidet animal, hoc eſt uidens animal, ergo tantum ſortes eſt hoc uidens animal quocunque demonſtrato, quia debitum medium debet dari, ut hoc pronomen hoc ſit ſubiectum, & hoc uerbum eſt erit copula, & terminus diſtributus erit predicatum quod eſt ly uidens animal, cum ſit predicatum in excluſiua.

¶In omni excluſiua affirmatiua ſubiectum ſtat confuſe tantũ ſi ſit terminus communis. Sed contra ſequitur bene tantum homo currit, & illi ſunt homines: ergo ille currit uel ille uel illa, & ſic de ſingulis ergo ly hõ quod id eſt ſubiectum ſtat determinate & non confuſe: quia contingit eum deſcendere ad ſua ſingularia diſiunctiue. Huic dicatur quod regula eſt bona, & concedatur conſequentia facta. Vbi nota quod dictio non dicitur ſupponere determinate propter hoc quod contingit eum deſcendere ad ſua ſingularia diſiunctiue, ſed quia contingit eum deſcendere & aſcendere ſimiliter, quod non eſt uerũ in propoſito, quia non ſequitur, ille homo currit, uel ille, & illi ſunt homines, ergo tantum homo currit.

¶Preterea regula eſt, quod omnis exceptiua propria repugnat ſuo proiacenti. Sed conta. nam ex illo ſequitur quod duo repugnantia poſſunt ſimul eſſe falſa, nullum animal preter equũm eſt homo, & nullũ animal eſt homo iſta ſunt ſimul falſa, & iſta repugnant ut patet per regulam. Huic dicatur concedendo regulam, & ſimiliter concedendo quod iſta duo repugnantia poſſunt ſimul eſſe falſa. Vt illa duo uos ſtatis & uos ſedetis, ſed duo repugnantia non poſſunt ſimul eſſe uera. ¶Sed contra ultimam particulam iſta ſunt ſimul uera. Vos differtis ab omni homine prererquam a uobis, & uos differtis ab omni homine, & illa duo repugnant, ut patet per regulam, ergo duo repugnantia poſſunt ſimul eſſe uera. Huic dicatur quod illa non repugnant, nec eſt ipſa exceptiua propria niſi cuius ſubiectum preiacentis ſtat confuſe & diſtributiue, ſed ſubiectum eius aſſignati ſtat diſcrete, ergo &c.

¶Item ab exceptiua negatiua ad suā exclusiuā affirmatiuā sem per est consequentia bona & econtra. Sed contra. tunc ualet ista consequentia nullus homo preter sortē currit, ergo tantum sortes currit. Sed quod illa consequentia non ualet probatur, & pono quod sortes currat, ita quod nullus homo alius uel alia a sorte currit, cū hoc quod asinus currat, sic antecedēs est uerū & consequens falsum. Huic dicatur concedendo regulam negando consequentiam, & dicendo quod illa non est exclusiua illius exceptiue, sed ista tantū sortes est homo masculus currens.

¶Item supponatur pro regula quod si antecedēs potest ee uerū sine consequente, illa consequentia non ualet. Sed contra, quia tunc ista consequentia non ualet homo currit ergo animal currit. Probatur & uolo quod illa propositio homo, quod est antecedens permaneat per totam horā, & quod consequens corrumpatur ante finem huius hore, sic antecedens est uerum sine consequente. Huic dicatur quod illud suppositum non est regula, sed illa est regula, quando illud quod primarie & adequate significat antecedens potest esse sine illo quod primarie & adequate significatur per consequens, non ualet consequentia. Et dicitur adequatum significatum cum cuilibet termino in propositione correspondet aliquid in significato.

¶Preterea supponitur, quod arguendo ab actiua ad passiuā est consequentia bona. Sed contra. tunc non ualet ista consequētia omnis homo uidet hominem ergo homo uidetur ab homine. Sed ꝓ non ualet probatur, & pono istū casum ꝓ sint plures homines, & omnis hō uideat seipsum solū, sic antecedens est uerum & consequens falsum, ut patet per exponentes. Huic dicatur admittendo regulā dicendo quod non est sua passiua, sed illa ab omni homine uidetur hō quia termini habent eodem modo supponere in actiua sicut in passiua. Sed in argumēto ly. homine in antecedente ratiōe uerbi stat confuse tantū, sed in consequente determinate. ¶Vnde passiua istius promitto tibi denariū, & ista, a me promittitur tibi denarius, & similiter passiua istius, omnis homo uidet hominem, est hec, ab omni homine uidetur homo.

¶Item supponitur hec regula. Arguendo a tota copulatiua ad alteram eius partē est consequentia bona. Sed contra. tunc ualet ista consequētia, uos differtis ab homine & ab asino. ergo uos differtis ab homine, sed ista cōsequentia non ualet: quia antecedens est uerum & consequens falsum. Huic dicitur concedēdo regulā & negatur consequētia, & distinguatur de antecedēte utrū ly. & tenetur copulatiue uel copulatim. Si tenetur copulatiue antecedens est impossibile, & tunc est cōsequentia bona. Si tenetur copulatim: tunc cōsequētia non ualet, nā antecedēs est uerū ut patet et per exponētes sic uos estis & hō & asinus sunt, & uos nō estis hō & asinus ergo &c. Nā hec nō ē regula, a toto copulato ad alterā eius partē sed a tota copulatiua ad alteram eius partem.

¶Item arguendo a parte disiunctiue ad totam disiunctiuam est consequētia bona. Sed illa consequētia nō ualet: uos differtis ab asino, ergo uos differtis ab homine uel ab asino. Sed ꝓ non ualet ꝓbatur: quia antecedēs est uerū & consequēs falsum. Huic dicatur admittendo regulā, & negatur consequētia facta & distiūguatur de cōsequēte. Eo ꝓ ly uel tenetur disiunctiue uel disiūctiui. Si tenetur disiūctiue consequēs est ita uerū sicut & antecedēs illo mō. Vos differtis ab hoie, uel uōs differtis ab asino, & sic consequens habet probari per

partes, & non ratione huius uerbi differt. Si tenetur disiunctim, cõsequẽtia nõ ualet sed antecedens est uerũ & consequẽs falsum ut patet ꝑ exponentes: & sic habet probari ratione primi termini probabilis. sed hec regula non tenet generaliter a parte disiuncti ad totum disiunctũ. Nam aliquando tenet sic argumẽtum. uos estis homo. ergo uos estis homo uel asinus. & aliquando non tenet ut hic. uos non estis asinus. ergo uos non estis homo uel asinus. Nota ꝙ arguendo a parte disiũcti ad totum disiunctum ubi distributio uel negatio precedit non ualet consequentia.

¶ Ab uniuersali ad suam singularem sine debito medio non ualet consequentia. Sed cõtra. hec est bona. omnis sol lucet. ergo ille sol lucet & tamen hic arguitur secũdũ regulam. ergo regula non ualet. huic dicatur ꝙ illud allegatũ non est regula sed hec est regula arguendo ab uniuersali affirmatiua ad suam singularẽ affirmatiuam sine debito medio. non ualet consequentia de forma. Vnde potest concedi quod predicta consequentia non ualet de forma: quãuis bene ualet de materia.

¶ Item omnis propositio uera & affirmatiua conuertitur cum seipsa dictione exclusiua addita totali predicato. Sed contra, tunc ista cõsequẽtia ualet. homo est asinus significat sicut est ergo homo est asinus. significat precise sicut est. Et ꝙ ista consequentia non ualet patet. ꝙ antecedens est uerum & consequens falsum. ꝙ antecedens sit uerum probatur ista. hõ est asinus significat sicut est. nam ista significat hoiem esse, & sic est ergo significat sicut ẽ, sic antecedens est uerũ. Et ꝙ consequens sit falsum, ꝓz per eius exponentes sic. homo est ãsinus significat sicut est. & non aliter ꝙ̃ est. quod est falsum. Huic dicatur admittendo regulam, & negetur consequentia facta, nec arguitur secundũ regulam. sed sic argueretur. homo est asinus significat sicut est· ergo homo est asinus. est precise significans sicut est. Aliter potest huic respondere, concedendo consequentiã non tamen propter regulam, quia non arguitur secundũ illã· sed quia isti tres termini. sicut est, precise sicut est, & nõ aliter ꝙ̃ est, conuertuntur, & concedendo ꝙ ista propositio. homo est asinus significat precise sicut est & non alter ꝙ̃ sicut est, sed non adequate & concedatur ꝙ hec propositio significat precise sicut est· & hoc sic probatur. hec significat sicut est, & non aliter ꝙ̃ est. ergo. &c. Vnde hec duo possunt concedi sicut nõ repugnãtes. hec significat sicut est. & hec significat aliter quam est, ut ille concedũtur. uos amatis hominem. & uos amatis non hominem.

¶ Similiter illa regula. Arguendo ab inferiori ad suum superius sine negatione, sine distributione, & sine aliqua dictione habente uim negationis uel distributionis prepositiua est consequentia bona. sed contra ex hoc sequitur, ꝙ necessarium est impossibile sic, animal esse hominem necessarium & animal esse hominem est impossibile ergo necessarium, est ipossibile, ꝙa animal esse hominẽ est necessariũ. patet per eius officiantes. quia asinũ esse hominẽ est impossibile. ergo animal esse hominum est impossibile. patet consequentia, arguitur ab inferiori ad suum superius siue negatione siue distributione. &c. antecedens patet de se. huic dicatur admittendo regulam, & negetur argumentũ & distinguatur de antecedente tam pro maiori quam pro minori. utrum tenetur in sensu composito uel in sensu diuiso, si utraq; tenetur in sensu composito, sic minor est falsum & impossibile, ut patet per eius officiantes si utraq; tenetur in sensu diuiso, sic maior est falsa, ut patet ꝓ resoluentes &. maior in sensu

composito, & minor in sensu diuiso, non ualet consequentia, sed añs est uerum & consequens falsum, & cum arguitur sic, asinū esse hominē est impossibile, ergo animal esse hoiem est impossibile, negatur consequentia. & distinguatur utrum consequens tenetur in sensn cōposito, uel in sensu diuiso. Si tenetur in sensu diuiso, concedat consequentia qa tunc arguitur secundū regu ā. Si tunc arguitur sic & consequens tenetur in sensu composito non ualet consequentia, nec arguitur secundū regulam, qa arguitur cum impedimento, s. cum negatione preposita quo ad debitum intellectū. unde concedatur ista in sensu composito, animal esse hominem est necessarium & concedatur ꝙ animal esse hoiem, est impossibile in sensu diuiso

Item regula est. In omni consequentia bona & formaliter quicqd sequitur ad consequens sequitur ad añs. Sed contra, hꝫ consequentia est bona, quadripedale est ergo bidepale est, sed hic aliquid sequtur ad consequēs, quod non sequitur ad añs, ergo regula non ualet, Minor sic ad consequens sequtur ista propō. pedale est maxima eius medietas, qa sequitur, bipedale est, ergo pedale est maxima eius medietas, sed illa propō non sequtur ad añs. Nam illa consequentia non ualet quadripedale est, ergo pedale est maxima eius medietas. Huic dicatur concedendo regulam & consequentiam factam & negetur ꝙ aliquid sequitur ad consequens quod non sequtur ad antecedens. Et dicitur ꝙ hec propō pedale est maxima eius medietas, sequitur eodem mō ad añs quo sequtur ad consequens, nam sequitur ad consequēs secundū ꝙ ly eius refertur ad ly bipedale & sic sequitur ad antecedens, quia hec consequentia est bona quadripedale est, ergo pedale est maxima eius medietas. i. bipedalis,

Item contra istam regulam, in omni consequentia bona & formali quicquid ad antecedens antecedit & consequens. Nā illa consequentia est bona, pater est ergo suus filius est, & tamen aliquid antecedit ad antecedens. quod non antecedit cōsequēs, quia illa propositio, filius antecedit ad añs, & nō consequens, nam sequtur. filius est, ergo pater est, sed nō sequitur filius est, ergo suus filius est. Huic dicatur concedēdo regulā & consequentiā factam. & dicitur ꝙ illa propō filius est. antecedit ad consequēs ipso mō quo illa pater est antecedit ad consequēs. nam illa ātecedit ad consequēs secūdū ꝙ ly suus refert ad ly pater. etiam sic filius est ātecedens ad consequens. Nā sequtur. filius est. ergo suus filius est id est patris filius

Alia regula. A negatiua de predicato finito ad affirmatiuā de predicato infinito cum constantia subiecti est consequentia bona. Sed contra illa consequentia non ualet. Aliqua propō non est uera cuius contrariū est falsum, & aliqua propō est, ergo aliqua propō est non uera cuius contrariū ē falsum, nam añs est ue⁊ pro maiori, qa eius oppositū est falsum & consequens est falsum. ut p3, ergo regula non ualet, uel non arguitur p regulam: Huic dicatur, ꝙ idem allegatum non est regula, sed illa est regula. A negatiua de predicato finito ad affirmatiuam de predicato infinito cum debitis circūstantijs, ut si predicatum non sit terminus multum compositus & specialiter ex termino relatiuo est consequentia bona, sed sic non est propō. Similiter ista consequentia non ualet. Aliquis homo non est pater qui genuit filium, & aliqs homo est, ergo aliquis homo est non pater qui genuit filium, antecedens est uerū & consequens falsum

Similiter supponitur hec regula, quod quādo negatio postpo-

nitur signo & subiecto tūc facit illam propōnem equipollentē illi q̄ añ aduētū illius negationis fuit eius contrarium. Sed contra illam arguitur, ex illa sequeretur q̄ nullum añal est probatur sic, nullū animal aīal est, ergo nullum anīal est. Antecedens probatur, omne aīal animal non est, ergo nullum animal anial est, p3 consequentia, ḡa hic arguitur ab eqpollente ad suum equipollens. Huic dicatur quod negatio postposita signo & subiecto si immediate postponatur termino distributo, tunc facit illam propōem equipollere illi propositioni que que ante aduentum illius negationis fuit eius contrariū. & tunc negetur quod nullum anīal est, & etiā quod nullum aīal anīal est, & tūc negetur consequētia cum arguitur, omne animal anīal non est, ergo nullum animal anīal est, ḡa non arguitur ab equipollente ad suū equipollens, quia negatio non postponit immediate termino distributo, sed sic argueretur, omne anīal non animal est, ergo. &c. sed tunc añtecedens est falsum. Sed contra istam correctionem regule probando, quod dfinus est ille homo, sic tm̄ aīal est ille homo, ergo nihil non animal est ille homo, pat3 consequentia, ḡa arguitur ab exponente ad secūdam eius exponentē, & ultra, nihil non animal est ille homo, ergo nihil non idem animali est ille homo, & ultra nihil non idem anīali est ille homo, ergo omne idē3 aīali est ille hō, consequentia p3 p regulam prius positā, & ultra, omne idem animali est ille homo. asinus est idem anīali, ergo asinus est ille homo, quod fuit intentum. Huic dicatur concedendo primā consequentiam & secūdam, & negando tertiam, & dr̄ quod non arguitur ab eqpollente ad suū eqpollens cū negatione postposita signo & subiecto, sed solū interponitur signo & subiecto & est pars subiecti, & ideo non facit eqpollentiam sed sic arguitur, nihil idem aīali non est ille homo, ergo omne idem animali est ille homo, sed iam antecedēs est falsum sicut & consequens, & consequentia est bona. ¶ Item de propō de contingenti ad utrūlibet h3 conuerti p oppositas qualitates. Sed contra, tūc ualet illa consequentia, contingit nullum motū esse hoiem, ergo contingit omnē motū esse hoiem, ḡa hic arguitur a conuertēte ad suam conuersam, sed illa consequentia non ualet, nam antecedēs est uer, ut p3 per eius officiantes & consequens est falsum. Huic dicatur concedendo regulam & tamē non est regula q̄d oīs propositio contingēs ad utrūlibet habet conuerti p oppositas qualitates, ḡa tunc esset illa bona, Tu curris, ergo tu non curris. Vnde in proposito sic argueretur, contingit nullum motum esse hoiem, ergo, contingit aliquod motū esse hominem, & sic est consequentia bona, & ad pticularem dicitur quod sufficit uniuersalem negatiuam conuerti in particuldrem affirmatiuam & non semp in uniuersalem affirmatiuam,

Item a conuertente ad suam conuersam est consequentia bona sed contra tunc ualet illa consequentia. Omne A erit uer, ergo quoddam uer erit A, sed ista consequentia non ualet, probatur, & pono quod a sit illa propositio, deus est, que iam est uera, & post hoc erit uera, ita quod illa nunq̄ post hoc erit A, iam antecedens est uer, & p3 per exponentes, & consequens est falsum, ut p3 p resoluentes. ¶ Huic dicatur concedendo regulam. Et negando consequentiā factā: ḡa nec arguit a conuertente ad suā conuersam, sed sic h3 argui. Omne uer erit a, ergo quoddam futur uer est uel erit A, quod est uerum

Item regula est quod uniuersalis negatiua habet conuerti simpliciter. S3 contra tunc ualet illa consequentia, nullus hō est mulier, ergo nulla mulier est homo, s3 añs est uer & consequēs falsu3. Huic dicatur, concedēdo regulā, & negādo consequētiā factā, ḡa uon arguitur debite, sed sic d3 argui, nullus homo est mulier, ergo nulla mulier est homo masculus.

¶ Item illa conſequentia non ualet, nullus ſortes fuit albus, ergo nullum albū fuit ſortes, improbatur in caſu, q̄ Sortes per aliquid tp̄s preteritum fuit niger cum hoc quod iā ſit albus, ſic antecedens est uerum & conſequēs falſum, ut p̄z p̄ eorū oppoſita, & ibi cum dicitur q̄ arguitur p̄ regulā ut apparet, Dicitur tamen q̄ conſequentia non ualet nec debite arguitur. ſed ſic debet argui. Nullus Sortes fuit albus, ergo nullum preteritū album est uel fuit Sortes & iam conſequēs eſt uerum in caſu poſito ſicut & antecedens

¶ Nota quod arguendo a cōuertente ad ſuam cōuerſam eſt cō ſequentia bona in conuerſione p̄ accidens, ſed non econtra niſi aliquando forte grā terminoꝝ & materie. Vnde illa conſequētia eſt bona, oīs homo eſt albus, ergo aliquod album ē homo, ſed econtra non ualet, ſic arguendo, quoddā albū eſt homo, ergo omnis homo eſt albus, nam improbatur in caſu quod ſor. ſit albus, & nullus homo alius a ſorte ſit albus, ergo, &c. Sed dicit q̄ ſufficit uniuerſalem conuerti in particularem affirmatiuam & non ſemper particularem affir. in uniuerſalem

Similiter arguendo ab inferiori ad ſuum ſuperius ſine aliquo impedimento eſt conſequētia bona: Sed contra. tunc ualet iſta conſequētia differens ab homine eſt: ergo differens ab illo hoīe eſt demonſtrando uos, q̄a arguitur ſecundum regulam, nam ſubiectū in antecedente eſt inferius ad ſubiectuꝫ in conſequente, q̄a quicq̄d eſt differens ab hoīe eſt differens ab illo hoīe, ſed nō econtra, & tamen iſta conſequentia non ualet ut p̄z, poſito quod ille hō demonſtratus in antecedente non ſit. Huic dicatur quod idē ſuppoſitū non eſt regula generalis, ſed fallit ubi terminus habens uim negatiōis eſt pars termini inferioris & ſuperioris ſed ſic eſt in propoſito, nam ly differens ab hoīe eſt inferius ad ly differens ab illo hoīe per regulam. Quādo terminus inferior & ſupior componuntur cum illo termino differens uel aliud, tunc compoſitū ex termino inferiori & differens uel aliud eſt ſuperius ad compoſitum ex termino ſuperiori & differens uel aliud ex qua regula patet, quod differens ab homine eſt inferior ad ly differens ab illo homine. Et tunc dicitur quod arguendo ab inferiori ad ſuum ſuperius ubi terminus habens uim negationis non eſt p̄s termini inferioris & ſupertoris deductis aliꝭ impedimentis eſt conſequentia bona

Similiter regula eſt a ſuperiori ad ſuum inferius cum negatiōe propoſita aliquando non tenet conſequentia, quia impeditur quando dictio habens in ſe uim negationis eſt pars termini inferioris & ſuperioris. Vnde dicit quod utraq; regula eſt generalis cum debito medio ut ſic arguendo differēs ab hoīe eſt, omne differens ab hoīe eſt differens ab iſto homine, ergo differens ab illo hoīe eſt. Debitum mediū autē uoco propōnem uniuerſalem in qua terminus ſuperior affirmatur de inferiori. In ſecundo argumento ſic arguetur, nullus differens ab homine eſt, & omne differens ab hoīe eſt differens ab illo homine, ergo nullum differens ab illo hoīe eſt

Similiter a ſuperiori ad ſuum inferius cum negatione uel diſtributione propoſita eſt conſequentia bona cum debito medio ſumendo debituꝫ medium ut prius. Exemplū, omnis homo currit, omne album eſt homo. ergo omne album currit, ſed ſine debito medio non ualet conſequentia, ut hic nō ualet. Omnis homo currit. ergo omnis ſortes currit. Aliter p̄ōt dici quod primū ſuppoſitum non eſt regula, ſed iſta. Arguendo ab inferiori ad ſuum ſuperius p̄ ſe ſine aliquo impedimento eſt conſequētia bona, ſed in propoſito arguitur ab

inferiori ad suū superius per accidens & sic non valet consequentia ante debito medio, unde inferius per accidens dicitur illud quod stat esse cū hoc q̄ suū superius non sit ut posito, q̄ sortes & P. sint albi tunc album dicitur illo modo superius ad sortem & P. Sed inferius per se est tale quod non stat esse nisi suum superius sit, & sic homo dicitur inferius ad animal.

¶ De modo dandi contradictoria, aliqua dantur notabilia.

¶ Primo notandū est quod quando est aliqua propō uniuersalis habens aliquā particularem sibi contradicentē, requirit q̄ termini in eis supponunt contradictorio modo, hoc est q̄ ille terminus q̄ stat in uniuersali confuse & distributiue in particulari stabit confuse tm̄ uel determinate. Et ille terminus qui in uniuersali stat confuse tm̄ in particulari stat confuse & distributiue, sicut hic. Omnis homo est animal & aliquid quod est homo non est animal.

¶ Ex quo patet quod ille due non stant contradictorie. Omnis homo homo est & aliquod quod est homo, homo non est, quia secundus terminus homo in utraq̄ propōne stat immobilitanter, id est non cōfuse distributiue.

¶ Item notandū est secundo, quod quādo est aliqua propō uniuersalis affirmatiua in qua sunt duo termini cōes ante principale uerbū si primus distribuatur & secundus non, tūc in eius oppositō negatio debet poni inter illos duos terminos uel signū uniuersale negatiuū, ut oppositū illius, omnis homo, hō est, est hoc aliqd quod est hō non hō est. ¶ Sed si sint duo termini cōmunes ante principale ꝟbū, quorū uterq̄ distribuit per signū uniuersale affirmatiuū, tunc in eius oppositō debet negatio poni post illos duos terminos, unde oppositū istius. Omnis hō, oīs homo est: & hoc aliquid q̄ est hō homo non est.

Tertio notandū est, quod si sint duo termini cōes ante principale ꝟbū quorū uterq̄ distribuit per signū uniuersale negatiuū, tūc in eius oppositō signū uniuersale debet poni inter illos duos terminos, ut oppositū istius Nullus homo nullus homo est, est hoc, aliquis homo nullus homo est.

Item nota quod si sit aliqua propositio non uniuersalis cuius subiectum est disiunctum ex duobus terminis, tunc eius oppositum debet dari per negationem prepositam toti, ut oppositum istius. Sortes uel Plato currit, est hoc. Non sortes uel plato currit, & sic de alijs.

Sequūtur regulę modales. De equipollentia.

AD cognoscendū earū equipollentias, quedā dātur regule Quarum prima est hec. ¶ Negatio precedens modum necessitatis mutat modum illum in modum possibilitatis, & dictum in contradictorium, sic est enim equipollentia. Verbi gratia, Non necesse est omnem hominem currere, equipollet huic, possibile est aliquem hominem non currere.

¶ Secunda regula est hec. Negatio precedens modū possibilitatis mutat modum possibilitatis in modum necessitatis & dictum in contradictorium. Verbi gratia. Non possibile est omnem hominem currere, equipollet huic. Necesse est aliquem hominem currere.

¶ Tertia regula est hec. Negatio precedens modū impossibilitatis mutat modum impossibilitatis in modum possibilitatis, & dictum cum eodem dicto. Verbi gratia. Non impossibile est omnem hominem currere, equipollet huic. Possibile est omnem hominem currere.

¶Quarta regula eſt. Negatio ſubſequẽs modũ neceſſitatis mutat modũ neceſſitatis in modũ impoſſibilitatis, remanente eodem dicto, uerbi gratia. Neceſſe eſt non omnem hominem currere, equipollet huic. Impoſſibile eſt omnem hominem currere.

¶Quinta regula eſt hec. negatio ſequẽs modũ poſſibilitatis nõ mutat modum ſed dictum in contradictorium, uerbi gratia. Poſſibile eſt nõ omnẽ hominẽ currere, equipollet huic. Poſſibile eſt aliquẽ hominẽ nõ currere.

¶Sexta regula eſt. negatio ſequens modũ impoſſibilitatis & prepoſito dicto mutat, modũ impoſſibilitatis in modũ neceſſitatis, manẽte eodem dicto cum negatione uel ſine negatione, ut impoſſibile eſt non omnem hominem currere, equipollet huic. Neceſſe eſt non omnem hominem currere.

¶Septima regula. negatio ſequens, tam dictum, quam modum neceſſitatis mutat illum in modum impoſſibilitatis: & dictum in dictum ſubalternũ ut neceſſe eſt omnẽ hominẽ nõ currere, equipollet huic, Impoſſibile eſt aliquem hominem currere, & ſimiliter huic. Neceſſe eſt nullũ hominẽ currere.

¶Octaua regula. negatio ſequens modũ & dictũ poſſibilitatis non mutat modũ, ſed dictũ in contrariũ, ut poſſibile eſt omnem hominem non currere. Equipollet huic. Neceſſe eſt nullum hominem currere.

¶Nona regula eſt. negatio ſequens modũ & dictũ impoſſibilitatis mutat modum impoſſibilitatis in modum neceſſitatis & dictum in dictum ſubalternũ, ut impoſſibile eſt omnem hominẽ nõ currere, equipollet huic Neceſſe eſt aliquem hominem currere.

¶Nota quod figura modalium ponitur in tractatu qui dicitur, luxta hunc textum ſecundum equipollentias, & hoc in undecimo argumento & hic ſimiliter patet.

¶Figura ſecunda modalium, in qua ſimiliter plenius patebit negatio precedens & ſequens.
¶Quomodo negatio mutat modum neceſſitatis.

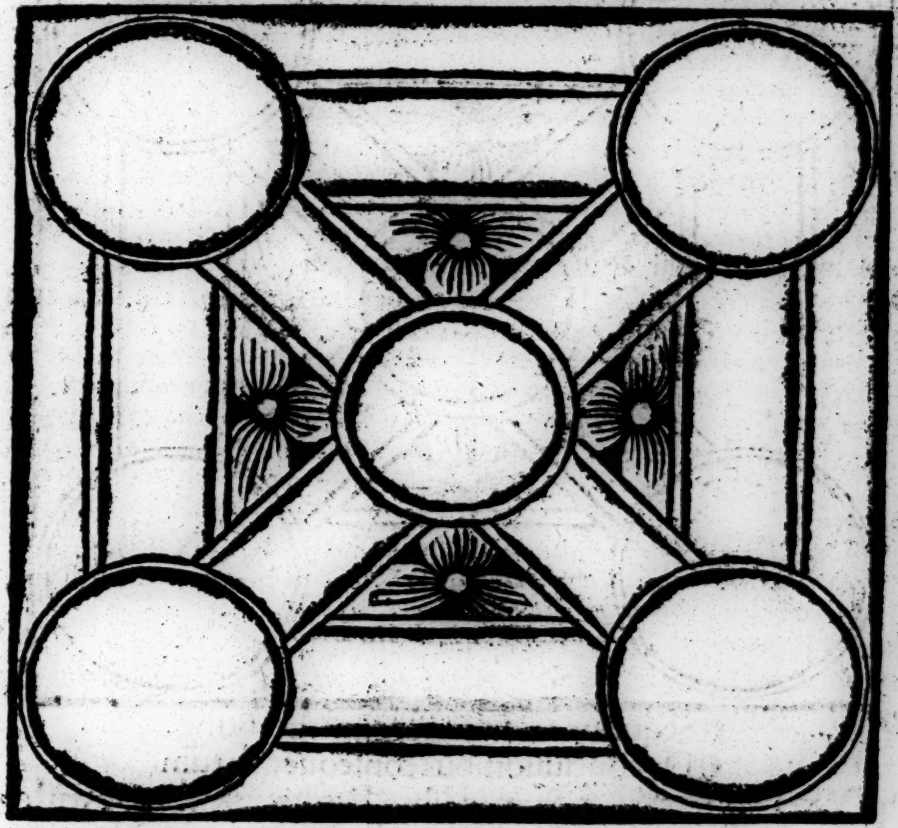

¶Figura modi neceſſitatis.

¶Tertia figura de modalibus demonſtrans quomodo negatio mutat modum poſſibilitatis:

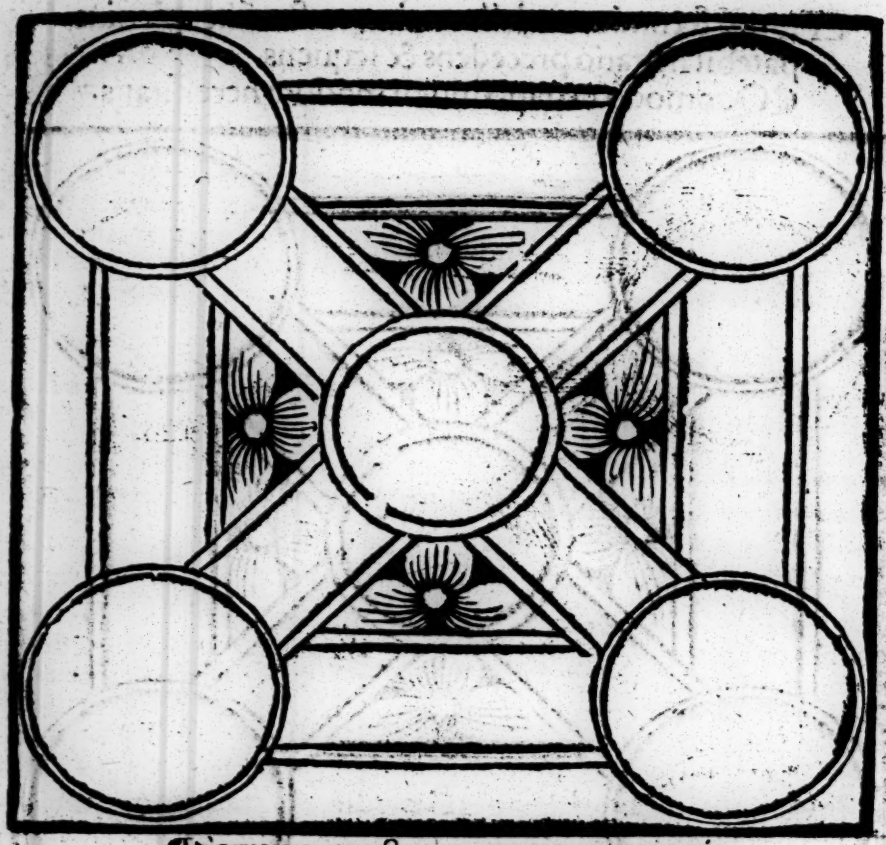

¶Sequitur tractatus argumentationis.

¶De conclusionibus consequentiarum.

IVxta hunc textū factum in libro Perihermenias ab Aristotele edito. De qualibet re singulari in modo existente dicitur alterum contradictoriū, & de nulla rerū dicunt ambo i. affirmatio & negatio sequitur, quod duo contradictoria incomplexa non possunt simul predicare cū eodē

¶Sed contra, aliqua consequētia est bona que nō ualet, ergo aliqua consequentia est bona & non bona &c. Antecedens probatur sic. Hec cōsequentia est bona. Quoddā album non est coloratum, ergo quoddam non coloratum non est non album, & hec eadem non ualet ergo &c. Et quod sit bona probatur, quia arguitur a conuertente ad suam conuersam per contrapositionē ergo bona. Et quod non ualet ꝓbatur, & pono istum casum ꝙ nullū album sit, tunc patet quod antecedens est uerum, scilicet quoddam album non est coloratum, quia eius oppositum est fuluſm, scilicet omne album est coloratum. Et ꝙ consequēs sit falsum arguitur sic, quia eius oppositum est uerum & necessariū, ergo consequens est impossibile. Antecedens probatur sic, hoc est necessarium omne non coloratum est non album, ut patet per exponentes.

¶Ad istud respōdetur quod cōuersio propositionū ꝑticulariū negatiuarū per cōtrapositionē nō ē gñaliter trahēda i cōsequētiā: qa nūq̄ualet cōsequētia i particularibus negatiuis, arguēdo a cōuertēte ad suā cōuersaz per cōtrapositionē nisi qñ añs est impossibile uel cōsequēs necessariū: Vñ nō segē

Sequtur tamen homo non est animal, ergo quoddam non animal non est nō homo, tamen non sequitur gratia cōuersionis, sed qa antecedens est impossibile, & sic de alijs. ¶ Dicendum tamen in uniuersalibus affirmatiuis conuersis p cō trapositionem teneri creditur generaliter argumentum, preterquā in terminis transcendentibus cuiusmodi sunt tales termini, s. ens, unum, res, & aliquid. Vt sequitur bene, omne album est coloratum, ergo omne non coloratum est non album, tamen non sequitur, omne ens est omne ens, ergo omne non ens est nō ens, propter causam predictā & sic pz isto modo quid generaliter est dicendū. Vnde uideas decimum argumentū & inuenies plenius quid sit dicendū de talibus argumentis, & quomodo sit respondendum ad ista.

Secundo sic, hec est bona & hec est non bona, ergo &c. Demō strando istam. Exclusum est exclusum, & nihil aliud quā exclusum, est exclusum, ergo tm̄ exclusum est exclusum, consequentia pz ab exponentibus ad expositum, & similiter consequens est necessarium, sicut sua uniuersalis, s. omne exclusum est exclusum. Et q̄ non ualet, pbatur, qa in omni exclusiua uera & affirmatiua predicatum uere dicitur de subiecto, & remouetur de opposito subiecti, sed in ista exclusiua predicatū dicitur tam de subiecto q̄ de opposito subiecti, ergo exclusiua falsa. Antecedens probatur pro minori, qa oppositū subiecti est exclusum, ergo hoc predicatū exclusum dicitur de opposito subiecti, & istud est predicatum exclusiue, ergo predicatum exclusiue dicitur de opposito subiecti, & istud est predicatum exclusiue, ergo predicatū exclusiui dr̄ de opposito subiecti, ergo &c. Antecedens probatur sic, quia ille terminus nō exclusum est exclusum a predicatione istius predicati exclusiuz, & iste terminus nō exclusum est oppositum subiecti, ergo oppositum subiecti est exclusum

Ad istud dicatur quod argumētum est bonū, & negetur quod predicatum istius exclusiue uere dicitur de opposito subiecti, & quando arguitur sic, oppositum subiecti est exclusum, ergo iste terminus exclusum dicitur de opposito subiecti, negetur argumentū, nam dicto oppositum subiecti est iste terminus non exclusum: qa non dicitur iste terminus exclusum de illo termino non exclusum nec per consequēs de opposito subiecti cum solum ille terminus non exclusum sit oppositum subiecti uel sibi synonymus, sed in ista p pōne data, dicitur ille terminus exclusum de illo termino oppositum subiecti, & non de opposito subiecti, cum sic dico, ille terminus non exclusum est exclusum, non dicitur ille terminus exclusum de illo termino non exclusum. sed de isto termino, ille terminus non exclusum, quod dicitur subiectum.

¶ Et conformiter contingit arguere & respondere de tali exclusiua. Tm̄ ens est ens, ille terminus non ens (qui est oppositum eiusdem) est ens q̄uis sit falsuz q̄ non ens est ens, sic falsum est, quod non exclusum est exclusum, &c. Et si arguitur sic, quod oppositum subiecti est exclusum, & non exclusum est oppositum subiecti, ergo non exclusum est exclusum ¶ Ad hoc dicatur q̄ si subiectū minoris, s. non exclusum q̄ est oppositum subiecti sumatur materialiter nō ualet argumentum, cum in consequente nec sumitur significatiue, & per consequens hic mutatur suppositio. Si tamen subiectum minoris, sumitur significatiue, tunc minor est falsa, & eius contrarium est uerum, uidelicet exclusum est oppositum subiecti. Similiter per suam conuersionem, nec est inconueniens cōcedere q̄ exclusum est oppositum subiecti in suppōne personali uel significatiua tamen non exclusum est oppositum subiecti in suppōe materiali, ita quod ille

sit sensus, uidelicet ille terminus non exclusum est oppositū subiecti, tales ẽm termini secunde impositionis sunt nomina nominum que limitant suppōnem materialem, cuiusmodi sunt tales nomen, ῡbum, dictio, subiectum & predicatum, & oppositus subiecti. ¶Et si queratur quid excluditur per dictam exclusiuam, aut quid includitur, sicut cōiter solet queri, ponendo ꝙ nihil excludatur nisi quod excluditur p dictionem exclusiuam, s. tm̄ exclusum est exclusum, certum est ꝙ casus positus est impossibilis, q̄tum tamen ad conclusionem dicitur ꝙ excluditur oīs talis predicatio. Non exclusum est, exclusum. Sicut queli bet talis includitur, exclusum est exclusum. Vnde propter hoc dr̄ dictio exclusiua, qa excludit in exclusiua uera & affirmatiua predicationē predicati de opposito sui subiecti. Sic enim dicto tm̄ homo currit, extluditur hec predicatio, quod non est homo currit, sicut in hoc, tantum homo nō currit, excluditur hꝫ predicatio quod est homo currit

Tertio ad eandem conclusionem arguitur sic.

¶Ista consequētia est bona. Sortes curret & nihil aliud a sorte curret, ergo tantum sortes curret, & eadem non ualet, ergo, &c. Et ꝙ sit bona probatur, qa arguitur ab exponentibus ad expositum, ergo, &c. Et ꝙ non ualet probatur, & pono ꝙ sortes cras curret, ita quod nihil ꝙ est in tpe sortis curret, & post corruptionem sortis generantur noui homines, ita quod illi currāt in tpibus suis, tūc patet quod prima pars antecedentis est uera. Et quod secunda pars antecedentis sit uera ꝓbatur, qa eius oppositum est falsum, uidelicet aliquid aliud a sorte curret, uel si aliquid aliud a sorte curret, sic Plato. Tunc quero an plato erit in tpe sortis an non. Si erit in tpe sortis tunc segtur ex casu quod nunq̄ curret, & per consequens non erit uerꝫ, aliud a sorte curret. Et si plato non erit in tempore sortis, ergo nunq̄ erit aliud a sorte, quia ad omnem alietatem requiritur existentia extremorū, & per consequens non pro illo uerificatur ꝙ aliud a sorte curret, & per consequens secunda pars antecedentis est uera, & quod consequens sit falsum probatur, qa quod non est nec quod erit sortes curret, ergo falsum est quod tantū sortes curret. ¶Item segtur tantum sortes curret, ergo omne curſurū est uel erit sortes, consequentia p3 ab exclusiua ad suum uniuersale in terminis, &c. est consequentia bona, sed consequens est falsum, ergo & aīs.

¶Ad istud dicatur, ꝙ argumentum primum nō ualet. nec arguitur ab exponentibus ad expositum. quia generaliter quelibet exclusiua debet exponi per negationem isto modo. tantū sortes curret, ergo sortes curret. & nihil non sortes curret. Vel in secunda exponēte si uerbum sit ampliatiuū, sic debet exponi. uel quod non est uel erit sortes curret. Sed ꝙ secunda exponēs sit falsa patet in casu dato.

¶Conformiter non sequitur, hoc instās erit instans & nihil aliud ab hoc instanti erit instans, ergo tantum hoc instans erit instans denotando unum instans futurum. Sed secunda exponens erit, uel quod non est hoc instans, uel erit hoc instans, uel non quod non est hoc instans, uel erit hoc instans quod falsum est sicut exclusiua.

Et conformiter sequitur de talibus.

Tantum A desinit esse propō uera. Et pono quod A, iam sit propō uera & nunq̄ ante hoc fuit uera, nec unq̄ post hoc erit uera, & quod B. iam non sit uera, sed immediate ante hoc fuit uera in casu posito, segtur dictam propōnem forte falsam, cū tamen sit uerū nihil aliud ab A, desinit esse propō uera, & sic de aliis

Nota expositionem talium propõnum. Alĩ tamen exponunt tales propões sic, sortes currit, & nihil aliud q̃ quod est uel quod erit sortes curret, quod sit falsum, de multis enim erit uer; quod ꝙlibet istorum in casu prius posito est uel erit aliud quã est uel erit sortes quorum nullum est uerum qđ ille est uel erit aliud a sorte, sic de multis alĩs. ¶ Sed tertio respondent alĩ dicentes, quod prima consequentia est quelibet talis consequentia est bona & dicunt qđ ista in casu posito est uera tantũ sortes curret, & negant istam consequentiã ad quod non est nec erit S. curret, ergo non tantũ S. curret quia equipollens opposito exclusiue est hec, sortes non curret uel aliquid aliud a sorte curret quarum utraq; est falsa in casu dato & negant conformiter istam consequentiã, tantum sortes curret, ergo omne cursurũ est uel erit sortes, sed hec est sua uniuersalis, oẽ quod curret cũ sorte in tpe fortis per quod sortes erit est uel erit sortes, & tunc est uera sicut sua exclusiua. ¶ Eligat respondens quam responsionem uelit suscipere & sustinere

Quarto ad eandem arguitur sic. Hec consequentia est bona nihil aliud ab homine currit, ergo tantum homo currit, & hec eadem non ualet, ergo, &c. quod sit bona probatur, ꝙa ſeqtur nihil aliud ab homine currit, ergo nullum currens est aliud ab hoĩe, consequentia patet a conuertente ad suã conuersam in conuersione simplici & ſeqtur nullum currens est aliquid ab homie, ergo nullum currens est non homo consequentia p3, ꝙa ex opposito consequentis ſequitur oppositum antecedentis ꝙa ſequitur aliquid currens est nõ homo, ergo aliquid cutrens est aliud ab hoĩe, & ultra, nullum currens est non homo, ergo nullum currens non est homo, consequentia patet ab affirmatiua de predicato infinito ad negatiuã de predicato finito est consequentia bona.

Tunc ultra, nullum currens non est homo, ergo ille currens est homo, consequentia p3 ab eqpollente ad suũ equipollens, ergo, &c. Et ultra, omne currens est homo, ergo tantũ homo currit, consequentia pat3 ab uniuersali ad suam exclusiuam, & sic a primo ad ultimu3 nihil aliud ab homie currit, ergo tantũ homo currit. ¶ Ideo pro ista consequentia dicitur quod non ualet, & pono quod nihil currat, tunc antecedens est uerum & consequens falsum. Ad idem dicatur negando consequentiam & concedantur omnes consequentie intermedie usq; ad istam, nullum currens est non homo, ergo nullum currens non est homo, & negetur illa, quia non arguitur secundũ regulam, ſ. ab affirmatiua de predicato infinito ad negatiuam de predicato finito. ſed in proposito non arguitur sic, & ideo consequentia non ualet, ſed arguitur a negatiua de predicato infinito ad affirmatiuam de predicato finito, ergo, &c.

Quinto ad eandem arguitur sic. Hec consequentia est bona. Aliquid uidens illum hominem non est asinus,, & ille est aliquis homo ergo aliquid uidens aliquem hominem non est asinus, & hæc eadem nõ ualet, ergo, &c quod sit bona probatur, quia arguitur ab inferiori ad suum superius cum negatione postposita & cum debito medio, ergo bona. Et quod non ualet probatur & pono quod ille homo demonstratus in antecedente non uideatur ab aliquo qui gratia argumenti sit P. & quod sortes uideatur ab asino & a nullo alio, & quod nihil uideat hominem nisi asinus, iam pat3 quod antecedens ẽ uerum uidelic3 aliquid uidens istum hominẽ non esse asinus, demonstrando ut prius, ꝙa

nihil uidens iſtum hoiem eſt aſinus, ꝙa nihil uidet iſtum hoiem per caſum & minor p3 ex caſu & conſequens eſt falſum, quia eius oppoſitum ſequit ex caſu uidelicet omne uidens hoiem eſſe aſinus, & ꝓ conſequens non ualet. ¶ Ad iſtud dicitur negando primū argumentum, quia non arguitur cum debito medio, ſed ſic debet argui, aliquid uidens iſtum hoiem non eſt aſinus, & iſte eſt aliꝙs homo uiſus ab aliquo, ergo, &c.

Et conformiter talis eſt fallacia per ſingulos caſus ut in gtō nō ſequitur, aliquis aſinus illius uiri non currit, & iſte eſt aliquis uir, ergo aliquis aſinus alicuius uiri non currit, quia poſito quod ille homo monſtratus in antecedente non habeat aſinu3 & quod omnis aſinus currat, ideo oportet addere in minore quod ille eſt aliquis habens aſinum. ¶ In datiuo non ſequitur aliꝙs ſeruus ſeruiens huic hoī non eſt bonus, & ille eſt aliquis hō, ergo aliquis ſeruus ſeruiens alicui homini non eſt bonus, poſito quod quilibet ſeruus ſeruiens alicui homini ſit bonus, & quod huic demonſtrato, antecedente non ſeruit aliquis ſeruus. ¶ In accuſatiuo non ſequitur aliquis ſeruus odiens iſtum dominū non oditur a te & ille eſt aliquis dñs, ergo aliquis ſeruus odiens aliquem dñm non oditur a te. Poſito quod quilibet ſeruus odiēs aliquem hominē odiatur a te, & quod illum hominē non odiat aliquis ſeruus. ¶ In ablatiuo non ſeqtur, aliquis homo utens hoc inſtrumento non eſt prudens, & hoc eſt inſtrumentum, ergo aliquis utens aliquo inſtrumento non eſt prudens, poſito quod hoc inſtrumentum demonſtratum in añte non ſit uſitatum & quod omnis utens inſtrumento ſit prudens, iam antecedens eſt uerum & conſequēs falſum, ideo illud erit medium ad hoc quod ualet conſequentia, & hoc eſt inſtrumentum uſitatum ab homine, & ideo addenda ſuut talia media ſic, aliquis aſinus iſtius uiri non currit, & ille eſt aliquis uir habens aſinum, ergo, &c. Aliquis ſeruus ſeruiens hnic domino nō eſt bonus, & iſte eſt dominus cui aliquis ſeruus ſeruit, ideo, &c. Et ex iſto ſatis patet ꝙ non ſequitur ſi particulares conuertantur ſunt propōes conuertibiles, ꝙ uniuerſales que eis correſpondent conuertantur, ut ſi iſta conuertuntur, aliquis aſinus iſtius uiri currit, & alicuius uiri aſinus currit, & tam iſta differunt, cuiuslibet uiri aſinus currit, & quilibet aſinus uiri currit. In nega tiuis tamen propter negationis uiolentiam non refert, ut idem eſt dicere nullus aſinus uiri currit, & nullius uiri aſinus currit.

¶ Sexto arguitur ſic. Illa conſequentia eſt bona, Preciſe ſicut eſt ſignificat aliqua propō, ergo omnis propō eſt uera, & hec eadem non ualet, ergo &c. quod ſit, nam probatur, ex oppoſito conſequentis ſeqtur oppoſitum antecedentis, ergo & &c. quia ſequitur aliqua propoſitio non eſt uera, ergo preciſe ſicut non eſt ſignificat aliqua propō, uel non ſicut eſt ſignificat aliqua propoſitio, quod eſt oppoſitum antecedentis, cum oppoſitum excluſiue d3 dari ꝓ unam diſiunctiuam factam ex oppoſitis partium exponentium. Et quod non ualet probatur, & pono ꝙ multe ſunt propōes uere, & multe falſe, tūc p3 quod conſequens eſt falſum, & añs uerum probo, quia preciſe ſicut eſt ſignificat iſta propoſitio deus eſt, & illa eſt aliqua propō, ergo, &c. Item ſic, omnis propō ſignificat ſic eſt cum oīs propō ſignificat qualitercunq; ſequitur ad illā, ut ſuppono, quia iſta homo eſt aſinus ſignificat hominem eſſe & per conſequens ſignificat ſicut eſt, & ſic de qualitate alia propōne falſa, ergo preciſe ſicut eſt ſignificat aliqua propoſitio, conſequentia patet ab uniuerſali ad ſuā excluſiuam.

bus nūq̄ incipiet currere, nec qui fuit sortes albus incipit currere. cū non sit albus. nec ante hoc fuit albus, sed post hoc erit albus, per casum & per istud nō incipit nec incipiet currere, quia per casum, cum semel cessauerit a cursu nūq̄ curret, ergo consequentia non ualet.

¶ Ad istud dicitur negando consequentiam. nec est syllogismus. sed est palogism⁹. mutatur em̄ qd in quale p hoc adiectiuū albus qđ significat q̄litatem de qua non fit mentio in maiori. sed sequtur ex illis p̄missis ꝙ aliquid qđ est sortes albus uel erit sortes albus, incipit incepit uel incipiet currere. Et conformiter nō valet hoc argumentū. qcquid currit curret. ois homo currit, ergo omnis homo curret. Posito ꝙ ois homo exns currat. ita ꝙ post hoc aliquis homo generetur qui nunq̄ curret. hic mutatur em̄ suppositio in minore & in consequente siue in cōclusione, tñ in minore subiectū supponit pro p̄sentibus ad bonū intellectum, & in conclusione indifferēter pro p̄ntib⁹ & futuris. bene tamen sequtur ex premissis, ꝙ ois homo qui est currit, & non ualet argumentū. Et cōformiter qcquid fui heri, hodie sum, currens fui heri, ergo currens hodie sum, posito ꝙ iam sedeam.

¶ Aliter tamen potest responderi concedendo primam consequentiam. nec tunc in casu posito afis est uerum, & cosequens falsum, imo cōsequēs est uerū & tunc tenetur ꝑ unica cathegorica, & debet uerificari cō iunctim mō unius cathegorice de disiuncto p̄dicato. ut sic hoc incipit incepit uel incipiet currere, hoc est uel incipit incepit uel incipiet eē sortes albus, ergo & c. tenendo primā uiam sumitur consequens pro una disiunctiua facta ex tribus cathegoricis, qbus equipollent, sic consequens est falsum.

¶ Octauo arguitur sic. Hec consequentia est bona. Vos creditis p̄cise ꝙ aliqs homo decipitur, ergo aliquis homo decipit. & hec eadem non ualet, ergo & c. ꝙ sit bona ꝓbatur, oppositū consequentis repugnat anti nam ista duo formaliter repugnāt. uos creditis p̄cise ꝙ aliqs homo decipitur. & tñ nullus homo decipitur, quia sequit uos creditis p̄cise ꝙ aliqs hō decipit & ꝙ nullus homo decipitur, ergo uos creditis p̄cise sicut nō est. & per consequens uos decipimi, ergo uos creditis p̄cise sicut non est, ergo aliqs homo decipitur. & per cōsequens prima consequentia est bona. qđ est oppositū alteri us partis. & ꝙ non ualet probo, & pono ꝙ uos credatis precise ꝙ aliquis hō decipitur, ita ꝙ nullus homo alius a uobis decipiatur. iā anti est uerum per casum, & cōsequens falsum, cū eius oppositum sit uerum. probatur sic, nec uos decipimini, nec aliquis alius a uobis decipitur. & uos estis aliqs homo, ergo nullus homo decipitur. Maior probatur sic, uos credits precise sicut est, ergo uos nō decipimini. Antecedens probatur sic, uos creditis ꝙ aliquis homo decipitur. & sic est ꝙ aliquis homo decipitur, ergo & c.

¶ Ad istud dicatur concedēdo consequentiam. & pro impro batione admittatur casus, & negetur ꝙ uos non decipimini. & cōcedatur ꝙ aliquis homo decipitur. Et quando arguitur sic. Vos creditis precise ꝙ aliqs decipitur. & sic est, ergo uos creditis precise sicut est. & per consequens uos non decipimini. negetur cōsequentia. sicut non sequtur uos creditis ꝙ aliquis homo decipitur, & sic est ꝙ aliquis homo decipitur, ergo uos creditis precise

ſicut eſt. quia poſito ꝙ tm̃ ſortes currit, et ꝙ uos creditis p̃ciſe P. currere. Sed eſt intelligendum ꝙ ad hoc, ꝙ argumentū ualeret, oportet addere iſtud medium. & ſic eſt ꝙ iſte idem homo decipitur, quem uos creditis decipi qđ nō eſt uerum ¶ Aliter tñ ſolet rñdere magis ſecure negādo caſum, ꝙ ego credo preciſe ꝙ aliqs homo decipitur. quia non ſtat me credere aliquē hoiem decipi niſi credam ipſum aliter credere ꝙ̄ eſt. & ſic ceſſat efficatio argumenti. nunc̄ tamen fiat conſequentia bona & formalis generaliter, uel ſpecialiter ideo non eſt magna cura.

¶ Nono arguitur ſic, Hec conſequentia eſt bona. A iam non eſt uerum. ſed immediate ante hoc A fuit uerum, ergo A deſinit eſſe uerum. & hec eadem nō ualet, ergo &c. ¶ Qđ ſit boua probatur. quia arguitur ab exponentibus ad expoſitū, ergo &c. Et ꝙ non ualet, ꝓbatur. Et capio horā elapſam cuius hoc inſtans ſit ultimū inſtans demōſtrando inſtans qđ eſt p̃ns Et diuido iſtam horam in partes proportionabiles minores, ꝓportione dupla uerſus hoc inſtās qđ eſt preſens, ita ꝙ prima eius medietas ſit prima pars proportionalis, & prima medietas ſecunde medietatis ſit ſecunda eius pars proportionalis. & prima medietas tertię medietatis ſit tertia eius pars proportionalis. Et ſic de aliis partibus uſq; ad in infinitum. & uolo ꝙ A in qualibet parte impari, ut in prima, tertia, quinta ſit uerum. & in qualibet parte pari, ut in ſecunda, quarta, ſexta ſit falſum. cū hoc ꝙ a ſit iſta propoſitio pars impar eſt ſcđm computationē, & ꝙ inſtās ꝙ eſt preſens ſit ultimū inſtās iſtius hore in quo nunc A non ſit uerū. tunc patet in iſto caſu añs eſt uerū & conſequens falſum. Et probo ꝙ p̃ns eſt falſum, quia A iam non eſt uerū nec immediate ante hoc fuit uerū, & immediate poſt hoc non fuit uerum, ergo A non deſinit eſſe uerū, conſequentia patet, quia ſi A deſinit eſſe uerū, tunc uel nunc eſt uerum. & immediate poſt hoc non erit uerum, uel nunc non eſt uerū, ſed immediate ante hoc fuit uerū, q̄rū ambo ſunt falſa. ꝓbatur ꝙ immediate añ hoc fuit falſum, ergo immediate ante hoc nō fuit uerū. & ultra, ergo falſum eſt ꝙ imediate ante hoc fuit uerum. minor argumenti ultimi arguit ſic, immediate ante hoc fuit pars par, & qñcunc̄ fuit aliqua pars par, A fuit falſum, ergo &c. Maiorē probo, quia immediate ante hoc fuit aliqua pars par. & nullū fuit inſtans ante hoc. quin inter illud & hoc fuit pars par, ergo &c. Minorem probo, quocunc̄ inſtante demōſtrato inter illud inſtans & inſtans p̃ns fuit tp̃s medium qđ tp̃s continebit tam partes pares ꝙ̄ impares, ergo &c. ¶ Item ſic, ſi A immediate ante hoc fuit uerū. & A immediate ante hoc fuit falſum, ergo duo contradictoria ſunt ſimul falſa. quia iſta A eſt uerū, & nulla a eſt uerum, ergo per conſequens ſunt ſimul uera. Et ꝙ añs primę conſequentie eſt uerū, probo, quia eius prima pars ponit in caſu. & ſcđam ptem probo, & qñcunc̄ fuit pars impar fuit uerū. & immediate ante hoc fuit p̃s impar &c. ¶ Ad iſtud dicitur concedendo conſequētiā, & cōſequens in caſu poſito, & qñ arguit ſic, ſi a deſinit eſſe uerū ſeq̄t ꝙ nūc eſt uerū, & immediate poſt hoc nō erit uerū, uel nūc nō eſt uerū. & immediate ante hoc fuit uerū. concedat cōſequētia, & cōſequēs pro ſcđa pte. Et qñ obiicit ſic, immediate ante hoc A fuit falſum, ergo falſum eſt ꝙ imediate ante hoc A fuit uerum,

negeť consequẽtia, sicut nõ segť q hec sit falsa, aliqs hõ loquiť, ppter hoc q aliqs hõ nõ loquiť. nec sunt cõtradictoria, imediate añ hoc a nõ fuit uer, & immediate añ hoc a fuit uer. sed hoc est eius cõtrarium, non immediate ante hoc a fuit uer. ubi negatio ꝑponiť, qđ contradicit huic, immediate añ hoc a fuit uer. & ideo cõcedať q imediate añ hoc a fuit uer, & imediate añ hoc a nõ fuit uer. negeť tñ q nõ imediate añ hoc a fuit falsum. Et ꝓ hoc rñdeť ad scđm argumẽtũ, qñ arguiť sic, imediate añ hoc a fuit uer, & imediate ante hoc a fuit falsum. ergo simul est uer & falsum, negãdo ꝺñam. sed cõcedať q duo cõtradictoria fuerint uera, sed nõ fuerint simul ỽa, loquẽdo de simultate instãtanea. Nã scđm aliqs duplex est simultas. s. instãtanea, & tpanea. Tem poranea est, ad quã sufficit exñtia ꝓ eodẽ tpe scđm diuersas ptes. & isto mõ concedo q duo contradictoria sunt simul ỽa, uel immediate añ hoc fuerint falsa simul. Simultas instãtanea est, ad quã reqrũtur coexñtia ꝓ eodẽ instã ti. & isto modo loquẽdi de simultate, negeť q duo contradictoria sunt simul falsa. & sic patet solutio.

¶ Decimo arguitur sic, Hec consequentia ast bona, Contin git uos currere, ergo contingit uos nõ currere. qa ꝓpõ de cõtingenti ad utrũ libet, habet cõuerti ꝑ oppositas qualitates. & arguendo a cõuertẽte ad suam cõuersam, est ꝺña bona. & q nõ ualet, ꝓbať sic, & pono q vos sitis, tũc patet q añs est uer, & ꝺñs falsum. Qđ añs sit uer, ꝓbať, qa eius oppositũ est falsũ, .s. necesse est uos currere. Itẽ impossibile est uos currere, ergo contingit uos non currere. patet ꝺña a subalternãte ad suã subalternatã. & añs est uer in ca su q uos non sitis, cũ a pura priuatione ad habitũ, impossibilis est regressio. et ꝺñs est falsum, qa eius oppositũ est uer. s. impossibile ẽ uos currere, ergo & c.

¶ Pro isto dicať distinguẽdo de illo termino cõtingit, qa aliqñ inueniť con uertibilis cũ illo termino possibile, & aliqñ cũ hoc ỽbo est, supplẽs uicẽ ꝑ cir cũlocutionẽ huius ỽbi ꝑt, & ẽ idẽ dicere, cõtingens est, & possibile est, & cõ tingit esse, & ꝑt eẽ. Et isto mõ o ẽ qđ est possibile est cõtingẽs. ut cõtingit q deus est. i. impossibile ẽ q deus est. & isto mõ ꝓpõ de contingẽti subalternať ꝓpõni de necessario cũ eodẽ dicto uel synonymo, ut necesse est deũ esse, & contingit deũ esse, subalternať. & illa, cõtingit deũ esse, & impossibile est de um esse, cõtradicũt. Et sil'r contingit deũ esse, & cõtingit deũ nõ eẽ, subcon trariant. & ista, cõtingit deũ nõ eẽ, subalternať huic, impossibile est deũ esse. & quoad eq̃pollentias. De ꝑpõne & postpositiõe negatõis in istis modali bus dicendũ est sicut in ꝓpõnibus de ineſſe, ut patebit in ꝓximo argumẽto. & isto mõ dici solet, Contingens nõ ualens ad oppositum, qa nec talis ꝓpõ de cõtingẽti isto mõ debet cõuerti ꝑ oppositas q̃litates. Et q̃ ad cõuersiões ta liũ ꝓpõnũ sic stãtiũ in figura, dñt eedẽ regule obseruari, q̃ seruanť in ꝓpõni bus de ineſſe. ut cõtingit nullũ hoiem eẽ aial, ergo cõtingit nullũ aial esse ho minẽ masculũ. & sic etiã fit cõuersio ꝑ accñs. Cõuersio ꝑ cõtrapositionẽ te net in aliqb⁹, sed non vlr. nec est ỽa credo suppõ approbata a philosopho. In primo em prior recitat Aristoteles conuersionẽ vñs negatiue, & particula ris affirmatiue simpl'r conuertunť, & vniuersalis affirmatiue ꝑ accñs. Sed cer te ibidem dicit, q particularis negatiua non conuertiť. & ꝓpter hoc q alĳ uo

lunt tenere conuersionē per cōtrapositionē. q̄uis non habetur a philosophis. Dicunt em̄ q̄ uniuersalis affirmatiua, & particularis affirmatiua debent conuerti per contrapositionē, p̄terq̄ in terminis transcendentibus, & hoc generaliter, ut bene sequit, ois homo est animal, ergo omne non animal est nō homo homo est animal, ergo quoddā non animal est non homo. Non tñ sequtur, ois res est ens, ergo omne non ens est nō res. Sed particularis negatiua nullo mō debet conuerti saltē generaliter. & propter hoc dicunt quidā q̄ debet dici Cati p̄ contra. & nō Cato. uerūtñ cū cōuersio per contrapositionem non sit gñalis nec auctoritate fundata oportet istā extollere. immo melius est per correctionē illius opinionis, dic Cati per contra aliter corrigendo sic dicere. sic fit conuersio rara uel aliter generalius dicere. Sic fit cōuersio nulla, q̄uis em̄ contingit dare tales propositiones conuertibiles, non tñ conuertunt propter aliquā conuersionem. Et ista est leuior uia inter alias. Responsio. Ergo dicit q̄ propositio de necessario uel impossibili & de contingēti dīt conuerti sicut cathegorica ratione sui dicti, ut patet per Aristotelē primo prior̄ circa principium. ut necesse est deū eē, sic debet conuerti, ergo necesse est ens deū esse. Impossibile est hoīem esse currens, ergo impossibile est currens eē hoiem & sic de alijs. Et sic cathegorica que est dictū in ꝓpōe modali nō potest conuerti, ut cōtingit de particulari negatiua. tunc nec ipsa ꝓpō modalis cuius est dictū. Et sic ꝓpō de necessario, de cōtingenti & impossibili est illa que participat talem terminū necessarium contingens uel impossibile. Sed uoco talem propositionē necessariam, contingentē uel impossibilē illā, cuius significatum primarium est necesse contingens uel impossibile esse.

¶ Sed alio modo sumitur contingens pro re que potest esse & non eē indifferenter. Et talis est duplex, contingens naturalis, & contingens ad utrūlibet. Contingens natū est determinate uerum uel falsum. Contingens ad utrūlibet ē illud quod est indeterminate uerū, uel indeterminate falsum. Et uoco illud determinate uerū pro aliq̄ instanti, & nō potest eē quin sit uel fuit uerū pro eodē instanti, ut ista sunt determinate uera, Ego sum, Ego fui. Sol orietur cras. ¶ Determinate falsum est illud q̄d est falsum pro aliquo instanti, & non potest quin sit uel fuit falsum pro eodē instanti, ut ista, Ego non sum, ego non fui. Et ista dicunt cōtingentia nata, quia altera pars est semper determinata a natura. ¶ Indeterminate uerū est illud quod est uerum pro aliquo instanti, & potest esse q̄ nō sit uerū, nec fuit uerum pro eodē instanti ut ego curram potest eē uera, & potest esse q̄ ista nec est, nec erit uera, ergo currā &c. ¶ Indeterminate falsum, est illud q̄d est falsum pro instāti, & potest eē q̄ nec est nec fuit falsum pro eodē instanti, ut ista. Ego non scribā, ego non ero eps, quia si fuerit falsa est indeterminate falsa & talia dicuntur cōtingētia ad utrūlibet, quia utraq; pars est indeterminata a natura. hoc uerbū contingit correspondens cōtingenti isto modo dicto conuertitur uel equipolet huic uerbo potest, ut idem est ad istū sensum contingit me currere. & potest esse, q̄ ego curro, uel ego non curro.

¶ Propō ergo de contingenti primo mō dicta non habet cō uerti per oppositas qualitates, unde secundū primū sensum non sequitur, con

tingit me non currere, ergo contingit me currere.

¶ Sed propositio de contingenti secundo modo dicta habet cõuerti per oppositas qualitates, & scdm istum sensum sequtur, contingit me nõ scribere, ergo contingit me scribere. & tunc foret tam añs q̃ cõsequẽs falsum in casu posito. nec sequtur scdm istum sensum, impossibile est me scribere ergo contingit me non scribere, quia sic non subalternantur.

¶ Nota q̃ conuersio per oppositas qualitates est quando ad ppositionẽ cõuersam sequtur aliq̃ ppõ cũ mõ synonymo & dicto opposito, ut cõtingit ad utrũlibet me scribere, ergo cõtingit ad utrũlibet me nõ scribere

¶ Vndecimo sic arguitur, Hec consequentia est bona. Impossibile nõ est uos eẽ asinũ, ergo necesse est uos eẽ asinũ. q̃ sit bona, pbatur, q̃ arguitur ab equipollẽte ad suum equipollens. & q̃ non ualet probatur. añs est uerum & cõsequens falsum. q̃ consequens sit falsum patet, & q̃ añs sit uerum, pbatur, quia hoc non est uos esse asinũ. denotando uos esse caprã. & hoc est impossibile, ergo impossibile non est uos eẽ asinũ. patet cõsequentia ab inferiori ad suum superius cũ negatione postposita. & cũ debito medio ergo &c. ¶ Et conformiter improbatur ista consequẽtia. Impossibile est nõ uos eẽ asinum, ergo necesse est uos eẽ asinũ, quia hoc est non uos esse asinum denotando uos eẽ capram. & hoc est impossibile, ergo impossibile est non uos eẽ asinũ. consequentia patet, & maior probatur sic, hoc non est uos esse asinũ denotãdo homo est capra & hoc est, ergo hoc est non uos eẽ asinũ. Patet hec cõsequẽtia quia arguitur a negatiua de pdicato finito ad affirmatiuã de predicato infinito cum cõstantia subiecti, ergo est bona.

¶ Pro isto dicatur q̃ in utraq; consequentia potest ille terminus impossibile sumi dupliciter. Vno modo in nominatiuo casu, & resoluitur ratione istius propõnis in qua ponitur iste terminus, non eẽ asinũ, demõstrãdo aliquã propõnem impossibilẽ, ergo & c. Secundo circũlocutiõe uel aduerbialiter, s. ratione illius propositionis in qua officiatur. ut impossibile est uos eẽ asinũ, sic officiatur, talis propositio est impossibilis, Vos estis asinus, ppter eius primarium significatum, uos esse asinũ. ergo & c. Et sic ponitur iste terminus impossibile, pro illo termino non potest eẽ. Et iste est sensus, Impossibile est uos eẽ asinum. i. non potest esse q̃ uos est is asinus. ¶ Si ergo primo modo accipiatur utraq; consequentia põt probabiliter negari tam prima q̃ secunda. ut impossibile non est uos esse asinum, ergo necesse est uos eẽ asinũ. Nec arguitur ab equipollente ad suum equipollens, sed hoc est suum equipollens. Impossibile est uos non eẽ asinum. ¶ Si secundo modo sumatur, tunc utraq; consequentia est bona, quia añs utriusq; est impossibile. saltẽ si sit cõgruũ, & sic distinctio est ualde bona. Et uidetur certe melius dicere q̃ utraque consequentia est negãda. ita q̃ ly impossibile teneatur nominaliter. nec potest teneri pro eo qđ non potest eẽ. quia antecedens dictarum consequentiarũ nõ debet officiari ratione incõgruitatis in officiãtibus. ut satis patet.

¶ Notandum est q̃ si dicto, hoc est uos non esse asinum, potest eẽ suppositio simplex pro tali ueritate, non uos eẽ asinum. & tunc ille est sensus, nõ uos eẽ asinũ est hoc, & sic foret ppositio falsa denotãdo quodcũq;

non est ista ueritas. Vel potest esse suppositio psonalis p quocunq; qñ nõ est uos esse asinũ. & sic foret ista ꝓpõ uera, quocunq; existente demõstrato, nec contradicit ista in sensibus equipollentie, nullum impossibile est me esse asinum, & impossibile est me esse asinum. Vnde in equipollentijs debet negatio vniuersalr ꝓponi dicto ꝓpõnis, ut necesse est oẽm rem esse, & impossibile est oẽm rem esse. Ista eñ non equipollent, impossibile est animal nõ eẽ hominem, & necesse est est animal esie hominẽ, cum prima sit falsa & secunda uera. sed equipollens primo est hoc, necesse est omne animal esse hominem quod est falsum. Et sic de alijs est dicendũ conformiter. ¶ Nota q; qñ tale determinabile ablatiui casus (in illo instanti, uel in ista hora) uenit añ hoc uerbum incipit, tunc illud tale determinabile debet exprimi in prima exponente & non in secunda. Sed qñ immediate sequitur, tunc debet exprimi in utraq; eius exponẽte, & sic ista ꝓpõ est aliquo modo uera, & aliquo mõ falsa.

¶Hec est quarta figura modalium, de qua fuit mentio.

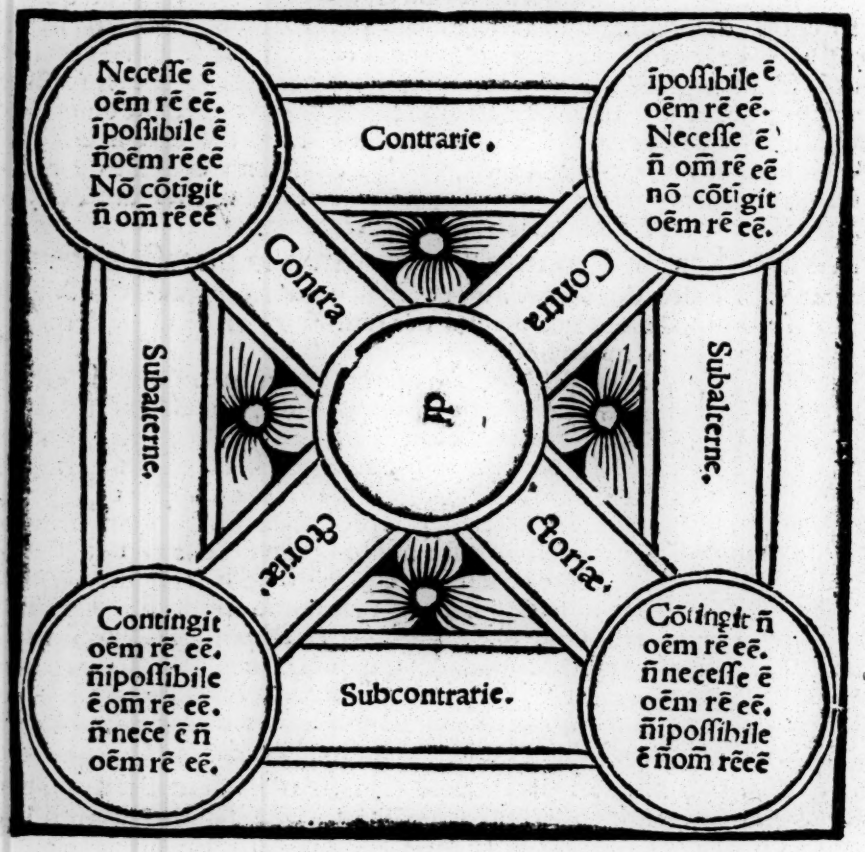

¶Duodecimo arguitur sic, ista cõsequentia est bona, Sortes non excipitur. sed oĩs homo alius uel alia a sorte excipit, ergo omnis homo preter sortẽ excipitur. quia arguitur ab exponentibus ad expositũ. Et ꝙ nõ ualet probatur, & pono ꝙ sortes nõ excipitur ab actu currendi, ita ꝙ oĩs hõ alius uel alia a sorte excipitur ab actu currendi. Iam isto casu posito añs est uerũ & consequens falsum. quia ex consequẽte sequunt duo cõtradictoria, ergo consequens est falsum. Añs sic, ex consequente sequit ꝙ sortes excipit & sortes non excipitur. ꝙ secũda pars sequitur patet, quia est altera eius exponens. Et ꝙ prima pars sequitur, ꝓbatur, quia in omni exceptiua propria ps extra capta excipitur. sed ista exceptiua est propria, & sortes est pars extra capta, ergo sortes excipitur. Exceptio est extra captio partis a suo toto.

¶Pro illo dicat cõcedẽdo cõsequentiã, & negãdo añs. Et qñ ponit, sortes non excipit. sed oĩs hõ alius uel alia a sorte excipit, ille sortes excipitur. negetur casus, eo ꝙ si omnis homo alius uel alia a sorte excipitur. cũ tunc omni homini alĩ a sorte cõueniret aliqua denoiatio qualis non competeret sorti. & per consequens sortes excipitur ab illa. Si tamen significetur particularis denoiatio, qua sortes nõ excipitur. sed omnis hõ alius uel alia a sorte excipitur ab illa denoiatiõe, sicut superius ponit. Et in isto casu posito non sequtur añs esse uerũ, non sequtur sortes non excipit ab isto actu, ergo sortes non excipitur. Vnde tñ inuenit in illa exceptiua, ꝙ sortes excipitur ab exceptiõe illius actus, & non a tali actu, & sic patet solutio. ¶ Sed notandũ est ꝙ exceptiua non debet gñaliter exponi ꝑ istũ terminũ aliud. ut dictũ est ꝑ pr̃ sed cũ isto termino non, ut oẽ aĩal ꝑter chimerã est. debet sic exponi, chimera non est, sed oẽ aĩal non chimera est. Et sicut est de illa, sic est de similibus.

¶Tertiodecimo arguitur sic. Hec consequentia est bona. Vos fuistis, & asinus fuit, & uos non fuistis asinus, ergo uos differebatis ab asino. & hec eadẽ nõ ualet, ergo & c. ꝙ sit bona, ꝓbatur. quia arguitur ab exponentibus ad expositum, ergo & c. Et ꝙ non ualet probat, quia añs est uerũ & consequens falsum. añs est uerũ patet, & ꝙ consequens est falsum, ꝓbatur quia sequitur, uos differebatis ab asino, ille est uel fuit asinus, ergo uos differebatis ab hoc asino. demonstrando asinũ q̃ corrũpebatur ante esse urm. tũc consequens est falsum. cũ oĩs differẽtia uł alietas reqrit existentiã extremorũ.

¶ Item si differebatis ab asino, ergo ab omni asino uos differebatis, consequens est falsum, ut patet per exponentes & singulares. Et sic potest argui de ista, uos differebatis ab albo.

¶Pro isto dicatur negando primam consequentiam, Sed sic debet argui, ego fui, & asinus fuit mecum & c. ergo & c. addatur iste terminus mecum, ad denotandum simultatẽ instantaneam in tempore. & quando arguitur ad probandum ꝙ consequens est falsum, negetur argumentum, & negetur consequens ulterius factum. ¶ Si dicatur, ꝙ arguit a termino stante confuse & distributiue ad aliquod eius suppositũ. cũ debito medio & c. negetur. quia nõ arguitur cũ debito medio. quia oportet sic arguere, Ego differebã ab asino, & ille ẽ uel fuit asinꝰ mecũ, ergo & c.

¶Et conformiter negetur secundū argumentū. Ego differebā ab asino, ergo ab omni asino ego differebam. sed bene sequit, Ab omni asino qui fuit mecum, ego differebam. & hoc est uerum. Sed in terminis accidentalibus maior est difficultas intueniendi media & exponentes, ut non sequitur ego differam ab albo, hoc est uel fuit album mecum, ergo ego differebam ab hoc demonstrando meipm. quia si p casum possibilem in tempe ptērito ego fui niger ut heri & hodie albus, tunc hec est uera, ego differebam ab albo. & hec similr, hoc est uel fuit album. sed demonstrando me, si cōsequens est falsum, ergo ego differebam ab hoc demonstrando me. Et consimilr cum uerbo de futuro tempe. quia si vnq̄ erit ita ego differo ab albo, tunc ego differā ab albo. Ideo si aliquando ego ero niger, & postea albus, tunc erit uerum q̄ ego differā ab albo, & tamen ego ero albus. & ultra non sequit q̄ ego differam a meipo. sicut non sequit, ego non ero sedens, hoc erit sedens, ergo ego non ero hoc. Sed oportet addere in minore q̄ hoc erit sedens non hoc, demōstrando me. vel hoc erat sedens in instanti, in quo ego ero non sedens.

¶Et conformiter nō sequitur, ego differam ab albo hoc erit album mecum, ergo ego differam ab hoc. Sed oportet addere in minore, q̄ hoc erit album in hoc instanti, in quo ego non ero albus, & sic sequitur conclusio. & ista debet sic exponi, ego ero, & hoc erit album mecum, qñ ego ero nō albus, ergo ego differo ab albo.

¶Quartodecimo ad idem arguitur sic, Differens ab albo erit sortes, hoc est, uel erit albū, ergo differens ab hoc erit sortes. Hec consequentia est bona, & hec eadem non ualet, ergo &c. q̄ sit bona probat, quia arguitur a termino stante confuse & distributiue ad aliquod eius suppositū ergo &c. demonstrando per ly hoc in consequente vnum album, quod erit post corruptionem sortis. Et q̄ non ualet, pbatur, quia añs est uerum, & consequens est falsum. q̄ oñs sit falsum patet. & q̄ añs sit uerum, pbatur, quia hoc erit sortes, & hoc est uel erit differens ab albo, ergo &c. ¶Item sortes differt ab albo, ergo differens ab albo erit sortes. posito q̄ sortes iam sit niger & q̄ per annum post hoc erit albus. iam patet q̄ añs est uera, & consequens falsum, ut prius dictum est.

¶Et forte respondetur negando primam consequentiam, p improbatione principalis argumenti factam, dicendo q̄ iste sunt eius resoluentes, hoc erit sortes, & hoc est differens ab illo quod est uel erit album, uel erit differens ab hoc quod est, uel quod erit album, ergo differēs ab albo erit sortes. Sed probatur q̄ iste resoluentes non ualent in casu, quia antecedens potest esse uerum, & consequens falsum & impossibile, ergo consequentia nō ualet. Antecedens probatur, & pono q̄ sortes sit niger, & erit niger per totā uitam suam. iam in isto casu antecedens est uerum pro maiori, & minor est una disiunctiua, cuius altera pars est uera, ergo &c. Probatur sic, nam hec est uera, hoc erit sortes, & hoc est differens ab illo quod est, uel quod erit album quia hoc est, & illud quod est, uel quod erit album est, & hoc non est illud quod est, uel quod erit album, ergo hoc est differens ab illo quod est uel q̄d erit album.

¶ Ad idem dicitur distinguendo de antecedente prime consequentie. si em̄ ly differens sit pticipiū pñtis tpis, & non nomen, tunc non ualet argumentū, cum illud sit differentie differens ab albo erit sortes. & illud qđ differt ab illo erit sortes. quia tunc ly albo supponit respectu participij de pñti. & non respectu uerbi de futuro. Sed scđo modo potest ly differens per amissionem tpis esse nomen distribuens ly album in cōparatione ad uerbū de futuro. & sic est argumentū bonū, & añs est impossibile. tunc idem est dicere differens ab albo erit sortes, & aliud ab albo erit sortes. & debet isto modo resolui. hoc erit sortes, & hoc est differens ab illo qđ est uel quod erit album ergo &c, uel breuius sic. hoc erit sortes, & hoc ab oēm albo est uel erit differens, ergo &c, isto mō est consequentia bona, & añs est impossibile. causa añt quare debet sic resolui est hec. quia in ista propositione, differens ab albo erit sortes, distribuitur ly albo copulatiue, pro tali qđ est & quod erit albū. iuxta istam regulam, Terminus cōis distributus supponens uerbo de futuro supponit copulatiue, pro his que sunt, & que erunt. ideo si sensus illius propositionis exprimatur per suas resoluentes, oportet capere istum terminū albo distributum tam pro oibus que sunt q̄ pro omnibus que erunt. Et ulterius ad probationem añtis prime consequētie negetur utraq; cōsequētia principalis tam ista, hoc erit sortes, & hoc est differens ab albo, uel erit differens ab albo, & c. & ista consequētia sortes differt ab albo, ergo differens ab albo erit sortes. & si arguitur ꝓbando primā cōsequētiam. quia hic arguitur a resoluētibus ad resolutum. dico q̄ non sicut ibidē dicit responsio posito q̄ de eisdem resoluentibus quas rīsio ponit ibidē. & quando ponitur in casu, q̄ sortes sit niger per totam uitam suam, admittatur casus & negetur q̄ omnes resoluentes sunt uere. & quādo arguit sic, prima est uera, & secunda est una disiuncta ua cuius una pars est uera, negetur. Et dicatur q̄ utraq; pars est falsa. & ad ꝓbationē prime partis, negetur consequētia. sed sic debet resolui, hoc est & omne illud quod est uel quod erit album est. & hoc est illud quod est uel qđ erit album, ergo hoc est differens ab illo quod est, uel quod erit album, & tunc secunda resoluens est falsa,

¶ Et conformiter resoluende sunt tales.

Aliquid a uero potest esse uerum, aliud ab episcopo potest esse iste homo. Ex qua cōsideratione patet ueritas taliū propositionū, tantum laicus est ille hō. tantum clericus fuit ille homo, tantum episcopus potest eē ille homo, tantum impossibile est uerum. & sic de multis alīs.

¶ Quintodecimo ad idem sic, Idem erit primum instans esse S. quod erit primum instans esse P. ergo in eodē instanti in quo S. incipit esse P. incipit eē. ista est cōsequentia bona, & hec eadem non ualet, ergo &c. q̄ sit bona ꝓbatur, quia si illud erit primum instans esse sortis, quod erit primum instans esse P. tunc idem erit primum instans in quo sortes incipiet eē. et idē erit primū instans in quo plato incipiet esse. ergo in eodem instanti in quo sortes incipit esse. P. incipit esse. ¶ Et q̄ non ualet ꝓbatur, & pono casum q̄ sortes erit p unū diē añ platonē. & sit B primū instās, in q̄ sortes erit. cuic manifeste patet falsitas consequentis p casum prius positū. Et ꝓbo q̄ añs est uerū, quia B erit aliquale primum instans esse sortis, quod est primum instans pla-

tonis, ut eyp̄sse manifestat̄ intuēti ꝑ ea quæ prius posita sunt, ergo idem erit primū instans esse sortis, qđ erit primū instās esse platonis. añs ꝓbat̄ sic, B, erit primū instās eē sortis, qđ erit primū instans eē platonis. & nullū instās prius B. erit instans eē sortis, qđ erit primū instās eē platonis, ergo B. erit primū instans &c. patet consequētia ab exponētibus ad expositum.

¶ Ad istud respondetur cōcedendo primam cōsequentiam. Et admittatur casus. tunc ad argumentum B erit primū instans esse S. qđ erit primū instās esse platonis, ergo &c. Distinguat̄ añs, eo ꝙ ly qđ, refert̄ ad ly B. & tunc añs est falsum, & cōsequētia est bona. Vel ad ly instans, ita ꝙ sit ꝑs p̄dicati, & tūc nō ualet consequētia ꝓpt̄ diuersam relationē. qa in cōsequēte necessario refert̄ ad ly idē. ¶ Et notādū ꝙ hec est natura hui⁹ dictōis. iō qa sꝑ ubicūqꝫ ponit̄, reqrit aliq̄d relatm̄ ad ipm relatū. hec enim equiualet copulatiue. uidelicet illud idem erit primū instans esse sortis, quod erit primū instans esse platonis. Et sic patet solutio ad illud & ad multa alia similia.

¶ Sextodecimo arguitur. Hec est consequētia bona. In T. instanti futuro sortes non curret. & nullum erit instās post T. instans quin ante illud sortes curret. ergo T. instanti sortes incipiet currere. hec est bona. & hec eadem nō ualet. ergo &c. ꝙ sit bona ꝓbatur, quia sequitur post T. instās sortes curret. & nullum erit instans post T. instans quin ante illud sortes curret, ergo immediate post T. instās sortes curret. Tunc ultra. post T. instās sortes curret. & in T. instanti sortes non curret. ergo in T. instanti sortes incipiet currere. ¶ Et ꝙ non ualet ꝓbatur, & pono ꝙ ꝑ annū ante T. instans sortes currit. & post T. instās per annū sortes curret. & nō in T. instāti. nec immediate post T. instans curret. in casu posito patet tā maior q̄ minor. ꝓbo ꝙ ante T. instās sortes curret. ergo añ quodlibet instās post T. instās sortes curret. & ꝑ cōsequēs nullū erit instans post T. instans quin ante illud sortes curret. Et sic patet veritas añtis. & cōsequens ex casu patet esse falsum.

¶ Pro isto dicatur negando consequentiam. Et similiter ad ꝓbationē cōsequētie neget̄ cōsequētia. vñ ꝓpō de immediate debet sic exponi. Post T. instans sortes curret. & nullū erit instans post T. instans quin inter illud & T. instās T. curret, ergo īmediate post T. instans sortes curret. ¶ Et cōsimiliter nō valet ista cōsequētia. In hoc instāti sortes non curret. & īmediate post hoc sortes curret. ergo in hoc instanti sortes incipiet currere. demōstrando per ly hoc in minori aliquod instās futurum īmediate post instās in quo sortes curret. Et sic patet ꝙ non valet consequētia.

¶ Vnde propositio de incipit, sic debet exponi, Sortes iam non currit. sed īmediate post hoc instās quod est presens S. curret. ergo S. incipit currere. Vel sic. sortes currit. & immediate ante hoc instans quod est pñs S. non currebat, ergo sortes incipit currere.

¶ Septimodecimo sic arguitur, hec est bona, De necessitate homo est aīal, ergo de necessitate ille homo est aīal & ille & ille. & sic de singulis. ꝓbatio cōsequētie arguit̄ a termino stāte cōfuse & distributiue ad eius supposita copulatiue. ergo bona. Et ꝙ sic ꝓbat̄. ille terminus de necessitate, habet vim cōfundēdi terminū cōem sup quem cadit, ergo cū nō impedit̄ ita facit in ꝓposito. Añs probat̄ pro maiore, ille terminus de necessitate habet ter

minū mobilitandi,& q cquid mobilitat mobilitarum,mobilitat īmobilitatū ergo &c. Maior patet.quia cū dico,De necessitate oīshō est aīal.ly hō stat immobilitāter,virtute istius termini modalis de necessitate,quia non sequit de necessitate oīs homo est aīal.ergo de necessitate ille homo ē aīal.ergo &c. Añs.est verum,vt patet p exponētes siue officiātes.quia omnis homo est animal.& nō potest esse quin oīshō est aīal.ergo &c.& consequēs est falsum. ergo &c.Et q̄ principalis consequentia non ualet,probatur,quia antecedens est verum& consequens falsum.

¶ Ad istud dicatur negando consequentiam.

Et negetur quod iste terminus.de necessitate mobilitat.sic nec aliq termini de terminati alicuius cōplexi.quales sunt omnes termini modales.tales ēm immobilitant,nō mobilitāt.ideo non est verū.q cquid immobilitat īmobilitatū mobilitāt mobilitatū,sicut nec vniuersaliter .q libet termin⁹ q̄ potest mobilitare potest īmobilitare,verbum enim substātiuū p̄dicans secundū adiacens,mobilitat suum subiectū exīs terminū cōem & non potest immobitare illud, vt patet.sic dicē.do albū est,ly album stat eque mobilitāter.sicut hic omne albū est,ideo in talibus particularis ,ppō affirmatiua cōuertit generaliter cū suo vniuersali.istud enī est verum q̄ sit terminus cōmunis in rōne positus, ,ppter appositionē alicuius dictionis stet mobilitāter,qui prius stetit īmobilitanter,contingit post amotionem eiusdē relinq̄re terminū stantē confuse tm̄,sicut prius. vel immobitanter & tunc dicitur hmōi terminus immobilitare,sicut Aristoteles dicit gubernatorē nauis esse causam periclitationis nauis in casu quo periclitatur nauis in eius absentia, ,propter defectum gubernantis.

¶ Octauodecimo sic,Hec est bona consequentia.

¶ Tu desinis scire aliquā ,ppositionem,ergo tu desinis scire istam propositionē & istam & sic de singulis.Probatur consequentia,a termino stante confuse & distributiue & mobilitanter ad eius suppositā,ergo& c. Antecedens ,pbatur,nō propter aliud confundit aliqs termin⁹ alium,nisi quia includit negationē in altera eius exponente,sed eque bene importat ille terminus desinit negationem in eius exponētibus,sicut hec dictio defert,ergo eque confundit sicut hoc verbū differt in eius exponente.& per consequens sequitur,tu desinis scire istam & istam& c.Et quod nō valet ,pbatur.& pono quod sint multe ,ppōes quas nō sciuisti.& quod iam scias aliquā & q̄ immediate post hoc nō scias aliquam,sic patet antecedens fore verum,& consequens falsum. & per consequens argumentum non valet.

¶ Ad istud respondetur negando consequentiam principalem,& negetur quod iste terminus desinit mobilitat terminū sed immobilitat.Pro quo est notandum quod aliq sunt termini exponibiles,quor actus cadit principaliter super terminum assignatū,& nō principaliter sup cōplexum.cuiusmodi sunt signa vniuersalia,& hoc verbum defert qui termini nō requruntur gñaliter in suis exponentibus verbū ampliatiuum neq verbū alterius tp̄is q̄ est verbū expositi,vt patet de eisdē, et tales termini gñaliter mobilitant.Aliq sunt termini quor actus principaliter cadit super cōplexum & non super terminū solum q requruntur in suis exponentibus verbū ampliatiuū vel aliter verbū p̄teriti tp̄is vel futuri ,cuiusmodi sunt tales termini necessariū

& de necessitate incipit, desinit & huiusmodi. & tales quamuis immobilitant tamen non mobilitant.

¶ Ideo duplex est diuersitas, quare differt cōfundit mobilitanter, & desinit non. Primo ꝙ actus huius verbi differt, cadit principaliter sup̄ unum terminum, & sic nō cadit actus huius verbi desinit. Secundo ꝙ hoc verbum differt non includit in se diuersas differentias temporū, sicut hoc verbum desinit. actus tamē dictionis exclusiue cadit sup̄ totū p̄dicatū principaliter, & raro super subiectū. & econtra de vniuersali affirmatiua. Item ille terminus immediate, secundum aliquos est signum vniuersale includens in se suum distributū, vt bene sequitur: īmediate post hoc instans ero, hoc erit instās post hoc: ergo immediate post hoc ero. & sic de singulis.

¶ Nonodecimo sic arguitur, hec consequentia est bona. Aliquantulū fortes est. & tantū plato est. ergo tm̄ plato est. Arguitur a tota copulatiua ad alterā eius ꝑtem. Et ꝙ non valet ꝓbatur: & pono istū casum ꝙ sortes sit pedalis quātitatis precise, & plato similiter. iam añs est verū & consequens falsum. Primo qđ añs sit verū patet sic. pedale S. est & tm̄ P. est. quia pedale P. est omne pedale aliquātum est: ergo aliquātū sortes est, & tm̄ plato est. ¶ Item quantū est sortes tantum est plato, quia per casum sortes & plato sunt equales: ergo aliquantū sortes est, & tantū plato est. Et qđ consequens sit falsum patet. cum illud consequens est cōgruū, oportet vt sit exclusiua & falsa. quoniam aliquod aliud q̄ plato est.

¶ Ad istud dicatur negando consequentiam, quia consequēs non potest sumi nisi exclusiue. & sic est falsa. vel demonstratiue, & sic est imꝑtinens antecedenti. vel tertio modo relatiue, & tunc foret per se consequens imperfectum, quia tunc habet quantam pro intellectu relatiue.

¶ Notandū ꝙ aliq̄ est copulatiua v̄a in ꝑtibus indeponētib⁹ & de talibus intelligitur regula. scilicet a tota copulatiua ad alterā eius partē est consequentia bona. Aliqua est copulatiua de ꝑtibus deponentiū significationum. & de talibus non intelligitur regula & c. ¶ Et sic patet responsio sicut hic aliquantum sortes est & c. vt supra.

¶ Vicesimo sic arguit̄, hec cōsequētia est bona. Tm̄ substātia non est accñs, ergo tm̄ aliquid non est accñs. ꝙ sit bona ꝓbatur, quia arguit̄ ab inferiori ad suū superius cū dictione exclusiua addita subiectis. ergo & c. non potest dici ꝙ negatio postposita impedit mediū arguendi. sequitur enim formaliter, tm̄ homo non currit, ergo tm̄ animal non currit. Itē añs est possibile, ergo consequentia bona. cum scđa eius exponēs est falsa & impossibilis, quia necessariū est ꝙ aliqd qđ non est substātia non est accñs, qđ est eius oppositum, & illud ꝓbatur sic, hec est cōsequentia bona, chymera non est substantia, & chymera nō est accñs, ergo aliquid qđ nō est substātia, nō est accñs & totū añs est necessariū, ergo & cōsequens. & ꝑ conseq̄ns cōseq̄ntia prima est bona. Et ꝙ pria ɔña nō ualet, ꝓbat̄ sic, qa añs est ueꝝ & ɔñs falsum, ergo & c. ꝙ añs sit ueꝝ, arguit̄ sic, seqt̄, substātia nō ē accñs, sed oē aliđ a substātia est accñs, ergo tm̄ sub̄a nō est accñs, ab exponētibus ad expositū. totū añs ē ueꝝ, ergo & ɔñs. Et ꝙ ɔñs primę ɔñę sit falsum patet, qa altera eius exponēs

est falsa, ergo &c, uidelicet illa, oē aliud ab aliquo est accns. cum nihil sit aliud ab aliquo.

¶ Pro isto respondent aliqui ponentes ueritates de preterito & de futuro cōcedēdo cōsequctiā, quia añs est impossibile. cū aliquid sit eius quod neq; est substātia neq; accns ut talis ueritas, non me esse asinū, siue antichristū fore. ¶ Sed aliter respondēt aliq negantes huiusmodi ueritates, qui non ponunt aliquod ens quod non est substantia & accidens negando cōsequentiā dicentes, q̄d q̄uis ualeat in alijs consimilibus, tamē de forma nō ualet de terminis transcēdentibus, & ratio est, qa terminus transcēdens ꝓpter sui cōitatē non potest excludi, sicut non sequitur, tm̄ iste homo non differt ab illo homine, ergo tantū ens non differt ab illo hoīe, notum est enim per eius exponentes q̄d cōsequentia non ualet. nec est inconueniēs q̄d ex tali negatōe seq̄t affirmatiua, cū ipsa nō sit mera negatio sed negatio p̄iacēs, & sic de alijs.

¶ Vicesimo primo sic, Oīs homo est animal. ergo omnis homo est asinus. hec est bona, & hec eadem non ualet. ergo &c. q̄d non ualet patet. & q̄d sit bona ꝓbatur, qa sequitur nullus homo est animal, ergo nullus homo est asinus. & per cōsequens nullus homo est animal. in ista ꝓpositione remouetur uniuersaliter aīal ab homine, & quicq̄d & qualiter remouetur in ista ꝓpōne. nullus homo est aīal. cōtrarie affirmatur de ista, quilibet homo est animal, ergo in illa omnis homo est animal, affirmatur cuilibet asinus de hoīe & per cōsequens sequitur, omnis homo est animal, ergo omnis homo est asinus. ¶ Pro isto dicatur, negando cōsequentiā, & negetur q̄d quicq̄d & qualitercunq; negatur in ista nullus homo est animal, & affirmatur in ista omnis homo est animal. In negatiua enim ꝓpter uehemētiā negationis distribuit tam subiectū q̄; p̄dicatū. ubi ī affirmatiua solū distribuit subiectū. Cōcedat tm̄ q̄d quicq̄d affirmat primo de subiecto in una ꝓpōe, idē uel sibi synonymū remouet de subiecto i altera ꝓpositiōe, sed nō q̄litercunq;, & ratio est q̄d vīr distributiue remouet predicatum in negatiua & confuse tm̄ & non distributiue affirmatur in affirmatiua.

¶ Vicesimo secundo sic. Tu credis precise quod homo est asinus, ergo tu deciperis, hec est bona & hec eadem nō ualet, q̄d sit bona probatur, quia sequtur, tu credis precise q̄d homo est asinus, ergo precise tu credis sicut non est. & ultra, ergo tu deciperis. patet consequentia iuxta communem usum loquendi de isto termino decipi. Et q̄d non ualet ꝓbatur in casu. Tu credis precise q̄d homo est asinus. quando non deciperis, ergo nō decideris. Añs probo & pono q̄d tu credis istam. homo est asinus q̄n non deciperis, tunc sequtur cū ista precise significat q̄d homo est asinus quando non deciperis, sequtur q̄d tu credis precise q̄d homo est asinus quādo non deciperis.

¶ Ad istud respondent aliq negando primā consequentiā factā pro improbatiōe principalis consequentie, non enim iuxta eos sequtur, tu credis precise q̄d homo est asinus q̄n nō deciperis, ergo tu non deciperis. qa añs nō est temporalis, sed cathegorice de tpali p̄dicato cum actus huius verbi credo, cadat sup totam compositionem: potest tamē esse una temporalis & in casu q̄d sit, tunc est falsa & impossibilis; & sic in diuersis ꝓpōnis sensibus equocis po-

est eadem propositio esse uera & falsa facta uariatione in mō significandi.

¶ Sed aliter respondent, concedendo principalem cōsequentiam & ad quā factam pro eius improbatōe concedunt illā cōsequentiā, & negant añs: & ulterius negant casum & dicunt q̄d non est possibile credere precise aliq̄liter qualiter non est cū eoipso: qa credo aliter q̄d habeo euidentiam ad credendū sic q̄d credo. sed quo ad illos oportet demere hanc dictionem precise. Et arguitur tunc conformiter sicut prius & stabit argumentū nō eo minus. Et conformiter, respondetur ad tales. Tu scies A foreverum anteq̄ A erit uerū, pōtū actus huius verbi scio cadere sup̄ totū cōplexū & sic est ꝓpositio cathegorica de temporali p̄dicato falsa: qa significat q̄d tu scies talē ueritatem A fore uerum anteq̄ A erit uerum. Hec enim propositio, A erit uerum anteq̄ A erit uerum est falsa, ut patet euidenter. Secundo pōt actus huius uerbi scio cadere super primam propositionem solum, & sic est ꝓpō possibilis posito q̄d hodie sciam verum & scias q̄d erit uerum.

¶ Vicesimo tertio sic. Si tu es asinus, tu es asinus & tu es asinus, ergo tu es asinus, hec est bona & hec nō ualet, ergo &c: q̄d sit bona, pbatur. qa arguitur a tota conditionali cū suo antecedente ad cōsequens eiusdem ergo &c. Et q̄d nō ualet, pbatur. añs est uer: & cōsequens falsum, ergo añs probatur sic. Añs est una cōditionalis necessaria, & q̄ añs ipsum est necessariū patet ergo añs esse uerū, cū formaliter sequatur, tu es asinus, ergo tu es asin⁹ & tu es asinus, & tunc ex omni cōsequentia bona potest fieri conditionalis bona, sequitur enim q̄d conditionalis bona conuertitur cū consequentia que est bona, & cum añs sit huiusmodi conditionalis, sequitur q̄d añs principalis consequentie sit uerum, cuius consequens sine aliqua probatione patet esse falsum ergo consequentia non ualet.

¶ Ad istam consequentiam respondeo diuersimode, Videt mihi probabilis ac ieuius sustinendum pro iuuenibus dubitare consequentiā q̄n proponitur ex hoc q̄ rn̄dens nescit utrum sumatur añs copulatiue uel conditionaliter. & per consequens nescit an sit bona uel nō bona. Certificet ergo opponens unū sensum. & respondens tunc ad eam respondeat, Si antecedens sumatur copulatiue, cōstat añs fore uerū & argumentū bonū; & añs impossibile. Vnde ad hoc inueniendum adiungitur cōiter iste terminus sed. si totū antecedens sit cōditionalis, non ualet argumentū. Et conformiter dicitur ad hoc argumentum, Tu es asinus uel tu non es asinus; & tu es asinus, ergo tu es asinus, dubitanda est consequētia, si enim añs sit copulatiua uera, patet argumentum esse bonū. Si disiunctiua patet argumentum non ualere. Aliis aūt placet concedere tales consequentias co q̄d habent unum sensum primariū uerū. & dicunt per concessionem q̄d limitatur añs ad sensum cōpositum. vnde dicunt q̄d cōstat aliquā talem esse uerā in sensu tamē alio sensu copulatiue. hec tamen est ibi falsa. Et si ponitur secundum diuersos significat diuersimode, admittit tunc illam esse uerā vni & alteri falsam. Vel aliter dicunt ipsam non esse propositionē. sed dicunt q̄d est plures ꝓpositiones. Vel tertio dicunt q̄d est ita similiter falsa, quia sicut nō est, illa primarie significat, nec sequitur q̄d ista sit vera. q̄uis significat primarie sicut est. hoc est q̄d precise sicut est significat. & q̄d non significat primarie sicut nō est. Multe sunt ergo altercationes in hypo

tetícis míxtis ut hic. qcquid esses si asinus esses illud non esses, sed asinus esses si asinus esses, ergo asinus nunc esses: non ualet consequentia: cum añs sit uerū & cōsequens falsum. Si enim esses asinus, esses quodlibet quod iam es. sicut patet cum ex impossibili seqtur quodlibet uel seq potest. Immo solū hoc esses si asinus esses. & tamen aliud ad huc esses si asinus esses. cum ex impossibili seqtur quodlibet pars contradictiōis. ista tamē, qcquid esses si asinus esses idē non es. quod equalet huic. potest esse q̄d es asinus, cū hoc q̄d nō sis quicquid nunc esses est falsum. Si aliqua pōt esse propositio hypothetica cathegorica de cōditionato extremo sit expossibile aliqd ꝙ ees si asinus ees, nūc es & nihil es ꝙ nō ees si ees. ergo qcqd &c. & tūc minor est uera, quia eius oppositum est falsum. uidelicet aliqd es, ꝙ non es, si asinus ees. quicquid enim dicit ꝙ nunc ees, idē ees si asinus ees. & ideo falsum est ꝙ idē nō ees, si asinus ees. uerūtñ uniuersalit assignata sic sumpta de cōditionato extremo est contingēs cū illa sit falsa menon existente, q̄ustam cōditionalis in eisdē terminis sit necessaria, cuius contrarium debet dari per negationē prepositam toti sicut prius. oportet tunc equiualet illud cōtrariū huic, non sum aliquid quod essem, si essem asinus. que me existente est falsa, me non existente est uerū, cum sit contingens, & sic conformiter de multis alijs. Certū ēm est, ꝙ prioritas uel posteritas non necessario, causat homines. Ad quod cōtra uoluntatē suam tales propositiones copulatiue uel disiunctiue, ut sic patet responsio.

¶ Vicesimo quarto sic. Hec cōsequentia est bona. Vos scitis hoc esse, ergo hoc scitis eē. Et hec eadē non ualet ergo &c. ꝙ sit bona, ꝓbatē quia arguitur a sensu cōpositō ad sensum diuisum. ubi hoc pronomē hoc est simplex subiectum sine aliquo determinabili ergo consequentia bona. & ꝙ nō ualet probatur, & pono ꝙ per ly hoc demonstretur animal a remotis, q̄d credas eē lapidem in illo casu. Añs est. uerū, cum talis, ꝓpō sit scita a te, hoc est hoc, siue hec res sit hęc res, que p̄cise significat hoc eē hoc, ergo tu scis hoc eē hoc. Et ꝙ consequens sit falsum, ꝓbatur, quia nihil scitis eē hoc, ergo non hoc scitis esse hoc. Antecedens probatur sic, nihil quod est hoc scitis esse hoc. sicut patet ex casu, nec aliquid quod nō est hoc scitis eē hoc, ergo nihil scitis eē hoc consequentia patet, & maior probaē sic, quia nullum animal scis eē hoc, & solum animal credis eē hoc. ergo nil q̄d est hoc scis eē hoc. Antecedens sic, nullum animal credis eē hoc. quia per casum credis hoc eē lapidem, & cum casu nihil scis nisi aliqualiter nisi qualiter credas. sequitur ꝙ nullum animal scis hoc eē ¶ Item ꝙ idem ꝙ credis eē hoc, scis eē hoc. quia lapidē credis eē hoc & nullus lapis est hoc, nisi idem quod non credis eē hoc, scis eē hoc. tamen ad ōe scire requritur credere, ergo &c. Scire est credere siue hesitare cōtraria.

Finis Argumentationum.

¶ Sequitur de Reduplicationibus.

PRo faciliori iuuenū informatione ostendo uiam probabilem de reduplicatiuis & eorum conditōibus, de multis pauca colligēdo, restat ꝓtractandum. ¶ Primo uidendum est, quot & que exponentes

requiruñt ad ꝓpõnem reduplicatiuam. ¶ Scõdo, quaꝛr est contradictio accipiẽda in reduplicatiuis. ¶ Tertio, quaꝛr termini in eisdem supponũt ¶ Circa primam est notandũ, ꝙ in ꝓpõne reduplicatiua ponit ille terminus inquãtum, uel ei equiualẽs, cuiusmodi sunt isti termini inquãtũ, scdm, ꝙ, prout, eo ipse, & huiusmodi. Non tamẽ omnis propositio est reduplicatiua, in qua ponitur ille terminus inq̃tum, uel ei equiualens.

¶ Ad cuius euidentiam est intelligendum ꝙ hec dictio inq̃tũ uel ei equiualens põt teneri dupliciꝛ. s. specificatiue, uel reduplicatiue. Quando tenet specificatiue, tunc determinat illum terminum cui additur, ad certum modum uel rationem, uel ad certam speciem alicuius entis accipiendum. Vt cum dr corpus inquantũ mobile, est subiectũ libri phisicoꝝ. Motus est actus entis in potentia, scdm ꝙ est in potentia. Et isto modo dicunt grãmatici, ꝙ litera inquantũ litera, non est syllaba. & syllaba inq̃tum syllaba, non est dictio & sic litera sub qua rõne est litera, non est syllaba sub eadem rõne. ¶ Item in istis uero ꝓpõnibus ille terminus inq̃tum, tenet specificatiue, quia determinat uel specificat illud cui addit ad spẽalem modum accipiendi uel considerandi. Quando em̃ ille terminus inq̃tum, tenet reduplicatiue, uel aliquaꝛr sibi equiualens, tunc potest illa ꝓpõ in qua ponit, dupliciꝛ reduplicari. Vno mõ gratia concomitantię. Alio modo gratia causę. Si tamen habeat reduplicari gratia concomitantię. i. consequentię, si reduplicatio & principale uerbũ affirmẽt, sufficit ad ueritatem reduplicatiue, ꝙ principale p̃dicatum insit termino reduplicato, uel subiecto principali, & hoc uniuersaliꝛ sumpto. Scõdo, ꝙ inter illud super quod cadit reduplicatio & p̃dicatum principale, sit concomitantia affirmata de subiecto principali conditionaliꝛ sumpto, & consequẽtia sit necessaria. & tunc ille duę exponentes sufficiunt ad ueritatem. Vt homo in quantum homo, est risibilis. reduplicaẽ sic gratia concomitantię, Omnis homo est risibilis, & si homo est homo, homo est risibilis. Ista regula est uera, eo ꝙ principale p̃dicatum affirmaẽ de subiecto principali uniuersaliꝛ sumpto, et ipsa de necessario concomitanẽ se, ut patet. ¶ Sed si reduplicatio gratia causæ, tunc p̃dictas exponẽtes requiꝝ tertia hypothetica causalis. i. ista, quia homo est homo, homo est risibilis.

¶ Nota ꝙ causa dicitur quatuor modis. s. causa materialis, causa formalis, causa efficiens, & causa finalis. Et sic sunt quatuor gña causarum ista quadrupliciꝛ sumit causalis. Aliqñ a causa materiali, ut homo, inq̃tum cõponitur ex quatuor elementis contrarijs, est corruptibilis. Ista est uera inquantũ sit reduplicatio gratia causæ materialis, quia homo gratia materiæ est corruptibilis. Et hęc est uera, homo inquantũ homo, est rõnalis, scdm ꝙ sit reduplicatio gratia causæ formalis. quia anima intellectiua est causa formalis ꝓpter quam homo est rõnalis. Et hec est uera, Ignis inquantum calidus, est calefaciens siue calefactiuus, scdm ꝙ sit reduplicatio gratia causæ efficientis. quia calor est causa effectiua calefactionis, & sic de aliis.

¶ Vlterius est notandum, ꝙ ꝓpõ reduplicatiua non est uera gratia concomitantiæ, nisi qñ terminus reduplicatiuus & p̃dicatum necessario concomitantur se, uel qñ p̃dicatum sit supius ad terminũ reduplicatũ, ut

ſuppoſito q̄ omnis homo currit, & ſolum homo currit, hec eſt falſa in omni ſenſu. Homo inquantum homo, eſt currens, quia homo eſt currens, non neceſſario concomitant̄ ſe, ſed nec concomitantur. nec eſt currens ſuperius ad hominem.

¶ Exiſtis poſſunt ſolui huiuſmodi ſophiſmata. Aliqua (inq̄tum conueniunt) differunt, uel e cōtra. quia tales ꝓpoſitiones ſunt diſtinguende. eo q̄ iſte teminus inquantū, poteſt teneri reduplicatiue, uel ſpecificatiue. Si ſpecificatiue falſe ſunt. cū tunc ſignificatiue q̄ ſub eadē ratione, qua omnia conueniunt differunt. quod eſt falſum, & ita de ſimilibus. Si tenetur reduplicatiue, adhuc diſtinguende ſunt. eo q̄ poteſt fieri reduplicatio gr̄a cō comitantie uel gr̄a cauſe. Primo modo ſunt uere. quia conuenientia & differentia neceſſario ſe concomitant̄ & conuertunt̄, quia omnia quæ cōueniunt differunt. ſimiliter econtra, omnia quæ differunt cōueniunt. Nam differentia ſuper diuerſitatem addit conuenientiam, & diuerſitas eſt ſuperior ad differentiam. nam ſequit̄, iſta differunt, ergo ſunt diuerſa. ſed non ecōtra. cum decem ſint p̄dicamenta diuerſa. & tamen non differunt. Differentia em̄ (ſcd̄m philoſophum) ſunt que in aliquo conuenientia ſcd̄m ſe diuerſitates habent. Sed ita ſtricte non loqtur ſophiſta de differentia. Nota q̄ illa concomitantur ſe, quorum unum ſequit̄ ad alterū & econtra. cuiuſmodi ſunt omnes termini cōuertibiles. ut homo eſt riſibile. Et illi termini quorū unus ſequitur ad alterum. & non ecōtra. ut homo & animal comitantur ſe, ſed non cōcomitant̄. & omnes huiuſmodi termini qui non cōuertunt̄. nec alter ad alterū ſequitur, nec concomitantur. nec comitantur ut homo, aſinus, lapis & huiuſmodi.

¶ Iſtis uiſis uidendū eſt quot & que reduplicatiōes requirun tur ad propoſitionē reduplicatiuam. qñ reduplicatio affirmatur & principale uerbum negatur. uel qñ principale uerbū affirmatur, & reduplicatio neget̄ uel utrumq; negetur. uel quando idem ſup quod cadit reduplicatio negetur. Tot em̄ diuerſitates contingit reperire in reduplicatiuis &c.

¶ Vnde notandum eſt q̄ quando reduplicatio affirmatur et etiā illud affirmat̄ ſuper qd̄ cadit reduplicatio. & principale uerbum negetur tunc ad talem reduplicatiuā ſecundum q̄ reduplicatur gr̄a cōcomitantie ſufficit q̄ predicatū remouetur uniuerſaliter ab illo ſuper qd̄ cadit reduplicatio. Et ſcd̄o q̄ ſit quedā conditionalis in qua ſeqtur formaliter negatio predicati non affirmatione ſubiecti. Exemplum.

¶ Sortes inquantum homo non eſt aſinus. ſic reduplicatur. nihil quod eſt homo eſt aſinus. & ſi ſortes eſt homo, ſortes non eſt aſinus Tunc patet q̄ talis reduplicatiua ſiue ſortes ſit ſiue non ſit eſt uera. cum reduplicatiua negatiua non implicat partem reduplicatiuā eē. Si tñ in tali reduplicatiua fiat reduplicatio gratia cauſe. tunc requiritur cauſalis preter predictas duas exponentes in qua denotatur q̄ predicatio termini reduplicati de ſubiecto eſt cauſa eſſendi negatiōis p̄dicati. tunc p̄dicta ꝓpō eſt uera (ſorte exiſtente) & tunc ipſum eſſe eſt cauſa q̄ ipſe non eſt aſinus. ſed illo non exñte eſt falſa. quia tunc ipſum eſſe non eſt cauſa alicuius. & ſic iſta propoſitio eſt contingens. Qñ uero reduplicatio negatur. & principale uerbum affirmatur.

tunc ad ueritatem talis propositionis sufficit ꝙ oppositū alicuius exponentis reduplicatiue sit uerū. quia regula generalis est, ꝙ quando multe propositiones exponūt unā propositionē, ita ꝙ enarrent totum intellectum illius. tunc oppositum cuiuslibet opponentis est causa ueritatis cōtradictorij propōnis exponende. Vt patet in exclusiuis & exceptiuis. Vnde ad ueritatē istius, sortes non inquantum homo est asinus. sufficit ꝙ oppositū alicuius exponētis affirmatiue sit uerū. ut illa aliqs homo non est asinus. Vel sic, nō quia sortis est hō ipse est asinus. Vel sic, Non si sortes est homo ipse est asinus.

¶ Si uero illud super quod cadit reduplicatio negetur, & reduplicatio affirmetur. & principaliter uerbū, si reduplicatio fiat gratia concomitantie, requirit uua uniuersalis in qua p̄dicatū attribuitur illi uniuersaliē super quod cadit reduplicatio eodem mō quo reduplicatio cadit super illud. & una conditionalis in qua est concomitantia inter subiectū sumptū parte reduplicatiua. & p̄dicatum principale, ut ista sortes inq̄tum non asinus, est homo. reduplicatur gra concomitantie nullus asinus est homo, & si sortes non sit asinus ipse est homo. Gratia cause rxponitur cū causali sic, quia sortes non est asinus, ip̄e est homo cū aliis dictis. Et ex istis patet, qualiter exponenda sit reduplicatiua, in qua tam illud super qđ cadit reduplicatio negetur. ꝙ etiā principale uerbum, ut illa substantia (inq̄tū non est accidēs) non est res per se exīs que sic exponitur, Primo modo, Nullū accidēs est res per se exīs. & si substātia non est accidens, non est res per se existens. Et scdo modo gratia cause. addendo causalē, quia substantia non est accidens, non est per se existens.

¶ Vlterius est notandum, quod contradictio est danda in reduplicatiuis per negationem prepositam toti termino reduplicatiuo, uel toti propositioni. Et sic ista habet duas causas ueritatis ex contradictorijs exponētium istius reduplicatiue. Vnde ista non sunt contradictoria, asinus (inq̄tum animal) est homo. & asinus inq̄tū animal non est homo. qa illud formaliter affirmatur in utraq; propositione. sed non asinus inq̄tum animal non est hō. scdm ꝙ reduplicatio principaliter negat & ꝟbū principale ex consequente.

¶ De suppositionibus reduplicatiuorum.

CIrca suppositiones terminorum in reduplicatiuis est sciendum ꝙ subiectum in reduplicatiua eodem modo supponit sicut in suo preiacente. ¶ Illud autem super quod cadit reduplicatio supponit cō fuse & distributiue cum sit terminus cōis acceptus sine signo, quia contingit descendere sub eo ad quodlibet eius per se inferius, siue sit reduplicatio gra concomitantie, uel gratia cause. Quicquid em̄ necessario concomitatur superius, necessario cōcomitat inferius cuiuscunq; superius est causa eiusdem, est quodlibet inferius causa in eodem genere cause aliquo modo. Et ratio est, qa bene sequitur, & homo inq̄tum homo est sensibilis, ergo omnis homo ē sensibilis. Et hec est intentio philosophi. ij. priorum, qui dicit, Si bonū inq̄tū bonū est iusticia, ergo omne bonū est iusticia. Vnde dicitur communiter ꝙ nota in reduplicatiuis reduplicatiue accepta ponit uniuersaliter, quod sic est intelligendum, ꝙ reduplicatio facit predicatum uniuersaliter predicari de termino reduplicato, modo quo reduplicatio cadit super ipsum. Si affirmat,

tunc affirmatiue. Si negetur, tunc negatiue. Tunc patet quomodo ſubiectum & pars reduplicata in propoſitione reduplicatiua ſupponunt. Sed predicatū in reduplicatiua ſupponit confuſe tantum.

¶ Hic nota regulā de reduplicatiuis, ꝙ in reduplicatiuis affirmatiuis. Arguendo per ſe a parte inferiori ad ſuum ſuperius a parte predicati, eſt conſequentia bona. unde ſequitur ſortes inq̄tum riſibilis eſt animal ergo ſortes inq̄tum riſibilis eſt corpus. Sed arguendo a ſuperiori ad ſuum inferius a parte predicati, non ualet conſequentia Vnde non ſeqtur, ſortes inq̄tū ſubſtantia animata ſenſibilis eſt animal, ergo ſortes inq̄tum ſubſtantia animata ſenſibilis eſt homo. Ideo patet ꝙ p̄dicatum in reduplicatiua affirmatiua ſupponit confuſe tm̄. Quia non contingit deſcēdere ab eo nec copulatiue, nec diſiunctiue ad ſua ſingularia nel inferiora.

¶ Hec de reduplicatiuis ſufficiunt.

¶ Sequitur tractatus inſolubilium.

¶ De diuiſionibus propoſitionum.

QVatuor ſunt diuiſiones propoſitionum, quarum prima eſt hec, Aliqua propoſitio ſignificat principaliter ſicut eſt. Aliqua ſignificat principaliter aliter q̄ eſt. & aliqua ſignificat, nec principaliter ſicut eſt, nec principaliter aliter q̄ eſt. ¶ Propoſitio ſignificans principaliter ſicut eſt, eſt propō per quam p̄ciſe & adequate ſignificat ſicut eſt. & illa ſic ſignificādo non eſt pertinens mediū ad inferendum ſe ipſam ſignificare aliter q̄ eſt, ut hec propoſitio, deus eſt, uel uos ſedetis ſi ita ſit. ¶ Propoſitio ſignificans aliter q̄ eſt, eſt propō impoſſibilis, uel propō adequate ſignificans ſicut non eſt, ut homo eſt aſinus, uel uos ſedetis ſi ita non ſit. ¶ Propō ſignificans nec principaliter ſicut eſt, nec principaliter aliter q̄ eſt, & propō ſignificās aliqualiter eſſe & illa ſic ſignificando eſt pertinens medium ad inferendum ſe ipſam nō ſignificare principaliter ſicut eſt, nec principaliter aliter q̄ eſt. ut hec propoſitio, hec non ſignificat ſicut iſta eadem demonſtrata, que principaliter ſignificat quod iſta non ſignificat ſicut eſt, nec aliter q̄ eſt. & hec ſimiliter, omnis propō ſignificat aliter q̄ eſt, que principaliter ſignificat ꝙ omnis propō ſignificat aliter q̄ eſt, & ſic de ſingulis.

¶ Pro iſto eſt ſciendum, ꝙ propoſitio pertinens medium ad inferendum ſeipſum, non principaliter ſignificare ſicut eſt, nec aliter q̄ eſt, eſt illa ex qua per ſe ſumpta, uel cum totaliter ſic eſſe ſicut eſt ex parte rei, ſequitur uel aptum natum eſt ſequi illam non principaliter ſignificare ſicut eſt nec principaliter aliter q̄ eſt. Exemplum, hec propoſitio ſignificat aliter q̄ eſt, & hec propoſitio principaliter ſic ſignificat, ſcilicet ꝙ illa ſignificat aliter q̄ eſt eadem demonſtrata. tunc ſequitur, hec propoſitio ſignificat aliter q̄ eſt, & hec propoſitio principaliter ſic ſignificat, ergo hec propoſitio non principaliter ſignificat ſicut eſt. & ita ex iſta eadem cum totaliter ſic eſſe ſicut eſt, ſequitur ꝙ illa eadem non ſignificat principaliter ſicut eſt, nec prin-

cipaliter aliter ꝙ̄ est, & ideo ista non significat sicut est, nec aliter ꝙ̄ est, & sicut est de ista, sic est de omnibus alijs consimilibus.

¶ Secunda diuisio est hec. Propositionum aliqua falsificat se ipsam, aliqua nō. Propositio falsificans seipam est duplex, quedā mediate, & quedā immediate. ¶ Propositio falsificans seipam mediate, est propō significās principaliter sicut est, uel aliter ꝙ̄ est q̄ falsificat ꝑpositionē aliam a se falsificantē se. Exemplū, sit A. propō significās principaliter ꝙ B. est falsum. & sit B. propō significās principaliter ꝙ A. est falsum. & sit tm̄ unū A. & unū B. hoc posito non potest poni utrūq; illorum fore uerum. sed alterum fore falsum. & non pōt assignare quare A. est magis falsum q̄ B. nec econtra, ergo isto casu posito sequit utrūq; istorū fore falsum. & sic ex A. seqtur B. fore falsum. & ex B sequitur A fore falsum. & A falsificat B. immediate, & seipsam mediate. & B falsificat A immediate & se ipsam mediate.

¶ Propositio falsificans se ipsam immediate est propositio significans principaliter sicut est uel aliter ꝙ̄ est, q̄ est ꝑtinēs medium ad inferendum seipsam fore falsam. & illa est duplex. Quedā est pertinēs sufficiēs. et quedam est ꝑtinēs insufficiens. ¶ Pertinēs sufficiēs, est propositio significans principaliter sicut est uel aliter ꝙ̄ est, ex qua sic significando, immediate seq̄t uel aptum natum est sequi ipsum fore falsum. Exemplū, significet hec propō hoc est falsum significādo principaliter ꝙ hoc est falsum. illa eadē demōstrata, tūc seqtur immediate hoc est falsum, ergo hoc est falsum. & sic est pertinens sufficiens ad inferendum seipsam fore falsam.

¶ Pertinens uero insufficiens est duplex. quedam est pertinens medium ad inferendum seipsam fore falsam solū. & quedam ꝑtinēs ad inferendū seipsam fore falsam, & aliam sit̄r. ¶ Pertinēs sufficiēs primo mō est propō significās principaliter sicut est. ex qua sic significando cū totaliter sic esse sicut est ex parte rei sequitur uel apta nata est seq̄ ipsam solū fore falsam. & ex illa sequitur sic esse sicut non significat. Exēplum, posito ꝙ sit unus solus sortes. & ꝙ ille dicat solum istam propositionē S. dicit falsum. & ꝙ illa ex impositione principaliter signat ꝙ sortes dicit falsum, tunc sequit̄, S. dicit falsum, & solum dicit istam, ergo illa est falsa. & quod est falsum, patet p casum. & non potest poni isto casu posito quin significat principaliter sicut est.

¶ Sed pertinens insufficiens secundo modo est pertinens medium ad inferendum seipsam fore falsam. & aliā sit̄r. Exemplū ponatur ista ꝓpō, oīs ꝓpō est falsa. & ꝙ significat principaliter ꝙ oīs ꝓpō est falsa, & ꝙ sint multe propositiones uere, & multe false. & tunc ex ista cū totaliter sic esse sicut est. seqtur uel aptū natum est seq̄ ipsam fore falsam. & aliam sit̄r ab ista. & ideo est ꝑtinēs insufficiens ad inferendum seipsam fore falsam. & aliter similiter ab ipsa. Assumptum probatur sic. oīs ꝓpō est falsa, ipsamet est propō. ergo ipsamet est falsa. & sic seqtur ipsamet fore falsam. & sit̄r seqtur, oīs propositio est falsa, alia ab illa est ꝓpō, ergo alia ab illa est falsa. & sic seqtur aliā ab ista fore falsam. ¶ Propō nō falsificās se, est ꝓpō hns cōditiones contrarias cōditionib⁹ ꝓpōnū falsificātiū se, sicut sunt uniuersaliter oēs ꝓpōnes uere & false sicut est de talibus, homo est asinus principaliter signando ꝙ hō est asin⁹

& uniuerseliter de q̃cũq; propositione impossibili et necessaria. Contra istas diuisiones posterius obijcitur. & ideo hic pertranseo.

¶ Tertia diuisio est hæc, Omne insolubile prouenit ex proprietate uocis, uel ex actu nostro, uel ex mixtione actus nostri cum ꝓprietate uocis. Proprietates uocum sunt ille, esse uerum, esse falsum, esse necessariũ, esse impossibile. Actus nostri sunt duplices, scilicet interiores & exteriores. Exempulm primi, scire, cognoscere, intelligere, & similia. Exemplum secundi, ut scribere, audire, legere, & similia. Insolubile prouenies ex mixtione actꝰ nrī cũ ꝓprietate uocis ẽ ut posito q; sortes dicit falsum.

¶ Quarta diuisio est hec. Aliqua propositio significat complexe naturaliter, & aliqua complexe artificialiter & actualiter. ¶ Propõ signans complexe naturaliter ut propositio in aĩa si aliq̃ fuerit ibidẽ, ¶ Propõ significans artificialiter & actualiter est duplex, q̃dam significat artificialiter uel actualiter ipõne uel impositionibus, & quedã nec ex impositione nec ex impositionibus. ¶ Propositio signans artificialiter ex impositiõe est, ut si hec ꝓpositio deus est, iponeretur ab uno ad signãdũ hoiem esse asinũ principaliẽ & utroq; modo simul significat ꝓpõ. ¶ Propositio significãs artificialiter uel actualiter nec ex impositione nec ex impositionibus est. & si talis propositio deus est, imponitur ad significãdũ q; deus est principaliter. & aliquis cõcipit p illam aliter q̃ fuit imposita ad significandum, sicut homo est asinus tunc illa propositio artificialiter uel actualiter significat, & nec ex impositiõe nec ex impositionibus.

MOdo sequuntur quattuor diffinitiones siue descriptiones quarum prima est hec. Propositio est oratio indicatiua, congrua, & ꝓfecta naturaliter, ut ex impositione uel ipositiõibus significatiua q̃ uel quibus ultimo fuit imposita ad significandum cõplexe, hoc patet discurrendo per singulas ꝓpositiones. Secunda est hec. propõ uera, est propõ nõ falsificans se principaliter sicut ẽ significatiua naturaliter, est ex impositõne uꝫ hus qua uel quibus fuit ultimo imposita ad significandũ. ¶ Tertia est hec, ꝓpõ falsa est ꝓpõ falsificãs se uꝫ nõ falsificãs se principaliter sicut est uel principaliter aliter q; est significatiua naturaliter, ut ex ipõne uel hus significatiua q̃ uel quibꝰ ultimo fuit imposita ad significãdũ. ¶ Quarta & ultima est hec. Omne insolubile est propositio significãs principaliter sicut est, uel principaliter aliter q̃ est, q̃ ẽ ptinẽs mediũ ad inferẽdũ seipsam fore falsam uꝫ uerã. et sic de alijs.

COnsequenter sequuntur octo suppositiones, quarũ prima est hec. Omnis propositio ptinens medium ad inferendum fore falsam, est propõ falsificans se. hoc patet ex intentiõe phi. iij. methaphisice ubi dicit quasdam orationes seipsas destruere. Sed planũ est q; ibi aliter nõ intendit p orationẽ destruentem se nisi oronẽ ptinentẽ ad inferẽdũ seipsam fore falsam. qũ significatur p illum terminũ falsificans se, & melius sonat in lingua latina nominare talẽ orationem falsificantem se q̃ destruentẽ se, quia nulla est oratio destructiua suiipsius in lingua nostra, nec alterius a se. tamẽ lingua greca melius sonat nominare talem orationem destruentem se q̃ falsificãtẽ se, & ideo translator utitur tali termino destruẽs se, ubi nos utimur tali

termino falſificans, eo q̃ uerius & pulchrius eſt.

¶ Secunda ſuppoſitio eſt hec, Omnis ꝓpõ falſificans ſe eſt falſa. ꝓbat̃ ſic, q̃cunq; ꝓpõ falſificat ſi illa ſignificat ſicut eſt, uel aliter q̃ eſt. ſi aliter q̃ eſt, ergo eſt falſa, ſicut patet ꝑ diffinitõem tertiã. ſi ſignificat ſicut ẽ cum ex illa & totaliter ſic eſſe ſicut eſt ex parte rei, ſequit̃ q̃ illa eſt falſa, ita eſt q̃ illa eſt falſa.

¶ Tertia ſuppõ eſt hec, Propõ uerificans ſe, eſt ꝑtinens medium ad inferendũ ſeipſam fore ueram. hoc patet ꝑ probationem prime ſuppoſitõis. Nam ſicut ꝓpõ ꝑtinẽs mediũ ad inferendũ ſeipſam fore falſam, dr̃ ꝓpõ falſificãs ſe. ſic ꝓpõ pertinẽs mediũ ad inferẽdũ ſeipam fore ueram, dicitur ꝓpõ uerificans ſe.

¶ Quarta ſuppõ eſt hec, Non omnis ꝓpõ uerificãs ſe eſt uera. Hoc ꝓbat̃ ſic, & pono q̃ multe ſunt ꝓpõnes uere, & multe falſe, & q̃ iſta ꝓpõ, oĩs ꝓpõ eſt uera, ſignificat principaliter q̃ omnis ꝓpõ eſt uera. tunc notum eſt q̃ iſta ꝓpõ eſt falſa ꝑ tertiã deſcriptionẽ, qa ſignificat principaliter aliter q̃ eſt. & q̃ ipſa uerificat ſe probat̃. nam ipa eſt ꝑtinens mediũ ad inferendum ſeipam fore ueram. quia ſequitur, omnis ꝓpõ eſt uera, ipſamet eſt ꝓpoſitio, erga ipſamet eſt uera.

¶ Quinta ſuppõ eſt hec, q̃ nulla ꝓpõ eſt ſuæ partes. Hoc patet per Ariſto. vij. metaphiſice uerſus finem, ubi declarat q̃ iſta ſyllaba non eſt iſte litere b & a, eo q̃ iſte litere poſſunt eſſe q̃uis iſta ſyllaba non ſit. ideo iſta ſyllaba non eſt iſte litere, nec ille litere ſunt illa ſyllaba. & conſimili rõne ꝓbatur q̃ ꝓpõ non eſt ſue partes.

¶ Sexta ſuppõ eſt illa, q̃ nulla propoſitio uera eſt propoſitio falſa, nec econtra. hoc patet de ſe.

¶ Septima ſuppõ eſt hec, Qualitercunq; concipiẽs concipit per ꝓpõnem, illa ſic ſignificat, ut patet ꝑ deſcriptionẽ iſtius uerbi ſignificare Nam ſignificare nihil aliud eſt, q̃ mentis conceptũ repſentare. ſed q̃litercunq; cõcipiens cõcipit ꝑ ꝓpõem, ſic in cõceptu ſuo repñtat, ergo ſic ſibi ſignificat

¶ Octaua & ultima ſuppõ eſt hec, q̃ ꝓpoſitiones in ſcripto uel in uoce ꝓpter taliter eſſe qualiter ex impõne uel impoſitõibus ſignificant, non ſunt uere uel falſe. Nam ſi ꝓpõ in uoce uel in ſcripto foret uera uel falſa propter hoc q̃ aliquis concipit ſic eſſe uel aliter eſſe ꝑ illam, tunc purus latinus ſciret plures propõnes grecales q̃s purus grecus. Probat̃ ſic, & capiat̃ purus latinus, qui ꝑ omne ſcriptum q̃d uideat, & per omne prolatũ quod audit, ſolũ concipit q̃ deus eſt. capiat̃ & ꝑfectus grecus, qui concipit taliter eſſe ꝑ propõnes qualiter ex impõne uel impõnibus ſignificant. & pono q̃ ille latinus audiat & uideat omnes propõnes grecales quas audit & uidit iſte grecus. tunc iſte latinus ſcit omnes propões iſtas fore ueras, eo q̃ ꝑ omnes iſtas concipit ſicut eſt. ſed iſte grecus non, eo q̃ ꝑ aliquas concipit ſicut eſt, & per aliquas aliter q̃s eſt. Et ideo pauciores ſcit.

Concluſiones ſuppoſitionum.

EX iſtis ſuppõnibus ſequuntur tres concluſiones, quar̃

prima est hec, Aliqua propõ que significat principal'r sicut est, est falsa. Probatur sic, Aliqua propõ significans principal'r sicut est, falsificat se. & omnis propõ falsificans se, est falsa, ergo aliqua propõ significãs principal'r sicut est est falsa. Maior patet per dicta in secunda diuisione. & minor patet per secũdam suppõnem, ex qbus sequitur conclusio probanda.

¶ Secunda conclusio est hec, In aliqua consequentia bona et formali ex ꝟo seqtur falsum. probat̃ sic. in aliqua ɔña bona & formali ex uero seqtur propõ falsificans se, & quelibet talis propõ est falsa, per suppõnem secundam, ergo &c. Añs sic, ista ɔña est bona & formalis. ɔñs istius ɔñe est falsum, ergo istius ɔñe est falsum. & añs illius ɔñe est uerum, & ɔñs falsum. ꝙ sit ita probat̃, & pono ꝙ illa ɔña sit & nulla alia, & ꝙ añs illius ɔñe significat principal'r ꝙ ɔñs est falsum eadem sꝑ demonstrata. & ꝙ ɔñs illius ɔñe significat principal'r ꝙ ɔñs est falsum. Isto posito probat̃ ꝙ ɔñs falsificat se, qđ sic patet. Nam ɔñs est ꝑtinens medium ad inferẽdum seip̃am fore falsam ergo falsificat se. ɔña patet ꝑ primam suppõnem. Añs probat̃ sic, ex ɔñte cum totaliter sic esse sicut est omnino, sequitur consequens fore falsum, ergo falsificat se. ɔña patet per primam suppõnem, ergo ɔñs est ꝑtinens medium ad inferendum seip̃m fore falsum. consequentia patet ꝑ dicta in secunda diuisione Antecedens probat̃ quia sequit̃ consequens est falsum, & totum hoc est consequens, ergo totum hoc est falsum. & ꝙ añs sit ueꝝ probatur, significat principaliter sicut est, & non falsificat se, ergo añs est uerum. Maior & minor patent intuentibus.

¶ Tertia conclusio est ista, Duo contradictoria intra se contradicentia, sunt simul falsa. probat̃ sic, aliqua sunt duo contradictoria quoꝝ unum significat aliter q̃ꝫ est, & aliud principal'r sicut est falsificans se, ergo est conclusio uera. ɔña patet per suppõnem secundã, & tertiam diffinitionem. Assumptum probatur sic, ista sunt huiusmodi, hoc est falsum, & hoc non est falsum. & uolo ꝙ per utrunqꝫ hoc demonstretur primum istarum. & ista, hoc est falsum, significat principal'r ꝙ hoc est falsum, & hoc non est falsum, significat principaliter ꝙ hoc non est falsum: tun primum istorum est falsum, eo ꝙ falsificat se. & secundum est falsum, eo ꝙ significat principaliter aliter q̃ꝫ est.

¶ Contra istas conclusiones multipliciter arguitur, & primo sic, Vna istaꝝ ponit propõnem neqꝫ esse ueram uel falsam, quod est contra philosophum in p̃dicamẽtis ubi dicit, Videt̃ aũt omnis affirmatio esse uera uel falsa. & si hoc sit uerum de affirmatiuis, erit uerum de negatiuis. Ex qua auctoritate sequitur, ꝙ omnis propositio est uera uel falsa. Item in predicto libro dicit alibi, In eo ꝙ res est uel non est quam propõ significat, dicit̃ propositio uera uel falsa. sed quecunqꝫ propõ demonstret̃ uel est ita ex parte rei sicut illa significat. uel non est ita ex parte rei sicut illa significat, ergo q̃cũqꝫ ꝓpõ demonstret̃, illa est uera uel falsa. ¶ Ad primũ dicendum est, ꝙ phũs cum dicit, uidet̃ aũt &c. intendit ponere differentiã inter ꝓpõnes & incõplexa, ex qbus incõplexis cõponunt̃ ꝓpõnes. Differẽtia ergo sua est hec, Om̃e uerũ uel falsum est propõ affirmatiua uel negatiua, sed nullũ incõplexũ ẽ ue

rum uel falsum: ergo &c. & sic saluatur auctoritas. ¶ Ad secundū dicendum est, q̄ iste textus sic intelligitur, quando est ita ex parte rei sicut ꝓpositio significat, & non falsificat se ex uera. & in eo q̄ aliter est ex parte rei, q̄ ꝓpositio principaliter significat, est falsa.

¶ Pro quo notandum est, q̄ omnis propositio significans sicut est uel aliter q̄ est, principaliter si sit de p̄nti, de p̄terito, uel futuro necessario, uel futuro contingenti, cuius ueritas est dependens a p̄nti, & nulla alia est uera uel falsa. ¶ Ex quo sequitur q̄ multę sunt ꝓpōnes, q̄ neq; sunt uere, uel false: cuiusmodi sunt ille. hec ꝓpositio significat aliter q̄ est, ista eadē demonstrata, & sic principaliter significante, & tales sunt sicut tu moueberis cras, tu morieris cras. & similiter omnes ꝓpositiones de futuro contingenti, quarum ueritates non dependent a presenti non sunt uere neq; false, ut ego curram cras.

¶ Contra istam partem arguitur sic, Ista positio ponit aliquā ꝓpōnem fore falsam, q̄ significat principaliter sicut est, ergo eadem rōne habet ponere aliquam ꝓpōnem esse ueram, q̄ significat principaliter aliter q̄ est, sed hoc negat, ergo male. ¶ Item ista positio asserit omnem ꝓpositionē falsificantem se, fore falsam, ergo consimili rōne habet asserere omnem propositionem uerificantem se, esse ueram, quod tamen ista positio negat, ergo male &c.

¶ Ad primum argumentum dicendum, q̄ consequentia nō ualet. Antecedens est uerum pro tanto, q̄ si ex aliquibus ꝓpōnibus quarum quelibet significat principaliter sicut est, sequitur aliqua propō illa significabit principaliter sicut est, sed licet ex aliquibus ꝓpōnibus, quarum una significabit principaliter aliter q̄ est, & omnes alie ꝓpōnes significent sicut est, sequatur aliqua ꝓpositio, non sequitur q̄ illa ꝓpositio significat sicut est: cum quelibet ꝓpositio significat q̄ ꝓpō falsificans se, est falsa. sequitur q̄ ex aliquibus ꝓpōnibus quarum quelibet significat sicut est, sequitur q̄ illa conclusio sequens ex illa, significat sicut est, sed sic non potest produci de ꝓpōne uerificans se. Nam si capiatur ꝓpō uerificans se, & argueretur sic, Illa significat sicut est, ergo illa est uera. dato q̄ illa concederetur, similiter tūc argueretur ex alia parte. illa significat principaliter aliter q̄ est, ergo illa est uera. ista consequentia est mere impossibilis, nam tunc non sequitur q̄ illa sit uera. licet sequitur q̄ illa sit uera, ex ipsamet significante aliter q̄ est, & sic de alijs precise significantibus sicut est. quia aliqua istarum significat principaliter aliter q̄ est ex hoc sequitur ut patet, q̄ hec est consequētia bona, hęc ꝓpō falsificat se, ergo hęc est falsa. Sed non sequitur, hęc ꝓpō uerificat se, ergo hęc est uera. & sic solutur tam prima obiectio q̄ secunda.

¶ Contra secundam conclusionem obijcitur sic, Ista conclusio est contra Aristotelem in libro prior̄, ubi utitur talibus regulis, consequēs est falsum, ergo & antecedens. Añs est uerum, ergo & conseq̄ns, ergo non potest poni q̄ aliqua sit consequentia bona & formalis, ubi añs est uerum, & cō seq̄ns falsum. cuius oppositum ponit secunda conclusio. Ad solutionem istius dicendum est, q̄ intentio philosophi pro prima regula est hęc, Si conseq̄ns

non significat sicut est, nec aīs, nec consequens est ptinens medium ad inferendum se ipsam non significare principaliter sicut est, tunc aīs non significat sicut est. ¶ Secunda regula sic intelligitur, si aīs significat sicut est. & nec aīs nec consequens est ptinēs medium ad inferendū se ipsam non significare sicut est, tunc consequens significat sicut est.

¶ Contra ultimā conclusionē arguitur sic, In primo Posteriorum, & in multis alijs locis uidetur q̄ Aristoteles non innuit, q̄ duo contradictoria sunt simul uera & simul falsa. & ista positio ponit sic ibidē, ergo ista positio est falsa. ¶ Pro solutione dicēdū est, q̄ ista cōclusio est uera sicut ibi declarat, sed intellectus Aristotelis est iste, q̄ nulla contradictoria intra se contradicentia, quorū unū significat principaliter sicut est, & quorū alterum significat principaliter aliter q̄ē est, sunt simul uera & falsa. & hoc continue loqtur Aristo. dicit illud fore uerū qđ significat sicut ē, & illud fore falsum qđ significat aliter q̄ est, nisi in materia insolubilica, ubi intendit per falsa nō solū tale quod significat principaliter aliter q̄ē est. sed etiā tale qđ est destruens se & falsificans se, sicut patet per eum. iiij. metha. ubi dicit textus sic, Accidit aūt omnibus orationibus destruere seipsas, sicut est de tali oratione, omnia sunt falsa. ubi intendit Aristo. q̄ talis oratio que est ptinens mediū ad inferendū seipsam fore falsam. destruit se, id est falsificat se. Et quelibet talis est falsa, sicut dictum est prius.

De insolubilibus.

His igitur intellectis iuxta sententiam Aristotelis qualiter restat insolubilia simplicia soluere & inter illa, Primo de insolubilibus ex proprietate uocis generatis. & inter insolubilia simplicia, faciliora principia mihi sumā, sit ergo hec ꝓpō in scripto falsum est, & nō sit alia p̄ter ipam, & significat principaliter q̄ falsum est. ¶ Deinde ꝓponit falsum est si negetur uel dubitat. contra, propō uera est, uł ꝓpō falsa est. sed nulla ꝓpō uera est. ergo propō falsa est. & ultra, ergo falsum est. Maior est manifesta & minor patet ex casu, probatur sic, oppositū minoris repugnat casui, ergo illud seqtur ex casu. aīs sic, nam si oppositū minoris nō repugnat casui & illud est possibile. ponatur cū casu. s. q̄ aliqua ꝓpō uera sit, tunc arguitur sic. Aliq̄ propositio uera est, & nulla est propō nisi ista, falsum est. ergo illa est uera, ergo significat principaliter sicut est. consequētia patet per diffinitionē scđam, sed per casum ista principaliter significat, q̄ falsum est, ergo ita est q̄ falsum est, & nulla est ꝓpō nisi ista, ergo ista est falsa. & sic seqtur idē fore uerū & falsum q̄ est impossibile. Si cōcedatur q̄ falsum est, tunc arguitur sic, falsum est, & hec est oīs propositio eadem demonstrata falsum est, ergo ista est falsa & ultra, ergo illa significat principaliter aliter q̄ē est, & ista principaltet significat q̄ falsum est, ergo non est ita q̄ falsum est. cuius oppositum uos cōcedetis. ¶ Item uos conceditis falsum scitū a uobis fore falsum, & non sequens ex casu in quo tp̄e fuit falsum. & per uos hoc fuit falsum, ergo male respondetis ¶ Item falsum est & illa principaliter significat q̄ falsum est, ergo ita est sicut illa significat, & ultra, ergo hec est uera.

¶ Huic forte respondetur negādo casum tāq̄ impossibilē &

omnes conſimiles propõs. ¶ Contra, ſi tm̃ iſta foret propõ, & nulla alia ad huc eſſet poſſibile q̃ aliquis uideret iſtam. & ſimiliter ſi multe propõnes forent cum iſta, & q̃ iſta principaliter ſignificaret quod falſum eſt ex impõne & ponat̃ q̃ ſortes ſit unus homo, qui per totam uitam ſuam fuit inſtructus ad concipiendũ per quamlibet propõem quã uideret, q̃ falſum ẽ. hoc poſito ponatur q̃ ſortes uideat iſtã in ſcripto & cõcipiat p̃ iſtã q̃ falſum ẽ, ſicut fuerat inſtructus, & q̃ ſortes uideat iſtã p̃ propõem cõtinue quouſq; corrumpantur oẽs alie ab illa, ita q̃ nulla alia ſit niſi iſta. hoc poſito S. concipit p̃ illã qđ falſum eſt. ergo ſic ſibi ſignificat q̃ falſum eſt. Conſequentia patet per ſeptimã ſuppõem, & nulli alij a ſorte aliter ſignificat, ergo iſta ſolũ ſibi ſignificat, qđ falſum eſt, & ſic imponit̃ ultimo ad ſignificandũ, & tm̃ iſta eſt, ergo totus caſus ẽ poſſibilis. ¶ Item cum hoc q̃ tm̃ iſta ſit, oĩs propõ p̃t principaliter ſignificare minus ex impõne, uel maius, ergo ex impõne põt principaliter ſic ſignificare. ¶ Item talis propõ deus ẽ, p̃t principaliter ſignificare q̃ deus eſt, cum hoc q̃ illa ſit & nulla alia, & talis propõ, homo eſt aſinus, p̃t principaliter ſignificare qđ homo eſt aſinus. cũ hoc q̃ tm̃ iſta propõ ſit & nulla alia. Et non p̃t aſſignare cauſam quare una iſtarũ p̃t ſic ſignificare, cum hoc q̃ tm̃ iſta foret, quin eadem rõne uel conſimili p̃t iſta propõ falſum ẽ, principaliter ſignificare q̃ falſum ẽ. dato q̃ tm̃ iſta foret propõ, ergo ſi iſte caſus ẽ poſſibilis de iſta, deus eſt, eadem rõne ẽ iſte caſus poſſibilis, de iſta falſum ẽ ſuſtinere.

¶ Sed hic fingitur una cauſa, Dicit̃ enim q̃ licet talis propoſitio deus eſt, foret & nulla alia, & q̃ illa principaliter ſignificat q̃ deus ẽ. ex iſta non ſequit̃ aliquod impoſſibile. Sed ſi tm̃ iſta foret propõ falſum eſt, & q̃ principaliter ſignificaret q̃ falſum eſt, ſeq̃rentur impoſſibilia plura. Sed ut patebit poſterius, iſta cauſa ẽ niſi fatuorũ, q̃ neſciunt aliter rñdere ad inſolubilia, niſi poſſibile foret impoſſibile.

Admittendus eſt igitur caſus, & quando proponitur, falſum eſt, concedat̃, & concedat̃ q̃ iſta ẽ falſa, & negetur ꝯña, ergo iſta ſignificat aliter q̃ ẽ, ſed oportet addere in añte qđ non falſificat ſe. ſed hoc ẽ falſum. Nam ſequitur falſum ẽ, & nulla eſt propõ niſi iſta. i. falſum eſt, ergo hec eſt falſa, & ſic ẽ ꝓtinens medium ad inferendũ ſeip̃am fore falſam, & ultra, ergo eſt falſa ut patet per ſecundam ſuppõnem.

¶ Ad ſecundum argumentũ negetur conſequentia, & añs ſimiliter. nam conſequentia nõ ualet, eo qđ bene rñdendo in aliquo caſu poſſibili poſito eſſe, concedendũ falſum ſcitum fore falſum, & impoſſibile ſcitum eſt impoſſibile. ut ſi poneretur qđ iſta propõ, deus eſt, & quelibet talis ſignificaret principaliter, qđ homo eſt aſinus, & hoc bene ſciatis. adhuc iſta foret cõcedenda, deus ẽ, & tamen iſta ẽ falſa & impoſſibilis, & añs ſimilit̃ eſt negandum. Nam quod falſum eſt, ſequitur ex caſu. nam cum caſu non põt ſtare q̃ illa ſit uera, & ex caſu ſequitur qđ illa ẽ propõ de pñti, ſignificans principalit̃ ſicut eſt, uel aliter q̃ eſt, ergo ſeqtur ex caſu qđ illa ſit falſa.

¶ Ad tertium argumentum concedatur prima conſequẽtia, qđ falſum eſt. & qđ iſta ſignificat principalit̃ quod falſum ẽ. & negetur alia conſequentia quando concluditur, ergo ẽ uera, eo qđ aliqua propõ falſa ſigni

dicat principaliter sicut est, ut patet p primā conclusionem, ut de propōne falsificante sibi, & sic ē in ꝓposito, sicut prius ē declaratum.

¶ Contra istū modū soluendi insolubilia arguitur sic, Aristoteles scdo Elēchoꝝ, capitulo de solutione paralogismoꝝ scdm qd ad simpliciter, soluit insolubilia p fallaciā scdm qd ad simpliciter, sed ista solutio non sic facit, ergo peccat contra solutionē Arist. ergo non ualet. ¶ Dico q̄ si fiat talis ꝯña, hec propō significat principaliter sicut ē, ergo hec ē uera. Ibi ē fallacia scdm quid ad simpliciter, eo q̄d ꝯñs significat duo, & añs unum. nam ad hoc q̄ aliqua propō sit uera requritur q̄ illa significat principaliter sicut ē & similiter q̄ illa non falsificat se. Sed añs illius consequentie solū ponit unā partē sui significati, & non suum totū significatū. ideo a tali antecedente ad talē cōsequens est fallacia scdm quid ad simpliciter, ut si argueretur sic, Ille hō est albus scdm dentes, ergo ille homo est albus. Et q̄ ille sit intellectus Aristo. patet per eum ibidē ubi soluit paralogismū fundatū sup talem casum. ¶ Ponendo q̄ aliqs iuret seipsum esse piuratum, tunc textus est talis (Nam qui iurat seipsum esse periuratum bene iurat, S. est periuratus) ergo nō iurat uerum non iurat uerum, & iurat, ergo iurat falsum, iurat falsum. & solū iurat istam ergo illa est falsa. (Iurans hoc solū dum autem periurat seipsum esse periuratū non bene iurat). Ex quo textu plane patet q̄ illa propō qua talis iurat est falsa. nam si foret uera, & solū iuret istam, per consequens non foret periuratus Et per hoc q̄ dicit in textu (bene iurat) in eo q̄ iurat ꝓpōnem significantem sicut est. sed propter hoc quod ponit in fine textus unam negationem non uult intelligere in textu, q̄ iurat uerum. ita q̄ ibi est fallacia secundum quid ad simpliciter. Iste iurat propositionem sicut est principaliter significantē, ergo iurat uerum.

¶ Item Patet per textum paulopost sequentem, qui talis est, Nihil autem ꝓhibet eundem simul esse mendacem, & dicere propōnem significantem sicut est (quod añt ē uerū) Vbi intendit soluere paralogismum fundatum super talem casum, ponendo q̄ sortes dicat istam, S. est mendax. Ex quo textu patet, q̄ non est inconueniens eundem esse mendacem, & dicere propōnem significantem sicut est. Ex quo patet q̄ non sequitur, dico propositionem significantem sicut est, ergo dico uerum, sed est fallacia scdm qd ad simpliciter, ut prius dictum est.

¶ Aliud sophisma, & casus, Ponatur q̄ ista propō, nullum uerum est, sit omnis propō, & q̄ nulla alia ab ista sit, & q̄ illa significat principaliter, q̄ nullum uerꝝ est. Tunc ꝓpono, nullum uerum est. Si negetur uel dubitet, Contra, nulla propō que non est, ista est uera, & ista non est uera, ergo nullum uerum est. Maior patet ex casu. & minor est sequens ex casu. qd probatur sic, oppositum minoris repugnat casui, ergo & c. Antecedens probatur sic, & si illa non repugnat casui, cum sit possibilis, ponat cū casu, q̄ ita ē sicut illa principaliter significat. Et tūc sic arguit, hoc ē uerꝝ, nullū uerꝝ ē, ergo ita ē sicut illa principaliter significat, ꝯña patet per diffinitionem secundam,

& illa principaliter ſignificat ꝙ nullum uerum eſt, ergo ita eſt ꝙ nullum uerum eſt. & ſic ſequitur, ꝙ illa non eſt uera. Si concedatur ꝙ nullum uerum eſt, tunc ſic, nullum uerū eſt, & ita principaliter ſignificat ꝙ nullum uerum eſt, ergo ita eſt ſicut illa ſignificat, ergo illa eſt uera, & ultra, ergo aliquid uerū eſt quod eſt oppoſitum conceſſi.

¶ Solutio, concedendo ꝙ nullum uerum eſt, & ꝙ illa principaliter ſic ſignificat. & neganda eſt ꝟña, que concludit, ergo illa eſt uera. quia falſificat ſe, eo ꝙ eſt ꝓtinens medium ad inferendā ſeipſam fore falſam. Nam ſequit, nullum uerū eſt. & illa ꝓpō ſignificat ſicut eſt, uel aliter q̄ eſt, ergo illa eſt falſa.

¶ Aliud ſophiſma, Caſus, Ponatur ꝙ A & B ſint omnes propōnes, quarū A ſit illa, deus eſt, & B ſit iſta, omne uerū eſt A. & ꝙ ſignificaret principaliter ſicut termini ꝓtendunt. tunc proponat̄, omne uerum eſt A. Si neget̄ uel dubitet̄. Cōtra, A eſt uera, & nulla eſt propō uera alia ab a, ergo omne uerum eſt a. Maior patet ex caſu, & minor eſt ſequens ex caſu. quod probat̄ ſic, oppoſitū minoris eſt propō poſſibilis. & ſi poneret̄ cum caſu, ſequit̄ oppoſitū caſus, ergo minor ſequitur ex caſu. Aſſumptum probat̄ ſic, uel ponat̄ oppoſitum minoris cum caſu, & arguitur ſic, alia eſt propō uera ab a, & nulla eſt propō alia ab a niſi b, ergo b eſt uera. & b principaliter ſignificat ꝙ omne uerum eſt a, ergo ita eſt, ſed nullum b eſt a, ergo nullum b eſt uerum, & per conſequens nulla propō alia ab a eſt uera, quod eſt oppoſitum conceſſi. Si concedatur ꝙ omne uerum eſt a, & tunc ſic, omne uerum eſt a, b non eſt a, ergo b non eſt uerum. Conſequentia patet, & minor eſt concedenda, & maior eſt poſita, ergo ꝟña ē concedēda. Tunc ſic, B non ē uerum, & b ē propō de p̄ſenti ſignificans principaliter ſicut ē, uel aliter q̄ ē, ergo b ē falſum. & ultra, ergo non ē ita ſicut illa ſignificat. & illa ſignificat ꝙ omne uerū ē b, ergo non ē ita ꝙ omne uerum ē a, cuius oppoſitum eſt conceſſum.

¶ Solutio, concedendo ꝙ omne uerum eſt a, & concedendū ꝙ b ē falſum. & negat̄ ꝟña que cōcludit, ergo b ſignificat aliter q̄ ē. ꝙa oportet addere ꝙ non falſificat ſe, quod ē falſum.

¶ Aliud ſophiſma, Caſus, Ponatur ꝙ ille tres propōnes ſint omnes, Deus eſt, que ē uera. homo ē animal, que ē uera. & quelibet ꝓpō uniuerſalis ē diſſimilis iſtis. demonſtrando per ly iſtis, iſtas duas ꝓpōnes primas & ꝙ ſignificant principaliter ſicut termini cōmuniter ꝓtendunt. Deinde proponatur, q̄libet ꝓpō uniuerſalis ē diſſimilis iſtis. Si negetur uel dubitetur, cōtra iſta ē diſſimilis iſtis, & iſta eſt q̄libet propō uniuerſalis, ergo quelibet ꝓpoſitio uniuerſalis eſt diſſimilis iſtis. Minor patet de ſe, & maiorem probo ſic, Nam iſta ē falſa demonſtrata eadem uniuerſali. & iſte ſunt uere demonſtrando duas primas, ergo iſta eſt diſſimilis iſtis. ꝟña patet ex cōmuni modo loquendi. Añs probatur ſic, Illa falſificat ſe, ergo ē falſa. ꝟña patet per ſuppōnem ſecundā. & añs probatur, non ſeqtur, iſta ē diſſimilis iſtis, & iſte ſunt uere, ergo iſta ē falſa. Si concedatur, tunc ſic, quelibet ꝓpō uniuerſalis eſt diſſimilis iſtis, iſta principaliter ſic ſignificat, ergo principaliter ſignificat ſicut eſt, & ultra, ergo ē uera, ergo ē ſimilis iſtis, & ultra, ergo non ē diſſimilis iſtis, &

ista ē quelibet ꝓpō uniuersalis, ergo nulla ꝓpō uniuersalis ē dissimilis istis, cuius oppositum concedatur.

¶ Solutio, concedendū est ꝙ quelibet propō uniuersalis &c. Et concedat̄ ꝙ illa significat principalr̄ sicut ē, & negetur illa ɔña, que concludit, ergo illa ē uera. eo ꝙ falsificat se, ut patet.

¶ De copulatiuis sit hoc sophisma, Pono tibi istam copulatiuam, deus ē, & ista copulatiua ē falsa, principaliter significans ꝙ deus ē, & ꝙ ista copulatiua ē falsa. & ꝙ prima pars significat ꝙ deus ē. & secunda ꝙ ista copulatiua sit falsa, & demonstro per ly ista, eandem copulatiuam. deinde ꝓponatur, ista copulatiua ē falsa. Si concedatur, tunc sic, deus ē, & ista copulatiua ē falsa, ergo ista copulatiua ē falsa. & ultra, ergo ista copulatiua significat aliter q̄ ē. & ultra, ergo non ē ita ꝙ deus ē, & ista copulatiua ē falsa. Si neget̄ uel dubitet̄, contra, ista copulatiua falsificat se ergo ē falsa. Añs probat̄ sic, deus ē, & ista copulatiua ē falsa, ergo ista copulatiua ē falsa.

¶ Solutio, concedatur ꝙ ista copulatiua est falsa & negetur ɔña, ergo significat aliter q̄ ē, sicut prius in eo ꝙ falsificat se.

¶ De disiunctiuis sit hoc sophisma. Pono ꝙ homo est asinus. uel nulla disiunctiua ē uera sit hec, omnis disiunctiua principaliter significās sic. & prima pars significat qđ homo ē asinus, & secunda qđ nulla disiunctiua sit uera. & quod non sit disiunctiua alia ab hac.

¶ Tunc dicendum est ꝙ ista disiunctiua est falsa eo ꝙ falsificat se. tñ debet concedi qñ proponatur eo ꝙ significat sicut ē. & neganda ē ista consequentia, ergo ista ē uera, sicut prius.

¶ De exclusiuis sit hoc sophisma. Pono ꝙ A sit ista propositio deus ē, que sit uera, & b ista exclusiua, tm̄ a ē uerum. & non sit alia ab altera istarū. & significat principaliter sicut termini p̄tēdunt. Isto posito cōcedendū ē ꝙ tm̄ a ē uerum, eo ꝙ ita ē sicut illa principaliter significat, & ꝙ illa est falsa eo ꝙ falsificat se.

¶ De exceptiuis sit hoc sophisma. Pono q̄d A sit ista exceptiua. nulla propositio p̄ter A ē falsa. & ꝙ non sit propō alia ab a. & sit tm̄ unū a & significat qđ nulla propō p̄ter a est falsa, isto posito concedendū ē ꝙ nulla propositio p̄ter a ē falsa. & qđ a ē falsa, eo qđ falsificat se sicut prius.

¶ Hec de insolubilibus ex proprietate uocis generatis sufficiunt

MOdo soluenda sunt insolubilia ex actibus nostris nascentia. Pro q̄bus ē sciendū. ¶ Actus nostri sunt duplices q̄tū spectat ad propositū. Quidā sunt ex quibus sine ꝓprietate uocis sunt nata insolubilia peruenire. & q̄dam sunt ex q̄bus sine proprietate uocis nūq̄ nata sunt insolubilia peruenire. Actus primi sunt sicut periurare, mentiri, decipi & his similia. Actus secundi sunt sicut uidere, audire, dicere, & his similia. De quib⁹ in particula proxima dicitur.

¶ Quo ad primos actus sit hoc sophisma, Sortes decipitur, Et ponatur ꝙ sit tm̄ unus S. qui credit istam propositionē, sortes decipitur & nullam aliam. & significat principaliter ꝙ sortes decipitur & decipiatur

ſolum talis qui credit falſum. Deinde ꝓponatur ſortes decipitur. Si negetur uel dubitetur, contra, oppoſitū illius repugnat caſui, ergo illa ſequitur ex caſu. Antecedens probatur ſic, a ſi nō repugnat ſtat oppoſitū minoris cum caſu qđ ſortes nō decipiť. Tūc ſic, ſortes nō decipiť, & oīs talis decipiť qui credit falſum, ergo ſorres non credit falſum. Et ultra, ſortes nō credit falſum, & credit propōnem ſignificantem ſicut eſt, uel aliter q̄ eſt, ergo credit uerum. & ſolum credit iſtam, ſortes decipitur, ergo iſta eſt uera, ſortes decipiť. & iſta principaliter ſignificat ꝙ ſortes decipitur, ergo ſortes decipitur. quod eſt oppoſitum iſtius propōis poſite in caſu. Si concedatur iſta, ſortes decipitur, tunc ſic ſortes decipitur, & omnis talis credit falſum, ergo ſortes credit falſum, & ſolum credit iſtam, ſortes decipitur, ergo illa eſt falſa, ſortes decipitur. Et ultra, ergo illa ſignificat aliter q̄ eſt, & ſolum ſignificat ꝙ ſortes decipiť, ergo non eſt ita ꝙ ſortes decipiť, cuius oppoſitū eſt conceſſum.

¶ Solutio, concedendū eſt ꝙ ſortes decipitur. Et concedendum eſt ꝙ iſta eſt falſa, & neganda eſt iſta conſequentia, ergo ſignificat aliter q̄ eſt. Sed oportet addere ꝙ non falſificat ſe, Nam ſequitur, Sortes decipitur ergo credit falſum, & ſolum credit iſtam, Sortes decipitur, ergo iſta eſt falſa, ergo &c.

¶ Simile eſt, ſi ponatur ꝙ ſortes credit iſtam propoſitionem Plato decipitur, & Plato iſtam, ſortes non decipitur. & ꝙ non credāt alias propoſitiones ab iſtis, & ꝙ ille propōnes ſignificant ſic principaliter. & ſit tantū unus ſortes, & unus plato. Iſto poſito concedendū eſt ꝙ Sorres non decipitur & ꝙ plato decipitur. & ꝙ illa ſit uera, plato decipitur. & ꝙ illa ſit falſa, ſortes non decipitur. eo ꝙ falſificat ſe. Nam ſequitur, Sortes non decipitur, ergo non credit falſum. & credit propōnem ſignificantem ſicut eſt, uel aliter q̄ ē ergo credit uerum, & ſolum credit iſtam, plato decipiť. & ultra, ergo ita eſt ſicut illa principaliter ſignificat. ſed illa ſolum per caſum ſignificat ꝙ Plato decipiť, ergo ita eſt ꝙ P. decipitur. & ultra, ergo P credit falſum, & ſolum credit iſtam, ſortes non decipiť, ergo illa eſt falſa, ſortes non decipitur, & ſic falſificat ſe. & iſta propō dicta a ſorte, ſignificat principaliter ſicut eſt, & non falſificat ſe ideo illa eſt uera.

¶ Simile eſt, ſi ponatur ꝙ ſortes dicat iſtam propōnem, Sortes mentiť, & ꝙ illa principaliter ſignificat ꝙ S. mentiť. & ſit tm unus S. & ꝙ omne mentiens dicit falſum. Deinde proponať S. mentitur. ſi negeť, uel dubitetur, Contra, ſortes dicit falſum, ergo S. mentiť. Añs patet ex caſu. non ſequitur Sortes dicit iſtam, S. mentiť, & iſta principaliter ſignificat ꝙ S. mentiť. tm unus eſt Sortes, ergo ſolum dicit falſum. & ſolū dicit iſtam, ſortes mentiť, ergo iſta eſt falſa, & habet contrarium, ergo eius contrarium eſt uerum. ſcilicet ꝙ ſortes non mentitur. Si cōcedať ꝙ S. mentiť, ergo dicit falſum. & ſolum dicit iſtam, ergo iſta eſt falſa, Sortes mentitur. & habet oppoſitum, ergo eius oppoſitum eſt uerum. tunc ſic, eius oppoſitum eſt uerum. ergo ſignificat ſicut eſt, ergo ita eſt ſicut illa ſignificat. ſed ſignificat ꝙ S. non mentitur, ergo ſic eſt, ꝙ S. nō mentiť, quod eſt oppoſitum conceſſi. ¶ Solutio concedať, ꝙ ſortes mentiť, et eſt falſum, & ꝙ habet contradictoriū, & negeť conſequentia, q̄ cōcludit, ergo

illud est uerũ, eo quia eius oppositũ significat principaliter aliter q̃ est. & sic duo contradictoria sunt simul falsa. ut patet per tertiam conclusionem.

¶ Simile est, si ponatur, ꝙ sortes iuret solum ꝙ ipse est periuratus. & sit tm̃ unus sortes, & ista significat principaliter qđ ipse est ꝑiurat⁹ isto posito cõcedendũ est qđ S. est ꝑiurat⁹, & qđ illa est falsa, eo qđ falsicat se.

VLterius restat soluere insolubilia que ex mixtione actus nostri cum ꝓprietate uocis nascuntur. ¶ Insolubile sic sumptum est triplex. Quedam sunt in quibus ponuntur signa significantia ex impositione proprietatẽ uocis, sicut actus ex quibus fit insolubile. ¶ Aliud est in quo ponuntur signa ex impositione significãtia proprietatem uocis, & priuationẽ actus in quo fit insolubile. ¶ Tertium est in quo nec ponitur aliquod signũ significãs ex impositione ꝓprietatẽ uocis, nec actũ uł priuationẽ actus in quo fit insolubile. Exemplũ primi, ut sortes dicit falsum. Et his sil'ia. Exem̃ secũdi, ut ista ꝓpõ nõ scit̃ a te, ista ꝓpõ nõ credit̃ a te. Exem̃ tertij, S. dicit falsum, S mentitur, S. est alb⁹, S. est niger. aliq̃bus casibus positis & his similia. De istis positis in ordine dicetur & primo de primis.

¶ Sit hoc sophisma, Sortes dicit falsum, posito isto casu, ꝙ sit tm̃ unus S. & ꝙ ille dicit istam ꝓpõnẽ S. dicit falsum & nullã aliã, & illa significat principaliter ꝙ S. dicit falsum. Deinde ꝓponat̃ S. dicit falsum, si negetur uel dubitet̃. cõtra oppositum illius repugnat casui, ergo illud seq̃tur ex casu. Añs sic, ex cõtradictorio illius, & ex casu seq̃tur oppositũ scđe partis, & casus est per se possibilis, ergo cõtradictoriũ illius repugnat casui. añs sic, ponatur eius contradictoriũ cũ casu. ut S. non dicit falsum. & dicit ꝓpositionẽ significantẽ sicut est uel aliter q̃ est, ergo dicit uerum, & solum dicit istam S dicit falsum, ergo ista est uera, & ultra, ergo ita ẽ sicut illa principaliter significat. sed illa principaliter significat ꝙ sortes dicit falsum, ergo ita est ꝙ sortes dicit falsum, & ultra, ergo sortes dicit falsum, qđ est oppositũ scđe partis casus. Si concedat̃ ꝙ sortes dicit falsum, & solũ dicit istam, ergo ista est falsa. & habet oppositum, ergo hoc est uerum, uidelicet sortes nõ dicit falsum, ergo S. nõ dicit falsum. qđ est oppositum primi concessi.

¶ Solutio, concedatur qđ sortes dicit falsum, & ꝙ illa est falsa, & ꝙ illa habet cõtradictoriũ. sed neget̃ cõña, ergo eius oppositũ est ueꝝ, q̃a eius contradictorium significat aliter q̃ est. & ꝙ consequẽtia non ualet, patet per tertiã conclusionem.

Aliud sophisma, Simile est si ponatur ꝙ sint tm̃ duo sortes, et uterq̃ illoꝝ simul dicat cum altero istam, S. dicit falsum, uel consimile, & ꝙ non dicat aliam propõnem, nec aliquas alias. & ꝙ utraq̃ illaꝝ significat p̃cise & primarie ꝙ Sortes dicit falsum. Deinde proponat̃, S. dicit falsum. si negetur uel dubitetur. contra eius oppositum repugnat casui, ergo illud sequit̃ ex casu. Añs sic, & ponat̃ contradictoriũ illius cum casu. tunc arguit̃ sic, S. non dicit falsum, & dicit propõem significantẽ sicut est, uel aliter q̃ est, ergo dicit ueꝝ. & oĩs S. ẽ alt̃ istoꝝ, ergo alter istoꝝ dicit ueꝝ. & q̃ rõe alt̃ istoꝝ dicit uerũ, eadẽ rõe uterq̃ istoꝝ dicit ueꝝ, et uterq̃ istoꝝ solũ dicit ꝓpõem significã

tem q̄ ſortes dicit falſum, ergo ita ē q̄ ſortes dicit falſum, quod ē oppoſitum unius partis caſus. ¶ Si concedat̄ q̄ ſortes dicit falſum, tunc ſic, ſortes dicit falſum: & utraq; iſtarum dictionum ſic principaliter ſignificat. ergo utraq; iſtarum ſignificat ſicut ē, neutra iſtarum falſificat ſe, ergo utraq; iſtarū ē v̄a.

¶ Solutio, concedendum eſt, q̄ ſortes dicit falſum, & concedatur q̄ utraq; iſtarum ſignificat ſicut ē principaliter. & dicendum ē q̄ utraq; iſtarum falſificat ſe, & hoc primo modo ſortes dicit falſum. & omnis ſortes eſt alter iſtorū, nō ē maior cā quare unꝰ dicit falſum, q̄n cōſimili cā aliꝰ dicit falſum, ergo uterq; dicit falſum, & iſta duo ſolū dicunt iſtas duas ꝓpōes, ſortes dicit falſum, & ſortes dicit falſum, ergo iſte due ſunt ſimul falſe, & ſic utraq; iſtarum falſificat ſe.

¶ Simile eſt, ſi ponatur q̄d ſortes dicit iſtam propoſitionem P. dicit falſum, & P iſtam, ſortes non dicit falſum, & q̄ non dicant aliquas alias, & q̄ iſte due propōnes ſic ſignificant principaliter. & q̄ ſit tm̄ unus ſortes & unus plato, iſto poſito concedat̄ q̄ ſortes non dicit falſum, & q̄ iſta ē falſa, ſortes non dicit falſum, eo q̄ falſificat ſe, & ſignificat ſicut eſt. & q̄ P dicit falſum. & q̄ iſta ſit v̄a, q̄a principaliter ſignificat ſicut eſt, & non falſificat ſe.

¶ Simile eſt, ſi ponatur q̄d ſit tm̄ unus ſortes, & q̄d ſolum talem propōnem, P. dicit falſum. & ſit tm̄ unus P. qui dicat iſtam propōnem, ſortes dicit falſum. & illa principaliter ſic ſignificat. hoc poſito concedendū ē q̄ ſortes dicit falſum, & plato ſimiliter. & utraq; iſtarum dictarum ē falſa, eo q̄ utraq; illarum falſificat ſe. & hoc mediate, Nam dictum a ſorte falſificat dictum a platone. & dictum a platone, falſificat dictū a ſorte. & ſic utraq; illarum falſificat ſe immediate, ut patet in ſcḋa diffinitōe.

SOlutis inſolubilibus primi membri iſtius diuiſionis, lr̄a reſtat ſoluere inſolubilia ſecundi membri eiuſdem diuiſionis. ¶ Sit igitur hoc ſophiſma, a propō neſcit. & ponatur q̄ A ſit iſta propō, A neſcitur, & q̄ unum a ſit omne a, & q̄ iſta propō principaliter ſignificat q̄ a neſcit. Deinde proponat̄ a neſcit. ſi neget uel dubitet. contra cum caſu non ſtat q̄ a propō ſcitur, & a eſt una propō, & caſus eſt admittendus, ergo concedendū eſt q̄ a neſcitur. Primum añs probat̄, quia ex iſta propōne a ſcit, cum caſu, ſequitur oppoſitum iſtius, a ſcitur, ergo iſta, a ſcitur, non ſtat in caſu. Aſſumptum probatur, A ſcitur, ergo ſcitur eſſe ſicut illa ſignificat. & ultra, ergo ita eſt ſicut illa ſignificat. ſed per caſum, a principaliter ſignificat q̄ a neſcitur, ergo a neſcit. et ſic ex iſta, a ſcitur, cum caſu ſequitur ſuum oppoſitum. ¶ Si concedatur q̄ a neſcitur, tunc ſic, a neſcitur, ergo ita eſt q̄ a neſcitur. Et tu firmiter conſideras & non dubitas de iſta propōne, q̄ a neſcitur, ergo tu ſcis q̄ a neſcitur, & ſic tu ſcis q̄ a neſcitur, & tu ſcis q̄ a principaliter ſic ſignificat, ergo tu ſcis a. & ultra, ergo a ſcitur a te. quod eſt oppoſitum iſtius, a neſcitur.

¶ Solutio, admiſſo caſu, & conceſſo concedat̄ q̄ a neſcit. & concedendū eſt q̄ tu ſcis q̄ a neſcit. & concedatur q̄ tu ſcis a, ſic principaliter ſignificare, & negetur cōña, ergo tu ſcis a, quia oportet addere in antecedente q̄ A non eſt pertinens medium ad inferendum ſeipſam fore neſcitam, & ſi illud ſit additum, eſt negandum, Nam ſequitur, immediate neſcitur, ergo a neſcit,

¶ Simile est, si ponatur ꝙ tm̄ ista propositio sit om̄is propositio, omnis ꝓpō nescit̄, & ꝙ ista principal̄r significat ꝙ oīs ꝓpō nescit̄, & ꝙ hoc bene sciatis, hoc posito concedendum est ꝙ omnis ꝓpō nescit̄, & ꝙ scit̄ sic esse sicut illa significat, & ꝙ scit̄ illam sic significare. & negetur consequētia, ergo illa scitur. quia ista est pertinens medium ad inferendum seip̄am fore nescitam sicut prius, & ideo est nescita. Assumptum patet. nam sequit̄, omnis ꝓpositio nescitur, ipsamet est ꝓpositio, ergo ipsamet nescit̄. & ultra, ergo ipsa est nescita.

¶ Simile est, si ponatur ꝙ hec propō, hoc non creditur. significat principal̄r ꝙ hoc non creditur. & demonstretur per ly hec, eadem ꝓpō. hoc posito concedatur ꝙ hec non creditur, & concedatur ꝙ tu credis ita esse sicut illa significat. & ꝙ credis illam sic significare, negetur consequentia, ergo illa est credita. quia est ꝑtinens mediū ad inferendum seip̄am fore nō creditam, & quelibet talis non est credita.

¶ Pro quo est sciendum, ꝙ quelibet propō pertinens mediū ad inferendū seip̄am fore falsam est falsa. & quelibet ꝓpō ꝑtinens mediū ad inferendum seip̄am fore nescitam uel non creditam, est nescita uel non credita. & sic non est qđ ꝑtinens mediū ad inferendum seip̄am fore ueram est uera. nec omnis propō pertinens medium ad inferendum seip̄am fore scitā uel creditam, est scita uel credita.

SOlutis insolubilibus secūdi membri diuisionis, iam sunt soluenda insolubilia tertij membri diuisionis. Sit ergo hoc sophisma, sortes est eger. & pono istum casum, ꝙ omnis homo eger dicit falsum, & omnis homo sanus dicit uerum. & ꝙ ista principal̄r significat ꝙ sortes est eger. si negetur uel dubitetur. Contra, eius oppositum repugnat casui, ergo isto casu admisso, ista est concedenda. Assumptum probatur, ex opposito illius cū casu sequitur ista propō, sortes est eger, ergo oppositum istius repugnat casui. Añs probatur sic, sortes non est eger & est, ergo est sanus. & omnis hō sanus dicit uerꝝ, ergo ita est sicut illa principal̄r significat. sed ꝑ casum ista significat ꝙ sortes est eger, ergo sortes ē eger. qđ est oppositū illius, sortes nō est eger. si cōcedat̄ ꝙ sortes est eger, tunc sic, sortes est eger, & sortes est homo, ergo sortes dicit falsum. & solū dicit istam, sortes ē eger, ergo hec ē falsa, sortes ē eger & ista habet oppositum, ergo eius oppositum ē uerꝝ, scilicet, ꝙ sortes non ē eger. & ultra, ergo ista significat principal̄r sicut est. sed ista principal̄r significat ꝙ sortes non ē eger, ergo ita ē ꝙ sortes non ē eger, quod ē oppositū concessi. ¶ Solutio concedendum ē ꝙ sortes dicit falsum, & concedendū ē ꝙ ista sit falsa. sortes est eger, quia falsificat se. & concedendum ē, ꝙ habet oppositum, & neganda est consequentia, ergo eius oppositum ē uerum, sicut patet per tertiam conclusionem.

¶ Simile est, si ponatur ꝙ om̄is homo albus uideat falsum, et nullus alius. & ꝙ sortes uideat istam solum, sortes ē albus. & ꝙ ista principaliter significat ꝙ sortes ē albus. & ꝙ sit tm̄ unus sortes. hoc posito concedēdū est ꝙ sortes ē albus, & ꝙ ē falsa, quia falsificat se. quia sequitur, sortes ē albus. & omnis homo albus uidit falsum, ergo sortes uidit falsum, & solum uidet

istam, Sortes est albus, ergo ista est falsa, Sortes est albus & sic falsificat se, & oppositum est falsum. sortes non est albus, quia significat aliter q̄ est.

¶ Simile est, si ponatur q̄ omne currens audiat falsum & solū tale, & q̄ S. audiat istam, sortes est currens, & nullā aliam. & q̄ ista principaliter sic significat. & q̄ sit tm̄ unus sortes, hoc posito concedendū est q̄ sortes est currens, & q̄ ista est falsa sicut in principali sophismate.

SEd quia ista rñsio principaliter consistit circa hoc q̄ aliqua propō falsificat se. ideo contra hoc alique obiectiones sunt dicende. & ut ueritas magis eluceſcat illis obiectiōibus rñdebitur in fine. Ex rñsiōe data ſequtur contradictio, ergo illa est impossibilis. Añs ꝓbatur sic, illa positio ponit q̄ non oīs propō falsa falsificat se. sed tamen ex illa sequit̄ q̄ oīs ꝓpō falsa falsificat se, ergo &c. añs ꝓbatur sic, quia si foret aliqua propō falsa q̄ nō falsificat se. sit gr̄a exempli homo est asinus, principaliter significādo q̄ homo est asinus, & q̄ ista falsificat se ꝓbaī, nam sequitur homo est asinus, & nūq̄ homo est asinus, q̄n hec non est falsa, homo est asinus, ergo hec est falsa hō ē asinus. & sic ex ipsa & una alia sequitur illam fore falsam, homo est asinus. & ex nulla alia ſsue illa homo est asinus, seqtur illud, ergo ista est ꝑtinens medium ad inferendum se ipsam fore falsam, ergo falsificat se.

¶ Secundo sic, Aliqua est propositio uera que falsificat se, ergo a fortiori oīs ꝓpō falsa est falsificans se. Añs ꝓbatur sic, & ponitur q̄ ista propō homo est asinus, principaliter significat q̄ nullus homo est asinus. tunc notum est q̄ ista est uera. & q̄ ista falsificat se ꝓbatur. nam sequitur homo est asinus. & ista principaliter significat q̄ nullus homo est asinus, ergo hec ē falsa homo est asinus. & sic est impertinens medium ad inferendum seipsam fore falsam. ex quo sequitur q̄ ista falsificat se.

¶ Tertio sic, Sit hec propositio prīcipaliter significans q̄ hec est propō demonstrando per ly hec, istam eandē ꝓpōnē. ſ. hec est propō. isto casu posito, tūc sic, hec est uera hec est propō. & tm̄ ista falsificat se & hoc ꝓbatur, nam seqt̄ hec est ꝓpō, & hec non est uera, ergo hec est falsa, igit̄ illa falsificat se. ¶ Quarta aliqua ꝓpō falsificās se non falsificat se, ergo positio impossibilis, ꝓbatur sic & ponatur q̄ tm̄ ista propō sit scilicet nullū ucꝝ ē. tunc secūdū istā opinionē ista falsificat se, & q̄ ista non falsificat se, ꝓbatur, nam si falsificaret se, tunc sic esset arguendū, nullū uerū est, & ista ꝓpō est, ergo ista nō est uera. tunc sic ista non est uera. & est ꝓpō principaliter significans sicut est uel aliter q̄ est, ergo hec est falsa. sed nō seqt̄ q̄ falsificat se, eo q̄ nō est ꝑtinēs mediū ad inferendū seipam fore falsam. Nā ex pmissis capitis in antecedente ſine illa seqtur q̄ ista sit falsa, ergo sumēdo istam cum istis pmissis supfluit & per cōsequens ista non est ꝑtinens mediū &c. Añs probatur sic. nam seqt̄ ſine ista, hec non est uera & principaliter significat sicut est uel aliter q̄ est, ergo est falsa. ex qua sequitur q̄ ista ꝓpō non falsificat se isto mō nec aliq̄ alio, ergo nullo modo falsificat se, cuius oppositū ponit ista positio.

¶ Quinto sic, Aliqua est propositio neq̄ uera neq̄ falsa que falsificat se, ergo non omnis propositio que falsificat se est falsa, cuius oppo-

situm ponit ista positio. Antecedens sic, hec est huiusmodi demonstrãdo ista hec significat aliter q̃ est, demonstrando per ly hec eandẽ, & pono q̃ significat principaliter aliter q̃ est, hoc posito, probatur q̃ est nec̃ uera nec̃ falsa, eo q̃ est pertinens medium ad inferendũ seipsam significare principaliter sicut est uel aliter q̃ est, & per consequens non significat sicut est principaliter nec aliter q̃ est. consequentia patet superius, & qđ ista falsificat se probatur, nam sequitur immediate hec propositio significat aliter q̃ est, ergo hec est falsa. Multe alie obiectiões possunt fieri siue reduci, q̃s causa breuitatis omitto.

¶ Iam ad obiectiones dicendum primo ad primam negando antecedens, & negetur q̃ ista homo est asinus falsificat se. & quando arguit sic, homo est asinus, & nunc̃ homo est asinus, quãdo hec nõ est falsa, homo est asinus, ergo ista est falsa, homo est asinus, negetur consequentia & antecedens similiter. consequentia non ualet eo qđ maior est una tẽporalis conuertibilis cum ista copulatiua, nunq̃ homo est asinus, & hec non est falsa. Sed manifestum est qđ hec consequentia non ualet homo est asinus & nunq̃ homo ẽ asinus. quando hec non ẽ falsa homo ẽ asinus, ergo hec ẽ falsa. sed oportet addere qđ ista propositio significat sicut ẽ uł aliter q̃ ẽ. & si illa particula addat conclusio sequitur, siue illa particula homo ẽ asinus, in primo capta, & antecedens ẽ falsum eo q̃ ẽ una temporalis conuertibilis cum una copulatiua facta sicut prius declaratum ẽ. ¶ Nam hec ẽ falsa, hec non est falsa, demonstrando per ly hec, homo ẽ asinus.

¶ Ad secundũ dicitur negando assumptum, & ad consequentiam factam homo ẽ asinus, & hec principaliter significat qđ nullus homo ẽ asinus, ergo ista ẽ falsa, concedatur consequens, & tamen dicatur q̃ consequẽtia non ualet de forma, eo q̃ sine aliquo casu possibili posito non foret concedenda, & per consequens quocunq̃ casu posito no ẽ concedenda. & qđ consequentia non ualet, manifeste patet, sumatur propositio conuertibilis cum ista, homo ẽ asinus, & ponatur in loco istius, nullus homo ẽ asinus. sic significãdo notum ẽ qđ hoc argumentum non ualet, nullus homo ẽ asinus, ergo hec ẽ falsa, sed magis sequitur eius oppositum scilicet qđ ista ẽ uera, & ista cõsequẽtia conuertitur cum priori, ergo prior non ualet.

¶ Ad tertium argumentum negetur assumptum & dicatur qđ illa non falsificat, scilicet hec est propositio. & quando arguitur sic, hec ẽ propsitio, & hec est uera, ergo est falsa, negatur consequentia, & dato q̃ foret bonum argumentum non procederet, quia minor est falsa, scilicet ista non est uera. ¶ Pro quo sciendum est qđ propositio falsificat se dupliciter sicut prius dicitur in secunda diuisione, mediate & immediate. Mediate quando falsificat aliam a se falsificantem se. Immediate qnando aliqua propositio significat sicut est uel aliter q̃ est. & ex ipsa sola sequitur illam fore falsam, uł ex illa cum totaliter sic esse sicut est, sequitur illam fore falsam, & sic non est in ꝓposito, nam ista minor significat aliter q̃ est. eo quod significat qđ a non est uera.

¶ Ad quartam negetur assumptum & admittatur casus & nũc dico qđ ista falsificat se, sed nõ isto mõ sicut prius ibi arguit sed sic nullũ

uerum & eſt hec propō ſignificat principaliter ſicut eſt, uel aliter q̄ eſt, iſta demonſtrata, nullum uerum ē, ergo iſta ē falſa. & notum ē q̄ ex minore in ſe non ſequitur illa & ſignificat ſicut eſt. & ideo iſta ꝓpō falſificat ſe.

¶ Ad quintum negetur aſſumptū. & quando dicitur, hec ſignificat aliter q̄ ē demonſtrando eandem concedatur, concedat̄ q̄ ē neq̄ uera neq̄ falſa. & negetur q̄ falſificat ſe, & negetur q̄ ex iſta immediate ſequit̄ q̄ eſt falſa, & neget̄ q̄ iſta falſificat ſe. quia oportet addere q̄ iſta ſignificat ſicut eſt. uel aliter q̄ eſt principaliter, ſed ſic non, ergo & c.

MOdo reſtat ſoluere quedam que uident̄ eſſe inſolubilia, & tamen nō ſunt, cuiuſmodi ſunt iſti, A ē ſcitum a te, iſta ſignificat aliter q̄ eſt, iſta non ſignificat ſicut eſt, & his ſimilia. Sit̨ ergo hoc ſophiſma, eſt ſcitum a te. & ponitur iſte caſus q̄ a ſit altera illarum deus ē, que ē uera, & a neſcitur a te, que principaliter ſignificat q̄ hoc bene ſcias. & ſit tm̄ unū a, & lateat uos que iſtarū ſit a, Deinde ꝓponitur, a eſt ſcitū a uobis. Si concedatur uel dubitetur. Contra, nullo caſu poſito iſta foret negāda & adhuc iſta non ē ꝓtinens medium ad inferendū ſeipām fore ſcitam, ergo adhuc eſt negānda. minor patet ex eo q̄ non ſequitur, a eſt altera iſtorum, ergo a ſcitur. Si negetur q̄ a ſcitur, Contra, a ē iſta propō, deus eſt, que eſt ſcita, ergo a ſcitur. conſequentia eſt bona, & añs eſt tibi dubium, ergo conſequens non eſt a te negandum. ¶ Item negata iſta, a ē ſcitum, proponatur iſta, a neſcitur a te, qua conceſſa arguitur ſic, ita ē q̄ a neſcitur a te, & de iſta firme conſideras & ſcis qualiter iſta propō ſignificat, & non dubitas q̄ a neſcitur, ergo ſcis q̄ a propoſitio neſcitur a te, ergo ſcis q̄ a neſcitur. tunc ſic, A neſcitur a te, & tu ſcis iſtam ſic ſignificare. & iſta non eſt pertinens medium ad inferendum ſeipām fore neſcitam, ergo ſcis iſtam. qua conceſſa, tunc proponatur, utraq̄ iſtarum ſcitur. Si negetur uel dubitet, Contra, Deus eſt ſcitū a te, & illa propō, a neſcitur, ſcitur a te, & tm̄ ille due demonſtrantur per ly iſtarum, ergo utraq̄ iſtarum ſcitur a te. ſi concedatur, tunc ſic, utraq̄ iſtarum ſcitur a te, a ē alter iſtarum, ergo a ſcitur a te. & ultra, ergo a ē ſcitum, quod fuit prius negatum.

¶ Solutio, admiſſo caſu negandū eſt q̄ a eſt ſcitum, & tūc ad primam ꝺm̄am concedatur prima ꝺm̄a, ſ. q̄ a ē iſta, deus eſt, que ē ſcita, ergo a ē ſcita. & ſecunda ꝺm̄a ē dubitanda. ſi iſta ꝺm̄a eſt bona, totum antecedens eſt dubium, ergo conſequens non ē a te negandum, eo qđ licet antecedens ſit tibi dubium, tamen conſequens eſt a te negandum, & ꝓ ꝺm̄s, ꝺm̄s non eſt a te cōcedendum nec dubitandum.

¶ Ad ſecundum negetur qđ A eſt ſcitum, & concedatur qđ a neſcitur, concedatur totum ſubſequens donec ueniatur ad ultimū diſcurſum factum negando antecedens. ſ. copulatiuam factam ex pertinēte falſa & impertinente uera. ſi tamen poſt conceſſum prime partis ponatur prima pars ſiue ſecunda, tunc poſt impoſitionem illius & concedendum eſt q̄ a ē ſcitum, tanḡ ſequens ex poſito, & tunc negandum eſt q̄ a eſt iſta, a neſcitur a te. qa eſt falſa & impertinens.

¶ Aliud ſophiſma ſit hoc, Iſta propō ſignificat aliter q̄ eſt, & ponit̄ principaliter ſicut ſignificat, & ꝓ ly iſta, demonſtret̄ iſta eadem. Deinde

proponat, ista significat principaliter sicut est, uel aliter q̃ est. Si concedat uel dubitetur, Cõtra, ex ista cum casu priori sequitur oppositum positi, ergo ista ẽ neganda. Assumptum probatur sic, quia sequitur, ista propõ significat aliter q̃ ẽ, ergo non ẽ ita sicut illa significat, sed solum significat ꝙ illa significat aliter q̃ ẽ, ergo non ẽ ita, ꝙ illa significat aliter q̃ ẽ. & ultra, ergo illa ẽ propõ et nõ significat alr q̃ ẽ, quod ẽ oppositũ concessi. Si negetur, Contra, & proponatur suum oppositũ ꝙ ista non significat aliter q̃ est. qua concessa arguit sic ista non significat aliter q̃ est, & illa significat complexe, ergo ista significat sicut est. & ultra, ergo ita est sicut illa significat. sed solum significat quod significat aliter q̃ est, ergo ita est sicut illa significat aliter q̃ ẽ, qđ est negatũ.

¶ Solutio, admisso casu negetur illa propõ proposita, & negetr ꝺña ista, ista significat aliter q̃ est, & ista significat complexe, ergo ista significat sicut ẽ. sed oportet addere qđ ista non ẽ pertinens ad inferendum seipsam non significare sicut ẽ, quod est negandum. Nam sequitur immediate, ista significat aliter q̃ est, ergo non significat sicut ẽ. Sed contra istam solutionem arguitur sic, data illa solutione, sequitur illa conclusio qđ aliqua sunt cõtradictoria sibiinuicem contradicentia, quorũ unum significat sicut est, & aliud non significat sicut est principaliter, nec aliter q̃ est principaliter. Probatur sic, nam ista propõ significat aliter q̃ est, demonstrando per ly ista, contradictorium illius. s. illa non significat aliter q̃ est, & ita est ꝙ non significat aliter q̃ est. & illa negatur, non est ptinens medium ad inferẽdum seipsam nõ significare sicut est principalr: ergo significat sicut est, & tñ affirmatiua contradicens huic nõ significat aliter q̃ ẽ, eo ꝙ ista est ptinẽs ad inferẽdũ seipsam nõ significare sicut est: & sic sequit conclusio. Dicẽdũ est concedẽdo conclusionẽ sine aliquo casu, & gñaliter ubi altera ps cõtradictiõis est ptinens medium ad inferendũ seipsam nõ significare sicut est, qualiter est in ꝓposito.

¶ Simile est, si ponatur qđ tm̃ ista propõ sit. Ista significat aliter q̃ est: & ꝙ illa principalr sic significat, illo casu posito, negãdũ est ꝙ omis propõ significat aliter q̃ est: & dicendũ est, ꝙ illa principalr nõ significat aliter q̃ est, nec sicut est, ut in priori sophismate manifestabat, eo ꝙ illa est pertinẽs mediũ ad inferendũ seipsam nõ principaliter significare sicut est. ¶ Sile est, si ponat ꝙ ista sit omis ꝓpõ: Ista non significat sicut est: & demõstret per ly illa eadẽ, & ꝙ ista principalr sic significat. Deiñ ꝓponat, Ista non significat sicut est. Si negẽt uel dubitẽt. cõtra, oppositũ illius non potest stare cum casu. Nam si ponatur cum casu, arguitur sic. Ista significat sicut est, ergo ista est sicut illa significat, & solum significat ꝙ ista non significat sicut est, ergo illa nõ significat sicut est, & sic sequuntur duo contradictoria. Si concedatur ꝙ ista non significat sicut est, tunc proponatur, Ita est, ꝙ illa non significat sicut est, qua concessa arguitur sic. Ita est ꝙ ista non significat sicut est, & ista principaliter sic significat, ergo ita est sicut illa principaliter significat, & ultra, ergo significat sicut est, quod est oppositum concessi.

¶ Solutio. Concedatur quod illa non significat sicut est, & ꝙ illa principaliter sic significat, & negetur consequentia, ergo ita est sicut illa principaliter significat, sed oportet addere, ꝙ illa non est pertinens medium

ad inferendum ſeipſam non ſignificare ſicut eſt, quod eſt negandum, nam ſequitur immediate, iſta non ſignificat ſicut eſt, ergo nō ſignificat ſicut eſt.

¶ Simile eſt, ſi ponatur ꝙ illa propoſitio ſit omnis propoſitio, Non eſt ita ſicut iſta propoſitio principaliter ſignificat, et ꝙ ſic principaliter ſignificat, ꝙ non eſt ita ſicut illa ꝓpō principaliter ſignificat, & ꝓ ly iſta demōſtret hec eadē. Iſto poſito cōcedēdū eſt ꝙ non eſt ita ſicut illa ꝓpō principaliter ſignificat. Et dicēdū eſt ꝙ illa non ſignificat ſicut eſt, nec aliter ꝙ̄ eſt.

¶ Simile eſt, ſi ponatur ꝙ tantum iſta propoſitio ſit, Falſum eſt: & ꝙ iſta principaliter ſignificat ꝙ falſum eſt, & quelibet ꝓpō que ſignificat ſicut eſt, ſit uera, & q̄libet ſignicās aliť q̄ eſt, ſit falſa. deiñ proponať, falſum eſt. Si concedatur uel dubitetur, Contra, falſum eſt, & oīs ꝓpō eſt iſta falſum eſt, ergo iſta eſt falſa: tunc ſic, iſta eſt falſa ergo ſignificat aliter q̄ ē, & ultra, ergo nō ē ita ſicut illa ſignificat principaliter. & ſolum ſignificat quod falſum ē, ergo non ē ita quod falſum ē. & ultra, ergo nullum falſum ē. & ſic ex iſta cum caſu ſequitur ſuum oppoſitum. Si negetur ꝙ falſum ē, Contra, iſta propō ē, & non ē uera, & ſignificat ſicut ē, uel aliter ꝙ̄ ē, ergo ē falſa. & ultra, ergo falſum eſt.

¶ Reſponſio, admittatur caſus, & negetur ꝙ falſum eſt. Et tamen concedatur ꝙ iſta propō eſt, & illa nō eſt uera, & negetur ꝙ illa ſignificat ſicut eſt uel aliter q̄ eſt: eo ꝙ eſt ꝓtinens mediū ad inferendum ſeipam non ſignificare ſicut ē. Nam ſequitur, falſum eſt, & omnis propō ē iſta, ergo iſta ē falſa. & ultra, ergo ſignificat aliter q̄ ē. & ultra, ergo illa non ſignificat ſicut ē, & per conſequens iſta nec ſignificat ſicut ē, nec aliter ꝙ̄ ē. ¶ Sed ſi ponatur ille caſus, ꝙ illa propō ſit, falſum ē & nulla alia & ꝙ principaliter ſignificat quod falſum ē. & ꝙ omnis propoſitio ſignificat ſicut ē, uel aliter ꝙ̄ eſt. & ꝙ omnis propō ſignificans ſicut ē ſit uera. & omnis propō ſignificans aliter q̄ ē ſit falſa. Tunc iſte caſus non ē admittendus, eo ꝙ includit contradictionem. Et ſimiliter eadem propō ē uera & falſa, propter illud principale ſignificatum, quod non eſt impoſſibile. uel melius negatur caſus prior, quia partes repugnant, ſi bene inſpiciantur.

¶ Hec de ſophiſmatibus inſolubilibus.

¶ Sequitur liber Apparentiarum.

PRo materia apparentie multa occurrunt dubia. Primū eſt, quid ſit apparere. Secundum ē, quot modis poteſt ſumi iſte terminus apparere. Et plura alia, que poſtmodum patebunt &c. ¶ Primo intelligendum ē ꝙ apparere eſt ſentire uel intelligere. Vnde ſi aliquod apparet mihi, tunc ſentitur uel intelligitur a me. Et ſentire ē ab aliquo ſenſu interiori ꝓcipere. Vnde quot ſunt ſenſus, tot modis poteſt homo ſentire. & quot modis homo poteſt ſentire, tot modis poteſt aliquid homini apparere. hoc eſt ratione guſtus, olfactus, auditus, uiſus, ſiue tactus. Et etiam intellectui ꝑt aliq̄d apparere. & ſic patet ꝙ q̄nq̄ modis ꝑt ſumi apparere.

¶ Notandum ulterius, quod ſenſibile dicitur dupliciter. Sen

sibile per se, & per accidens. Sensibile per se, ē illud quod sentitur, & non p̄ pter aliquod accidens sibi inherens, cuiusmodi sunt lux & color, & huiusmodi. Et illud dicitur dupliciter. aliquod ē sensibile proprium, & aliquod cōmune. Sensibile per se proprium, ē illud quod ē imitatiuum unius sensus solum. cuiusmodi sunt qualitates in tertia specie, ut sapor respectu gustus. odor, respectu olfactus. sonus, respectu auditus. color, respectu uisus. caliditas, frigiditas, siccitas, humiditas, graue, leue, respectu tactus. Sensibilia communia sunt, ut motus, quies, numerus, figura, magnitudo &c. quī duobus uel pluribus sensibus sunt communia. Figura autē & quantitas sunt solum uisui & tactui sensibilia. Sed sensibile per accidens, ē illud quod sentitur mediante hoc accidēte sibi inherente. Vt homo sentitur per accidens ratione corporis de genere quantitatis &c.

¶ Sed contra, Videtur omne quod sentitur, sentitur per accidens, & non per se. probatur sic, color siue quantitas sentitur & non per se ergo per accidens, ergo nihil sentitur per se, sed omne quod sentitur, per accidens sentitur. Maior sic probatur, omne accidens quod sentitur, per seipm̄ sentitur. sed ipsummet ē accidens, ergo & c. Similiter omne quod uidetur, per accidens uidetur, quia per lucem. & omnis lux ē accidens. ergo & c. ¶ Rñsio, concedendo uno modo qđ omne quod sentitur, sentitur p accidens isto modo, q̄ substantia per accidens sequitur, & accidens per accidens sentit̄, cum sentitur per semetipm̄ quod est accidens. & etiam sentitur per accidēs causatiue. tenendo istum terminum per, materialiter. quia lumen & lux dicuntur accidentia. sed tenendo istum terminum per, formalier, ita q̄ dicat inherentiam formalem accidentalem, negetur q̄ quodlibet accidens sentit̄ per accidens & c. Et quia in hac materia sepius de uisu occurrunt dubia. Notandum est q̄ nouem circūstantie sunt ad hoc, q̄ aliquis perspicue uideat.

¶ Prima est lux. nam ad hoc q̄ uisibile uideatur, oportet q̄ istud uisibile sit in luce, & non in tenebris. & ista ē causa quare aliquis in tenebris existens, uidet rem in luce positam, & non econtra. quia oportet q̄ omne uisibile sit in luce, uel lucidum in se. cuiusmodi sunt stilon ac squame piscium. ¶ Secunda est distantia bene ꝓportionata, ita q̄ uisibile non nimis nec magis distet a uidente, nec nimis appropinquet, quia in tanto uisibile potest distare a uidentibus q̄ non uidetur, licet fuerit in luce. quia illud uisibile non agit intentionem per radios in oculum sufficienter ad modum uirtutis uisiue ut illud uideatur, & in tantum potest appropinquare ad organum uisus, q̄ nō agat intentionem in illud, quia uisibile positum supra sensum uisus, non sentitur. ideo requiritur proportionata distantia inter uisibile & uidens,

¶ Tertia circunstantia est situs oppositōis, que opponitur uisui. quia si ponatur, non potest agere intentionem suam in oculum per lineam rectam. Et hec est causa quare homo nequit uidere post tergum, quia oportet q̄ uisibile agat intentionem suam per radios rectos. & quamuis aliquod positum ex latere uidentis agat intentionem suam in oculum p̄ lineam rectam, nō tm̄ ꝓcipitur illud uisibile a uidente, acsi̅ poneretur directe uersus uisum.

¶ Quarta est magnitudo uisibilis. quia oportet uisibile esse aliqualiter magnū, qa ē dare minimū quod sortes no p̄ uidere. qa illud nō pōt uidere, sed

quodlibet maius isto uel cuiuslibet maiori aliquod equale, ideo magnitudo uisibilis est quarta circũstantia requisita ad uisum. ¶ Quinta est densitas uisibilis, & oportet ꝙ uisibile sit aliqualiter densum. quia aliquod corpus est ita rarum ꝙ non potest uideri, ut aer, ignis, ideo requiritur densitas. ¶ Sexta est figura uisibilis, & oportet ꝙ uisibile sit aliqualiter figuratum, & tunc ut agit intentionem suam per triangulũ, cuius conus est in oculo, & basis in re uisa. ¶ Septima est diaphoneitas. i. susceptiua luminis medij, oportet ꝙ mediũ inter uisibile & uidens sit clarum, & diaphonum & perspicuum transparens &c. ¶ Octaua est tempus conueniens. i. quod uisibile illud maneat aliqualiter stabile uel fixum, quia aliqualiter non põt uidẽs bene iudicare de re uisibili, ut patet de quadrato experimẽtaliter, ꝙ cum mouetur uelociter circulariter, apparet uisui ad modũ circuli. ¶ Nona. est sanitas oculi, quia si oculus sit lesus, non bene iudicabit de re uisa. Vnde versus

Lux, locus oppositus, distans, magnum quoꝙ densum,
Perspicuum, medium, mora, tempus atꝙ figura,
Ista petunt uisus, sanus, & qđ iam sit ocellus.

Sed sic arguitur contra tertiam circũstantiam, ꝙ non oportet rem uisibilem opponi uisui, cum homo põt uidere propriam faciem, & situs faciei sue non opponitur uisui suo, ergo tertia circũstantia est inutilis. Huic dicatur forte negando ꝙ homo põt uidere propriam faciem. quia dicunt ꝙ illa est imago siue figura que est in tertia specie qualitatis. ¶ Sed contra, & assigno unum speculum fixum. tunc hec imago subiectatur in speculo. sed ista imago potest moueri de loco in locum. & hoc uersus omnem differentiã positionis, ad motum illius cuius est imago. & imago est accidens, ergo accidens põt moueri de subiecto in subiectum. & cõns ẽ falsum. & contra autorem. vi. principiorum, ubi dicit, Solum corpus eo ꝙ de loco ad locum transit mouetur. igitur (ut uidetur) est dicendum. ꝙ ista non est imago istius faciei, quia mouetur localr. Ideo forte dicatur, ꝙ imago non subiectatur in speculo, sed in aere extra speculum. & mouetur ad motum aeris intermedij. que formaliter mouetur, ut illud cuius est imago per eius pulsum &c. ¶ Sed contra, hoc non est uerũ. cum continue quando facies illius cuius imago quiescit a motu locali. similr & illa imago quiescit qualitercunꝙ ille aer mouetur, ergo non est uerum, quia subiectatur in aere intermedio. sed cum sit accidens, mouetur ad motum sui subiecti. sed tamen illud stat & aer intermedius mouetur, sequitur ꝙ non pt dici cõuenienter ꝙ subiectatur in aere intermedio. Ideo repetendo responsionem priorem magis placabilem. ¶ Et ad responsionem põt addi, ꝙ semper ad motum faciei generatur noua figura & noua, & non mouetur, quia stat fixa sicut speculum, quod est eius subiectum. Sed melius & cõuenientius potest dici, ꝙ imago non subiectatur in speculo, nec in aere, nisi ibi causatur talis imago. sed recte eadem facies agit intentionem suam in subiectum. & sic est uerum ꝙ illud potest obijci sibijpsi, ut pura facies hominis in speculo. hoc tamen per accidens est & mediate per intẽtionem prius actam in speculũ. deinde in oculum. Et sic concedatur ꝙ idem sufficit agere intentionem suam in semetipsum.

¶Sed hic dubitatur cõmuniter, utrum uisus fit pintus, ſuſce ptionem intentõis, uel per radiorum extramiſſionẽ. Et q̃ per radiorũ extra miſſionem probatur. nam murilegus exiſtens in tenebris, cauſat lumen ab o culis, & hoc non eſt niſi per extramiſſionem radiorũ, ergo & c. Item mulier menſtruoſa inſpiciendo in ſpeculum, inficit idem, & non niſi per extramiſſio nem radiorũ ab oculis, ergo & c. Simiſr baſiliſcus ſolo uiſu interficit hominẽ & hoc non eſt niſi per aliquod extramiſſum ab oculis. ergo uiſus eſt per radi orum extramiſſionẽ. ¶Sed ad oppoſitum iſtius partis arguitur, quia uel il lud quod extramittit eſt ſubſtantia uel accidens. ſi ſubſtantia, ergo ſequitur q̃ oculus in uidendo deuaſtaret, & ſic ſequitur q̃ eſſet magna pena alicui ui dere, quod eſt falſum. cum delectetur in uidendo. Si dicitur q̃ eſt accidens, tunc accidens põt migrare de ſubiecto in ſubiectum, quod eſt impoſſibile. Item ſic, homo in aperiendo oculos, ſubito uidit celum, ſed nihil ſubito ab o culis extramittit ad celum, ergo uiſus non fit per extramiſſionem radiorũ ab oculis. ¶Si dicatur q̃ prima pars dubij ſit uera. Contra, ex illo ſequit q̃ ſen ſibile poſitum ſupra ſenſum uiſus, ſentit ab illo. cum talis intenſio immedia te ponatur ſenſui tali. Item ſequitur, q̃ una res apparet due res, quia una res ad unum oculum apparet una, ergo ad duos apparet due. patet ꝺ̃ña per hoc q̃ tantus eſt uiſus unius oculi, quantus alterius. ¶Item ſeqtur in caſu, q̃ duo ſumme alba apparent alicui unum album, & diuerſa. q̃ illa appareant idem in medio, probat ſic. nam in medio in quo hec duo corpora apparent, ſunt due intentiones coextenſe, & ex illis componit una. & non extenſiue, ergo in tenſiue, per iſtam intenſionem, ergo & c. ¶Huic dicatur, concedendo queſti onem pro prima parte, q̃ uiſus fit ſolum perintus ſuſceptionem intenſionis, ita q̃ nullo modo radij ab oculis murilegi illuminat medium in quo dirigit uiſum. ita q̃ per illud lumen ſatis bene uidet in tenebris, cum illius oculi cor pora fuerint luminoſa.

¶Ad ſecundum dicitur, q̃ infectio baſiliſci qua aliquid inter ficit ex rõne humoris uenefici in eius oculo inficientis aerem oculo immedi atum, qui aer inficit aerem ſibi immediatũ. & ſic ꝓcedendo quouſq̃ illud ue nenum deueniat ad uiſibile. & illud eſt tante infectionis, q̃ per nullam artẽ poſſunt hoies medere. Et ſic eſt dicendum de muliere monſtruoſa, que rõne ſue menſtrue habet humores in oculis, quod ſatis bene euidet in illa per ocu lorum eius liuorem.

¶Ad illud contra primam reſponſionem dicitur negando q̃ ſenſibile uel uiſibile poſitum ſupra ſenſum uiſus uidet, q̃ hec intenſio non eſt ſenſibilis ꝓprie, nec ſentit reſpectu ſenſus uiſus, ſed per illud aliud ſentit. & ita textus intelligitur, q̃ ſenſibile proprie per aliud non ſentitur, poſitũ ſu pra ſenſum uiſus.

¶Ad aliud dicitur, negando q̃ una res apparet due res, quia omnis res apparens duobus oculis, apparet per triangulũ, cuius baſis eſt ad uiſibile, & conus eius in numero optico utraq̃ linea lateralis trianguli capiat unum oculum, una unũ, & alia alium. & ſic illa res utroq̃ oculo debet eſſe ea dem, ibi uiſus eſt unus qñ deuenit ad numerũ opticũ & c. Iam probat q̃ ni

nihil potest apparere summe album, nec uniuersale album. ꝙ si sit, arguit sic, ponatur ꝙ a sic appareat, tūc hoc a nō apparet summe albū, ꝙ res pōt apparere albior. ɔña iam apparet, sed nihil p̄t apparere albus summe albo, ergo Maior sic, & nota B summe nigr̄ iuxta A summe album positū, tūc a apparet intentius q̄ prius apparuit. sed prius apparuit summū albū, ergo &c. maior patet, ꝙa oppositа iuxta se posita magis apparent.

¶ Similiter si esset unū remisse albū, cui iuxta ponit remisse nigr̄, tūc illud albū apparet intensius q̄ prius apparuit, ꝓpter appōnem illius nigri. ergo ita est de summo albo. Vel demonstret causa diuersitatis. Ideo forte dicit, ꝙ summū non apparet intensius in albedine q̄ prius apparuit. sed apparet distinctius q̄ prius apparuit. ¶ Contra, inquantū sensus occupatur circa plura, in tanto peius iudicat de quolibet illor̄ p̄ se, ergo oppositū rōnis. Añs patet ex hoc ꝙ tot p̄t sensus habere intentōes, ꝙ de nullo illor̄ bñ iudicat. Sed hoc non esset uer̄, nisi ꝙ de uno iudicat prius q̄ de alio, ergo huic rñdet, negando ꝙ hoc a p̄t apparere albius q̄ apparuit. & negat ꝙ apparet intensius q̄ apparuit. tñ concedet ꝙ hoc a & b magis appareant, q̄ si separatim ponerentur.

¶ Ad istum sensum ꝙ magis ponit distinctius, & idem textus habet intelligi, Oppositа iuxta se posita magis eluescunt. id est, distinctius apparent.

¶ Et tunc ad argumentum in oppositū factum, negetur antecedēs. s. ꝙ sensus iste occupat circa plura, ꝙa iste sensus non occupat circa summe nigr̄, sed solū occupat circa summe albū. ꝙa si occuparet circa idem nigrum, tunc sequitur illud q̄d dictum est, iam apparet ꝙ a non apparet uniuersal̄r album. nam nulla ps alicuius uniuersalis sufficit agere in oculum eque intensam intensionem, sicut fuit totū cuius est ps, & hoc est inequali distantia. sed quelibet pars istius a, apparet solū p̄ intentionem ab eo causatā, ergo nulla ps illius apparet ita intensa sicut cuius est pars, ergo in tantū ad hoc.

¶ Respondet, concedendo ꝙ hoc a apparet uniuersal̄r albū, & negat ꝙ nulla ps istius a, agat eque intensam intentōem sicut totū. & q̄libet eius ps saltem obiecta uisui agit. sed hoc p̄ accñs, & non p̄ se.

¶ Et si arguitur, Contra, Quelibet eius pars obiecta uisui agit eque intensam intentionem per se sicut totum, ergo q̄libet pars uisui obiecta apparet p̄ se. Negat ɔña, ꝙa tunc hec ɔña esset bona, Quelibet ps uisui obiecta apparet p̄ se, ergo tunc quelibet ps istius obiecta uisui apparet p̄ se, agit per se, eque fortem intentōem sicut totū a, ɔñs est falsum. Quia (ut notū est) ꝙ licet hec sint duo summe calida eque intēsa, non tñ sequitur ꝙ sint eque potentia. ꝙa stat ꝙ unū sicut in duo sit magis potens alio. licet ista sunt eque intensa. ¶ Vlterius concedat, ꝙ eadē mentio in numero est acta a p̄te, & a toto, ut patet, sed hoc est p̄ accñs, & non p̄ se.

¶ Sed contra sic, si eadem intentio numero est acta in uirtute uisiua a toto & a parte, ergo mediante ista intentōe sensus nō iudicaret diuersitatem inter totū & partē alicuius. ꝓbatur ɔña, ꝫ nō iudicat diuersitatem inter res, nisi ꝓpter diuersas intentōes captas ab eis, ergo ista q̄ apparent p̄

eandē intentionē, non apparent diuersa, sed eadē confirmatur ɔña, omis uirtus unita fortior est seipa dispersa. qa si oēs partes istius hoīs per imaginationē forent, disperse ab inuicē q̄libet illaꝝ pars haberet intensionē sibi appropriatam, ergo cū sint iam unite adinuicē, sic se hēt consequens cōtra rñsionē.

¶ Secundo sic arguitur. Silr sequit ꝙ medietas istius magis distans frustratorie agit, qa medietas ꝓpinqor agit eandē intentionē cū medietate remotiore, ergo remotior medietas in agēdo eandē intentionem sup flue agit. ¶ Huic dicatur negando primū argumentū, ac etiā ad secundū pro eius confirmatione. qa ad hoc ꝙ ualeret, opportet addere in minori ꝙ omis intentio acta a ꝑte & a toto, licet eadē sit, & non diuersa. Quod patet esse falsum, qa diuersa est intentio ꝑ se acta a parte & a toto. licet eadē sit intentio utriusq; per accñs acta.

¶ Ad secundū argumentū dicitur, negando ꝙ secunda medietas remotior frustratorie agit, licet medietas ꝓpinqor agit intentionē eandē cum medietate remotiori. hoc enim non est per se, sed per accñs, quod est reqsitū ad concludendū intentū, & sic patet rñsio.

¶ Vlterius pono ꝙ a sit unum quadratum apparens solum scdm suū latus. & diuidat idē in partes ꝓportionabiles minores ꝟsus unum extremū uisum a uobis, ita ꝙ prima pars ꝓportionabilis obumbratur in prima parte ꝓportionabili istius hore, & secunda pars ꝓ secunda, & sic de infinitis. Tunc nunq̄ infinitū modicū apparebit ante finē illius hore. Dicat ꝙ non est dare terminū ad quē terminatur ꝟtus uisiua, sed sic hoc non pōt uideri, sed quodlibet maius uel cuilibet maiori aliq̄d equale, & sic in casu ad dubium, ꝙ a sit unū pedale quadratū apparens unū pedale quadratum sorti, ita ꝙ remouet a sorte, quousq; disperdat eidem intendente cum ꝟtute uisiua fere ita uelociter sicut idem remittit intentionem suā quo ad ꝟtutem uisiuam utꝝ est dare primū instans, in quo non apparebit pedalis quantitas.

¶ Ad istud dicatur sic, ꝙ quando illud primo disperibit. tunc non apparebit pedalis quantitas, sed immediate añ idē sic apparebat. Et si arguitur sic, tunc apparebat pedalis, qa immediate añ illud apparebat pedale, & non plus tunc distabit q̄ prius. & ꝟtus uisiua meliorat, & idem est tūc eq̄ uisibile sicut prius, ergo tūc apparebat pedale. ¶ Neget ɔña, & tūc ad cōfirmatōem talem ꝑ aliquā distantiā hoc pōt apparere. & ꝑ aliquā non. ergo ē dare maximā, per quā p̄t apparere, & minimā per quam non dicit qūo est dare maximā, per quam cum sit dare optimū medium & optimam uirtutem uisiuam, & sic est finis.

Finis apparentiarum libri.

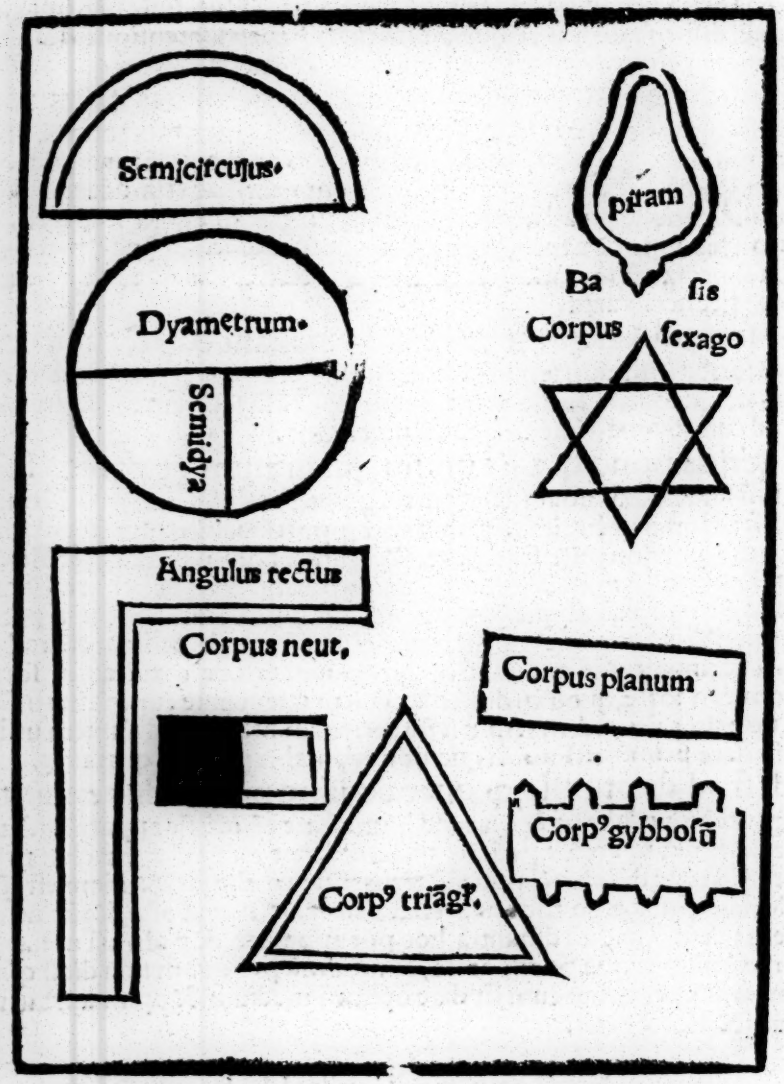
Semicirculus.
piram
Ba
sis
Dyametrum.
Corpus
sexago
Semidya
Angulus rectus
Corpus neut,
Corpus planum
Corp⁹ gybbosū
Corp⁹ triāgr.

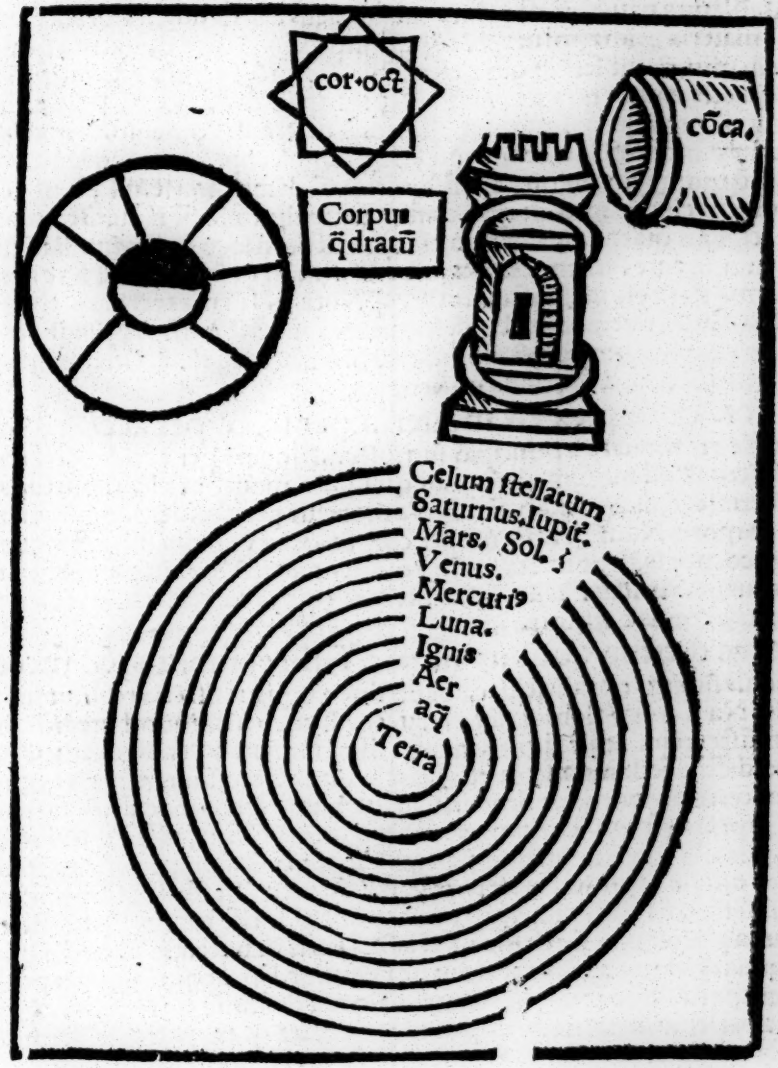
cor. oct
cõca.
Corpus
q̃dratũ
Celum stellatum
Saturnus. Iupit.
Mars. Sol.
Venus.
Mercurius
Luna.
Ignis
Aer
aq̃
Terra

NAtura est duplex.s.natura naturans, & natura naturata. Natura naturans est prima causa.i.deus. Et natura naturata ē triplex scilicet materia prima, forma, & cōpositum ex his. Vnde de natura que dicit forma in pñti, restat sermo qui describitur isto mō, Natura ē principiū motus & quietis eius. in quo est primo & principaliter p se, & nō per accñs. Istā diffinitionē ponit philosophus.ij.phisicor. & etiam cōmentor.v.metha. & in ista diffinitione &, tenetur copulatiue, & non copulatim. Vnde natura est principiū motus eius in quo est & quietis.tñ diuersimode. nā natura ē principiū motus eius in quo est qñ ponitr extra suum locū naturalē. Et natura est principium quietis eius in quo est qñ existit in loco suo naturali.uñ si terra ponatur in aere sursum, & non impediē, statim descendet. & hoc naturaliter quia forma terre est causa istius motꝰ. ¶ Nota ꝙ forma terre non est grauitas, sed uocatur terreitritas ad quā sequitur grauitas. Similr si ponatur terra in loco suo naturaliter quiescit, & hoc naturaliter. & ideo naturaliter est principium quietis. & forma est causa quietis.

¶ Et nota ꝙ duplex est moueri.s.per se, & per accidens. Moueri per se est mouere a principio intrinseco. Mouere per accidens est moueri ab itrinseco uel ad motum alterius. ut qñ homo mouet per se, mouetur a principio intrinseco, uidelicet, ab aia, & aia mouetur per accidens. quia per motū totius corporis. Nam primo mouet corpus. & ex cōsequente aia mouet per motum corporis, sicut nauta, primo mouet nauē, & ex ꝓñte mouet nauta p motum nauis. Similiter caput hominis mouetur per accidens. quia mouetur per motum totius corporis.

¶ Motus dicitur duobus modis, scilicet subitus, & successiuus. Motus subitus est talis, qui causatur sine aliqua resistētia reali, ut inductio luminis. Nam corpus luminosum inducens lumen in aliquod mediū qđ non habet resistentiam realē, subito inducit illud lumen. & talis non dicit motus proprie dictus. sed mutatio quedam. ¶ Motus successiuus est talis, qui causatur ex certa proportione potentie ad suam resistentiam realē. & talis uocat motus ꝓprie dictus. Vnde non est motus ꝓprie dictus, nisi ibi sit successio. & non pōt esse successio, nisi sit partialis acqsitio. & non pōt esse partialis acquisitio, nisi sit acqsitio partis post partē. & non pt esse acqsitio partis post partē. nisi sit ibi resistentia, ergo patet ꝙ non pōt esse motus sine resistentia. ¶ Motus a philosopho sic definit, Est actus entis in potentia secundū quod ē in potentia. ¶ Motus a cōmentatore sic definitur. Est acqsitio partis post ptē illius termini ad quem tendit res mota. Prima definitio est formalis. Secunda materialis. Per istas definitiones patet, ꝙ oportet ꝙ sit partialis acqsitio, & successio partis ad partē in motu proprie dicto. Et nota ꝙ duo sunt termini in motu, scilicet, terminus a quo, & terminus ad quem. Terminus a quo, est ille terminus in quo incipit motus, & depditur ad motū. Terminus ad quem, est ille terminus ad quē tendit res mota per motum. Medium est illud totum qđ est inter terminum a quo, & terminū ad quē. Vnde si quis iret a Cantibrigia usq; Londonias, tunc est Cantibrigia a quo, & Londonias ad quem.

¶ Et notandum est, ꝙ decem sunt predicamenta.s. Substan-

tia,qualitas,q̃ntitas,ubi,relatio,actio,passio,qñ.habitus,& positio.Et in q̃to ordine istorū inuenitur motus,scilicet substantia,qualitate, q̃titate,& ubi. ¶ In predicamento substantie inueniuntur due species motus oppositę,scilicet,generatio,& corruptio.Generatio est mutatio de non esse ad esse.Corruptio est mutatio de esse ad non esse.unde generatio & corruptio non sunt motus proprie dicti,quia non sunt successiue.

¶ Motus enim proprie dictus,dicitur tripliciter,scilicet naturalis,reflexus,& uiolentus. Motus naturalis est talis, qui causatur a principio intrinseco materia rei inclinate.ut terra naturaliter mouet descēdēdo. ¶ Motus reflexus est talis,qui causat ab aliq̃ principio intrinseco materia rei inclinante. ut radius solis.¶ Motus uiolētus est talis,q causatur ab aliq̃ principio extrinseco materia rei nō inclinante.ut si quis pellat siue ꝓiciat sursum lapidē, tunc ille lapis mouetur uiolenter.Ad hoc ꝙ in p̄dicamento sit motus ꝓprie dictus,requiritur ꝙ subiectū recipiēs formā q̃ acqritur per motū,sit ens in actu de se.& cōpositū ex materia & forma.sed nihil est subiectū imediate recipiens formā substantialē q̃ acqrit per motū gñatiōis. nisi materia a se est non ens in actu. nec cōponitur ex materia & forma.sed est solū in potentia, ergo gñatio & corruptio nō sunt motus ꝓprie dicti,qa añ aduentū illius forme inducēte subiectum est solū ens in potentia.Gñatio est duplex.s.simplex,& scēdm qd.Gñatio simplex,est gñatio substantie.Gñatio scēdm qd,est gñatio accidentis.& sic de colore.Corruptio est duplex,simplex,& scēdm qd. Corruptio simplex est corruptio substantie.Corruptio scēdm quid,est corruptio accidentis.

¶ In predicamento qualitatis reperitur motus proprie dictus qui dicitur alteratio.Vnde alteratio est transmutatio de una qualitate ad aliā eodem subiecto manēte a principio usq̃ ad finē cuiusmōi sunt talia,Nigrefactio,albifactio,calefactio,& huiusmodi.In alteratione uera est successio. quia in alteratione uera est resistentia que causatur ex uera qualitate, contraria qualitati inducende.

¶ In predicamento quantitatis,sunt due species motus proprie dicti.s.augmentatio,& diminutio. Augmentatio est motus siue mutatio de minori q̃titate ad maiorem.Diminutio est mutatio de maiori q̃titate ad minorem.Et ad ueram augmentationē tria requnt.Primū est ꝙ subiectum recipiens illam augmentationē manebit idē a principio usq̃ ad finem augmentationis.Secundū est ꝙ quelibet pars augmentabilis aucti sit aucta. Tertium est,ꝙ illa augmentatio fiat per aliquod corporeum de nouo aduenies.& econtra dicendum est de diminutione.ideo nullum augmentatur ꝓprie,nisi res animata.ideo si res inanimata augmentatur.hoc est improprie scilicet quando rare fiunt,uel condensantur.Rarefactio est partiū inter se remotio sine aliq̃ noui corporis acquisitione.Nā rarū est illud cuius partes remote iacent.ut ponit philo.capitulo de q̃titate. ¶ Condensatio est partium inter se cōstrictio uel cōpressio sine aliqua ueteris corporis deperditione. Nā densum est illud,cuius partes propinque iacent.

¶ Quantitas dicitur dupliciter, scilicet continua, & discreta. Quantitas continua est cuius partes copulantur ad aliquē terminū cōem,&

tales sunt qnq;, ut patet capitulo de q̃titate. s. linea, supficies, corpus, locus, & tempus. ¶ Linea est res longa sine latitudine & ꝓfunditate, cuius extrema sunt duo puncta. ¶ Supficies est longitudo & latitudo sine ꝓfunditate, cui⁹ extrema sunt due linee. ¶ Corpus est quoddã longum latũ & profundũ cuius extrema sunt due supficies, & ideo de numero istoꝝ, corpus dr̃ perfectissimũ, quia uon deficit sibi aliqua dimensio. ¶ Et nota ꝙ sunt tres dimensiones, scilicet longitudo, latitudo, & profunditas. ¶ Corpus dr̃ dupliciter. s. corpus de gñe substantie. & corpus de gñe q̃titatis. ¶ Corpus de gñe substantie ẽ substantia de se non longa, lata, nec ꝓfunda. Corpus de genere q̃titatis est longitudo, latiudo, & profunditas. cuius partes copulantur ad superficiem ¶ Locus est ultima superficies corporis continẽtis locatũ, & est immobilis. ¶ Tempus est mensura motus scd̃m prius & posterius. ¶ Quãtitas discreta ẽ talis, cuius partes copulantur ad nullum terminũ cõem. & tales sunt due, numerus, & oratio. ¶ Numerus est q̃titas discreta resultans ex collectiõe unitatum adinuicem.

¶ Numerus dicitur dupliciter, scilicet numerus numerans, numerus numeratus, & numerus a quo numeramus. ¶ Numerus numerans ẽ talis numerus, homo, anima, deus ¶ Numerus numeratus est talis ut res numerate, ut duo homines, tres lapides. ¶ Et numerus a quo numeramus est talis, ut duo, tres, quatuor. Vnde numerus est q̃titas discreta resultans ex collectione unitatum adinuicem.

¶ Oratio est mensura intrinseca uocis ꝓlate, Tempus, motus, & hmõi dñr res successiue. Vñ quedã est res successiua, & quedã res ꝑmanẽs ¶ Res ꝑmanens est cuius oẽs partes manent simul in actu cũ suo toto, ut hõ, domus, & hmõi. ¶ Res successiua est talis cuius non oẽs partes manẽt simul, in actu cũ suo toto. Nã existente prima hora diei est dies. & tunc hora scd̃a non est. Esse taliũ successiuoꝝ est simul cũ eoꝝ actu fieri. Vnde bene sequitur dies est in fieri, ergo dies est. Et esse ꝑmanentiũ presupponit fieri in eisdẽ. ut prius est domus in fieri q̃ in facto esse. quia nõ sequitur, domus est in fieri, ergo domus est. sed potius sequitur oppositum.

¶ Nota ꝙ oratio dicitur tripliciter, In uoce, in mente, & in scripto. Oratio in scripto est substantia. Oratio in uoce ẽ q̃titas. Oratio in mẽte est qualitas. ¶ Nota ꝙ punctus est quoddam indiuisibile in linea ad quem copulantur sue partes siue determinantur partes linee. Puncta extrinseca in linea sunt primus punctus & ultimus. Puncta intrinseca sunt omnia pũcta int̃ primum & ultimum. Et sic de instanti respectu temporis.

¶ Nota ꝙ non sunt plura puncta in linea centipedali q̃ in linea bipedali, neq; pauciora. Ideo tot sunt pũcta in linea minori, quot sunt in linea maiori. quia in quacunq; linea sunt infinita puncta, & nullum infinitũ est aliquo infinito maius neq; minus, neq; alia infinita sunt aliis infinitis plura neq; pauciora.

¶ In predicamento ubi reperitur motus proprie dictus, Qui dicit̃ loci mutatio, uł motus localis, qd̃ idẽ est. Motus localis est mutatio de uno loco in alium eodem subiecto manente a principio usq; ad finem. & iste

motus ſolum conuenit corporibus.ut patet per autorē.vi. principiorum, capitulo de actione.ubi dicit, Solum corpus mouetur per ſe.eo q̄ de loco ad locum tranſit.

¶ Corpus dicitur dupliciter, ſcilicet corpus ſimplex, corpus mixtum ſiue compoſitum. Corpus ſimplex eſt tale q̄d non componitur ex contrarijs elementis,ut aqua uel aliquid aliud elementum. Elementum eſt illud q̄d componitur ex materia prima & forma elementari. ¶ Materia prima eſt maxime ſimplex que non componitur ex materia priori. Vnde materia eſt illa que eſt prima in uia compoſitionis.i.gñatiōis.& ultima in uia reſolutionis.i.corruptionis. Et materia prima eſt indifferens ad omnes formas ſuſcipiendas,uel ſibi imponendas.& nullam certam formam ſibi determinat. Corpus mixtum,eſt iſtud corpus q̄d componitur ex contrarijs elementis diſtinctis in ſpecie,& corpus illud uocatur elemētū,ut lapides,aīalia,& hmōi.

¶ Corpus mixtum dicitur duobus modis,Perfectum ſcilicet & imperfectum. Corpus p̄fectū dī illud q̄d cōponitur ex quatuor elemētis in ſpecie. Corpus imperfectū eſt illd',q̄d cōponitur ex tribus uel duobus elemētis. ¶ Adhuc corpus mixtum dicitur dupliciter ,animatū.ſ. & inanimatum. Corpus animatū eſt illud,cuius forma p̄ quā ultimate actuat eſt aīa, Et hoc pōt eſſe tripliciter. Vel cuius forma ultimata eſt aīa uegetatiua,ut arbor, planta, & hmōi. Vel cuius forma ultimata eſt aīa uegetatiua & ſenſitiua,ut brutū aſinus & c. Vel cuius forma ultimata eſt aīa uegetatiua,ſenſitiua,& intellectiua.ut homo. ¶ Corpus inaīatū eſt illud q̄d non actuatur per animam,ut aurum,& huiuſmodi,uel argentum,cuprum & c.

¶ Differentie poſitionum ſunt ſex,ſcilicet,ſurſum, deorſum, dextrorſum,ſiniſtrorſum,antrorſum,& retrorſum. Vnde omne q̄d mouetur motu ꝓprio,mouetur uerſus unā differentiā poſitionis.& hoc loquēdo de natura elemētari.& hoc eſt uerū tā de ſimplici corpore, q̄ꝫ de corpore mixto ſiue cōpoſitō.& tā de corpore aīato, q̄ de corpore inaīato. Nam ignis qui eſt corpus ſimplex,mouetur naturaliter uerſus unā differentiā poſitōiis. Vnde illud eſt mixtū q̄d mouetur ad motum elementi dñantis in eo.nā illud mixtū in quo dñaī ignis mouet aſcendēdo,& hoc naturaliter.& ſic eſt de mixto aīato.nā aīal ſcdm q̄ eſt graue mouet deorſum(loquēdo de natura elementari) ſed loquendo de natura ſenſibili.i.de natura aīalis aīa mouet ad oēs differentias poſitionis. Vñ oē corpus quod mouetur,mouetur ex certa proportione potentie ad ſuam reſiſtentiam.

¶ Duplex eſt reſiſtentia,ſ.extrinſeca,& intrinſeca. Reſiſtētia intrinſeca eſt illa q̄ ē in remota.& cauſaī ex cōpoſitiōe & ꝓportiōe cōtrariorū elementorū. Et iſta reperīt in corporibus mixtis ſolū.& non in corporibus ſimplicibus. Vñ ſi ſit aliqd mixtū ex igne & terra.in q̄ dñaī terra, tunc illud mixtū mouet uerſus deorſum.quia oē mixtū mouet ad motū elemēti dñantis in eo.non tñ ita uelociter mouet illud mixtū ſicut terra pura p̄ ſe. qa ille ignis qui eſt in mixto contrariaī illi terre.& nititur moueri motu contrario illius mixti reſiſtendo,inquantum poteſt.& illa eſt reſiſtentia intrinſeca.

¶ Reſiſtentia extrinſeca eſt illa,que eſt extra rem motam,&

cauſatur ex denſitate medij, ut aeris uel aque, & hmõi. Vt ſi mixtũ ponatur ſur ſum in aere. cuius grauitas eſt maior q̃ dẽſitas aeris mouet deſcẽdẽdo. & tũc denſitas aeris reſiſtit ſibi intrinſece. & elementũ ſubdominãs reſiſtit ſibi intrinſece. Vnde ſi corpus mixtũ mouetur in medio uel in plano, q̃d idem eſt, tũc mouet ex ꝓportõe potẽtie ad reſiſtentiã intrinſecã & extrinſecã. ſed corpus ſimplex mouet ex certa ꝓportiõe potẽtie ad reſiſtentiam extrinſecã ſolũ. qa corpus ſimplex nõ habet aliquã reſiſtentiã intrinſecã. Vñ ſi imaginaret uacuũ & corpus mixtũ poneretur in eo, tunc illud mixtũ mouetur ab illo uacuo ex ꝓportione potentie ad reſiſtẽtiã intrinſecã ſolũ. Sed ſi corpus ſimplex exponeret in illo uacuo. tunc illud corpus moueri non poteſt ſucceſſiue. quia non haberet aliquam reſiſtentiam.

¶ Motus localis eſt duplex, naturalis, & uiolentus ¶ Motus naturalis eſt ille qui procedit a principio intrinſeco natura rei inclinante, ut deſcenſus eſt motus naturalis terre. & aſcenſus eſt motus naturalis ignis. Motus uiolentus eſt ille, qui procedit ex principio extrinſeco natura rei non inclinante. ut ſi terra compellaretur uerſus ſurſum, tũc motus ille aſcenſus eſt motus uiolentꝰ. & motus deſcenſus eſt motus naturalis eius. Motus naturalis ſemper intenditur uerſus finẽ. & hoc uelocius. ita q̃ in q̃libet inſtãti poſteriori erit motus uelocior q̃ in aliq̃ inſtanti priori. Motus uiolẽtus remittit uerſus finẽ ita q̃ in q̃libet inſtanti poſterior ſit motus tardior q̃ in aliquo inſtanti priori.

¶ Motus rectus eſt ille mediante quo deſcribitur recta linea. & ſic eſt motus elementorum, exiſtentium extra loca ſua naturalia. ¶ Motus circularis eſt ille mediante quo deſcribitur linea circularis motus celi. Et nota q̃ nullus motus põt eſſe ꝓpetuus, nec q̃ continuus, niſi motus circularis.

¶ Tria requiruntur ad unitatem motus, ſcilicet unitas motoris, unitas rei mobilis, & unitas temporis. Vnitas motoris eſt, quando idem motor manet a principio uſq; ad finem. Vnitas rei mobilis, eſt unum mobile q̃d manet a principio uſq; ad finem. Sed unitas temporis, eſt q̃ maneat idem tempus a principio uſq; ad finem.

¶ Motus reflexus eſt talis quando aliquod obiicitur contra aliquod obſtaculum, & ſtatim reflectitur uel reuertitur in contrarium. Vnde motus reflexus non poteſt eſſe motus perpetuus, nec motus continuus. quia inter quoſcunq; duos contrarios cadit quies media. vnde omne quod mouet ſucceſſiue mouetur, mouebatur, mouebitur. ita q̃ non eſt primum inſtans motus ſucceſſiui nec ultimum.

¶ Ideo generaliter quicquid incipit moueri ſucceſſiue, incipit moueri per remotionem de preſenti; & poſitionem de futuro. Et ſi ipſum deſinit moueri, deſinit moueri per remotionem de preſenti, & poſitionem de preterito. hoc intelligimus de omni motu ſucceſſiuo. Vnde omnis motus ſucceſſiuus eſt temporalis, & menſura per tempus. Sed ſubitus eſt inſtantaneus quia tantum menſuratur per inſtans. Ergo talium motuum eſt dare primum inſtans & ultimum ſatis bene.

¶ Omnis latitudo alicuius rei, eſt tota diſtantia inter non gradum, & gradum ſummũ, continens in ſe omnes gradus illius latitudinis uni-

formiter difformis dispersionis.

¶ Gradus summus est ille, qui nō est admixtus cum suo contrario. & est ita intensus in natura, q̄ nullus gradus illius nature est eo intensior. continens in se uirtualiter omnē gradū potentialē illius nature. Vt gradus summus albedinis est ille, qui non est admixtus cū suo cōtrario. s. nigredine. Vnde summus gradus albedinis est prima priuatio nigredinis.

Locus figure graduum.

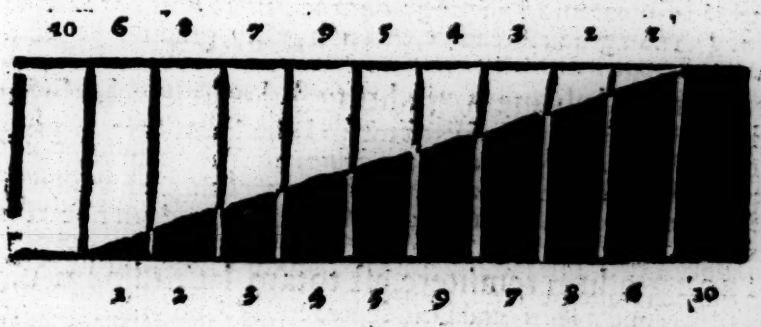

¶ Etiam nō gradus albedinis est pura priuatio albedinis. sicut nigredo summa que nihil habet albedinis. ¶ Latitudo est distantia graduū per quā unus gradus distat ab alio. Latitudo albedinis est tota natura albedinis continens in se omnem gradum albedinis uniformiter difformiter dispositum secundū intensius & remissius a non gradu albedinis exclusiue usq; ad summū gradum inclusiue. Et eodem modo est de latitudine aliarum qualitatum.

¶ Vnde in omni latitudine sunt infiniti gradus, sicut in omni tempore sunt infinita instantia. & inter quoscunq; duos gradus cadit latitudo media, sicut inter quecunq; duo instantia cadit tps medium. Vnde gradus dicunt intensi uel remissi penes participationē cū suis contrarijs secundū magis & minus. Et ideo albedo dicitur intensa, eo q̄ modicum habet de suo cōtrario secū admixto. Et dī remissa, quia multum habet de suo contrario. Vñ si sint duo gradus albedinis in quanto unus illorū minus habuerit de suo contrario secum admixto q̄ alter illorum, intanto dicitur intensior illo. Et in quāto magis habuerit de suo contrario secum admixto, in tanto remissior dī. Et si nihil habuerit de suo contrario secum admixto dicitur intensissimus uel summus, quod idem est.

¶ Alio modo dicuntur gradus intensi uel remissi penes propinquitatem uel distantiam a suo non gradu. Vnde gradus dicitur intensus, quia p magnā latitudinē distat a non gradu. Et dicitur remissus, eo q̄ per modicam latitudinē distat a non gradu. ideo si sint duo gradus intensi, ille gradus qui per maiorem latitudinem distat a non gradu dicitur intensior. & alius dicitur remissior. Ideo in qualibet latitudine aliquis gradus est intensior. & alius

quis remissior, quia nullus est gradus inter nō gradū, & gradum summū, qn ille est intensus uel remissus. Sūmus gradus est intēsus, & nō remissus.

¶ Intendere, est per aliquam latitudinem mediam gradum p̄ fectiorem acquirere. ¶ Remittere, est p̄ aliquā latitudinem mediam, gradum p̄fectiorem deperdere.

¶ Intendere ad aliquem gradum est dupl'r. Inclusiue scilicet & exclusiue. ¶ Intendere per aliquem gradum inclusiue, est per aliquam latitudinē mediam gradum aliquem acquirere. & in illo gradu in fine intensionis existere. ¶ Intendere ad aliquem gradū exclusiue, est aliquam latitudinem mediā terminatam ad aliquē gradum acquirere, non acquirēdo illum gradum. ¶ A non gradu intendere, est a non gradu, gradum perfectiorem acquirere.

¶ Remittere ad aliquem gradum, est dupliciter. Inclusiue & exclusiue. ¶ Remittere inclusiue, est totam latitudinem citra aliquē gradū habitum deperdere. & sub illo gradu in fine remissionis non existere. ¶ Remittere exclusiue, est totam latitudinem citra aliquem gradum deperdere. & non deperdendo illum gradum, sed sub illo gradu in fine remissionis existere.

¶ Ad non gradum remittere, est totam latitudinem usq̄ ad puram priuationem illius qualitatis deperdere. ¶ A nō gradu remittere, est a pura priuatione illius qualitatis aliquem gradum deperdere. ¶ A non gradu intendere, est a pura priuatione illius qualitatis aliquem gradum acqrere ¶ Adhuc intendere ad aliquem gradum siue exclusiue, siue inclusiue est dupliciter. uniformiter & difformiter. ¶ Intendere uniformiter, est totam latitudinem acquirere in una parte temporis sicut in alia sibi equali. ¶ Intendere difformiter, est latitudinem maiorem acquirere in una parte temporis, q̄ in aliqua alia sibi equali.

¶ Remittere etiam dupliciter dicitur, uniformiter & difformiter. ¶ Remittere uniformiter, est tantam latitudinē depdere in una parte tēporis, sicut in alia sibi equali. ¶ Remittere difformiter, est maiorem latitudinem depdere in una parte tempis, q̄ in alia sibi equali. Vnde si quis intendat motum suum siue uniformiter, siue difformiter, semp difformiter mouetur, & non uniformiter. Nam qui uniformiter moueť, continue sub eodem gradu mouetur, nec acquirendo, nec deperdendo latitudinem. Nam uniformiter moueri, est tantum spacium ptransire una parte temporis, sicut in alia sibi equali. Sed quicunq̄ intendit motum suum difformiter siue remittit, ille acquirit uel deperdit latitudinē motus, ac mouetur alio gradu intensiori uel alio gradu remissiori, ergo quicunq̄ intēdit motū suum siue remittit, siue nō sp̄ difformiter mouet, & non uniformiter.

¶ Notandum est, q̄ ad hoc q̄ aliqua sint actiua & passiua ad inuicem, duo requirunť. Primum est, q̄ illa sint similia quo ad materiam, & quo ad concomitantiā. Secundū est, q̄ sint dissimilia contraria quo ad formam, ita q̄ forme earum sint contrarie. unde ad actiōem regrit̄ similitudo materialis & similitudo materiar̄. ad passionē regrit̄ dissimilitudo formar̄.

¶Ad hoc ꝙ ſit actio, oportet ꝙ ſit predominatio agentis ſupra paſſum, ita ꝙ paſſum patiatur ab illo agente, & ꝙ debita ſit approximatio inter agentem & paſſum. Vnde omne agens habet ſe ad ſuum paſſum in proportione maioris inequalitatis, quia ſic potentia illius agentis excedit potentiam illius patientis.

PRoportio dicitur tripliciter, proportio maioris inequalitatis, pportio minoris inequalitatis, & porportio equalitatis. ¶ Proportio maioris inequalitatis, eſt habitudo maioris quantitatis ad minorem quantitatem, ut ſex ad quatuor. ¶ Proportio minoris inequalitatis, eſt habitudo minoris quantitatis ad maiorem, ut duo ad quatuor. ¶ Proportio equalitatis, eſt habitudo equalium adinuicem comparatarum, ut quatuor ad quatuor.

¶Pro quo notandum eſt, ꝙ ſolum ex proportione maioris inequalitatis puenit motus, & ille poteſt agere in aliud dupliciter. ſ. ex pportione totius ad totum. vel ex pportione totius ad partē. Agens agit in paſſum ex pportione totius in totum. hoc eſt, qñ totum agens dominaꝫ ſup totum paſſum. & huiuſmodi actio eſt actio propria, que accidit inter maius & minus. Agens agit in paſſum ex pportione totius ad partem, qñ totum agens dominaꝫ ſupra partem paſſi, & non ſupra totum paſſum. hmōi eſt actio ex pportione totius agentis ad illam ptem, & hoc uocaꝫ agere. & talis reactio eſt inter maius & minus & equalia.

¶Similiter aliquid poteſt pati dupliciter. ſ. Scd̄m totum, & ſcd̄m partem. & paſſum, pprie dr̄ reqati, & non pati. Ideo omne cōicans in materiam cum ſua paſſa repatiꝫ in agendo. Vnde ptes elementoꝝ ſunt maxime actiue & paſſiue. ſed omnia elementa ſuis ſpheris ſunt equalis uirtutis Simr̄ inter elementa in ſuis ſpheris eſt actio & repaſſio. quia elementa agūt adinuicem, & patiunt̄ ſcd̄m partes mediatas.

NOta ꝙ quatuor ſunt elementa. ſ. ignis, aer, aq̄, & terra. Et quatuor ſunt qualitates prime. ſ. caliditas, frigiditas, humiditas et ſiccitas. ſcd̄m quarum combinationes reſultat numerus elementoꝝ.

¶ Nota ꝙ ſex ſunt combinationes primarum qnalitatum, quaꝝ due ſunt impoſſibiles, & quatuor poſſibiles. Et tot ſunt combinatōes primaꝝ qualitatū poſſibiles, quot ſunt elementa. & ſic inueſtigatur a philoſopho libro de generatione. & tm̄ quatuor ſunt elementa in ſpecie. Qualitates prime ſunt ille ex quibus reſultant oēs alie, & ille non reſultant ex aliquibus.

¶Prima combinatio eſt caliditas & ſiccitas, cui correſpōdet ignis. nam ignis eſt calidus & ſiccus, in quo caliditas habet pdominiū. qa in omni cremēto ſunt due qualitates, quaꝝ una ſe habet in pdominio. ¶ Scda combinatio eſt caliditas & humiditas. cui corrñdet aer. nam aer eſt calidꝰ & humidus, in qua dñaꝫ humiditas. ¶ Tertia combinatio eſt frigiditas & humiditas, cui corrñdet aqua, nam aqua eſt frigida & humida, in qua dñaꝫ frigiditas. ¶Quarta combinatio eſt frigiditas & ſiccitas, cui corrñdet terra. nā terra eſt frigida & ſicca, in qua dñaꝫ ſiccitas. ¶ Quinta combinatio eſt qua

liditas & frigiditas. & huic non correſpondet aliquod elementum, qa eſt im-
poſſibilis. qa frigiditas & qualiditas ſunt qualitates contrarie, & non pñt ſi
ineſſe uni corpi, & hoc denoiatiue. ¶ Sexta combinatio, eſt humiditas & ſic
citas, cui non corrñdet aliqd elementū, ꝓpter cauſam pdictam.

¶Hec melius diſcerni poſſunt in figura ſequenti.

¶Figura quatuor elementoꝝ, & qualitatū primaꝝ.

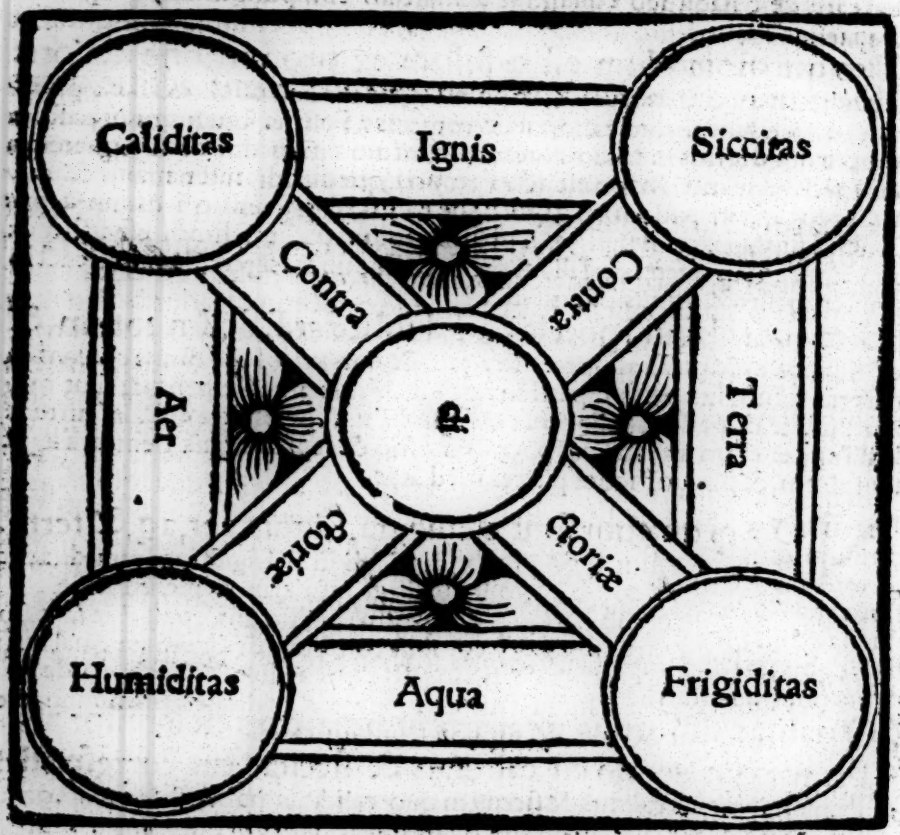

¶ Ignis eſt elementū nobiliſſimū, ſubtiliſſimū & rariſſimū, & ideo collocaſ in ſupmo loco regiōis elemētaris, & ſub cōcauo orbis linee Et ſub igne immediate eſt aer, & ſub aere eſt aqua, & ſub aqua eſt terra, q̄ eſt elementū grauiſſimū, denſiſſimū, & utiliſſimū. & ideo collocaſ in infimo loco. ¶ Sīr ignis eſt in decuplo maioris quantitatis q̄ aer, & in decuplo ma-

ior magis est aer q̃ aqua. & sic de alijs. Vñ elementũ in quãto maioris q̃ntitatis est, in tãto rarius est. & in q̃nto minoris q̃ntitatis est, in tãto dẽsius est

¶ Quedã sunt elemẽta simbola, & quedã dissimbola. Elementa simbola sunt illa, q̃ conueniunt in aliqua qualitate prima, ut ignis & aer, aer & aqua, aqua & terra. ¶ Elemẽta dissimbola sunt illa, q̃ in nulla q̃litate cõueniũt, ut ignis & aqua, aer & terra. Inter elemẽta simbola facilior ẽ actio, q̃ inter elementa dissimbola, ut patet in lib. de gñatõe.

¶ Quedã sunt corpora homogenea, & quedã heterogenea. ¶ Corpa homogenea sunt illa, quoꝝ oẽs ꝑtes sunt eiusdẽ nature, & eiusdẽ denoĩatõis cum suo toto. Nam quelibet ꝑs aque est aqua, & quelibet ꝑs aeris est aer. ¶ Corpa heterogenea sunt illa, quoꝝ nõ oẽs ꝑtes sunt eiusdẽ nature, nec eiusdem denoĩatõis cum suo toto, ut homo & hmõi. nam quelibet ꝑs hoĩs non est homo.

¶ De numero qualitatũ primaꝝ, quedã dicunt̃ actiue, quædam passiue. Actiue sunt caliditas & frigiditas. Passiue, sunt humiditas & siccitas. & sic est in elemẽtis in q̃bus denoĩant̃. non tñ dicunt̃ actiue, q̃a nõ patiant̃. sed q̃a principal'r agunt, & ex consequẽte dicunt̃ passiua.

¶ Quatuor sunt qualitates prime, Caliditas, Frigiditas, Siccitas, & Humiditas. ex q̃bus resultãt oẽs alie qualitates, que non causant̃ ex aliis qualitatibus. ¶ Qualitates secũdarie sunt ille, que resultant ex certa ꝓportione primaꝝ q̃litatũ adinuicẽ, sicut nigredo & albedo. amaritudo & dulcedo, & sic de alijs, quaꝝ quelibet dr̃ uniformis uel difformis sicut & prime.

¶ Qualitas uniformis est, cuius quelibet pars est eque intensa cum suo toto. ut si sit qualitas uniformis, tũc aliqua ꝑs est maior alia. non tñ intensior illa. Vñ nõ eadẽ de cã dr̃ albedo intẽsior alia, & maior. nam albedo dr̃ intensior alia, q̃a ꝑ maiorẽ distantiã distat a nõ gradu. & albedo dicit̃ maior alia, q̃a extendit̃ ꝑ maius subiectũ q̃ alia. vñ intensio qualitatis ẽ rõne distantie a suo non gradu. Sed magnitudo q̃litatis est rõne subiecti. Vñ intensum & remissum sunt ꝓprie differẽtie q̃litatis, ideo qualitas dr̃ intensa uel remissa. Sed magnũ & paruũ ꝓprie sunt differentie q̃titatis, ideo q̃titas dr̃ magna & ꝑua ꝑ se rõne diminutõis, uel augmentatõis. Sed tñ qualitas dr̃ magna & ꝑua, sed hoc nõ est per se, sed ꝑ accñs. q̃a rõne alterius puta subiecti. Et quãtitas dicit̃ intensa uel remissa. sed non ꝑ se, sed ꝑ accñs, q̃a rõne alterius puta qualitatis.

¶ Qualitas difformis est illa, cuius una pars est intẽsior alia. Et illa est duplex. s. uniformiter difformis, & difformiter difformis. Qualitas difformiter difformis est, cuius ꝑtes sunt immediate scd̃m extẽsionem, tamẽ multum differunt scd̃m intensionem. i. cuius partes terminant̃ ad eundẽ pũctum in quantitate, & nõ determinant̃ ad eundẽ punctũ in qualitate. Vt si a sit corpus cuius una medietas sit alba in summo gradu scd̃m se totum, & alia medietas eiusdem sit alba gradu medio scd̃m se totum, tunc tota illa albedo est difformiter difformis. Et hoc corpus est albũ difformiter difforme, cuius alique partes sunt immediate scd̃m extẽsionẽ. i. scd̃m quantitatẽ. & tñ multum distãt scd̃m intentionẽ. i. scd̃m qualitatem. Nam dicte medietates istius

sint immediate scdm extensionē. qa terminantur ad eundē pūctū medium illius a. Iste tñ medietates distāt scdm intensionē. qa non terminant ad eundē gradū in q̄litate sed distant a qualitate p intensiuā q̄litatē totius latitudinis albedinis. Aliqua duo esse imediata, est dupliciter. s. scdm intensionē. & scdm extensionē sunt illa q̄ terminant ad eundē pūctū in q̄titate. sed illa sunt imediata secundū intensionē q̄ terminant ad eundem gradum in qualitate.

¶ Qualitas uniformiter difformis est illa, cuius omnes partes que sunt immediate scdm extensionem, sunt immediate scdm intensionem. & terminantur ad eundē gradum. nam ille gradus ad quē terminant ille ptes est intensissimus. quia non est in parte intensiori. & ille gradus ad quem sic terminantur est intēsissimus eor̄. quia non est in parte intensiori. Et dr̄ remississimus, q nō est in parte remissiori. sed quilibet grad⁹ intensior illo est in pte intensiori circa certum gradū, in gradū summū. Ideo dr̄ intensissim⁹. q nō est in pte intensiori. Et etiam ille gradus est remississimus. q non est in pte remissiori. quia ille non est in parte remissa. sed quilibet illo remissior est in parte remissiori.

¶ Omnis qualitas uniformiter difformis terminatur ad duos gradus, uidelicet, ad non gradum, & ad gradum summū. Vnde quelibet latitudo terminata ad duos gradus. quor̄ neuter est summus, ordinatur ad unū scdm extremum sui intensius. & ad aliud gradum scdm extremum sui remissius. & ille gradus ad quem terminatur secundū extremū sui intensius. dicitur remississimus, quia nō est in ista latitudine. nam ille gradus nō est in illa latitudine. sed qlibet illo remissior circa certum gradum est in ista latitudine, ergo &c. Et ille gradus ad quē terminatur scdm extremū sui remissius dr̄ intensissim⁹, q nō est in ista latitudine. ¶ Q̄d sit sic, arguit, ille nō ē in ista latitudine. sed qlibet illo intēsior citra certū gradū ē in illa latitudine, ergo &c.

¶ Quelibet qualitas uniformiter difformis terminatur ad duos gradus ad quos terminatur extensiue. sed q̄litas difformiter difformis aliqñ terminat ad duos gradus extensiue, & aliqñ intensiue. Qualitas uero uniformis non terminatur, sed potius teminat. qnia q̄litas uniformis se habet per modum termini. Quelibet q̄litas uniformiter deformis, seu latitudo q̄d̄ idem est corrñdet gradui suo medio. etiā esti eq̄lis intensionis cū gradu suo medio & minus intensa q̄ sua medietas intensior, & magis intensa q̄ sua medietas remissior. Vnde latitudo a non gradu ad gradum medium. ut octo est eq̄lis intensionis cum qualitate uniformi, ut quatuor. & sic de alijs.

¶ Motus dicitur quadrupliciter, Motus uniformis, motus difformis, motus uniformiter difformis, & mot⁹ difformiter difformis. Motus uniformis est ille motus, p quem in tpe eq̄li spaciū ptransit equale. Vnde mouere uniformiter est tātū spacium pertrāsire in una parte tēporis, sicut in alia sibi equali. Motus difformis est talis p quē in tpe equali spaciū pertāsitur inequale. Vnde mouere difformiter, est plus de spacio ptransire de tpe q̄s in alio sibi eq̄li. ¶ Mot⁹ uniformit̄ difformis est qñ uniformit̄ acqrit latitudo motus. uel uniformiter depdit̄ latitudo motus. Vnde mouere uniformiter difformiter est uniformiter acqrere latitudinē mot⁹. uel uniformit̄ depdere lati-

tudinem motus. ¶Motus difformiter difformis est quando difformiter acquiritur latitudo motus uel difformiter deperdit latitudo modus. Vnde mouere difformiter difforme est difformiter acquirere latitudinē motus, uel difformiter perdere latitudinē motus. Et quot modis dicitur motus tot modis dicitur intentio motus, & remissio motui, quia sicut motus se habet ad spacium ad extra, sic se habet intentio motus ad latitudinem ad infra, & sicut per motum acquiritur spacium ad extra, sic per intensionem motus acquiritur latitudo ad infra. Ideo intensio est acquisitio latitudinis motus. Et intendere motum est acquirere latitudinem motus. Remissio motus est deperditio latitudinis motus, & remittere motum est deperdere latitudinem motus.

¶Vnde intentio motus dicitur quadrupliciter, scilicet uniformis, difformis, uniformiter difformis, difformiter difformis. ¶Intensio motus uniformis est quando in tempore equali latitudo motus acquiritur equalis. ¶Intensio motus uniformiter, est tantum de latitudine motus acquirere in una parte tēpore sicut in alia sibi equali. Remissio motus uniformis est quando in tempore aliquali latitudo motus deperditur equalis, ideo remittere motum uniformiter est tantum de latitudine motus deperdere in uno tēpore sicut in alio sibi equali. ¶Intensio motus difformis est quando in tēpore equali latitudo motus acqrit inequalis. Vñ itēdere motus difformiter ē plus de latitudine motus acqrere in una parte tpis q̄ in alia sibi equali. Sed remissio motus difformis est qñ in tpe equali latitudo motus depdit inequali. Vñ remittere quā in alio sibi equali. ¶Intensio motus uniformiter difformis est illa motum difformit est plus de latitudine motus deperdere in uno tpe mediāte qua in tpe equali latitudo motus intēsiōis acquirit equalis. Vñ uniformiter difforme itendere est motā tm̄ de latitudine intensionis motus acquirere in uno tpe sicut ī alio sibi in equali. Sed remissio motus uniformiter difformis ē illa qua ī tpe equali latitudo motus cōis deperditur equalis. Vñ remittere motū uniformiter difforme est tm̄ de latitudine motus deperdere in una parte tpis sicut in alia sibi equali. ¶Intensio motus difformiter difformis est illa qua in tempore equali latitudo motus acquiritur inequalis. Vnde intendere difformiter difforme est plus de latitudine motus acquirere in una parte tēporis q̄ in alia sibi equali. ¶Aliqd moueri uniformiter dicit dupliciter. ſ. Quo ad tēpus, & quo ad subiectū. Illud mouetur uniformiter quo ad tempus cuius pūctus uelocissimo motu mouet uniformit. Illud moueur uniformiter quo ad subiectū cuius quelibet pars equaliter mouetur cū suo toto, & sic est difformiter moueri. Solū motus successiuus est uelox & tardus, sed motus subitus non.

QVattuor modis dicitur causa, scilicet materialis, formalis, efficiens & finalis. ¶Materialis est illa ex qua cōponit res primo & manet īre. Vñ causa materialis & materia sunt idē. ¶Formalis est illa per quā res est talis qualis est qua posita ponitur & res qua ablata aufertur & res. ¶Efficiens est illud agens quod cōponit illā rem uel efficit eandē. ¶Finalis est illa ꝓpter quā res primo fit & principaliter (ꝟbi gr̄a) ut ligna, lapides, & hmōi sunt causę materiales domus & talis forma resultans ex cōuentione partiū adinuicē est causa formalis domus. Ille carpētarius est cā efficiens domus. Sed cō seruatio corporis ut a frigore tempestate est causa finalis domus. &c.

¶Due causarum istarum sunt intrinsece, & due extrinsece. ¶Intrinsece sunt materialis & formalis. ¶Extrinsece sunt efficiens & finalis.

Vñ i primo phisicorū tradita sunt tria pricipia rerū naturaliū itrinseca scilicet materia & forma & priuatio, sed due prime sunt per se, tertiū per accidens.

¶Et sciendū est quod priuatio forme inducte est quando homo facit cultellum & non habet fomā illius tunc idem est quod carentia forme inducte.

MOdo restat dicere de figuris corporū propter predictas neturales diuersimode positas.

Corpus colūnare ē corpus lōgū figuratū ad modum colūne ut postis

¶Corpus piramidale quod est figuratum ad modum piri cuius extremum acutum uocatur conus, & extremum obtusum uocatur basis.

¶Corpus circulare uel spericum est corpus rotundum in cuius medio est unus punctus a quo omnes linee recte ad circunferentiam extracte sunt equales, & ille punctus uocatur cētrum sphere uel circuli.

¶Circūferētia sphere uel circuli ē extrema supficies illius extra q̄ nihil ē illius

¶Dyametū circuli est linea recta extēsa ab uno pūcto circūferētie ad punctū sibi oppositū, que transiens p centrū diuidit semicirculū in duos semicirculos.

¶Semidyametrū est linea recta extensa a centro circuli ad circunferentiā eius

¶Semicirculus est medietas circuli.

¶Corpus triangulum uel trigonum est corpus hadens tres angulos.

¶Corpus quadrangulum est corpus habens quattuor latera & quattuor angulos, & hoc dupliciter. Vel habet quattuor angulos rectos, & omnia latera equalia. & sic est quadratum.

Vel hz quattuor angulns rectos & nō oīa latera equalta, & sic ē quadrāgulum

¶Corpus pentagonum est corpus habens quinq; angulos & quinq; latera, & sic de singulis alijs.

¶Angulus rectus est quando una linea recta perpendiculariter ducta cadit super aliam rectam lineam.

¶Angulus acutus est quilibet angulus minor recto.

¶Angulus obtusus est quilibet angulus maior recto.

¶Corpus planū est cuius superficies est plana & nullatenus acuta, ut tabula.

¶Corporum fere omniū predictorum huiusmodi figuras inuenies circa principium libri naturarum,

¶Incipit tractatus de proportionibus.

OMnis proportio aut est communiter dicta, aut proprie dicta, aut magis proprie dicta. ¶Proportio communiter dicta est duorum comparatorum cuiuscunq; generis fuerint aliquo ī quo comparatur unius ad alterum habitudo, & talis proportio potest dici inter omnia equalia & inequalia, hoc est secundum magis & minus se habentia, & inter omnia similia, ideo inter ea ad que potest esse comparatio, aliquo modo pōt esse inter ea proportio cōiter dicta ¶Proportio proprie dicta est duorū comparatoruz adinuicem einsdem generis unius ad alteram habitudo, sed talis proportio non solum est inter quantitates, sed etiam inter quascunq; res eiusdem generis, siue sunt qualitates siue sunt quantitates, & sic de ceteris reperitur. ¶Proportio magis proprie dicta solū est inter quantitates, & diffinitur sic. Est duarum quantitatuz eiusdem generis unius ad alterum habitudo. Per hoc quod dicit eiusdem generis excludit q; inter substantiam & accidens non est proportio magis proprie dicta, qa substantia & accidens non sunt eiusdem generis.

Proportio magis proprie dicta dicitur duobus modis. Quedam eſt rationalis, & quedam irrationalis. Rationalis eſt illa que immediate denominatur ab aliquo certo numero, ut proportio dupla immediate denominatur, a duobus. ¶Proportio irrationalis eſt illa que immediate denoinatur ab aliquo certo numero, ut medietas proportionis duple immediate denomiatur, a proportione dupla, & proportio dupla immediate a duobus, ergo medietas proportionis duple denominatur a duobus. ¶Proportio rationalis differt a ꝓportione irrationali, quia proportio rationalis ſolum eſt inter quantitates commenſurabiles ſeu communicantes. proportio irrationalis ſolum eſt inter quantitates incommenſurabiles ſeu non communicantes reperitur.

¶Quantitates aũt cõmenſurabiles rationales ſeu cõicãtes ſunt ille quibus eſt una menſura, communis quãlibet illarum preciſe menſurans ſicut linea bipedalis & tripedalis, quarum utranque menſurat linea pedalis. Linea enim pedalis bis ſumpta menſurat preciſe & reddit bipedale, ter uero ſumpta preciſe menſurat, & reddit tripedale. ideo linea bipedalis & tripedalis ſunt quantitates commenſurabiles rationales ſeu communicantes.

¶Quantitates autẽ incõmenſurabiles, irrationabiles ſeu nõ cõicantes ſunt ille quibus non eſt una menſura communis quãlibet illarum preciſe menſurans, ſicut dyametrum & coſta quadrati, quia medietas coſte quadrati bis ſumpta minus reddit quam equaliter diametrum, ſimiliter ſi ter ſumatur magis reddit quam equaliter dyametrum. Similiter medietas dyametris bis ſumpta equaliter reddit dyametrũ, & ſi bis ſumatur nõ menſurat equaliter coſtam quadrati patet ergo quod dyametrum & coſta quadrati ſunt quantitates incommenſurabiles, irrationales ſeu non communicantes.

¶Figura.

Coſta quadrati

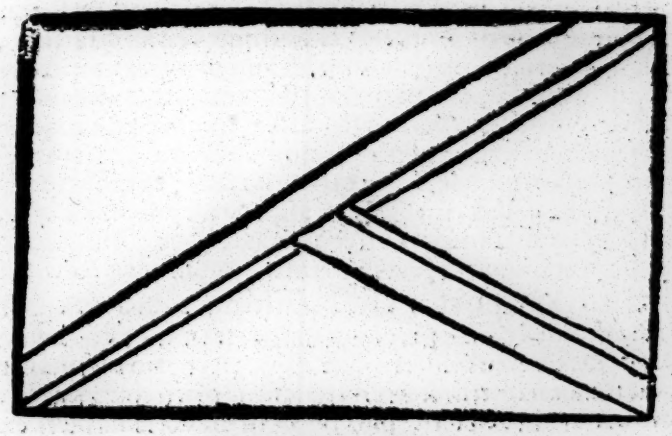

Coſta quadrati.

¶Proportio rationalis in numeris reperitur & in alijs quibuscũque quãtitatibus. Proportio irrationalis non inter nũero reperit. sed inter alias quantitates põt esse, & cã est, ga non sunt aliq duo nũeri significandi quin iter illos est proportio rationalis, ga illis est una mensura cõis quãlibet illarum precise mensurans, scilicet unitas.

¶Proportio magis proprie dicta dicitur dupliciter. Quedã est equalitatis, & quedã est inequalitatis. ¶Proportio equalitatis est duarũ quãtitatũ equalium adinuicem habitudo, sicut inter unum & unum, duo & duo. ¶Proportio inequalitatis est duarum quantitũ inequalium adinuicem habitudo. Et hec est duplex, quedam est maioris inequalitatis & quedam minoris inequalitatis. ¶Proportio maioris inequalitatis est habitudo maioris quantitatis ad minorem, ut due ad unum, tria ad duo. ¶Proportio minoris inequalitatis est habitudo minoris quantitatis ad maiores, ut unũ ad duo, duo ad tria.

¶Proportio maioris inequalitatis dicitur quinq; modis. Multiplex. Superparticularis. Superpartiens. Multiplex superparticularis. Et multiplex superpartiens.

¶Multiplex est habitudo maioris quantitatis ad minorẽ illam multotiens cõtinens. Et hec in species infinitas partitur. Si enim maior numerus bis contineat minorem, tunc est proportio dupla, & si ter tripla, & sic in infinitũ. Exemplũ proportionis duple, ut duo ad unũ, quattuor ad duo. Exẽplũ proportionis triple. ut tria ad unum, ix. ad iij.

¶Superparticularis est habitudo maioris quantitatis ad minorem semel illam continens eius partem aliquotam ultra. Pars aliquota est illa que aliquotiens sumpta reddit equaliter suũ totum. Pars uero non aliquota est illa que multotiens sumpta non reddit aliqualiter suum totum. Vt binarius respectu quinarij, & binarius respectu septenarij, & sic de singulis.

¶Hec uero proportio infinitam recipit sectionem. Vnde si maior numerus semel contineat minorem & medietatem minoris numeri ultra sexque altera proportio uocatur: qualis est proportio, tria ad duo, sex ad quattuor, nouem ad sex, & sic de singulis usque in infinitum. Si autem maior numerus semel minorem numerum contineat, & eius tertiam partem ultra se sexque tertia proportio uocatur sicut quattuor ad tria, octo ad sex, sedecim ad duodecim. & sic in infinitum. ¶Si autem maior numerus minorem numerum semel contineat & eius quartam partem ultra se, sexq; quarta uocatur, ut quinq; ad quattuor, decem ad octo, uiginti ad sedecim, & sic de alijs. Si autem maior quantitas semel minorem & eius quintam partem contineat sexque quinta uocarur, ut sex ad quinq;, & sic procedendo ut prius in numeris duplicando eos.

¶Superpartiens proportio est habitudo maioris quantitatis ad minorem illam semel continens & aliquas partes ultra ex quibus non fit aliqua pars aliquota respectu minoris nũeri. Et talis proprio infinitam recipit sectionẽ. Vnde si maior numerns semel minorem numerũ contineat & duas partes ultra quarum quelibet est tertia pars respectu minoris numeri ex quibus nõ fit aliqua pars aliquota respectu minoris, talis ꝓportio dicitur superbi partiens tertias, ut quinq; ad tres, decẽ ad sex, uiginti ad duodecĩ, & sic in infinitũ.

¶Si enim maior numerus semel minorem contineat,& tres partes aliquotas ultra,ex quibus non fit una pars aliquota respectu minoris quantitatis quæcunque libet est quarta pars respectu minoris.dicit proportio suptriptiens quarta qualis é hec proportio.viij ad iiij.&c.¶Et si maior quãtitas semel contineat minorẽ,& tales tres ptes ultra casum quelibet est quinta pars respectu minoris quãtitatis dicitur proportio suptripertiens quitas ut octo ad quinq· &c,

¶Multiplex est suppartícularis, est habitudo maioris quãtitatis ad minorẽ illã multotiẽs cõtinens.& eius partẽ aliquotã ultra. Vnde si maior numerus bis continet minorem & eius medietatem ultra:proportio dupla sex q̃ altera uocatur.Si ter minorẽ contineat proportio tripla sexta q̃ altera. Exemplũ primi.v.ad.ij.x.ad.iiij exẽplũ secũdi.viij.ad.ij.xiij.ad.iij.Si enim maior nũerus bis maiorẽ numerũ cõtineat. & eius tertiã partem ultra proportio dupla.sex q̃ tertia uocatur, & septem ad tria, & dupla sex q̃ quarta,ut nouem ad quattuor.

Multiplex uero suppartiens est habitudo maioris nũeri ad minorem illã multotiens cõtinens ad aliquas ptes ultra ex quibus nõ fit una pars aliq̃ta respectu minoris nũeri.¶Vnde si maior nũerus bis minorem contineat & duas partes ultra:quarũ quelibet est tertia pars respectu minoris numeri. Vnde si maior nũerus bis minorẽ contineat. & duas partes ultra quarũ quelibet est tertia pars respectu minoris numeri: dicitur proportio dupla superbipartiens tertias, qualis est hec proportio octo ad tria.¶Si uero maior nũerus ter minorẽ cõtineat & tres partes ultra.quarũ quelibet ẽ quarta pars respectu minoris numeri.ex quibus non fit una pars aliquota respectu minoris numeri dicitur proportio dupla supertripartiens quartas, qualis est est hec proportio ter undecim & quatuor.

¶Proportio minoris inequalitatis est habitudo minoris quãtitatis ad maiorẽ: cuius tot sunt species quot sunt propor tiones maioris iequalitatis,& eisdem noibus & cõsimilibus appellãtur isto termio sub superaddito,ut subdupla, subtripla.&sic de alijs subsuppticularis, subsuppartiẽs. Et ita de oibus alijs modis. quarũ omnes diffinitiões cũ exemplis prioribus innotescũt.¶Ex istis notãdũ est q̃ oĩs proportio iter duos terminos reperitur Et scis q̃ quãta est una quãtitas ad aliã tãta est una proportio ad aliã ut manifestũ est

¶Hec de proportionibus,nunc de proportionalitate dicetur.

MOdo sequitur secunda pars huius capituli, que de proportionalitate proportionum determinat.

Proportionalitas est ordo proportionũ,&dicitur tripliciter,s.proportionalitas,arithmetrica,geometrica, & armonica.¶Proportionalitas arithmetrica est quando sunt duo termini uel plures &equalis est excessus primi ad secundũ,& secundũ ad tertiũ,sicut duo ad tria,& sic de alijs. Vt sex ad quinq̃,quinq̃ ad quatuor,quatuor ad tria,tria ad duo,duo ad unum ¶Differentia siue excessus unius quantitatis ad aliã est illud ,per quod minor quantitas exceditur a maiori.¶Proportioualitas geometrica est quando sunt tres termini uel plures & equalis est proportio inter primũ &secundũ,sicut inter secundũ & tertiũ.Exemplum,ut octo ad quatuor,quatuor ad duo,duo ad unũ.¶Proportionalitas armonica est quando sunt tantũ ,tres termini & equalis est proportio inter primũ & secundũ,sicut est inter excessum primi ad scd̃

& ſecundi ad tertium. Exemplum, ſex quatuor & tria inter ſex & tria eſt proportio dupla et inter duo que eſt exceſſus primi ad ſecūdum, & unū que eſt exceſſus ſecundi ad tertiū eſt proportio dupla, ergo eadem eſt proportio, inter primum & tertium que eſt inter differentiā primi ad ſecundum, ſcd̄z ad tertiū

¶Et iſte proportionalitates differūt a diuicem quia tam arithmetrica quam geometrica in tribus terminis ad minus reperiūtur, & in q̄buſcunq; numeris pluribus, ſ̄z armonica tantum in tribus terminis reperitur, & in alio etiam differunt quia ultima ſ. armonica ſemper coutinua manet. ſed arithmrtrica & geometrica poſſunt eſſe diſcontinue & continue. ¶Proportionalitas arithmetrica continua eſt equalitus differentiar̄ per terminum cōem, uel terminos cōes copulata per unum terminū cōem uidelicet ſicut tria ad duo, ſic duo ad unum. Diſcontinua eſt equalitas differentiar̄ per nullum terminum cōmunem copulata, nec per aliquos terminos cōes copulata, ut ſicut ſe h̄z ſex ad quatuor, ita tria ad duo, uel ſicut quinq; ad quatuor ita tria ad duo. ¶Proportionalitas geometrica continua eſt ſimilitudo proportionum p̄ unum terminū cōem medium uel p̄ plures terminos medios copulata per unum terminū, ut ſicut ſe habet. iiij. ad, ij, ita. ij. ad unum, per plures terminos, ut ſicut ſe habet. 8. ad, iiij, ita, ij, &, ij, ad unum.

¶Diſcontinua eſt ſimilitudo proportionū per nullū terminū cōem, uel per aliquos terminos cōes copulata, ut ſicut ſe h̄z. 8. ad, 4, ita duo ad unum. ¶Medietas ſiue proportionalitas geometrica continua & diſcontinua differunt inter ſe in hoc q̄ continua tribus terminis uel pluribus quibuſcunq; inuenietur. Diſcontinua uero in quatuor terminis ad minus, & in quibuſdam pluribus inuenitur. Aliter etiam iſte differunt in hoc, q̄ in proportiōe continua oportet omnes tres terminos in genere conuenire, ſed in diſcontinua poſſunt aliqui termini in genere diuerſari, ut ſicut ſe habet chorda ad chordam ſic ſe habet ſonus ad ſonum, & ſicut ſe habet hoc corpus ad hoc corpus, ſic ſe habet hec potentia ad potentiam.

PRoportionalia ſunt illa, que in aliqua proportionalitate conueniunt. Et dicuntur tripliciter. Quedam dicuntur proportionabilia proportionalitate arithmetrica, quedā geometrica, & quedā armonica, proportionalia proportionalitate arithmetrica ſunt illa quor̄ differētie ſunt equales. Proportionalia proportionalitate geometrica, ſunt illa quor̄ proportiones ſunt eedem uel equales. Proportionalia proportionalitate armonica ſunt illa quorū extremorū & differentiarū proportiones ſunt ſimiles uel equales. Et hec omnia in ſuis exemplis poſſunt per predicta patere, ex quo patet q̄ terminarius numerus eſt pauciſſimus numerus in quo proportionalitas reperitur, et nullus eſt maximus in quo proportionalitas exiſtit

Proportionalia proportionalitate geometrica dicitur duobus modis ſ. permutatim proportionabilia, & econtrario

Proportiodalia proportionalitate permutatim. Sunt illa quor̄ ſicut ſe habet añs unius proportionis ad antecedens alterius proportionis ita ſe habet conſequens unius & conſequens alterius (uerbi grā), ſicut ſe habet octo, ad quatuor, ita duo ad unum ergo nūc permutatim, ſicut ſe h̄z octo ad duo, ita quatuor ad unū, & ideo ibi quatuor termini proportionabiles p̄mutatim exi-

stunt & econtrario. Proportionalia proportionalitate geometrica sunt illa quorum sicut se hꝫ consequens unius ad antecedens suū, sic se habet consequens alterius ad antecedens suum, uerbi grā, sicut octo ad quatuor, ita duo ad unū, & & econtra sicut quatuor ad octo, sic unum ad duo

Proportionalitas geometrica dicitur quatuor modis. Disiūcta, s. Coniuncta, Euersa & econtra. ¶ Disiuncta est quorumlibet antecedentiū ad sua consequentia separatim proportionū equalitas, ut sicut se habet octo ad quatuor, ita duo ad unum. ¶ Coniuncta proportionalitas geometrica est quorūlibet antecedentium cum suis consequētibus indisiuncta, seu proportionalitate simplici unius antecedentis cum suo consequente ad proprium consequēs proportionū similitudo, ut, 8, 4, 4, & unum, ut sicut se hꝫ, 8. &, 4, ad, 4, & unum, ita duo & unum ad unum. ¶ Euersa est quorūlibet antecedentiū cum suis cōsequentibus in disiuncta seu proportionalitate simplici unius añtis cum consequente ad aliud añs, & cuiuslibet alterius añtis istarū cum suo consequente ad proprium añs proportionum similitudo, ut sicut octo & quatuor ad octo, ita duo & unum ad duo. ¶ Econtra est quando sunt duo ordines numerorum, & in utroq; nūero sunt tres uel plures termini, & sicut se hꝫ primus terminus primi ordiuis ad suum secundū, sic se habet primus terminus secūdi ordinis ad suum secundum, & sicut se habet secundus terminus primi ordinis ad suū tertiū, sic se habet secundus terminus ordinis ad suum tertium, ut

Octo quatuor duo.	8.4.2.
Quatuor, secundo, uno.	4.2.1.

¶ Consimiles etiam diffinitiones proportionalitate arithmetrica & proportionalibus illis proportionalitate equaliter differentiarū poterunt adoptari.

NVnc superest tertia pars huius capituli. Premittens quasdam suppositiones. Prima est hec. Omnes proportiones sunt eedem uel equales quaꝝ denominationes sunt eedem, uel equales. ¶ Secūda suppositio est hec, si sint tres termini tantū, quorum primus est maior secundo, secundus maior tertio, proportio primi ad ultimum componitur ex illis, hoc est componitur ex proportione primi ad secundum, & secundi ad tertium,

¶ Tertia suppō est, si sint tres termini uel plures, quoꝝ primus est maior secundo, secundus maior tertio, proporrio primi ad ultimum componitur ex illis

¶ Quarta est hec, si sint duo equalia comparata ad aliquod tertiuꝫ, eadem erit propō inter unum & illud tertiū sicut inter reliquum illorum, & illud tertiuꝫ.

¶ Quinta. si sint due quantitates inequales comparate ad aliquod tertium, maior erit proportio minoris quantitatis ad illud tertium q̄ maioris ad illud tertium, & econtra. maior erit proportio tertij ad maiorem q̄ ad minorem.

¶ Sexta suppō est hec, quādo aliquid componitur ex duobus equalibus, illud compositum est duplum ad quodlibet illorum. Et si fuerit compositum ex tribus, est tertium ad quodlibet illorum. ¶ Septima suppō est, quando aliquid componitnr ex duobus inequalibus, illud compositum est plus quam duplum ad minus, & minus q̄ duplum ad maius. Exemplum tripedale cōponitur ex pedale & bipedale. & est plus quā duplum ad pedale & minus quā duplum ad bipedale, quod est maius. ¶ Est et una suppositio si fuerint quatuor q̄titates proportionales adinuicem, si fuerint prima illarum maxima, & ultima istarum minima, primam & ultimam pariter acceptis ceteris duobus maiores necesse est esse,

Iſte autem qnincꝫ prime ſuppoſitiones ſunt probate per encliden,& due ultime ſatis patent per rationem.

Prima cōcluſio eſt hec.Si ſint tres termini proportionales proportionalitate geometrica,& primus terminus eſt maior ſecundo,ſecundo maior tertio,& ſi fuerit proportio maioris inequalitatis proportionalitate geometrica,ut unum ad duo,duo ad tria,proportio primi ad ultimum eſt preciſe dupla ad proportionem primi ad ſecūdum,& ſecundi ad tertiū. Et hoc probatur & capio iſtos tres terminos,octo,quatuor,& duo,tunc arguitur ſic,inter octo & quatuor eſt proportio dupla,& inter duo & quatuor eſt eadem proportio, ergo ille proportiones ſunt ſimiles conſequentia patet per primam ſuppoſitionem; Tunc arguitur ſic per ſecundam ſuppōnem,qñ ſunt tres termini,&c. & hic ſunt tales tres termini,ergo proportio primi ad ultimum componitur ex illis & iſti ſunt equales,ut probatum eſt ergo componitur ex duobus equalibꝫ ergo eſt dupla ad quodlibet illorum,conſequentia tenet per ſecundam ſuppoſitionem,

Secunda concluſio eſt hec. Si ſint quatuor termini proportionales proportionalitate geometrica,proportio primi ad ultimuꝫ eſt tripla ad proportionem primi ad ſecundum,&c.Hoc probo ſic, & capio iſtos quatuor terminos,octo,quatuor.duo,& unum.Tunc ſic. Hic ſunt quatuor termini,& primus eſt maior ſecundo,ſecundus maior tertio,&c,ergo proportio primi ad ultimū componitur ex illis,conſequentia tenet per tertiam ſuppōnem ſꝫ equalis eſt proportio primi ad ſecundum,& ſic de alijs,ergo proportio primi ad ultimum componitur ex tribus equalibus,& per conſequens eſt tripla ad quēlibet iſtarꝫ,conſequentia tenet per ſextam ſuppōnem Et ſi ſint quincꝫ termini proportio primi ad ulrimum eſt quadrupla,&c,& ſic in infinitum.

Tertia concluſio eſt hec.Si fuerint tres termini,&primus fuerit plus q̄ duplus ſecundi,ſecūduſcꝫ equaliter duplus tertij, proportio primi ad tertium erit minor quā dupla ad proportiōem primi ad ſecundum,& maior quā dupla ad proportionem ſecundi ad tertium. Hoc probo ſic,& capio iſtos tres terminos,ſex,duo,unum. Tunc arguo per ſecundam ſuppōem.Si ſint tres termini,&c.ſed hic ſunt tres tales termini,ergo proportio primi ad ultimum cōponitur ex illis,ſed maior eſt proportio primi ad ſecundum,q̄ ſecundi ad tertium,ergo proportio primi ad ultimnm componitur ex duobus inequalibus,ergo eſt plus q̄ dupla ad minus,& minus q̄ dupla ad maius, conſeqnentia tenet per ſeptimam ſuppōnem,ſed magis eſt proportio primi ad ſecundū q̄ ſecundi ad tertium,ergo proportio primi ad ultimū eſt minor q̄ dupla ad proportionem primi ad ſecundū.& maius quam dupla ad proportionem ſecundi ad tertium,ſed proportio primi ad ultimum eſt proportio ſextupla,& proportio primi ad ſecundum eſt proportio tripla, & proportio ſecundi ad tertium eſt dupla,ergo proportio eſt minor quā dupla ad proportionem triplam,& maior q̄ dupla ad propoſitionem duplam.

Quarta concluſio eſt hec. Si fuerit primum equaliter duplum ſecundi,fuerit ſecundum maius quam duplum tertij,proporſio primi ad ultimum erit minor quam dupla ad proportionem ſecundi ad tertiū,probatur ſic & capio iſtos terminos,ſex,tria,uuum.Tunc arguo per ſecundam ſuppōnem ſi ſint tres termini,&c,ſed hic ſunt tales tres termini, ergo proportio primi ad

timum componitur ex illis, ſed maior eſt proportio ſecundi ad tertium quam primi ad ſecundum, ergo componitur ex duobus inequalibus, & per conſequẽs eſt plus quã dupla ad minus, & minus quam dupla ad maius, ſed maior eſt proportio ſecundi ad tertium q̃ primi ad ſecundum, ergo proportio primi ad ultimum eſt minor quã dupla ad proportionem ſecundi ad tertium, ſed proportio primi ad ultimum eſt proportio ſextupla, & proportio primi ad ſecundus eſt proportio dupla, & proportio ſecundi ad tertium eſt proportio tripla, ergo proportio ſextupla eſt minor quam dupla ad proportionem triplam, & maior quam dupla ad proportionem duplam.

¶ Quinta concluſio eſt. Si fuerit primum minus quam duplum ſecundi fuerit q̃ ſecundus equaliter duplum tertij, proportio primi ad ultimus erit maior q̃ dupla ad proportionem primi ad ſecundum, & minor quã dupla ad proportionem ſecundi ad tertium. Hoc probatur & capio iſtos tres termios, ſex, quatuor, duo. Tunc arguo per ſecundam ſuppõem. Si ſint tres termini, &c ſed hic ſunt tales tres termini, ergo proportio primi ad ultimum componitur ex illis, ſed iſte proportiones ſunt inequales, ergo proportio primi ad ultimum componitur ex inequalibus, ergo eſt plus q̃ dupla ad minus, & minus quã dupla ad maius, ſed maior eſt proportio ſecundi ad tertium quã primi ad ſecundum, ergo proportio primi ad ultimũ eſt maior quam dupla, ad proportionem primi ad ſecundum, & minor quã dupla ad proportionem ſecundi ad tertiũ, & ſic tripla maior eſt, quã dupla ad ſex qui alterã minor quam dupla ad proportionem duplam, &c. ut patet intuenti, ergo, &c.

¶ Sexta concluſio eſt hec. Si fuerint tres termini quorum primus eſt duplus ad ſecundum fueritq; ſecundus minus q̃ ſecundus ad tertiũ proportio primi ad ultimũ erit maior quã dupla ad proportionem ſecũdi ad tertiũ, probatur ſic. & capio iſtos tres terminos, octo, quatuor, tres tũc arguo per ſecundã ſuppoſitionẽ. Si ſint tres termini. &c, ſed hic ſũt tales tres termini. ergo. &c. ſed ille ſunt inequales. ergo proportio primi ad ultimũ componitur ex inequalibus duobus. ergo. &c. Sed maior eſt proportio primi & ſecũdi q̃ ſecundi ad tertiũ. & ꝓportio primi ad ultimũ eſt dupla ſuperbipartiens tertias. & proportio primi ad ſecũdum eſt dupla, & ſecundi ad tertiũ ſexq; tertia, ergo proportio dupla ſuperbipartiens tertias eſt maior quam dupla ad ſexq; alteram, & minor quam dupla ad proportionem duplam

¶ Sexta concluſio eſt hec. in proportione equalitatis nulla eſt maior nec minor proportio equalitatis, probatur, q̃a omnes proportiões equalitates ſunt equales, ergo nulla eſt alla maior neq; minor, nec proportio inequalitatis eſt maior equalitatis proportione, quia non proportio minoris nec maioris inequalitatis, & oĩs proportio inequalitatis, aut eſt minoris inequalitatis aut maioris inequalitatis, ergo concluſio uera. Probatus eſt nunc q̃ ꝓportio equalitatis proportione equalitatis non eſt maior neq; minor. Iam probat q̃ proportio maioris inequalitatis non erit maior proportione equalitatis nec minor. quia ſi ſit maior ergo proportio que eſt inter quatuor & unus eſt dupla ad proportionem que eſt inter. ij. &, ij, & eum arguitur ſic, proportio. iij. ad. i. eſt dupla ad proportionem ſecũdi ad ſecundũ, ergo proportio ij ad, ij. eſt ſubdupla ad iſtam, & proportio dupla ad unus, & ſubdupla ad eam, ergo ille proportiones ſunt equales, ij. ad. ij, & ij. ad, i. conſequentia p̃z per primam ſuppõnez. Tunc arguitur ſic, ille proportiones, ij, ad, ij, & ij, ad, i, ſunt equales, & antece-

dentia ſunt equalia.& antecedentia ſe habent inequali proportione ad ſua cō-ſequentia . ergo conſequentia ſunt equalia . ſed illud eſt impoſſibile ergo illud ex quo ſequtur.Iam probatur ecōtra. ꝙ proportio equalitatis nō ſit maior proportione maioris inequalitatis:quia ſi ſit.ergo proportio.iiij.ad.iij.eſt dupla ad proportionē.ij.ad.i.tūc arguitur ſic proportio.iiij.ad.iiij.eſt dupla ad ꝓportionem.ij.ad .i.& proportio ij.ad i.eſt dupla ad eā.ergo iſte proportiones, iiij ad.iiij,&.ij.ad.i.ſunt equales & antecedētia ſunt equalia.& antecedentia ſe habēt inequali proportione ad conſequens.ergo conſequentia ſunt equalis .ergo.iiij.&.i.ſunt equalia quod eſt impoſſibile·ergo illud ex quo ſequitur.

¶ Iam arguo.ꝙ proportio minoris inequalitatis nō ſit minor proportione equalitatis, nec minor& primo probo ꝙ non ſit maior quia ſi ſic probatur ꝙ proportio unius ad duo eſt dupla ad proportionem unius ad unū ergo proportio unius ad unum eſt ſubdupla ad eam,& proportio unius ad .iij eſt ſubdupla ad eam,ergo ille proportiones unius ad,4.& unum ad unum ſunt equales,conſequentia tenet,ut prius,& tunc ille proportiones ſunt equales & antecedentia ſunt equalia, & antecedentia ſe habent in equali proportione ad ſua conſequentia,ergo ſua conſequentia ſunt equalia, ergo quatuor in unum ſunt equalia,conſequens eſt impoſſibile,ergo illud ex quo ſequitur

Iam probatur econtra, quod proportio equalitatis non ſit maiori proportōe minoris inequalitatis,& arguitur ſic,&ponatur ꝙ proportio unius ad unum ſit dupla ad proportionem unius ad quatuor,tunc arguitur ſic, proportio unius ad unum eſt dupla ad proportionem unius ad duo,& proportio unius ad duo eſt dupla ad eam,ergo iſte proportiones ſunt equales unius ad unū, & unius ad duo, conſequentia,tenet ſicut prius,& antecedentia ſunt equalia.& antecedentia ſe habent inequali proportiōe ad ſua conſequētia, ergo ſua conſequentia ſunt equalia,ergo duo,& quatuor ſunt equalia quod eſt impoſſibile,ergo illud ex quo ſequitur.Quintam ſequitur concluſionem eſſe ueram ꝙ quamlibet eius partem. ¶Sed contra iſtam concluſionem arguo ſic & capio iſtos tres terminos,ſex,quatuor,ſex,tunc per ſecundam ſuppōnem proportio primi adultimum componitur ex proportione primi ad ſecundum, & ſecūdi ad tertium,& oīe compoſitum quacunq; parte ipſius eſt maius,ergo proportio primi ad ultimum eſt maior proportione primi ad duo,& etiā duo ad tres & proportio primi ad ultimum eſt proportio equalitatis, & proportio primi ad ſecundum eſt proportio maioris ꝛequalitatis, & proportio ſecūdi ad tertiū'. eſt proportio minoris ꝛequalitatis.ergo proportio equalitatis eſt maior proportione maioris inequalitatis.& etiam minoris inequalitatis.

¶ Pro illo dicitur ꝙ ſecunda ſuppoſitio intelligitur,prout ipſa ibidem inſcribitur:& hoc eſt ſi primus terminus eſt maior ſecūdo, & ſecūdus maior tertio,ſed ſic non eſt in propoſito.Aliter contra eandem concluſionē arguitur ſic,& capio iſtos terminos,ſex,quatuor,& quatuor,tunc arguo ꝙ quintam ſuppōnē maior eſt proportio inter ſex & quatuor,q̄ inter quatuor & quatuor & proportio ſex ad,4, eſt proportio maioris inequalitatis & ꝓportio quatuor ad quatuor eſt proportio equalitatis , ergo proportio maioris inequalitatis eſt maior proportione equalitatis. Pro iſto dicitur ꝙ quinta ſuppoſitio intelligitur de duobus inequalibus comparatis ad aliquod tertiuꝫ in eodem genere,ſed ſic non eſt hic.

¶ Tertio contra iſtam concluſionen arguitur ſic & capio tres

terminos, sex, sex, sex tunc per primam conclusionem adiuncta secunda suppõne proportio primi ad ultimū est dupla ad quod licet eam, ergo una proportio inequalitatis alia est maior. Pro illo dicitur q̄ prima conclusio est uera, ubi est proportio maioris inequalitatis primi ad secundum, & secundi ad tertium, & intellectus secunde suppõnis patet ex predictis, & sic cessat obiectio. ¶ Hic sequitur de quinta opinione geometrica suppõ est, q̄ nulla proportio maioris inequalitatis proportione minoris est maior uel minor. Ista sicut precedentis, per impossibile declarabis & deduces ad hoc impossibile. s. q̄ aliqua proportio maioris inequalitatis & aliqua minoris sunt equales, & p̄ consequens aliquod & minus illo adinuicem adequatur quod est impossibile.

SEquitur iam quarta pars huius tractatus in qua determinatur penes quid habet uelocitas in motubus attendit diuersas opiniones p̄tractans, quarū prima est hec, & ponit uelocitatem in motubus seq̄ excessum potentie motoris ad potentiā rei mote, hoc est si sint due potentie & due resistentie & per maiorem excessum excedit prima potentia suam resistentiā q̄, z, ad suam, tunc maiori uelocitate mouet prima potentia suam resistentiā q̄ z suam. Exemplum, ut si A sit una potentia ut octo, & B sua resistentia ut quatuor C. una alia potentia duo, D, sua resistentia ut unum, tunc per istā opinionem in quadruplo maiori uelocitate mouet prima potentia suam resistentiam q̄ secunda suam, quia in quadruplo per maiorem excessum excedit prima potētia suam resistentiam q̄ secunda suam. Prima enim excedit suam resistentiam p̄ quatuor, &, ij, per. i. & excessus ut quatuor est quadrundus ad unum, ergo in quadruplo maior est excessus prime potentie ad suā resistentiā q̄ duo ad suam.

¶. Pro ista opinione uidetur esse philosophus secundo de celo in fine, ubi uult q̄ proportionaliter secundum equipollentias contingit mouere, id est secundum excessus, & ex dictis autoris septimo phisicorū commento, 35, ubi dicit quod uelocitas propria unicuiq̄ motui sequitur excessum potentie motoris super potentiam moti

Ista tamen opinio multis modis destrui potest. Contra quam opinionem arguitur sic. Data ista opinione sequitur quod aliquo motore potētie motiue mouetur aliquod mobile potentie resistētie per aliquod spacium in aliquo tempore medietatis motoris non moueret medietate moti per equale spacium in aliquali tempore, sed totum per medietatem spacij, q̄a totus motor uel tota potentia motiua excedit totum motum uel totam resistentiam per totum excessum, sed medietas motoris excedit motionem moti per medietatem excessus ergo in duplo uelocius penes hanc opinionē mouetur totus motor cū tota resistentia q̄ medietas motoris cum medietate resistentie, ergo in equalita tem partis totus motor mouetur tantam resistentiam per totum spacium quo tempore medietas motoris mouebit motum resistentie totum per medietatem spacij. Et falsitas patet per Aristotelē septimo phisicorū, ubi dicit in fine, & probat hanc conclusionem. Si aliqua potentia moueat ad mobile per aliquod spacium in aliquo tempore inequaliter mouebit per idem spacium in equali tempore. Dicit enim quod ita esse habet & secundum eandem proportionem inequalitatis ad medietatem sicut totum ad totum, ergo motus sunt & equoces,

Secundo data iſta opiniõe ſequitur ex duobus motoribus diuiſim mouetibus duo mobilia ꝓequale ſpacium in equali tempe ſecundi duo motores non moterunt coniunctim iſta duo mobilia coniuncta per equale ſpacium in equali tempore. Sed per ſecundum ſpacium conſequentia tenet, quia exceſſus iſtorum duorum coniunctorum adinuicem duo mobilia coniũcta eſt duplus ad exceſſum unius motoris iſtorum ſup ſuum mobile ubi ergo in numeris quibus binarius excedit unitatem per unitatem. Duo aũt binarij qui quaternarium conſtituũt excedunt duplas, duplas unitates que exiſtunt qua itas per equalitatem que eſt dupla ad exceſſum binarij ſuper unitatem, & ita eſt in omnibus alijs ubi dupla exceſſa a dupla exceſſibus equaliter extenduntur. Et falſitas iſtius cõcluſionis patet per Ariſtotelem ſecundo phyſicorum ubi prius probat hanc concluſionem. Si due potentie diuiſim mouent duo mobilia diuiſa per equalia ſpacia in equali tempore, iſte due potentie coniuncte mouebunt iſta duo mobilia cõiuncta per equale ſpacium in equali tempore, ſicut enim ſe habet motus compoſitus ad motum compoſitum ſic motus ſimplex ad motum ſimplicem.

Tertio contra banc opinionem arguitur ſic. Data illa opiniõe ſegtur ꝙ ex proportione geometrica ſunt ſimilis nature proportionum motoris ad ſua mota, non ſequitur equalitas uelocitatum motuum: & hoc quia non eſt ibi equalitas exceſſuum, eadem enim proportio eſt duo ad unum, & ſex ad tria, exceſſum tantum unius eſt unitas, & exceſſus alterius eſt ternarius. & illud eſt directe contra Ariſt. 7. phiſicorum in fine & in multis alijs locis, ubi ſemper ex equalitate proportionũ motoris ad ſua mota arguit uelocitatem in motubus, nec poteſt dici Ariſt. intendit propter proportionem proportionalitate arithmetrica ubi eſt equalitas exceſſuum, ut dicunt quidem. Secundo enim phiſicorum probat phũs ſecundam concluſionem. Si aliqua potẽtia moueret aliquod mobile per aliquud ſpacium in aliquo tempore inequalitas motoris mouebit medietatem moti per equale ſpacium inequaliter, quia ſic ſe habebit & ſcẽm eadem proportionem inequalitas ad inequalitatem, ſicut totus motor ad totũ

SEquitur de quinta opinione que eſt uera Et ponit quod uelocitas motus ſequitur proportionem geometricam

¶Sententia illius opinionis eſt hec. Si ſint due potentie & due reſiſtẽtie & maior eſt proportio inter primam potentiam & ſuam reſiſtẽtiam quã inter ſecundam & ſuam reſiſtentiam, uelocius mouebitur prima potentia ad ſuã reſiſtentiam quã ſecunda ad ſuam reſiſtentiam ſicut una proportio eſt alia maior ita una uelocitas eſt alia maior. Exemplum. Sit A, una potentia ut octo. B, ſua reſiſtentia ut duo, ſit C. una potentia ut quatuor. D una reſiſtentia, ut duo, moueat A, cum B, & C, cum D. tunc per illam opinionem in duplo uelocius mouebit A, cum B, quã C, cum D. quia in duplo eſt maior proportio inter a, & b, quã inter c, & d, illa opinio ꝓ3 per Ariſt. 7. phiſicorum, & ubi dicit uelocitas motus, ſegtur ad quantitatis proportionem, ideo ſi fuerit proportio maior, tanto uelocior erit motus, & quandocunq; erit proportio minor, tãto motus erit tardior per Ariſt. 7. & cõmento. iij, &, 8. Ex duplicatione proportionis potentie motoris ad motum arguit duplationem uelocitatis in motu, ſic dicens.

Si proportio potentie motoris ad motum ſit dupla illius proportionis, ſic uelocitas erit dupla ad aliam uelocitatem. ergo &c.

¶Preterea non uidetur alia poſitio qua poteſt ratiõ aliter ſaluari propoſitio uelocitatũ in motibus niſi aliqua dictarum quinq; quattuor pri-

mẽ ſunt deſtructe, tm̃ ergo remanet quinta uera, ſic ergo patet concluſio ꝙ proportio uelocitatū in motibus ſequitur proportionem geometricam &c.

¶ Iuxta illam opinionem ſunt concluſiones plures concedẽde. Quarum prima eſt hec. ¶ Si una potentia & ſe habeat in ꝓportione dupla ad ſuam reſiſtentiam duplata potentia ſtante reſiſtentia duplicabitur & motus. Hoc probo ſic. Et ſit A una potentia ut octo. B una potentia ut quattuor. C una reſiſtentia ut duo. Tunc per illam concluſionem, ſi fuerit proportio maioris inequalitatis primi ad ſecundū, & ij. ad iij. &c ſed hic ſunt tales tres termini, & equalis proportio primi ad ſecundū, & ſecundi ad tertiū, ergo proportio primi ad ultimū eſt dupla ad quālibet earū, & motus ſequitur proportionem ergo in duplo mouebitur uelocius A cū C, quam B cum C. ſed ſi octo dupletur tanta uelocitate B cum C, ſicut A nunc mouetur cum C. ergo concluſio uera.

¶ Secunda concluſio eſt hec. Si aliqua potentia ſe habeat in proportione dupla ad ſuam reſiſtentiam in duplo uelocius ſufficit illa potentia mouere cū medietate illius reſiſtentie quam cum tota reſiſtentia. Hoc probatur ſic ſit A una potentia ut octo. B ſua reſiſtentia ut quattuor, & C alia reſiſtentia ut duo. Tunc arguo per primam concluſionē. Si fuerit proportio maioris inequalitatis primi ad ſecundū, ſecundi ad tert. ū &c. ſed hic ſunt tales tres termini, ergo proportio primi ad ultimum eſt dupla ad quamlibet illarum, & motus ſequitur proportionem, ergo in duplo uelocius ſufficit A moueri cum C, quam cum B, & C eſt medietas B ergo concluſio uera.

¶ Tertia concluſio eſt hec. Si fuerit aliqua potentia ſe habens in maiori proportione quam dupla ad reſiſtentiam, duplicata potentia ſtante reſiſtentia, non duplicabitur motus. Probatur iſta concluſio ſic. Sit A una potentia ut ſex. B ſua reſiſtentia ut duo. C una potentia ut duodecim. Tunc arguo per quartam concluſionem ſecunde partis, ſcilicet ſi fuerit primū equaliter duplū ſecundi fueritq; ſecundum maius quam duplum tertij &c. ſed ſic eſt in propoſito ergo proportio primi ad ultimum eſt minor quam dupla ad proportionē ſecundi ad tertiū, ſed motus ſequitur proportionē, ergo non in duplo uelocius mouebitur B cū C, quam A cū B, ſed cum ſex. i. a dupletur, tunc tanta uelocitate ſufficeret a moueri cū B, ſicut C, nūc ſufficit moueri cū b. ergo cōcluſio uera.

¶ Quarta concluſio eſt hec. Si fuerit una potentia ſe habens in maiori proportione quā dupla ad ſuam reſiſtentiā non in duplo uelocius ſufficit iſta potentia mouere cum mediante illius reſiſtentie quam cum tota illa reſiſtentia. Hec concluſio probatur ſic, ſit a una potentia ut ſex. b ſua reſiſtētia ut duo. c alia reſiſtentia ut unum, tunc arguitur qnātem tiam concluſionē tertie partis. Si fuerit primum maius q̄ duplum ſecundi. fueritq; ſecundū equaliter duplum tertij, &c. ſed ſic eſt in propoſito, ergo proportio primi ad ultimū erit minor quam dupla ad proportionem primi ad ſecundum, ſed motus ſequitur proportionem, ergo nō in duplo uelocius ſufficit a, mouere cum b quam c, & c eſt medietas b, ergo concluſio uera.

¶ Quinta concluſio eſt iſta, Si ſit una potentia ſe habens in minore proportione quam dupla ad ſuam reſiſtentiam duplata potentia ſtante reſiſtētia plus q̄ duplo uelocius erit motus. Hoc ꝓbatur ſic, ſit A una potētia, ut ſex. B ſua reſiſtentia ut quattuor. C, alia potentia ut duodecim, tunc arguo per ſextā concluſionē tertij partis ſi fuerit primū duplū ſecundi. & ſecundū minus

quam duplum tertij, proportio primi ad ultimū erit maior quam dupla ad proportionem secundi ad tertiū, & minor quam dupla ad proportionem primi ad secundum, sed motus sequitur proportionem, ergo plus quam duplo uelocius mouebitur C cum B quam A cum B. sed si A, duplaretur tanta uolocitate sufficeret A mouere cum B. sicut C cum B. nunc sufficit. ergo conclusio uera.

¶ Sexta conclusio est hec. Si aliqua potentia se habet in minore proportione quam dupla ad suam resistentiam plusquam in duplo uelocius sufficit illa potentia mouere cum medietate illius resistentie quam cum tota resistentia probatur sic. Sit A potentia ut sex B sua resistentia ut quattuor. C alia resistentia ut duo, tunc arguo per quintam conclusionem tertie partis. Si fuerit primum maius quam duplum secundi, secūdum equale duplum tertij &c. sed sic est in proposito, ergo proportio primi ad ultimum est maior quā dupla ad proportionem primi ad secundum, sed motus sequitur proportionē, ergo plus quam duplo uelocius sufficit A mouere cum C quam cum A. & C est medietas B. ergo conclusio uera.

¶ Contra istam opinionem arguitur sic. quia ex illa opinione uidetur sequi tria inconuenientia. Primum est hoc quod ex proportionibus equalibus proueniunt motus inequales. ¶ Secundum est quod ex minore proportione prouenit tanta uelocitas quāta ex maiori. ¶ Tertium est hoc quod ex minore proportione prouenit maior uelocitas quam a maiori

¶ Pro primo arguitur sic Pono quod a sit una pura terra cuius potentia sit octo B alia pura terra cuius potentia sit, ut iiij. & pono quod C & D, sint duo aeres uniformiter proportionabiles resistentes a B sit resistentia C ut duo resistentia D ut unum, & pono quod a pertranseat C & B, D, & sic pedalis quantitatis, & D semipedalis quantitatis, tunc quero nunquid inequali tempore pertransibit a C sicut B D uel nō, quod sic probatur quia in equali proportione se habet A ad C sicut B ad D, ergo inequali tempore pertransibit C, sicut B D, & tamen plus a pertransibit quā B, & ex proportionibus inequalibus mouebuntur, & sic primum inconueniens sequitur. ¶ Secundum inconueniens, probo sic, maior est resistentia C quousq; a sufficit pertransire medietatem C in eodem tempore precise in quo B pertransibit totum b quod est subdupla respectu ad illam. Tunc sic equalis est proportio a ad c, sic b ad d. & in fine maioration is c resistentia minor erit a ad c quod nunc est. c resistentia, tunc erit maior q̄ nunc est, & tunc tanta proportio b ad d, sicut nunc est, ergo in fine maiorationis proportio ad c, erit minor quam proportio b ad d. Et motus a ad c erit equelox cum b ad d, quia pertransibant spacia equalia in tempore equali, ergo secundum inconueniens uerum. ¶ Tertium inconueniens sic ostenditur minoretur resistentia quodammodo non tamen ad equalitatem secunde resistētie in casu tunc minori erit adhuc proportio a ad c, quam in secundo casu, & proportio b ad d tanta sicut in primo casu, & tanta fuit proportio in primo gradu a, ad c, sicut b ad d, ergo in isto casu est minor proportio ad c quam b ad d, & motus a erit uelocior in casu illo quam motus b, quia a nō pertransibit plusquam in secundo casu, & b tantum sicut in secūdo casu, & in secundo casu tantum sufficiebat pertransire sicut in b tempore equali, ergo a in casu illo sufficit plus pertrāsire quam b, & per consequens motus a erit uelocior quam motus b, & a mouebit in c, a ꝓportiōe minore q̄ b, in d. ergo tertiū inconueniens erit uerum.

¶ Pro illo dicitur quod in tempore in quo B pertransibit D. A

ſolum pertranſibit medietatem, & tunc ad argumentum a ſe habet inequali p portione ad c ſicut b add. ergo inequali tempore ſufficit a pertranſire c, ſicut b d. negetur conſequentia: quia aliqua ſe haberet ad ſua media eſt dupliciter, ſcilicet inequali proportione aut quantitate aut qualitate. ¶ Secundo modo quod hoc uerum quod a ſe habet inequali proportione qualitatiue, hoc eſt ad medietatem ſuper ſuum medium ſicut b ſuper ſuum medium, primo modo hoc eſt falſum quod a ſe habet inequali proportione quantitatiue ſuper ſuum medium ſicut b ſuper ſuum medium, hoc eſt ad pertranſeundum: quia a in duplo magis pertranſibit de ſpacio quam b, ideo non ſequitur quod a inequali tempore ſufficit pertranſire c, ſicut b d, ergo &c.

NOtandū eſt quod nullus motus poteſt prouenire a proportione minoris inequalitatis: aut equalitatis, ſed a proportione maioris inequalitatis. Qualitercunq; fuerit unū mixtum grauis ſimplici poteſt in eodem modo maiori uelocitate & minori uelocitate & equali uelocitate mouere cum iſtis ſimplici poteſt in eodem modo maior uelocitate & minor uelocitate & equali uolocitate mouere cum illo ſimplici. Hoc ꝓbatur ſic. & ſic a unum graue mixtum cuius grauitas ſit octo, & ſua leuitas ut duo, & ſit b, unum graue ſimplex, cuius grauitas ſit ut quattuor, & ſit c unum medium, cuius reſiſtētia ſit ut duo incipiant a, & b, mouere in c, tūc ſic, tāta uelocitate mouetur a, in c, ſicut b, in c, & econtra, quia potentia a, eſt ut octo ſua reſiſtētia intrinſeca ut duo & ſua reſiſtentia extrinſeca ut duo, tota reſiſtētia eſt ſicut quattuor, ſed inter octo & quattuor eſt proportio dupla, ergo a, & b, mouebūt equaliter & eque uelociter i illo medio. Et probatur ꝙ in minori uelocitate a mouere in c. quam b, in c, quia diminuatur reſiſtentia quouſq; fuerit ſicut unū. Tunc ſic. A potentia erit, ſicut octo quia reſiſtentia intrinſeca ſicut duo, & extrinſeca ſicut unum, ergo tota reſiſtentia erit tres, ſed inter octo & tres, eſt proportio ſuperbipartiens tertias. Sed potentia b eſt ſicut quatuor, ſua reſiſtentia ſicut unum, ergo b mouetur ex proportione quattuor, ſed a, nō tantum ergo a, minore uelocitate mouetur a, quam b, & creſcente reſiſtentia uſq; ad quattuor mouetur a, a maiori uelocitate in c quam b, in c. Et ſic patet finis.

BIBLIOTHECA BODLEIANA

H-13-10-50